

T.C.

**KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
YÜKSEK LİSANS**

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK
KİTAPLIĞI BEL-YZ -K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI
(40b- 88b VARAK) TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE
MESTAP'A GÖRE TASNİFİ**

AYŞE DERTLİGARİP

KİLİS

2021

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
YÜKSEK LİSANS

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI
BEL-YZ -K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI (40b- 88b VARAK)
TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

AYŞE DERTLİGARİP

DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ BÜLENT KAYA

KİLİS

2021

ÖZET

İSTANBUL BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BEL_ YZ _K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI (40b- 88b VARAK) TRANSKRİPSİYONLU METİN- İNCELEME

AYŞE DERTLİGARİP

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Bülent KAYA

Sayfa: 227 Yıl: 2021

Mecmua, Türk edebiyatının en eski ilim ve edebiyat ürünlerinden biri olup ihtiva ettiği bilgiler bakımından edebiyat tarihine kaynaklık etmektedir. Bir dönemin zevk anlayışı, ilgi gören şairleri, bilinen ve bilinmeyen şiirleri ve şairleri mecmualarca günümüze kadar ulaşmıştır. Son yıllarda mecmualar üzerine yapılan çalışmaların artması ile birlikte Klâsik Türk Şiiri'nin henüz gün yüzüne çıkmamış edebî ve ilmî alandaki zengin birçok hazinesi de gün yüzüne çıkmıştır.

Bu çalışmada, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda bulunan Bel-Yz-K0355 numarada kayıtlı olan şiir mecmuasının (40b-88b) varakları incelenmiştir. Çalışmada, mecmuanın tanımından yola çıkılarak tasnifi, çeşitleri ve önemi üzerinde durulmuştur. Çalışmaya konu olan mecmuanın özelliklerine dair bilgiler verilerek mecmuadaki şiirlerin vezin, kafiye ve redif gibi ahenk unsurları tablolar ve grafikler ile gösterilmiştir. Mecmuada yer alan şiirler MESTAP'a göre düzenlendikten sonra mecmuanın çeviriyazılı metni oluşturulmuştur. Divanlarda kaydı bulunan şiirlerin farklılıkları dipnotlarla gösterilmiştir. Ayrıca divanlarda yer almayan şiirler hem metin içerisinde hem de metnin inceleme kısmında belirtildi.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, şiir mecmuaları, MESTAP, divan.

ABSTRACT
ISTANBUL MUNICIPALITY ATATURK LIBRARY BEL-YZ-K 0355 POETRY
CHALLENGE (40b- 88b) TRANSCRIPTION TEXT- REVIEW

AYŞE DERTLİGARİP

Department of Turkish Language and Literature

Kilis 7 Aralık University, Graduate Education Institute

Supervisor/Advisor: Dr. Lecturer Bülent KAYA

Page: 227 Year: 2021

Mecmua is one of the oldest scientific and literary products of Turkish literature, which has its roots in Arab culture, and it is a source for the history of literature in terms of the information it contains. The sense of taste of a period, the poet that attracted attention, his known and unknown poems, have reached today by magazines written by new poets. In recent years, with the increase of studies on mecmualar, many rich treasures of classical Turkish poetry in literary and scientific fields have come to light.

In this study, the foils of the poetry mecmua (40b-88b) registered in the number Bel-Yz-K0355 in the Atatürk Library of Istanbul Municipality were examined. In the study, based on the definition of the mecmua, its classification, types and importance were emphasized. By giving information about the features of the mecmua that is the subject of the study, the harmony elements of the poems such as rhyme, rhyme and redif were shown in tables and graphics. After the poems in the mecmua were arranged according to MESTAP, the transliteration text of the mecmua was prepared. The differences of the poems recorded in the divan were shown with footnotes. In addition, the poems that were not included in the divan were mentioned both in the text and in the review part of the text.

Keywords: Mecmua, poetry mecmuaları, MESTAP, divan.

ÖN SÖZ

Klâsik Türk Edebiyatı var olduğu dönemden bugüne kadar gizli hazine niteliğindeki birçok edebî eseri gün yüzüne çıkarmıştır. Atalarımız bize bu nadide alanda birçok eser bırakmışlardır. Edebiyatımızın zengin kültür mirasının arasında yer alan unsurlardan biri de hiç şüphesiz mecmualardır. Değerli kültür hazinesi, içinde barındırdığı bilgiler bakımından önem arz eden mecmualar asırlara kaynaklık etmiştir. Klâsik Türk Edebiyatı araştırmacılarının başvurduğu önemli kaynaklardan biri olan ve bünyesinde çeşitli bilgiler ihtiva eden mecmualar, aynı zamanda yazıldıkları dönemin edebî zevkini de yansıtmaktadır. Mecmualarda farklı dönemlerden şairler görülmektedir, bununla birlikte mecmualarda bulunan şiirlerin bazıları divanlarda bulunmakla beraber; bazı şiirler divanlarda yer almamaktadır. Mecmualar bilinmeyen şairleri ve şiirleri içerisinde barındırmaktadır. Yapılan çalışmalar yoluyla bilinmeyen şairler keşfedilmekle beraber bazı sebeplerden dolayı divanlara alınmamış şiirler de ortaya çıkarılmaktadır.

Yapılan bu çalışmada mecmuaların edebiyat dünyasındaki önemini ortaya koymak amacıyla, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda Bel-Yz-K0355 numarada kayıtlı olan şiir mecmuasının (40b-88b) varakları incelenmiş olup mecmuanın bütünü hakkında bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Çalışma, "**Giriş, İki Bölüm, Sonuç ve Kaynakça**"dan oluşmaktadır. **Girişte**, mecmuanın tanımı, tasnifi ve edebiyat tarihlerindeki önemine değinilmiştir. **Birinci bölümde**, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığında bulunan Bel-Yz-K0355 numarada kayıtlı olan şiir mecmuasının (40b-88b) varaklarının tasnifi, tertibi, müellifi ve tertip tarihi, mecmuada yer alan şairler ve şiirleri, vezin-kafiye-redif incelemesi, nazire şiirler, kaynaklarda yer almayan şairler ve şiirlerine dair bilgiler yer almaktadır. Ayrıca bütün bu çalışmaları tablolarla ve grafiklerle desteklenmiştir. **İkinci bölümde**, 40b-88b şeklinde numaralandırılan varakların çeviriyazılı metni verilerek, metindeki şiirler, divanlarla ve başka kaynaklarla karşılaştırılarak farkları dipnotlarla gösterilmiştir. **Sonuç** bölümünde ise mecmuanın genel değerlendirilmesi yapılarak, **Kaynakça** bölümü ile çalışma tamamlanmıştır.

Bu çalışmanın gerek konu belirleme, gerekse araştırma ve yorumlama safhalarında emeği geçen, alanda bana çok şey öğreten değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Bülent KAYA'ya teşekkürlerimi sunarım. Yine lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, her konuda yardımını benden esirgemeyen ve Klâsik Türk Edebiyatını bana sevdiren kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Armağan ZÖHRE'ye teşekkürü bir borç bilirim. Bu yolda yürürken maddi ve manevi yardımlarını benden esirgemeyen, bana her zaman güç veren fedakâr anne ve babama teşekkür eder, çalışmamın başvuracaklara yardımcı ve yararlı olmasını gönülden dilerim.

AYŞE DERTLİGARİP
KİLİS/ 2021

....../....../202....

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, kullanmış olduğum tüm bilgiler ve yorumlar için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili bu beyanıma aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İmza

AYŞE DERTLİGARİP

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ	iii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
GRAFİKLER DİZİNİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
GİRİŞ	1
1. KLÂSİK TÜRK EDEBİYATI'NDA MECMUA	1
1.1. Mecmua'nın Tanımı	1
1.2. Mecmuanın Tasnifi ve Tertibi	1
1.3. Mecmua Çeşitleri.....	3
1.4. Mecmuaların Önemi	4
1.5. MESTAP	5
BİRİNCİ BÖLÜM	6
İSTANBUL BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BEL- YZ –K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI'NIN TANITIMI.....	6
1. İSTANBUL BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BEL- YZ –K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI'NIN (40b- 88b) VARAKLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	6
1.1. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nın (40b- 88bVarak) Tasnifi	6
1.2. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nın (40b- 88bVarak)Tertibi.....	7
1.3. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nın (40b- 88b Varak) Müellifi ve Tertib Tarihi	
10	
2. İSTANBUL BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BEL- YZ –K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI'NIN (40b- 88b) MUHTEVASI HAKKINDA BİLGİLER.....	10
2.1. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Şairler ve Şiirleri	10
2.2. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Şairlerin Biyografileri	14

2.3. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Nazım Şekilleri.....	22
2.4. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Nazire Şiirler ve Şairleri.....	23
2.5. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Kullanılan Vezin, Kafiye ve Redifler	24
2.6. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Şairlerden Kaynaklarda İsmine Rastlanılamayanlar	26
2.7. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Şairlerden Divanına Rastlanılamayanlar.....	27
2.8. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan ve Divanlarda Rastlayamadığımız Şiirler ve Şairleri.....	29
2.9. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak)Yer Alan Şairlerin Sistematik Tasnifi(MESTAP TABLOSU):	33
İKİNCİ BÖLÜM.....	80
METNİN ÇEVİRİYAZISI.....	80
2.1. Metnin Çeviriyazısı Yapılırken İzlenen Yöntem	81
2.2. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nın (40b- 88bVarak) Çeviriyazısı	82
SONUÇ.....	208
KAYNAKÇA.....	210
ÖZ GEÇMİŞ	216

TABLÖLAR DİZİNİ

- Tablo 1** : Mecmuada isimleri tespit edilen şairler ve şiirleri
- Tablo 2** : Mecmuada tespit edilen nazım şekilleri/nazım birimi ve kullanım sayıları
- Tablo 3** : Mecmuadaki şiirlerde kullanılan vezin kalıpları ve kullanım sayıları
- Tablo 4** : Kaynaklarda divanı tespit edilemeyen şairler
- Tablo 5** : Divanlarda yer almayan şiirler ve şairleri
- Tablo 6** : Mecmuada yer alan şair ve şiirlerin detaylı incelenmesi (MESTAP Tablosu)
- Tablo 7** : Transkripsiyon İşaretleri

GRAFİKLER DİZİNİ

- Grafik 1** : Mecmuada en çok şiiri tespit edilen şairler ve şiir sayılarını gösteren grafik
- Grafik 2** : Şairlerin yüzyıllara göre dağılımını gösteren grafik
- Grafik 3** : Mecmuada yer alan şiirlerin nazım şekillerine/birimlerine göre dağılımını gösteren grafik

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

1. Metin Karşılaştırılırken Kullanılan Yayınların Kısaltması

AD	: YÜCEL, Bilâl (2002), Adnî Dîvânı , Sivas: Akçağ Yayınları.
ADD	: BİRGÖREN, Hamdi (2011) Âşık Dertli Divanı , Bolu Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü Yayınları.
AHD	: KAYA, Bayram Ali (2017), Azmizâde Hâleti Dîvânı , Sakarya: e-kitap: http://ekitap.ktb.gov.tr/
APD	: TARLAN, Ali Nihat (1966), Ahmet Paşa Divanı , İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
BD	: KÜÇÜK, Sabahattin (2015), Bakî Dîvânı , Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
BSD	: KARABEY, Turgut (1991), Bosnalı Alaeddin Sabit Dîvânı , Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları (Metin Bankası Projesi)
FD	: ÜZGÖR, Tahir (1991), Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvânı ve Metnin Bugünkü Türkçesi , Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
FHD	: ÇEÇEN, Halil (1996), Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı İnceleme Metin, Doktora Tezi , Malatya: İnönü Üniversitesi.
GD	: ELÇİN, Şükrü (1984), Gevherî Dîvânı , Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
HSD	: ÖZUYGUN, Ali Rıza (2019), Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı , Buhara Yayınları.
HD	: SELÇUK, Engin (2007), Hasmî Divanı, Doktora Tezi , Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
İD	: ELGİN, Necati (1959), III. Selim/ İlhâmî Divanı Konya: Yıldız Basımevi.
İFD	: İÇLİ, Ahmet (2019), İşkodralı İbrahim Fehmî Dîvânı , İstanbul: Kitabevi Yayınları.
KND	: YAZAR, İlyas (2012), Kânî Dîvânı , Libra Kitapçılık.

- KİD** : ŞAHİN, Ebubekir Sıddık (2004), **Keçeci-zâde İzzet Molla'nın Divanları: Bâhar-ı Efkâr ve Hazân-ı Asâr**, *Doktora Tezi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KRPD** : DEMİRBAĞ, Ömer (1999), **Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb**, *Doktora Tezi*, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ND** : MACİT, Muhsin (2012), **Nedîm Dîvânı**, e-kitap: <http://ekitap.ktb.gov.tr/>
- NBD** : BİLKAN, Ali Fuat (2011), **Nabî Dîvânı**, Ankara: Akçağ Yayınları.
- NED** : AYAN, Hüseyin (2014), **Nesîmî Dîvânı**, Ankara: TDK Yayınları.
- NFD** : ARICI, Murat (2006), **Nâzif Dîvânı Transkripsiyonlu Çeviri ve Metin İnceleme**, *Yüksek Lisans Tezi*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- NKD** : İPEKTEN, Haluk (1990), **Nâ'ilî Dîvânı**, Ankara: Akçağ Yayınları
- NMD** : ERDOĞAN, Kenan (2019), **Niyâzî-i Mısri Dîvânı**, Ankara: Akçağ Yayınları.
- NU** : UZ, Özkan (2015), **Nevhatü'l Uşşâk İnceleme Metin**, *Doktora Tezi*, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- RD** : AK, Coşkun (2001), **Bağdathî Ruhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin**, Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.
- SD** : ATMACA, Ömer (2013), **Seyranî Dîvânı**, Develi Belediyesi Yayınları.
- SVD** : YENİKALE, Ahmet (2017), **Sünbülzâde Vehbî Dîvânı**, Ankara, e kitap: <http://ekitap.ktb.gov.tr/>
- ŞSD** : SÜER, Fatih Ramazan (2017), **Şemseddîn-i Sivâsî Dîvânı**, H Yayınları.
- TD** : AZAR, Birol (2005), **Turabî Dîvânı**, *Doktora Tezi*, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- VD** : GÜREL, Rahşan (2019), **Enderunlu Vasîf Divanı**, Kitap Matbaacılık.

2. Diğer Kısaltmalar

age.	: Adı geçen eser
bk.	: Bakınız
b.	: Beyit
C	: Cilt
D.	: Divan
g.	: Gazel
Haz.	: Hazırlayan
İÜEFİ	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları
K.	: Kaside
k.	: Koşma
kt.	: Kıta
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Muh.	: Muhammes
Mur.	: Murabba
Müs.	: Müseddes
m.	: Müfret
n.	: Na't
Nu.	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Şrk.	: Şarkı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
TYEBK	: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Vrk.	: Varak

GİRİŞ

1. KLÂSİK TÜRK EDEBİYATI'NDA MECMUA

1.1. Mecmua'nın Tanımı

Arapça bir kelime olan “cem” (toplama, bir araya getirme) kökünden mef’ûl bâbında, müennes dişil bir kelime olan “mecmua” sözlükte “toplanmış, bir araya getirilmiş” anlamına gelir (Selçuk, 2016: 189). Yüzyılların aşikâr ve gizli şairlerini bir araya getiren birer edebî defter niteliğinde olan mecmualarla ilgili çalışmaları olan Atabey Kılıç mecmuayı şöyle tanımlamaktadır: *“Muhtelif nesneleri bir araya toplamak anlamındaki Arapça cem’ masdarından türeyen mecmua kelimesi, ‘toplanıp biriktirilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma kitap’ şeklinde değerlendirilebilir”* (Kılıç, 2012: 77). Mehmet Gürbüz ise çalışmasında mecmualar için şu tanımlamayı kullanır: *“Mecmualar genelde bir veya birden çok müstensihe ait çeşitlilik gösteren şekil ve hacimlerdeki farklılık gösteren konulardan seçilen düzyazı ve şiirlerden oluşan derleme kitaplarıdır”* (Gürbüz, 2012: 100). Derleyicisinin beğenisi etrafında şekillenen mecmualarda, farklı yüzyıllarda yaşamış olan şairlerin şiirlerine rastlanmakla beraber kimi şairlerin de türlü sebeplerle divanlarında yer almayan şiirlerini bulmak mümkündür.

1.2. Mecmuanın Tasnifi ve Tertibi

Her bilim dalında olduğu gibi, edebiyat bilimi de konularını oluşturan malzemeleri belli bir çerçevede tasnif etmiştir. Türk Edebiyatı’nda manzum veya mensur şekilde yazılan mecmualar da sınıflandırılırken nazım şekli, muhteva gibi iç ve dış malzemeleri göz önüne alınarak değerlendirilmektedir. Mecmuaların bir kısmı şekil ve içerik yönünden kesin çizgilerle ayrılırken birbirine benzer özellikte bulunanlar aynı potada eritilmiştir. Mecmuaların tam bir tasnifi yapılamamıştır. Mecmuaların tam tasnifinin yapılamamasında hangi sebeplerin etkili olduğunu Atabey Kılıç şöyle açıklamaktadır:

1. “Mecmuaların derleyeni ve derleniş tarihi her zaman kesin olarak bilinmemektedir. Belki muhtevası ve dil özellikleri bakımından yazıldığı dönem hakkında tahmini çıkarımlar yapmak mümkündür. Bunun neticesinde mecmuanın derlendiği dönemin şiir zevki, beğenilen şairleri ve şiirleri hakkında fikir sahibi olunabilmektedir. Mecmualar bu yönüyle günümüz antolojileriyle benzerlik göstermektedir.
2. İtina ile hazırlanmış mecmualar olabileceği gibi dağınık ve düzensiz hatta kâğıdının boyutları, renkleri birbirine uymayan mecmualara da rastlanabilmektedir. Hem farklı türlerde pek çok eseri barındırmaları hem de sahibinin el değiştirmesi sonucu çeşitlilik arz eden hattının zor çözümlenmesi bu metinleri okuma ve daha zor olanı, neşretme konusunda araştırmacıları müşkül duruma sokmaktadır (Kılıç, 2012: 78).”

Mecmualarla ilgili birden çok tasnif denemeleri yapılmıştır. Mecmualar ile ilgili ilk tasnif denemesini yapan Agâh Sırrı Levend, şu şekilde bir sınıflandırma tercih etmiştir:

- 1 “Nazîreler mecmûaları,
- 2 Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmûaları,
- 3 Türölü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmûalar,
- 4 Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmûlar,
- 5 Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar” (Levend, 1984: 166- 167).

Mehmet Gürbüz, mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. “Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları
2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları
3. Nazire mecmuaları
4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar
5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar” (Gürbüz, 2012: 108-112).

Atabey Kılıç ise, Agâh Sırrı Levend ve Mehmet Gürbüz’den farklı olarak şu şekilde bir sınıflandırma yapmıştır:

1. “Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından,
2. Şekil bakımından,
3. Dil bakımından,
4. Muhteva bakımından,

5. *Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar*” (Kılıç, 2012: 81-95).

1.3. Mecmua Çeşitleri

Mecmua farklı şekil ve içerikteki yazıları bir araya toplama özelliğinden dolayı çeşitlilik arz etmektedir. Mecmualar şu şekilde sınıflandırılmıştır (Şenödeyici ve Akdağ, 2015: 368-374):

A. Mensur Mecmualar

1. *“Münşeat Mecmuaları*
2. *Fetvâ Mecmuaları*
3. *Tefsir Mecmuaları*
4. *Sakk Mecmuaları*
5. *Şerh Mecmuaları*
6. *Hutbe Mecmuaları*
7. *Tıbbî Konularla İlgili Mecmualar*
8. *Vefk, Reml, Cifr Büyü, Sihir vb. Konulu Mecmualar*
9. *Deyim ve Atasözleri Mecmuaları*
10. *Dua Mecmuaları*
11. *Risâle Mecmuaları”*

B. Manzum Mecmualar

1. *“Güfte Mecmuaları*
2. *Tarih Mecmuaları*
3. *İlahi Mecmuaları*
4. *Kaside Mecmuaları*
5. *Gazel Mecmuaları*
6. *Nazire Mecmuaları*
7. *Muamma Mecmuaları*
8. *Şehrengiz Mecmuaları*
9. *Manzum Lugat Mecmuaları*
10. *Naat Mecmuaları*
11. *Hilye Mecmuaları*
12. *Miraciye Mecmuaları*
13. *Matla Mecmuaları*
14. *Mersiye Mecmuaları*
15. *Musammat Mecmuaları*
16. *Kıt’a ve Rubai Mecmuaları*
17. *Divan Mecmuaları*
18. *Müstezâd Mecmuaları*
19. *Beyit veya Müfred Mecmuaları*
20. *Mesnevi Mecmuaları*

C. Manzûm-Mensûr Karışık Mecmualar

1.4. Mecmuaların Önemi

Mecmualar döneminin dili, edebî zevk anlayışı, şair hayatları, dönemde yaşanmış hadiseler gibi birçok bilgiden kesitler sunulan, içerisinde farklı yüzyıllardan ve meşreplerden bilinen/bilinmeyen şiirler barındıran zenginliğini ortaya koyan edebî eserlerdendir. Kayıp sanılan birçok eser, adı bilinmeyen pek çok şair, divanı olan şairlerin bilinmeyen şiirleri mecmuaların satırları arasında bulunmaktadır (Köksal, 2016: 170).

Mecmualarda derleyicisinin bulunduğu yüzyıldaki şairin ve ondan asırlar önce yaşamış şairin şiirlerine de rastlanılabildiği gibi isimlerini edebiyata kazımış Bakî, Nesîmî gibi önde gelen şahsiyetlerin şiirleri de yer almaktadır. Ayrıca adı duyulmayan şairlerin şiirlerini de içermesi bakımından Türk Edebiyatına ve Türk Edebiyatı tarihine katkısı yadsınamayacak derecede büyüktür. Mecmualarda bulunan şiirler Türkçe yazıldığı gibi Arapça, Farsça gibi farklı dillerde de yazılmaktadır. Edebiyat tarihi araştırmalarına son nokta konulana kadar bilgilerin tazelenmesinde ve tamamlanabilmesinde mecmualara önemli rol düşmektedir. Mecmuaların edebiyat alanına kaynaklık ettiği gibi başka bilim dallarına da kaynaklık ettiği görülmektedir:

“Mecmualarda çok sık rastlanılan edebiyat dışı konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalar. Hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında yer alan bilgiler, edebiyat araştırmacıları kadar sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli bilgi kırıntıları bulunmaktadır. Bunlar Türk milletinin kültür kodlarını, duyuş ve düşünüş sistemini ortaya koyacaktır.” (Selçuk, 2016: 192).

1.5. MESTAP

MESTAP mecmua çalışmalarını sistematik bir şekilde oluşturarak araştırmacılara kolaylık sağlayan bir projedir. Projede başta şiir mecmuaları olmak üzere birçok mecmuanın bir araya geldiği çalışmalar yer almaktadır. MESTAP projesi bir üniversiteye bağlı olmadan çalışanları gönüllülerden oluşan sistematik bir projedir. MESTAP araştırmacıların kolaylıkla araştırmalarını yürütebileceği ve aynı zamanda vakitten de tasarruf yapabileceği bir projedir.

MESTAP Projesinin sonucunu ve getireceği yararları M. Fatih Köksal şöyle anlatmaktadır:

“Proje sonunda tez çalışmalarının hülâsası demek olan tablolar bir “veri bankası” nda bir araya getirilecektir. Böylece, klâsik bir örnek verecek olursak, Zâtî’nin dîvânında bulunmayan şiirlerini araştırarak biri, bilgisayarının başından ayrılmaksızın bunları tespit edebilecek, yer ve yaprak numaraları belli bu mecmûalara yönelebilecektir. Normal olarak aylar, yıllar alacak bir araştırmayı çok kısa bir sürede halledebilecektir. En çok kullanılan aruz kalıpları, kafiyeler, redifler vb. kolaylıkla tespit edilebilecektir. Hatta mecmûalardaki şiir dışında yer alan metinler dahi kültür tarihimizin kodlarının çözümü noktasında sosyoloji, tarih, halkbilim, teoloji, etnografya gibi çok farklı disiplinlerle zengin bir malzeme sunacaktır” (Köksal, 2012: 425).

BİRİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BEL- YZ –K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI’NIN TANITIMI

1. İSTANBUL BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BEL- YZ –K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI’NIN (40b- 88b) VARAKLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1.Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası’nın (40b- 88bVarak) Tasnifi

Bel-Yz-K0355 numaralı “Şiir Mecmuası”nın fiziksel özellikleri şu şekildedir:

- Mecmua, 88 varaktan oluşmaktadır¹.
- Harekesiz talik hat ile kaleme alınan mecmua, aharlanmış kartal filigranlı samani kâğıt türü üzerine yazılmıştır.
- Mukavva üzerine deri kaplama bir cilt kullanılmıştır.
- Müellif, her sayfada farklı satır ve sütun sayısı kullanmıştır.
- Şiir sayısı her sayfada farklılık göstermektedir. Tek şiirin olduğu varaklar olmakla birlikte, birden fazla şiirin olduğu sayfalar da vardır.
- Müellifin bazı varaklarda herhangi bir şiire yer vermediği de olmuştur. (68a, 74b, 75a-88b, arası)
- Mecmuada bazı sayfalarda yazı tipi değiştiği için okunamayan yerler de yer almaktadır.
- Şiirlerde aruz ve hece vezni kullanılmıştır.
- Arapça ve Farsça şiirler bulunmaktadır.
- Mecmuada her varağın sol tarafına numara verilmiştir. (40-88) Mecmuanın çeviriyazısı yapılırken sayfalar 40bb, 41a, 41b, 50a... şeklinde gösterilmiştir.

¹ Bu çalışmada 40b-88a arası varaklar incelenmiştir. 1a-40b arası varaklar Zeynep Özdemir tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır. Özdemir, Zeynep (2020), *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuasının (1a-40b Varak) Transkripsiyonlu Metni ve MESTAP’a Göre Tasnifi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis: Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

- Mecmuanın incelenen kısımları (40b-88b), “Na’t-ı Şerif” başlığını taşıyan ve kaynaklarda Muhammed Hadimî’ye ait olduğu kayıtlı olan şiir ile başlayıp “Kıt’a-i Gülistân” başlığını taşıyan Sadî’ye ait şiir ile bitmektedir.
- Mecmuada şiirlerin başlıkları şairin ismiyle ya da yazılmış olduğu nazım şekli ile gösterilmiştir. Mecmuada genel olarak şiir başlıkları Na’t- Şerîf-i Kanî, Çelebi Yahyâ, Gazel-i Murabba vb. şekildedir.

1.2. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası’nın (40b- 88bVarak)Tertibi

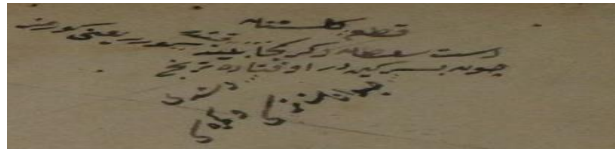
İstanbul Belediyesi Atatürk Kütüphanesi’nde kayıtlı olan mecmuanın herhangi bir ismi kayıtlı değildir. Yazmanın künyesinde “Şiir Mecmûası” olduğu yazılıdır. Mecmuada şiirlerin başlıkları ya şair ismiyle/mahlasıyla ya da kaleme alındığı nazım şekliyle gösterilmiştir. Örneğin; *gazel, murabba, muhammes, kıt’a, müfred, beyt, Şarkı ez-Sitâyiş-i Şâh-ı Devrân, Na’t-ı Şerîf-i Kânî, Güfte-i Şevkî, Gazel-i Nâbî Tahmis-i Vehbî, Hasmî, Vehbî, Vâsıf, El-Mes’ûdü’l-Mar’aşî, Dertlî, Çorimî El-Hacı Yusûf Bahrî’nindür Ravza-i Mutahharadan Medîne-i Münevvereden, Der-İrâd-ı Ba’zı Müfredân-ı Neşîta-i Vehbî.*

Mecmuanın incelenen (40b-88b) varakları, na’t türü ile yazılan bir şiir ile başlayıp Sadî-i Şîrâzî’ye ait olan ve “Kıt’a-i Gülistân” başlığını taşıyan Farsça bir beyit ile bitmektedir:

40b

Baş: *Faķîrim ķapuņa geldüm şefâ‘at yâ Resûl’allâh*
Muķırım şuçumı bildüm şefâ‘at yâ Resul’allâh

Son: 88b

Mecmuada sütun ve satır sayısı her varakta değişiklik gösterdiği ve yer yer yazı tipi değiştiği için metnin çeviriyazısında bazı okunamayan kısımlar mevcuttur. Mecmuada azımsanmayacak kadar Arapça ve Farsça şiirler de bulunmaktadır. Bu şiirler bir sıra gözetilmeksizin yazılmıştır. Müellif, bazı varaklarda tek şiire yer verirken çoğu varaklarda da birden fazla şiir kaydetmiştir. Beyit sayısının çok olduğu şiirler birkaç varak boyunca devam etmektedir. Örneğin; Abdî'ye ait olan ve herhangi bir başlık ile yazılmayan terci-i bend (60b-61a) ve Dâ'î'nin “*Bu Dahi Cânânuma Mersiyedir*” başlıklı terkeb-i bendi. (70a-70b).

Mecmuada şiirlerin hemen hepsi gazel nazım şekli ile kaleme alınmıştır. Ancak bu nazım şeklinin yanı sıra kaside, murabba, muhammes, müseddes, terkeb-i bend, terci-i bend, müstezad, şarkı, kıt'a, rübaî, koşma ve müfred veya ferd başlığını taşıyan nazım şekilleri ile yazılan şiirler de vardır. Mecmuada mürettib nazım şekillerinin yazımında birlikteliğe dikkat etmemiş olup çoğu nazım şekli yanlış verilmiştir. Yer yer bir şairin gazelinin sadece bir beytini yazan müellif, ardından farklı bir şiire yer verip daha sonra gazeli tamamıyla yazmıştır. Mecmuada şiirlerin geneli gazel nazım şekli ile yazılsa da, beyit ve müfredlerin sayısının fazla olması dikkat çekmektedir. Mecmuada genel olarak aynı şaire ait şiirler birbirini takip eden sırada verilmekle birlikte, bu düzenin sağlanamadığı varaklar da mevcuttur. Müellif, mecmuayı yazarken ne kafiye ve redif ne nazım türü ne de şairlerin yaşadığı yüzyıllara göre bir derleme yapmamıştır; yani şiirlerin seçiminde bir düzen yoktur.

Mecmuada bazı şairlere ait şiirlerin eksik verilmesi, beyitlerin sırasının yer değiştirmesi, mahlasın ve şair adının yanlış verilmesi gibi durumlar dikkat çekmektedir. Ayrıca bazı şiirler yayımlanan divanlarla karşılaştırıldığında aynı şekilde yazılmışken, bazılarının üzerinde ekleme ya da çıkarma yapılarak aslından uzaklaştırıldığı görülmüştür.

Mecmuada mahlasın yanlış verilmesi: 46a varağında Dertli'ye ait olan şiirin mahlası ‘Dertli’ olması gerekirken ‘Hâlî’ olarak yazılmıştır.

Mecmuada başlığın yanlış verilmesi: 51a varağında Nedim'e ait olan şiirin başlığı ‘Hüseyni’ olarak verilmiştir. İkinci olarak 73b varağında Vasıf'a ait olan şiirin başlığı ‘Zenân-nâme Sâhibi Fazıl Beg Merhumun’ şeklinde yazılmıştır.

Aynı şiirin iki kez yazılması: 41a varağında yer alan Ali Rıza Paşa'ya ait olan gazel, 57b varağında birkaç beyitte değişiklik göstererek tekrar yazılmıştır. 67b varağında Dertlî'ye ait olan şiir biraz değiştirilerek tekrar yazılmıştır.

Mecmuada nazım şeklinin yanlış verilmesi: 57a varağında yer alan bir şiire müellif 'Sema 'i' olarak başlıklandırmış fakat şiir rubai nazım şekliyle yazılmıştır.

Bunların yanı sıra, bazı şiirlerin yarım bırakıldığı bazılarında da mısra sayısının eksik olduğu göze çarpmaktadır.

Mecmuada, Klâsik Türk Edebiyatı ve Türk Halk Edebiyatı şairlerine ait şiirler yer almakta olup aruz ölçüsünün yanı sıra hece ölçüsüyle yazılan şiirler de sayıca çoktur. İmam Şafî ve Şems-i Tebrizî gibi Arapça ve Farsça şiir yazan şairlerin şiirlerine de yer verilmiştir.

Mecmuada 63 şaire ait şiirler bulunmaktadır. Mecmua, toplam 316 şiirden müteşekkildir Mecmuada divanlarda ve basılı kaynaklarda bulunan 162 şiir yer almaktadır. Şairi tespit edilemeyen 135 şiir ile beraber 19 Arapça ve Farsça şiir yer almaktadır. En çok şiir ise, 48 şiir ile Sünbülzâde Vehbî'ye aittir. İkinci olarak Dertli, Vâsîf ve Rızâ'nın şiirleri gelmektedir. Ayrıca 2 nâ-tamâm gazel bulunmaktadır. Mecmuada yer alan şairlerin çoğu 18. yüzyıldan seçilmiştir.

Mecmuada isimleri tespit edilen şairler alfabetik olarak göre şöyle sıralanabilir:

Abdî, Abdülhak Hamid, Adnî, Ahdî, Ahmed Paşa, Âlî Rıza Paşa, Bakî, Behçet Efendi, Dâ'î Mehmet Bin Receb Efendi, Dertlî, Dervîşî, Dürrî, Ekrem Bey, Esâd Paşa, Fazlî, Fehîm, Fehmî (İşkodralı), Fıtnat, Gevherî, Hacı Hafız, Haletî, Hamdî, Hasmî, Hüseyinî, İbn-i Kemâl, İlhamî, İmâm Şâfî, Kânî, Keçecizâde İzzet Mollâ, Mahvî, Mesud'el Maraşi, Muhammed Hadimî, Muhyiddin Fevzî Efendi, Nâbî, Nâîli, Nâzîf, Nedim, Nedim Bey, Nesîmî, Niyazî Mısrî, Ragıb, Ramiz Paşa, Rıfat, Ref'et, Rûhî (Bağdatlı), Sâbit, Seyrânî, Sezâyî, Sadî-i Şirazî, Şemsî, Şems-i Tebrizî, Şevkî, Şeyh Zekayî, Şükrü Efendi, Turabî, Rızâ, Vâsîf (Enderunlu), Vehbî, Yahyâ, Yusûf Bahri Efendi, Zarîf.

1.3. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nın (40b- 88b Varak) Müellifi ve Tertib Tarihi

İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel-Yz-K0355 numarada kayıtlı olan şiir mecmuasının kim tarafından ve hangi tarihte yazıldığına dair 1a nolu varakta şöyle bir bilgi mevcuttur:²

“Bu kitâb pederim merhum ‘İsmâ’il Hakkı Efendi’nün kendi yazısıyla ketbeddüğü Mecmû’a-i Nefîse’den ve ana haşir.”

Bu ibare mecmuanın İsmail Hakkı Efendi tarafından yazıldığına işaret etmektedir. Mecmuada genel olarak 18. Yüzyıl ve sonraki dönemlerde yaşayan şairlere ait şiirlerin hatta Tanzimat dönemi şairlerinden Abdülhak Hamid Bey’e ait bir şiirin olması ve yine Tercüman-ı Hakikat gazetesinde yayımlanan şiirlere yer verilmesi kesin olmamakla birlikte mecmuanın yakın dönem mecmuası olduğunu destekler niteliktedir.

Mecmuanın yine 1a varagında eserin 1274 tarihinde yazıldığına dair bilgi vardır.

2. İSTANBUL BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BEL- YZ –K 0355 NOLU ŞİİR MECMUASI’NIN (40b- 88b) MUHTEVASI HAKKINDA BİLGİLER

2.1. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası’nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Şairler ve Şiirleri

Bel-Yz-K0355 nolu Şiir Mecmuası’nda toplam 316 şiir yer almaktadır. 63 şairin 226 şiiri tespit edilmiştir. Şairi bilinmeyen ve farklı nazım şekilleri ile yazılan 135 şiir mevcuttur. Mecmuada yer alan şairler ve yaşadıkları yüzyıllar ile bu şairlerin hangi nazım şekli ile şiirlerini kaleme aldığına dair bilgiler aşağıdaki tabloda ayrıntıları ile gösterilmiştir:

² Özdemir, Zeynep (2020), *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuasının (1a-40b Varak) Transkripsiyonlu Metni ve MESTAP’a Göre Tasnifi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis: Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tablo 1: Mecmuada isimleri tespit edilen şairler ve şiirleri

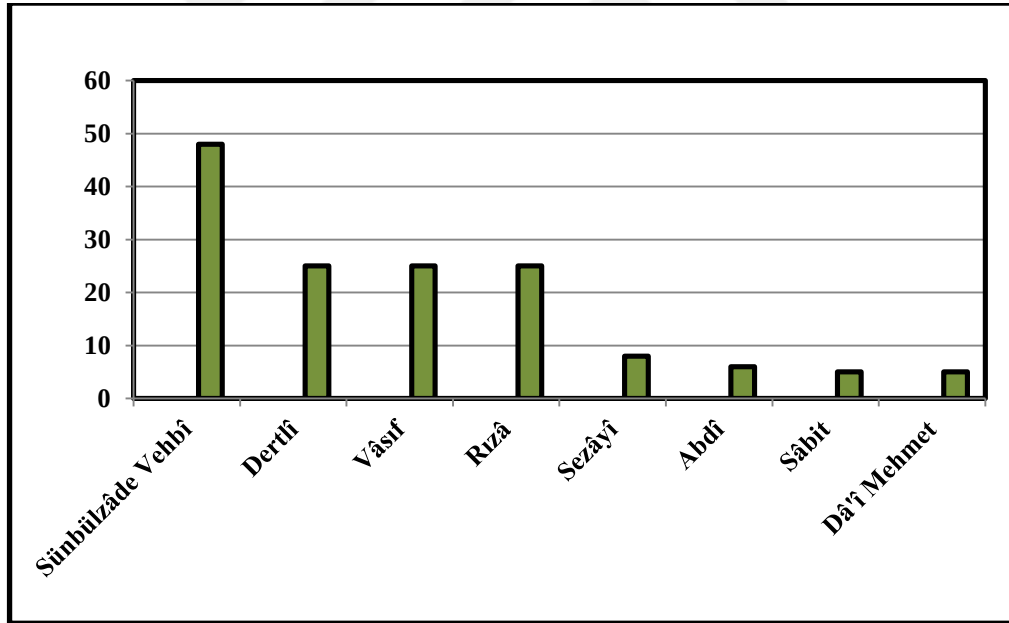
Sayı	Mahlas	Yüzyıl	Nazım Şekli ve Sayısı
1	Abdî	?	1 gazel 1 kaside
2	Abdülhak Hâmid	19. yüzyıl	1 gazel
3	Adnî	15. yüzyıl	1 beyit
4	Ahdî	?	1 beyit
5	Ahmet Paşa	15. yüzyıl	1 beyit
6	Bâkî		1 gazel
7	Behçet Efendi	?	1 gazel
8	Daî (Mehmet Bin Receb) Efendi	17. yüzyıl	1 gazel 1 terki-i bend 2 murabba 1 terci-i bend
9	Dertli	19. yüzyıl	11 koşma 1 gazel 1 nefes 1 beyit
10	Dervişî	?	1 koşma
11	Ekrem Bey	19. yüzyıl	1 beyit
12	Esad Paşa		1 gazel
13	Fazlî	17. yüzyıl	1 gazel
14	Fıtnat	18. yüzyıl	1 şarkı 3 gazel 1 beyit
15	Fehîm	17. yüzyıl	1 gazel
16	Fehmî	19. yüzyıl	1 gazel
17	Fevzî (Muhyiddin)	?	1 gazel
18	Gevherî	17. yüzyıl	1 koşma
19	Hace Hafız		1 beyit (Farsça)
20	Hâletî	17. yüzyıl	5 beyit
21	Hamdî	?	1 gazel
22	Hasmî	18. yüzyıl	1 şarkı 1 gazel
23	Hatîfî	?	1 kıt'a
24	Hilmî	?	1 gazel
25	Hüseyinî	?	1 gazel
26	İbn-i Kemâl	?	1 kıt'a
27	İbrahîm	?	1 gazel
28	İlhâmî	18. yüzyıl	1 kıt'a
29	İmam Şaf'î		1 beyit

30	Kanî	18. yüzyıl	2 gazel
31	Keçecizâde İzzet Mollâ	19. yüzyıl	1 beyit
32	Mahvî	17. yüzyıl	1 gazel
33	Maraşî	?	1 sema'i
34	Mes'ud El Maraşı	?	2 murabba
35	Muhammet Hadimî	18. yüzyıl	1 gazel
36	Nâbî	17. yüzyıl	3 beyit
37	Nailî	17. yüzyıl	2 beyit
38	Nazif	?	1 gazel
39	Nedîm	18. yüzyıl	1 gazel
40	Nedim Bey	19. yüzyıl	1 gazel 3 beyit
41	Nesîmî	14. yüzyıl	1 gazel(Farsça)
42	Niyâzi-i Mısrî	17. yüzyıl	1 gazel
43	Ragıp	18. yüzyıl	1 nazire 1 güfte 2 beyit
44	Ramiz Paşa	?	1 beyit
45	Ref'et	?	1 beyit
46	Rıf'at	?	1 gazel
47	Rızâ (Ali) Paşa	19. yüzyıl	3 gazel
48	Rızâ(Konyalı)	?	20 gazel 5 koşma
49	Ruhî (Bağdatlı)	16. yüzyıl	1 beyit
50	Sâbit	18. yüzyıl	1 kıt'a 4 beyit
51	Sadî	18. yüzyıl	4 beyit (Farsça)
52	Seyrânî	19. yüzyıl	1 koşma
53	Sezâyî	18. yüzyıl	8 gazel
54	Şemsî	16. yüzyıl	1 gazel
55	Şems-i Tebrizî	13. yüzyıl	1 gazel (Farsça)
56	Şevkî	?	1 gazel
57	Şükrü Efendi	?	1 Terci-i Bend
58	Turabî	19. yüzyıl	1 şarkı
59	Vasîf	18. yüzyıl	4 gazel 3 kaside 11 murabba 1 şarkı 2 müfred 2 beyit 1 muhammes 1 müseddes
60	Vehbî	18. yüzyıl	11 gazel 24 müfred 10 beyit

			1 tarih 1 ruba'i 1 tahmis
61	Yahyâ (Çelebi)	?	1 gazel
62	Yusuf Bahrî (Çorumî)	19. yüzyıl	1 gazel
63	Zarîf	19. yüzyıl	1 koşma

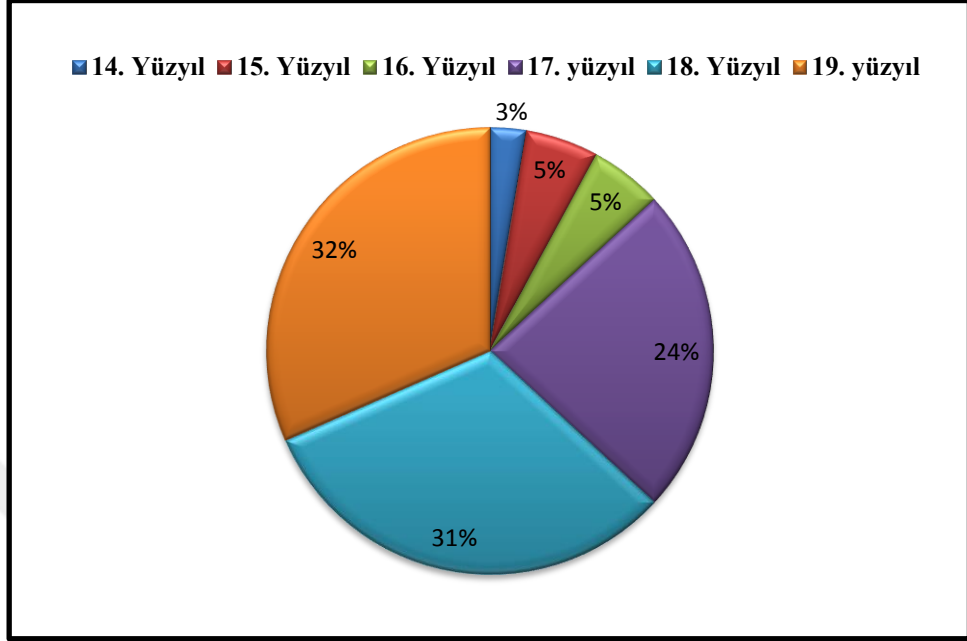
Mecmuada en çok şiiri bulunan şair tabloda da görüldüğü gibi 48 şiir ile Sünbülzade Vehbi'dir. İkinci olarak Dertli, Vâsıf ve Konyalı Rızâ'nın şiirleri gelmektedir. Ayrıca Sezâyî mahlaslı şairin 8, Abdî'nin 6, Fıtnat Hanım'ın 5 ve Alâaddin Sâbit'in 5 şiiri bulunmaktadır:

Grafik 1: Mecmuada en çok şiiri tespit edilen şairler ve şiir sayıları

Bu durumda mecmuada en çok XVIII. ve XIX. yüzyıl şairlerinin şiirlerine yer verilmiştir. En az şiir XIV. yüzyıla aittir. Şairlerin yüzyıllara göre dağılımını gösteren grafik aşağıdaki gibidir:

Grafik 2: Şairlerin yüzyıllara göre dağılımı

2.2.Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Şairlerin Biyografileri

Abdî

Kaynaklarda Abdî mahlaslı 40 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada Abdî mahlası ile yazılan şiirin hangi Abdî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

Adnî (Mahmut Paşa)

Adnî'nin doğum tarihine ve doğum yerine dair kaynaklarda bilgi yoktur. Edebiyat tarihlerinde Türkçe ve Farsça divanları olduğu bilgisi bulunan şair, 15. yüzyılda yaşamıştır (Yücel, 2002: 20-24).

Ahdî

Kaynaklarda Ahdî mahlaslı 4 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada Ahdî mahlası ile yazılan şiirin hangi Ahdî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

Ahmet Paşa

15. yüzyıl şairleri arasında yer alan Ahmet Paşa'nın doğum yeri hakkında kaynaklarda ihtilaflar bulunmaktadır. Ahmet Paşa Edirne'de doğmuş ve Bursa'da yetişmiştir. İyi bir medrese eğitimi gören Ahmet Paşa devrinin zarûrî ilimlerini öğrenmekle kalmamış ayrıca Farsça'da öğrenmiştir. Ahmet Paşa önce Bursa'da müderrislik ardından Edirne'de kadılık yapmıştır. Fatih Sultan Mehmet'in dikkatini çekmeyi başaran Ahmet Paşa kadıaskerliğe kadar yükselmiştir. Divanı olan şairlerden olan Ahmet Paşa 1497 tarihinde vefat etmiştir.

Bâkî

1526 yılında İstanbul'da dünyaya gelen gelen Bâkî'nin asıl ismi kaynaklarda Abdalbâkî olarak geçmektedir. Manzum ve mensur olarak birçok eser yazmış olan Bâkî asıl şöhretini Türkçe Divanı ile kazanmıştır. Bakî şiirlerinde Türkçenin aruz veznindeki imale ve zihaf kusurlarını en aza indirgeyen şairi olarak kabul edilmiştir. "Sultânü's-şuarâ" unvanını yüzyıllarca koruyarak devam ettirmektedir. 1600 yılında vefat etmiştir (Şentürk, 2015: 346-347)

Behçet Efendi

Kaynaklarda şair hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılamamıştır.

Daî (Mehmet Bin Receb) Efendi

Kaynaklarda Mehmed Daî hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mehmed Daî İstanbul'da doğmuştur ve 17. yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Daî 40 yıldan fazla hocalık yapmıştır (Uz, 2015: 8-9).

Dertli

Asıl adı İbrahim olan Dertli, Gerede kazasına bağlı Şahnalar köyünde doğmuştur. Babası Bayraktar Ali ağa, annesi ise Ayşe Hanımdır. 10 yıl Mısırda kalmış olması dışında hayatı hakkında pek bir bilgi bulunmamaktadır. 19 yüzyıl şairlerin olan Dertli divanı olan şairler arasında yer almaktadır (Birgören, 2011: 1)

Dervişî

Kaynaklarda verilen bilgilere göre şair Edirnelidir. Doğum tarihi bilinmeyen şair 19. yüzyılda yaşayan şairler arasında yer almaktadır (Aksoyak, 2013).

Fazlî

Kaynaklarda verilen bilgilere göre Üsküdar'da Kadı Alaadin tekkesinde şeyhlik yapmış olan Şeyh Seyyid Fazlulah Efendi Diyarbakırlıdır. 1087/1676 tarihinde vefat etmiştir (Tuğluk, 2014).

Fıtnat

Şeyhülislâm Mehmed Es'ad Efendi'nin kızı olan Fıtnat Hanım İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Fıtnat'ın asıl adı ise Zübeyde'dir. Şair 1780 yılında vefat etmiştir (Şentürk, 2015: 560).

Fehîm-i Kadîm

Mustafa Fehîm Efendi'nin doğum tarihi ve ailesi hakkında pek bir bilgi bulunulamamıştır. Divanı bulunan şairler arasında yer almaktadır. 17. yüzyıl şairlerinden olan Fehîm Konya'da 1647 tarihinde vefat etmiştir (Şentürk, 2015: 475).

Fehmî

İşkodralı Fehmî'nin ismi basılı divanlarda ifade edildiği üzere İbrahim Fehmî'dir. Fehmî mahlasını kullanan şairin divanı bulunmaktadır. 19. yüzyıl şairleri arasında yer almaktadır (İçli, 2019: 19-20).

Fevzî (Muhyiddin)

Kaynaklarda Fevzî mahlaslı 35 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada Fevzî mahlası ile yazılan şiirin hangi Fevzî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

Gevherî

Gevherî'nin adı kaynaklarda "Mehmed" olarak geçmektedir. 17. yüzyıl şairleri arasında yer alan Gevherî' divanı olan şairlerdendir. (Elçin, 1984: 11)

Hace Hâfız

Hâce Şemsuddîn Muhammet b. Muhammet Hâfız-i Şîrâzî 1327 tarihinde Şîrâz'da dünyaya gelmiştir. Şair mahlas olarak "Hâfız" mahlasını kullanmıştır. Hâfız şiirlerinde söz sanatlarını kendine has bir üslupla kullanmıştır. Hâfızın şiirlerinde bulunan ince mazmunlar edebiyat ehli olan kişilerce farklı yorumlar içermektedir. Hâfız 1390 yılında vefat etmiştir (Almaz, 2005: 183-188).

Haletî

Hâletî, Sultan 3. Murad'ın hocası âlim ve şâir Azmî Efendi'nin oğludur. Haletî 1570 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Haletî müderrislik ve kadılık görevlerinde de bulunmuş olup 1631 tarihinde vefat etmiştir (Şentürk, 2015: 485).

Hamdî

Kaynaklarda Hamdî mahlaslı 56 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada Hamdî mahlası ile yazılan şiirin hangi Hamdî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

Hasmî

Hasmî'nin doğum ve ölüm tarihi bilinmemekle birlikte kaynaklarda adı "İsmail Efendi" olarak geçmektedir. Hasmî hakkında kaynaklarda fazla bilgi bulunmamaktadır (Selçuk, 2007: 1-2).

Hilmî

Kaynaklarda Hilmî mahlaslı 54 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada Hilmî mahlası ile yazılan şiirin hangi Hilmî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

Hüseyinî

Kaynaklarda Hüseyinî mahlaslı 13 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada Hüseyinî mahlası ile yazılan şiirin hangi Hüseyinî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

İbrahim

Kaynaklarda İbrahim mahlaslı 3 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada İbrahim mahlası ile yazılan şiirin hangi İbrahim'e ait olduğu tespit edilememiştir.

İlhâmî

Kaynaklarda 1761 tarihinde dünyaya geldiği yazmaktadır. 18. yüzyıl şairlerinden olan olan İlhamî'nin babası III. Mustafa annesi ise Mihrişah Sultandır. I. Abdulhamit'in vefatından sonra tahta çıkan III. Selim askeri alanlar ve eğitim gibi birçok alanda yenilikler yapmıştır. III. Selim şiirlerinde "İlhâmî" mahlasını kullanmıştır. Mevlevî olan İlhamî'nin hacimli bir divanı bulunmaktadır. İlhamî'nin divanında şarkı türü fazlaca görülmektedir. Bestekâr, şair ve hattat olan İlhamî 1808 yılında vefat etmiştir (Durmuş, 2015).

Kânî

Asıl ismi Ebûbekir olan Kânî Efendi'nin hayatına dair pek fazla bilgi bulunmamaktadır. 1712 yılında Tokatta dünyaya gelen Kânî 18. yüzyıl Osmanlı Şairleri arasında yer almaktadır. Şair 1792 yılında İstanbul'da vefat etmiştir (Şentürk, 2015: 554).

Keçecizâde İzzet Molla

Keçeci-zâde İzzet Molla 1786 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. 19. yüzyıl şairlerinden olan İzzet Molla sürgün gönderildiği Sivas'ta 1829 tarihinde vefat etmiştir (Şentürk, 2015: 620-621).

Mahvî Sukûkî-zâde Şeyh Âsâ Mahvî Efendi

Kaynaklarda verilen bilgilere göre şairin ismi Âsâ'dır. 17. yüzyıl şairi olan Âsâ Mahvî Geredeye bağlı Sarıkadılar köyünde doğmuştur (Birgören, 2014).

Maraşî

Bu şair hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılmadı.

Mes'ud El Maraşî

Kaynaklarda verilen bilgilere göre şairin asıl adı Sa'deddin olarak geçmektedir. Maraşlı şairlerden olan Mes'ud El Maraşî'nin divanı bulunmamaktadır.

Muhammed Hadimî

Kaynaklarda yer alan bilgilere göre Muhammed Hadimî, 1701 tarihinde Konya'nın Hâdim kasabasında doğmuştur. Asıl adı Mehmet olan şairin babası müderris Fahrürrûm Efendidir (Yayla, 1997: 24).

Nabî

1642 yılında Urfa'da dünyaya gelmiştir. Şirin asıl adı Yusuf'tur. 18. yüzyıl şairlerinden olan Nabî'nin Divanı bulunmaktadır (Bilkan, 2011: 11). Kaside, mesnevi, tarih vb. gibi birçok şekil ve türde eserler vermiştir. Nabî eserlerinde Farsça terkiplerle beraber temiz bir Türkçeyi, halk deyişlerini de kullanmayı ihmal etmemiştir. Edebiyat tarihimizde "hikemi tarz"ın öncüsü olarak kabul görmektedir. Nabî 1712 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir (Şentürk, 2015: 481-482). Nabî 1712 yılında vefat etmiştir.

Nailî

Asıl adı “Mustafa” olan Nâ’îli Kadîm İstanbullu’dur. Hayatı hakkında bilgi fazla değildir. Nâ’îli’nin sadece divanı mevcuttur. 17. yüzyıl şairleri arasında yer alan Nailî 1666 yılında vefat etmiştir (İpekten, 1990).

Nedîm

Kaynaklarda Nedîm’in asıl ismi Ahmed olarak geçmektedir. Nedîm 18. yüzyıl divanı olan şairler arasında yer almaktadır (Şentürk, 2015: 55).

Nesîmî

14. yüzyıl şairi olan Seyyid İmâdü’-d-din Nesîmî’nin doğum tarihi ve ölüm tarihi ile ilgili kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Türk sûfîsi olan Nesîmî’nin asıl adı “İmâdüddîn”’dir. Şairin Türkçe ve Farsça divanı bulunmaktadır. Nesîmî Halep’te derisi yüzülerek öldürülmüştür (Şentürk, 2015: 151).

Niyâzi-i Mısırî

Büyük mutasavvıf olan Niyâzi-i Mısırî Genç Osman’ın tahta çıktığı yıl olan 1618’de Malatyada dünyaya gelmiştir. Kaynaklarda babası Nakşibendi tarikatına mensup olan Soğancızâde Ali Çelebi olarak geçmektedir. Asıl adı “Mehmed olan şairin mahlası Niyâzi ve Mısırî’dir. Mısırdaki tahsil gördüğünden dolayı “Mısırî” olarak anılmaktadır. Niyâzi Mısırî Malatya’nın âlimlerinden çeşitli dersler almıştır. Pek çok kez sürgüne gönderilen Niyâzi Mısırî 1694 tarihinde vefat etmiştir (Erdoğan, 2019: 19-45).

Râgıp Paşa

18. yüzyıl şairlerinden olan Râgıp Paşa’nın asıl ismi “Mehmed”dir. Râgıp Paşa şairliği ile beraber döneminin en başarılı devlet adamlarından biridir. Şair yakalandığı hastalıktan dolayı 1763 yılında hayata gözlerini yummuştur (Şentürk, 2015: 552-553).

Ramiz Paşa

Kaynaklarda Ramiz mahlaslı 9 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada, Ramiz Paşa başlığı ile yazılan şiirin hangi Ramiz’e ait olduğu tespit edilememiştir.

Ref’et

Kaynaklarda Ref’et mahlaslı 3 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada, Ref’et mahlası ile yazılan şiirin hangi Refet’e ait olduğu tespit edilememiştir.

Rıf'at

Kaynaklarda Rıf'at mahlaslı 10 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada Rıf'at mahlası ile yazılan şiirin hangi Rıfat'a ait olduğu tespit edilememiştir.

Rızâ (Ali Rızâ) Paşa

Kaynaklarda verilen bilgilere göre Trabzonda küçük bir köyde doğmuştur. Şiirlerinde Rızâ mahlasını kullanan şair 19. yüzyıl şairleri arasında yer almaktadır. (Arslan, 2014).

Rızâ (Konyalı)

Kaynaklarda Rızâ mahlaslı 99 şairin varlığından bahsedilmektedir. Konyalı ise 3 şair bulunmuştur. Mecmuada, Rızâ mahlası ile yazılan şiirin hangi Rızâ'ya ait olduğu tespit edilememiştir.

Ruhî (Bağdatlı)

Bağdatlı Ruhî'nin doğum tarihi ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Asıl adı Osman olan Ruhî Bağdat'ta dünyaya gelmiştir. Devlet büyüklerine kasideler sunan Ruhî 1606 tarihinde vefat etmiştir.

Sâbit

Bosnalı Sâbit'in asıl ismi Alaaddin Ali'dir. Kaynaklarda Sâbit'in Çorlu, Burgaz, Kefe ve Yanya gibi kazalarda kadılık yaptığı yazmaktadır. 1712 yılında vefat etmiştir (Şentürk, 2015: 484).

Sadî (d. 606/1209-ö. 690/1290)

Sadî, Fars edebiyatında Firdevsî'den sonra önde gelen şairlerdendir. Şiraz'da doğmuştur. Şairin birçok eseri mevcuttur (Almaz, 2005: 117-118).

Sezâyî (d. h.1080/m. 1669-ö. H. 1151/m. 1738)

Hasan Sezâyî-i Gülşenî Mora Yarımadasında bugün adı Korent olan Gördes'te doğmuştur. 18. yüzyıl şairi olan Sezâyî divanı bulunan şairler arasında yer alır (Özuygun, 2019: 16).

Şemsî

Kaynaklardan edinilen bilgilere göre Şemseddîn-i Sîvâsî 1520 de Takat'ın Zile ilçesinde dünyaya gelmiştir. Şairin adı “Ahmed”dir. 16. yüzyıl şairlerindendir (Süer, 2017: 5).

Şems-i Tebrizî

Şems-i Tebrizî'nin 1186 tarihinde doğduğu tahmin edilmektedir. Şems Fars Edebiyatının tanınan şairlerindendir. 12. ve 13. yüzyılın önde gelen büyük tasavvufçularındandır. Mevlânâ'nın Dîvân-ı Kebîr'ini Şems'e olan sevgisinden dolayı yazması Fars edebiyatında büyük bir etki bırakmıştır. Âlim bir zat olan Şems-i Tebrizî'nin Makâlât adında bir eseri bulunmaktadır. Eser sade ve akıcıdır. Şems-i Tebrizî 1247 yılında vefat etmiştir (Almaz, 2005: 208-209).

Şevkî

Kaynaklarda Şevkî mahlaslı 33 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada, Şevkî mahlası ile yazılan şiirin hangi Şevkî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

Şükrü Efendi

Kaynaklarda Şükrü mahlaslı 26 şairin varlığından bahsedilmektedir. Mecmuada, Şükrü mahlası ile yazılan şiirin hangi Şükrü'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

Turabî

19. yüzyıl şairlerindendir. Doğum yeri hakkında kaynaklar farklı bilgiler vermektedir. Turabî Hacı Bektaş tekkesi postunda 19 yıl Dedebalık yapmıştır (Azar, 2005: 74-75).

Vâsıf

Enderunda pek çok şair yetişmesine rağmen “Enderunlu” nâmıyla tanınan 2 şair arasında yer alan Vâsıf 18. Yüzyıl şairleri arasında yer almaktadır. Asıl isminin Osman olduğuna dair kaynaklarda bilgi mevcuttur (Gürel, 2019: 25).

Vehbî

1718 yılında Maraş'ta dünyaya gelen Sünbül-zâde Vehbî'nin asıl adı Mehmed'dir. 18. Yüzyıl şairlerinden olan Sünbül-zâde Vehbî'nin mahlası “Vehbî”dir. Hayatının son zamanlarını İstanbul'da geçiren şair 1809 yılında hayata gözlerini yummuştur (Şentürk, 2015: 558).

Zarîf

Kaynaklarda verilen bilgilere göre şairin asıl adı bilinmemektedir. Şair şiirlerinde “Zarîf” mahlasını kullanmıştır. (Dede, 2015).

2.3. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası’nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Nazım Şekilleri

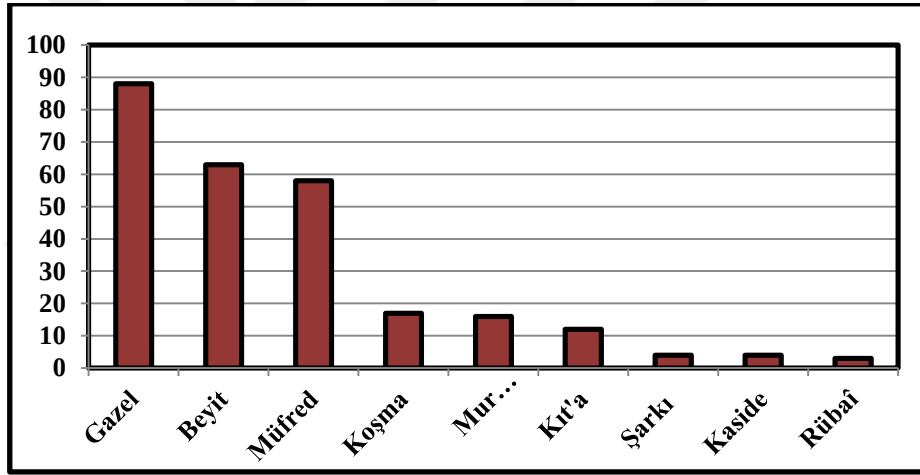
Mecmua şiir nazım şekli açısından çeşitlilik göstermektedir. 316 şiirin yer aldığı mecmuada 88 gazel nazım şekli ile yazılan şiirlerin sayısı fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca 17 koşma, 16 murabba, 12 kıt’a, 12 murabba, 4 kaside, 3 şarkı, 3 rubai, 2 mısra, 2 terci-i bend, 1 muhammes, 1 müstezad, 1 müseddes, 2 nazm, 1 sema’i, 1 terkeb-i bend yer almaktadır. Mecmuada beyit ve müfredlerin sayısı bir hayli fazladır. 63 beyit, 58 müfred şeklinde toplam 121 şiir vardır:

Tablo 2: Mecmuada tespit edilen nazım şekilleri/nazım birimi ve kullanım sayıları

Sıra Numarası	Nazım Şekli ve Nazım Birimi	Kullanım Sayısı
1	Gazel	88
2	Beyit	63
3	Müfred	58
4	Koşma	17
5	Murabba	16
6	Kıt’a	12
7	Şarkı	4
8	Kaside	4
9	Ruba’i	3
10	Mısra	2

11	Terci-i Bend	2
12	Nazm	2
13	Terkib-i Bend	1
14	Müseddes	1
15	Muhammes	1
16	Müstezad	1
17	Sema’i	1

Grafik 3: Mecmuada yer alan şiirlerin nazım şekillerine/birimlerine göre dağılımı

2.4. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Nazire Şiirler ve Şairleri

Bel-Yz-K0355 nolu mecmuada nazire şiir sayısı azdır. Tespit edilen nazire şiirlerden biri 58a varagında '*Gazel-i Nazire-i Ragıb*' başlığındaki Koca Râgıb Paşa Divanında bulunmayan şiirdir. Bir de 51a varagında Nâbî'nin bir gazeline Sünbül-zâde Vehbî tarafından yazılan tahmis bulunmaktadır. Vehbî divanında bu tahmis yer almamaktadır.

2.5. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Kullanılan Vezin, Kafiye ve Redifler

Bel-Yz-K0355 nolu mecmuada hem aruz hem de hece vezniyle yazılmış şiirler mevcut olup aruz vezni ile yazılan şiirlerin sayısı daha fazladır. 219 şiir aruz vezni ile 28 şiir de hece vezni ile yazılmıştır. Aruz vezninin Remel Bahrine ait olan *Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün* kalıbı 83 defa kullanılarak en fazla kullanılan kalıp olmuştur. İkinci olarak 62 kez kullanılan Hezec Bahri'nin *Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün* kalıbı, üçüncü ise 43 defa kullanılan Remel Bahri'nin *Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün* kalıbıdır. Ayrıca Türk Edebiyatında yaygın olarak kullanılmayan Recez Bahrine ait olan *Müstef'ilün Müstef'ilün* ve *Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün* kalıpları, yine Türk Edebiyatında fazla kullanılmayan Hezec Bahri'nin *Mefâ'ilün Mefâ'ilün* kalıbı ile yazılmış şiirler vardır. Ayrıca 8'li hece ölçüsü ile 5 tane 11'li hece ölçüsü ile de 27 tane şiir bulunmaktadır.

Tablo 3. Mecmuadaki Şiirlerde Kullanılan Vezin Kalıpları ve Kullanım Sayıları

Sıra Nu.	Kullanılan Vezin	Bahir	Kullanım Sayısı
1	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	Bahr-i Remel	83
2	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Bahr-i Hecez	62
3	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	Bahr-i Remel	43
4	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Bahr-i Hecez	24
5	Mef'ûlü Fa'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	Bahr-i Muzari	11
6	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	Bahr-i Remel	7
7	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ûlün	Bahr-i Hecez	4
8	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	Bahr-i Remel	2
9	Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün	Bahr-i Hezec	2
10	Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	Bahr-i Recez	2
11	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	Bahr-i Müctes	2

12	Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Bahr-i Hecez	1
13	Müfte'ilün Fa'ilün Müfte'ilün Fa'ilün	Bahr-i Recez	1
14	Müstef'ilün Müstef'ilün	Bahr-i Recez	1
15	Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün	Bahr-i Recez	1
16	Mef'ûlü Mefa'ilü Mefa'ilü Fe'ûlün Mef'ûlü Fe'ûlün	Bahr-i Hecez	1
17	Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûl	Bahr-i Mütekârib	1
18	11'li Hece Ölçüsü	-	27
19	8'li Hece Ölçüsü	-	5

Mecmuada, kelime eksikliğinden veya fazlalığından kaynaklanan vezin kusurları 'vezin kusurludur' ibaresi ile dipnot şeklinde gösterilmiştir. Örneğin;

*Vire mi derdime dermañ vire mi*³
Vahtidir dem-be-dem artar yüregimün elemi

Hayli demdir ben anuñ gözlerinün hastasıyım
*Cefâ gelse yılduzumuñ üstüne yoħsa kıddmi*⁴

*Dide-i âfet nigâhın sözüme özüme hastedir*⁵
Şimdi zîrâ 'âlemiñ meyli o çeşm-i mestedir

Hâtırmıdan ğam çözülsün ey büt-i muṭrib n'ola
Saña gönlüm rişte-i şevk ü ṭarabla bestedir

Mecmuada beyit ve müfret sayısı fazla olduğu için redifsiz şiir sayısı da fazladır. 98 manzumede redif tespit edilememiştir. 45 şiirde redif sadece ek halinde kullanılmıştır: Ek hâlinde yer alan rediflerin bazıları şu şekildedir: “-dır, -layanlardan, -lar, -mişler...” “Redifin kelime halinde kullanıldığı 42 şiir vardır: “*Bekdâşiyiz, istemem, elüñden, eylemez, derler, bulunur, merhabâ, kaldı...*” Kelime grubu hâlinde yazılan 29 şiir yer almaktadır: “*benden sana senden bana, olur 'âlem bu ya, itdirenden derd u belâ, ister gönül meşreb bu ya, sorma baña, mısın kâfir, bulur 'âşık, bir taraf, olmayınca bilmedim, hûn olduñ yâ hû çeker...*” Mecmuada 60 şiirde ise redif ek ve kelime

³Vezin kusurludur.

⁴Vezin kusurludur.

⁵Vezin kusurludur.

grubunun birlikteliği ile kullanılmıştır: “-sın gördün begendün mi, -düm şefâ’at yâ Resûl’allâh, -câma ben, -ım gibi, -uñ senüñ, -e şor, -a bağılu başımız, -uñ nedir, -a beñzer, -ım diyerek, -dır perçemüñ...” Redifler hem Türkçe hem de Arapça ve Farsça kelimeler ile oluşturulmuştur. Türkçe kelimelerle yapılan redif sayısı fazladır. Bunun yanı sıra Türkçe ve Arapça kelimeler ile oluşturulan redifler de yer almaktadır.

Mecmuadaki şiirler kafiye bakımından incelendiğinde, aruz vezni ile yazılan şiirlerde tekrarlanan harflere göre en çok kullanılan kafiye çeşidi 92 şiir ile mürdef kafiye. Yalnızca Revi harfiyle kafiyein sağlandığı bu 92 şiirde en fazla tekrarlanan “â, n, r” harfleridir. 50 şiirde mücerred kafiye, 12 şiirde müesses kafiye, 1 şiirde ise mukayyed kafiye kullanılmıştır. Hece ölçüsü ile yazılan 28 şiirden 17’si tam kafiye, 7’si yarım kafiye, 4’ü de zengin kafiye ile kaleme alınmıştır.

2.6.Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası’nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Şairlerden Kaynaklarda İsmine Rastlanılamayanlar

Mecmuada 1 gazeli bulunan Behçet Efendi isimli şaire kaynaklarda rastlanılamamıştır.

2.7. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak) Yer Alan Şairlerden Divanına Rastlanılamayanlar

Tablo 4. Kaynaklarda divanına rastlanılamayan şairler

Sıra Nu.	Şairin Mahlası	Matla Beyti/ Bendi	Nazım Şekli	Şiir Nu.	Varak Nu.
1	Behçet Efendi	Hürşid-i münevver-i cihân-ārā çün olduñ Kevn içre bugün velvele-pirā niçün olduñ	Gazel	43	48b
2	Dervişi	Elest peymānesin nüş iden ' aşık Eylemez haşre dek mest-ānelikden Sevdā-yı ' aşk ile cūş iden ' aşık Derc idemez ' aqlın dīvānelikden	Koşma	49	49b
3	Hatifi	Dün yine bir yār didi kim ey Hatifi Gel me' ānī defterin harf it beyān-ı mustakīm Lafzullāh söylemege me'mül olur mı sözün hiç Ben didim kim bu nedir E 'stagfirullāh el-' Aẓīm	Kıt'a	215	61b
4	İbrahim	Ey gönül bāde-i aḥmer elde dil-ber gezdirir Nüş idüp alşam elinden bir zamān ' aşk gezdirir	Gazel	109	54a
5	Maraşi	Açılsam gönca-veşler ḥalk içinde bī-edeb derler Mecālisde sükūn itsem şakildür pūr-gāzab derler	Semaî	55	50b

6	Mes'ud Maraşı El	Yâ İlâhî cümle ‘ âlem mâ-sivâ yâ hû çeker Ya Ğafûr ismüñ okur ârz-ı semâ yâ hû çeker Aşkuñ ile cümleten haqqâ tokuz kat âsmân Devri der şevküñle yâ Rab dâ’ima yâ hû çeker	Murabba	6	41a
7	Muhammet Hadimî	Faķîrim kapuña geldüm şefâ’ at yâ Resûlallâh Muķırım suçumı bildüm şefâ’ at yâ Resulallâh	Gazel	1	40b
8	Rıza (Ali) Paşa	Devr-i la’ linde baş eĝmem bâdei-i gül-fâma ben Her pîr-i muĝânda minnet itmem câma ben	Gazel	9	41b
9	Rıza (Konyalı)	Âşikâr âhvâl-i mezmûmum saña yâ Rabbenâ Kıl nazâr ‘afvîñla luţf eyle baña yâ Rabbenâ	Gazel	221	62a
10	Şükrü Efendi	Tâ ki oldum yârdan mehcûr u tāk Telhdir zehr-âbına ĝamla mezāk Sîne pür-süz u ciger pür-ihtirāk Yâr bî-rahm rakîb eyler nifāk Yek-digerle eylemişler ittifāk Selb-i ârâm u qarâr eyler merāk Miĥnet-i firkat ne derd lâ-yuţāk Yok mı bir hâl-âşinâ-yı iftirāk Sîne-ĥâhım şerha şerĥa ez-firāk Tâ be güyem şerĥ-i derdi iştîyāk	Terci-i Bend	299	72b
11	Yusuf Bahri (Çorumî)	İtdirmedi âlâm-ı ĝamıñ dîdemi ‘ âzi Surĥ oldu beyâzı Büryâne olup ĥûn-ı sirişkim mütefâzi Pür itdi ĥıyâzı	Müstezad	38	48a

12	Zarif	Ne kuşūr işledimse ey şūh-ı cihān Misk-i ‘anber kākülüne mūy didim Bir oğ atduñ zālīm deldin sīnemi Ne ağladım ne acıdım oy didim	Koşma	52	50a
----	-------	--	-------	----	-----

2.8. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası’nda (40b- 88b Varak) Yer Alan ve Divanlarda Rastlayamadığımız Şiirler ve Şairleri

Tablo 5. Divanlarda yer almayan şiirler ve şairleri

Sıra Nu.	Şairin Mahlası	Matla Beyti/ Bendi	Nazım Şekli	Şiir Nu.	Varak Nu.	Karşılaştırılan Eser
1	Bakî	Düş idüp sevdāya bend it kāküle dīvāneyi Pend-i Nāsuḥdan ne söz gūş eyleme efsaneyi	Gazel	51	49b	KÜÇÜK, Sabahattin, (2015) Bâkî Dîvânı , Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
2	Dertlî	On sekiz biñ ‘ālem icād olmadan Lā-mekān ilinde miḥmān idim ben Dünyāyı ‘uḳbāyı var eylemeden Kenārı yoḳ baḥr-ı ‘ummān idim ben	Nefes	270	67a	BİRGÖREN Hamdi, (2011), Âşık Dertli Dîvânı , Bolu Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü Yayınları.
		Dil-ber senden kime idem şikāyet				BİRGÖREN, Hamdi, (2011), Âşık Dertli Dîvânı , Bolu

3	Dertlî	Cemâliñi görmek olmadı naşib Bana etdiklerüñ olsun hikâyet Yaradandan gelsün yarama tabîb	Koşma	271	67a	Valiliği İl Kültür turizm Müdürlüğü Yayınları.
4	Dertlî	Dalmışım ben gene ‘ aşkuñ rāhına Derdime bir dermān eyle tabîbim Tutmuşum yüzimi Hâk der-gāhına Yetiş imdādına benim habîbim	Koşma	272	67a	BİRGÖREN, Hamdi, (2011), Âşık Derli Dîvânı , İl Kültür Turizm Müdürlüğü.
5	Dertlî	Hicrān köşesinde yatarım hasta Bu za‘if cismim cān ne zamān gelür Gözlerim yoldadır kulağım sesde Māhımdan bir haber ne zamān gelür	Koşma	273	67a	BİRGÖREN Hamdi, (2011), Âşık Dertli Dîvânı , Bolu Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü.
6	Dertlî	Şabağdan uğradım dostuñ bağına Açılmış goncası gülleri sarhoş Bu lebler şakiyup bilmem ki ne dir Añlamam sesini dilleri sarhoş	Koşma	274	67a	BİRGÖREN Hamdi, (2011), Âşık Dertli Dîvânı , Bolu Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü.
7	Haletî	Kaçan destārına güller şokuna Hāletî yārüm Bağ da dūd-ı āhum gösterir başımda sünbüller	Beyit	151	57b	KAYA Bayram Ali, (2017), Azmizāde Hāletî Dîvânı, Sakarya.
8	Hasmî	Ruñuñ şem‘ine yanmaqlık degül mi ‘ aşkuñ kārı Didüm cānım fedā olsun görünce perçem-i yārı	Gazel	4	40b	SELÇUK Engin, (2007), Hasmi Dîvânı , Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
9	Kanî	Bu ‘ aşkuñ kandili yā hū ‘ arş-ı a‘ lāda qalmışdır Hayāsından feriştahtar zevk-i şafāda qalmışdır	Gazel	50	49b	YAZAR İlyas, (2010), Kânî Dîvânı , Libra Kitapçılık ve Yayıncılık.

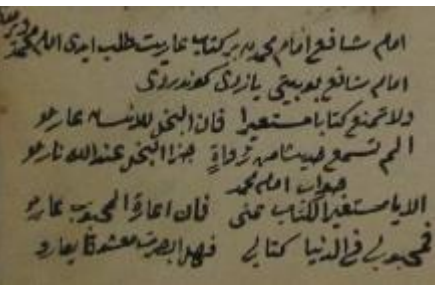
10	Nabî	Sezâ-yı tîğ olur ĥaddi tecâvûz eyleyen mûlar Anın çün tîğden âzâdedir müjgân ile ebrûlar	Beyit	255	65b	BİLKAN, Ali Fuat (2011), Nabî Dîvânı , Ankara: Akçağ Yayınları.
10	Nazîf	Şarf-ı efkâr eyleme bād-ı hevâya serserî Gitme rāh-ı müstaķimden mā‘-adaya serserî	Gazel	174	59b	DARICIK Murat, (2006), Nazîf Dîvânı (Transkripsiyonlu Çeviri Metin- İnceleme) Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
11	Ragîb	Şanma Raĥmāndan şunar destime dil-i mecruhum? Sīnem içre şive-kārım tîr-i müjgānım arar	Beyit	42	48b	DEMİRBAĞ Ömer, (1999), Koca Ragîp Paşa ve Dîvân-ı Râgîb , Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi Van.
12	Ragîp	Bu bâğın bâğ-bān-ı lāneden çok murğ uçurmuşdur Bizim gibi niçe dîvāne ķondurmuş geçürmüşdür	Beyit	156	58a	DEMİRBAĞ Ömer, (1999), Koca Ragîp Paşa ve Dîvân-ı Râgîb , Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi Van.
13	Ragîp	Māh-ı nûrdan dil-ber-i zātında ‘alev tolunur Tāb-ı ĥüsni yoĥsa pākinde hemān teşhîr tolunur	Gazel	159	58a	DEMİRBAĞ Ömer, (1999), Koca Râgîp Paşa ve Dîvân-ı Râgîb , Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi Van

14	Ragıp	Rāviyā Rāğīb dağı bu şi‘re nā’il olmadı Bilmezem Fıtnat nice nuṭṭ itdi şāhibim iken	Beyit	201	61a	DEMİRBAĞ Ömer, (1999), Koca Ragıp Paşa ve Dîvân-ı Râğīb , Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi Van.
15	Vehbî	Hālî olur ey dil mezeden elde ayaklar Pür olmayıcağ naḳl ile meclisde çanaḳlar	Gazel	104	53a	YENİKALE Ahmet, (2017), Sünbülzâde Vehbî Dîvânı , Ankara.
16	Vehbî	Mir’âta kııl bir kez nazar Gör kendiñi cānānesiñ Yüz Yūsuf’ı ḥayrān iden Bir mişli yok cānānesiñ	?	107	53a	YENİKALE Ahmet, (2017), Sünbülzâde Vehbî Dîvânı , Ankara. e-kitap
17	Vehbî	Ḳadın yapıdı ḳadem-gāh mażarrat ḳoymaz ol tende Didi târiḫini Vehbî s.ç.m ḥayrâtıña ben de	Tarih	311	73b	YENİKALE Ahmet, (2017), Sünbülzâde Vehbî Dîvânı , Ankara. e-kitap

2.9. Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nda (40b- 88b Varak)Yer Alan Şairlerin Sistematik Tasnifi(MESTAP TABLOSU):

Tablo 6. Mecmuada yer alan şair ve şiirlerin detaylı incelenmesi (MESTAP Tablosu)

Yp. Nu.	Mahlas	İlk Dörtlük/ Matla' Beyti- Bendi	Son Dörtlük/ Makta' Beyti- Bendi	Nazım Şekli- Birimi/ Dörtlük- Beyit Sayısı	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
40b	-	Faķırım kapuňa geldüm şefā' at yā Resūlallāh Muķırım suçumu bildüm şefā' at yā Resulallāh	Cehennem kaynayup coşa bilmezem ne gelür başa Baķup aķbāb ķardaşa eyzān [şefā' at yā Resūlallāh]	Gazel/ 4 Beyit	Na't	.---/.--- /---/.---	Kaynaklarda Ebu Said Hadimî adına kayıtlıdır.
40b	Kānī	Ġubār-ı pāyuňa virmem cihānı yā Resūlallāh Deġişmem müyuňa heft-āsmānı yā Resūlallāh	Şefā' at şucluya dirler meşeldir söylenür dilde Kuluň Kānī de bir mücrim gedādur yā Resulallāh	Gazel/ 6 Beyit	Na't	.---/.--- /---/.---	
40b	Ĥaşmī	Dıraķt-ı tab'ımuň ter mīvesin gördüň begendüň mi Nihālinde biten gül ġoncasin gördün begendüň mi 'Aceb ta'ciz mi olduň ey gözüm nūrı kelāmımdan Ki yoķsa hoşlanup āġāzesin gördüň begendüň mi	Derün-ı 'aşķ ile sūzān olan şāhib-şu'ūr olmaz Ezelden münfehimdir 'ırķ-ı tāhirde kuşūr olmaz Girüp meydān cevelān eylemeklikle ġurūr olmaz Muķābil Ĥaşmī'nūň merdānesin gördüň begendüň mi	Murabba / 3 Bend	-	.---/.--- /---/.---	
40b	Ĥaşmī	Ruķuň şem'ine yanmaķlık degül mi 'aşıķuň kārı Didüm cānım fedā olsun görünce perçem-i yārı	Efendim Ĥaşmiyā bī-çāreyi ĥasret helāk itdi İrişdür vuşlata meni emān def' eyle aġyārı	Gazel/ 6 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	

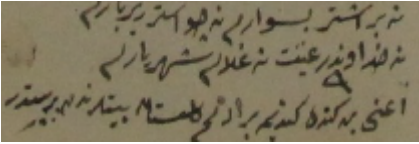
41a	Mes‘ūd	Tā ezelden şıdık ile Sübhān’a bağılu başımız Bizi yokdan var iden Raḥmān’a bağılu başımız Gelmişiz Kālū belādan seyr ile seyrān ile Devr iden bu ‘ālem-i devrāna bağılu başımız	Cümle ‘ālem māsivāyı yok iken mevcūd iden Var idüp ‘ademden nāssı maḫşūd iden Ṭālī‘-i baḫt-ı ezelde luṭf ile Mes‘ūd iden Ḥāşılı ol Ḥazret-i Subḥān’a bağılu başımız	Murabba / 7 Bend	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
41a	Mes‘ūd	Yā İllāhī cümle ‘ālem masivā yā Hū çeker Ya Ğafūr ismüñ okur ārz-u semā yā Hū çeker ‘Aşkuñ ile cümleten ḥaḫka tokuz kat āsmān Devr ider şevküñle yā Rab dā’ima yā Hū çeker	Her seḫer āvāz ider Mes‘ūd ‘abdüñ yā İllāh Cürmümüzle yā İllāhī itme ḥālımız tebāh İsm-i pākin zikr iden bir ben degil ey pādişāh Belki ‘ālem cümle eşyā māsivā yā Hū çeker	Murabba / 5 Bend	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
41a	İmām Şāfi’		-	Beyt	-	-	Bu beyit Arapça yazılmıştır.
41b	Yaḫyā	Kimsenüñ gördüğüne rāzī degül cānım seni Görmeseydim kāşki ḫavlinde sultānım seni	Çünkü ey Yaḫyā muḫabbet sırrını fāş eylediñ Dāsītān etsün bütün dünyāya dīvānım seni	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
41b	‘Alī Rızā Paşa	Devr-i la‘linde baş egmem bāde-i gül-fāma ben Her pīr-i muḡānda minnet itmem cāma ben	Telḫ kām itmez seniñ şīrin kelāmıñ ey Rızā Sen hemān eyle tekellüm rāzīyım düşünāma ben	Gazel/ 9 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
42a	Vāşıf	Tütiyā-yı ḫāk-i pāyiñçün döküp eşk çü Nīl Yā Resūl‘allāh meded ḫan ağlıyor çeşm-i ‘alī	Vāşıf naḫd-i şefa‘āt ile ḫalāş it el-amān ‘Ācizān-ı ümmete her veḫ ile sensün kefil	Kaside/ 9 Beyit	Na’t	-.--/-.-- /-.--/-.--	

42a	Vāşıf	Dilerler gerçi ümmet şefa‘ât yâ Resûlallâh Ben âmmâ mücrimem gâyet şefa‘ât yâ Resûl‘allâh	Cenâbuñdan be-ḥaḳḳ-ı Çâr-ı yâr ümîd ider Vāşıf ‘İnâyet merḥamet şefḳat şefa‘ât yâ Resûlallâh	Kaside/ 11 Beyit	-	.---/.--- /.---/.---	
42b	Vāşıf	‘Aşkıñla ey mihribân Kârım benim âh ü figân Üftâdenem bunca zamân Raḥm it efendim el-amân	Vāşıfgibi ey bî-vefâ Yok çâre oldum mübtelâ Mecbûrdur göñlüm saña Raḥm it efendim el-amân	Murabba Şarkı/ 5 Bend	-	--./--.-	
42b	Vāşıf	Bir nev-civânâ dil mübtelâdır Kâr[ı] hemîşe luṭf [u]vefâdır Meftûnu olsa‘âlem sezâdır Nâzik-ṭabî‘at bir dil -rübâdır	Bezme gelince ol nev-civânım Meyl itdi göñlüm hażṣ itdi cânım Vaşfinda Vāşıf ‘âciz-zebânım Nâzik-ṭabî‘at bir dil-rübâdır	Murabba Şarkı/ 4 Bend	-	---./--.- -	
42b	Vāşıf	Neler çekdi dil-i nâ-şâd elüñden Senüñ ey şülḥ muṭrib dâd elüñden Kim itmez ney gibi feryâd elüñden Senüñ ey şülḥ muṭrib dâd elüñden	Dil-i Vāşıf saña zannım kirişdir Tel-i gîsünâ ber-taḳrîb ilişdir Taḥammül ḳalmadı bu naşıl işdir Senüñ ey şülḥ muṭrib dâd elüñden	Murabba Şarkı/ 5 Bend	-	.---/.--- /.--	
43a	Vāşıf	Dil verelden ey gül-i bâğ-ı murâd Olmada günden güne derdim ziyâd Vuşlatuñla ḳıl dil-i nâ-şâdı şâd Bir yaña ḳo cevri ey kâfir nihâd	Meyl edelden saña ey nev-res nihâl İtmedüñ bir kere ḥâlûmden su‘âl Ḳalmadı şabr itmege bende mecâl Bir yana ḳo cevri ey kâfir nihâd	Şarkı/ 5 Bend	-	-.--/.--- .-	Kaynaklarda Vasıf adına kayıtlıdır.
43a	Vāşıf	Buyur dîhîm-i Dārâ‘ya Hemân şâh-âne zevḳ eyle Geçüp ḳaşr-ı dil-ârâya Hemân şâh-âne zevḳ eyle	Niçe şarkı-i nev-güftâr Yapar Vāşıf ḳuluñ tekrâr Benim ḳaşdım budur her bâr Hemân şâhâne zevḳ eyle	Şarkı/ 5 Bend	-	.---/.---	

43a	Vâşif	Bir vişâl için ey mihrībān ıķ vıķ istemem Ben bozuşdum bakıma şimden şoñra şığmadı	-	Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	Bu beyit Vasıf adına kayıtlıdır.
43a	Vâşif	Ben ol pervāne-i şem‘-i firākım yā Resūlallāh Yanup yakılmada her dem mezākım yā Resūlallāh	ẖuluñ derviş Vâşif gibi şeh-rah-ı tarıkde Sevenlerle seni var ittifākım yā Resūlallāh	Gazel/ 6 Beyit	Na’t	.---/-.--- /-.---/-.---	
43b	Vâşif	Bir vişâl için ey mihrībān ıķ vıķ istemem Ben bozuşdum bakıma şimden şoñra şıķşıķ istemem Ĥāırım ġayrı dilerseñ yab diler yıķ istemem İsteseñ de sen beni ben küsdüm artık istemem	Saña ey şūĥ-ı vefā düşmen olaldan mübtelā Kim kime itdi ciĥānda itdügün cevri baña Git barışmam sen degül mecmū‘-ı nās itse recā İsteseñ de sen beni ben küsdüm artık istemem	Murabba Şarkı/ 5 Bend	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	Kaynaklarda Vasıf adına kayıtlıdır.
43b	Vâşif	O ģudretten mūkaĥĥal çeşmüne dil-beste āhūlar Nigāhuñdan oĥurlar nüşa-i efsūnı cādūlar	Muşanna‘ bir ġazeldir Es‘ad’ı tanzirdir Vâşif Sezādır itseler taĥşin bu nazımına suĥan-ġūlar	Gazel/ 5 Beyit	-	.---/-.--- /-.---/-.---	
44a	Vâşif	Ey perī üftādene her ġün bu düşnāmuñ nedir Böyle pey-der-pey cefā vü cevrden kāmūñ nedir Çünki itmezsiñ vefā‘uşşāķa aĥkāmūñ nedir Ĥanġı semtūñ şūĥusuñ şeh-i dil-ārāmūñ nedir Saña kim dirler su‘āl ‘ayb olmasun nāmūñ nedir	Vâşif-āsā yok efendimle benim hem-demligim ‘Aĥlıma ĥiç gelmiyor esrāruña maĥremligim Olmadı sulţānıma ne iyiligim ne kemligim Cürmüm ‘afv it var bu ġünlerde biraz sersemligim Saña kim dirler su‘āl ‘ayb olmasun nāmūñ nedir	Muham mes/ 7 Bend	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
44a	Vâşif	Çözülme zūlfüne ey dil-rübā dil baġlayanlardan Ĥaçınma āteş-i ‘aşķuñla baġrını daglayanlardan Düşer mi ictināb itmek senünçün aġlayanlardan Sirişk-i çeşmimūñ baķ farkı var mı çaġlayanlardan	Hevā-yı perçemūñle başķa bir ĥālet olur serde Yeñi başdan mişāl-i Vâşif uğratduñ beni derde Ĥamuñla gerçi çokdan aġlarım ammā bu ġünlerde Sirişk-i çeşmimūñ baķ farkı var mı çaġlayanlardan	Murabba / 4 Bend	-	.---/-.--- /-.---/-.---	

44b	Vāşıf	Benden ey hāme o şūha bir muḥabbet-nāme yaz Saz ü söz hāzır buyursun meclis-i aḥşāma yaz	Söyleyüp vaşf-ı mey-i la‘inde Vāşıf bir ğazel Yādigār-ı bezm-i rindān it kenār-ı cāma yaz	Gazel/ 10 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
45a	Vāşıf	Benden ol meh yüz çevirse şabr u sāmānım gibi Çarḫa çıksa zārım āh-ı āteş-efşānım gibi Ben yine itmem ‘ayān dāğ-ı nümāyānım gibi Şaklarıım esrār-ı ‘aşkı sīnede cānım gibi	Sevdiğim şūh ile olsam da bezimde yan-be-yan Āteş-i ‘aşkıyla yandığım yine itmem ‘ayān Vāşıfā rāz-ı muḥabbet kimseye olmaz beyān Şaklarıım esrār-ı ‘aşkı sīnede cānım gibi	Murabba / 5 Bend	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
45a	Vāşıf	Dil-ḫarāb-ı ‘aşkıñam sensin sebeb ber-bādıma Bir teselli vir gelüp bārī dil-i nā-şādıma Taş mıdır bağıruñ ki gelmezsin benim imdādıma Dīni ayrı kâfir olsa raḥm ider feryādıma	Şardı Vāşıf şarmağa ol şūhu sevdā-yı merāk Olmada günden güne göñlümde müzdād iştıyāk Şol kadar yaqdı ciger-gāhım ki nār-ı iftirāk Dini ayrı kâfir olsa raḥm ider feryādıma	Murabba / 5 Bend	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
45b	Vāşıf	Ḥırāmıñ seyr idüp şaḥn-ı çemende Niḫāl-i ḳaddūne oldum fiğende Ne ḫācet perçemüñle ḳayd ü bende Saña göñlüm de bende ben de bende	Tecessüs itmesün bī-hūde ağıyar Senüñ meftūnuñam ben itmem inkār Mişāl-i Vāşıf ey şūh-ı sitem-kār Saña göñlüm de bende ben de bende	Murabba / 5 Bend	-	.---/--- /---	
45b	Dertlī	Kirāmen kātibin hāme-i ḳudret Yazmış anımıza ḳara yazılar Bir yanımız ḳurbet bir yanı ḫasret Āh eyledikçe ḳara bağırm sızılar	Dertli ben buldum şer‘ān didiler Ne gelirse Ḥaḳ’dan iḫsān didiler Ḥubbü’l-vaṭan mine’l-imān didiler Ol sebebden göñül vaṭān ‘arzūlar	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
45b	-	Çeşm-i mestim beste gördüm ḫaste mi cāna didim	-	Mısra	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	

45b	-	Didi çok ‘āşıklar helāk eyler anuñ için bağladım		Mısra	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
45b	-	Keder[i] zevke bulaşdırmadır ‘ālemde hüner Ġam-ı nā-şād-ı felek böyle gelür böyle gider	-	Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	
46a	Fazlî	Vire mi derdime dermān vire mi Vahtidir dem-be-dem artar yüregimüñ elemi	Fazlî sen mähî dilersen yüzini der-gāha tut Ġāşā mahrumı kıya çokdur İlāhuñ keremi	Gazel/ 6 Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	
46a		Ey dilā biz pîrden aldık himmeti Bekdaşîyiz Pîr ocağından kuşandık kisbet-i Bekdaşîyiz	Ġāliyā her bir ʔarike el uzatup yoqlādım Anda buldum dürlü dürlü ni‘ meti Bekdaşîyiz	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	Kaynaklarda Dertli adına kayıtlıdır.
46b	Vāşîf	Kim olur zor ile maqşūdına reh-yāb-ı zafer Gelür elbetde zuhūra ne ise hükm-i kader Ġaqq’a tefvîz-i umûr id ne elem çek ne keder Kıl sözüm ‘ārif isen güş-ı qabüle gevher Miñneti kendine zevk itmedir ‘ālemde hüner Ġam [u] şādî-i felek böyle gelür böyle gider	Diñleme her birini nāsuñ ‘abeşdir faşlı Qalmasun jeng-i mezemmetle derünuñ paşlı Elemüñ ‘an-aşıl ‘ālemde elemdir aşlı Vāşîfā zevkiñe bak yok ġamuñ aşlı faşlı Miñneti kendine zevk itmedir ‘ālemde hüner Ġam [u] şādî-i felek böyle gelür böyle gider	Müsedde s/ 7 Bend	-	..--/..-- /..--/..--	
47a	Vāşîf	Kime mecbûram o sîmîn-bere şor şorma baña Derdim ol şüh-ı perî-peykere şor şorma baña	Geldi mi ‘āleme Vāşîf gibi erbāb-ı suñan Oķu dîvānını şā‘irlere şor şorma baña	Gazel/ 7 Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	
47a	Vāşîf	Cām-ı la‘lün mey-i şevk-āvere şor şorma baña Neş’e-i būs-ı lebün sāğara şor şorma baña	Saña Vāşîfmı gönül virdi muqaddem ben mi Eski kimdir yeñi kim deftere şor şorma baña	Gazel/ 9 Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	
47b	Vāşîf	Yine bir gonca-i rengîn-edāya Düşürdüm gönlümü bak şu kazāya Beni ‘aşkıyla uğratdı belāya Bak ol nev-res niñāl-i cān-fezāya	Bu sîne var mıdır bir gül-bedende Olur mu böyle şafvet yāsemende Begendim Vāşîfā bir kere sen de Bak ol nev-res niñāl-i cān-fezāya	Murabba / 5 Bend	-	.---/--- /..--	

47b	Vāşıf	Gül-sitân-ı ruhuñ seyr itmege ‘uşşāk özenmişler İşidüp gülşene teşrîfûñi zevk düşünmüşler Baña hâtta haber göndereceklermiş üşenmişler Görenler ey gül-i ra‘ nâ seni ğâyet beğenmişler	Ĥırâm etdikçe güller gibi ĥübānuñ miyânında Görüp Vāşıf bu nev-şarkıyı yazmış vaşf-ı şānıñda Senüñ evşāf-ı ĥüsnüñ herkesüñ şimdi zebānında Görenler ey gül-i ra‘ nâ seni ğâyet beğenmişler	Murabba Şarkı/ 5 Bend	-	.---/--- /---/---	
48a	Yusûf-ı Baĥrî	İtdirmedi âlām-ı ğamıñ dîdemi ‘âzi Surĥ oldu beyâzı Büryâne olup ĥûn-ı sirişkim mütefâzi Pür itdi hıyâzı	Yusûf-ı Baĥrî ile sen hem-dem olup şikâr-ı ĥâsid İblis o fâsid Raĥm eyleme ĥutsun yüregiñ bint-i maĥâzi Olsun o rafâzi?	Müsteza d	-	--./-- ./--./-- --./--	
48a	-		-	Nazm	-	-	Bu nazm Arapça yazılmıştır.
48a	-	Dost ‘ayıbım setr ider düşmen beni âġâh ider Ĥûbdur yanımda aĥbâbımdan a‘ dâlar benim	-	Müfred	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
48b	-	Teşne-ġanın çāk çāk olmuş leb-i ĥvâhiş-geri Çeşme-sâr-ı merĥametde bir içim şu ħalmamış	-	Müfred	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
48b	-	Şanma Raĥmāndan şunar destime dil-i mecruhum? Sinem içre şive-kârım tîr-i müġġānım arar	-	Müfred	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	

48b	-	Hürşid-i münevver-i cihân-ārâ çün olduñ Kevn içre bugün velvele pîrâ niçün olduñ	Yüsuf gibi niçe düşmez idim çâh-ı firâka Ne Mısr-ı melâhatde Züleyhâ niçün olduñ	Gazel	-	--./.-- ./.--./.--	
49a	Fıtnat	Ne tedbîr ile âyâ def' ider âlâm-i devrânı O kim cām-ı şafâyı destine şubh [u] mesâ almaz	Getürme yadıña Fıtnat firâkı vakt-i vuşlatda Düşen bîm-i humâra destine cām-ı şafâ almaz	Gazel/ 5 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
49a	Fıtnat	Âh [u] nâlem ol şeh-i bî-dâde teşir eylemez Bir nîgehle bu dil-i vîrânı ta' mîr eylemez	Hâne-i kâlbim harâb itdi teğafül Fıtnata Bir nîgehle bu dil-i vîrânı ta' mîr eylemez	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/.-- /-.--/.--	
49a	Fıtnat	Kenâr-ı hatdan ol âfet ruh-ı pür-tâb göstermiş Şeher-gâh-ı hüsünde mihr-i 'âlem-tâb göstermiş	Haţtuñla 'ârız-ı gül-günüñı vaşf eyleyüp Fıtnat Bahâr istânı-ı ma' nide gül-i şâd-âb göstermiş	Gazel/5 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
49a	-	Beni derdiñle yeter zâr itdiñ Yok mu inşâfuñ a zâlim söyle Çeşm-i mestiñ gibi bîmâr itdiñ Yok mu inşâfuñ a zâlim söyle	Ey şehî-kâmet [ü] şîrin-güftâr Bülbül-i vird-i ruhuñ gerçi hezâr Var mıdır bencileyin 'âşık-ı zâr Yok mu inşâfuñ a zâlim söyle	Şarkı/ 4 Bend	-	..--/.-- /..--	Kaynaklarda Fıtnat adına kayıtlıdır.
49b	-	Ser-fürü eyler görünce serv-i refîtaruñ senüñ Lâl olur bülbül işitse zâr-ı güftaruñ senüñ Leb kıvırl ruhlar kıvırl destinde cām-ı mey kıvırl Kim kıvırl dîvâne olmaz görse refîtaruñ senüñ	-	Kıt'a	-	-.--/.-- /-.--/.--	
49b		Elest peymânesin nûş iden 'âşık Eylemez haşre dek mest-ânelikden Sevdâ-yı 'aşk ile cûş iden 'âşık Derc idemez 'âqlın dîvânelikden	Hûn itdi bağırmı 'aşkuñ gazâbı Beni mest eyledi la' lûñ şarâbı Yetişdir sâkiye şarâb-ı âbı Yakın helâk olmam 'aşşânelikden	Koşma/ 4 Dörtlük		11'li Hece Ölçüsü	Kaynaklarda Dervîşî mahlaslı şair adına kayıtlıdır.

49b	Kānī	Bu ‘aşkuñ qandili yā hū ‘arş-ı a‘lāda qalmışdır Hayāsından feriştañlar zevk-i şafāda qalmışdır	Bu ‘üryān-ı derd-mende kerem kılan kerem Kānī Cemāl-i pākine ‘aşık ser-i sevdāda qalmışdır	Gazel/ 5 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
49b	Bāķi	Düş idüp sevdāya bend it kāküle dīvāneyi Pend-i Nāsuñdan ne söz güş eyleme efsāneyi	Hün-ı dil oldu şarāb yaqdı ciger oldu kebāb Bāķiyā benzerse bu dem gözleri mest-āneyi	Gazel/ 6 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.-	
50a	-	Ne kuşūr işledimse ey şüh-ı ciñān Misk-i ‘anber kākülüne mūy didim Bir oq atduñ zālīm deldiñ sinemi Ne ağladım ne acıdım oy didim	Der ki beñ ağlıyorum kendiñi devşir Perī bir don giymiş eylemiş beşir Ne şarı ne māvī ne al ne yeşil Ne düğün ne bayram ne bu toy didi	Koşma/ 4 Dörtlük		11’li Hece Ölçüsü	Kaynaklarda Zârif mahlaslı şair adına kayıtlıdır.
50a	Seyrānī	Kırklar kâsesinde bāde nüş itdim Gönül mesken tutdı mey-hānelerde Ciñānıñ varını ferāmūş itdim Şuretā tururuz gam-hānelerde	Seyrānī ādemlik ‘ilmini taqın Ādem hem ‘ilme’l hem ‘ayne’l-yākin Ehl-i ħarābāta ħor bakma şaķın Defīne bulunur vīrānelerde	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
50a	Turābī	Gel gönül gidelüm dost illerine Murādıñ yār ise bir dāne yeter ‘İlme’l-esmāda ismi Subhān Vāķıf iseñ bu bir şükr ana yeter	Dem-hāne-i ‘aşka gir de ‘işret al Pāy-i erenlere düş de himmet al Turāb idünyāya bak da ibret al Gidenler o günde nişāna yeter	Şarkı/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
50b	Mar‘ aşī	Açılsam gonca-veşler ħalk içinde bī-edeb derler Mecālisme sükün itsem şakildür pür-gāzab derler	İlāhī Mar‘ aşī emrin saña tefvīz ider her ān Bu ħālī bilmeyen cāhil iş güc ta‘b derler	Semai/ 8 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
50b		Vaħdet-i Ĥaķka dileyelim <i>ķul huvallāhu eħad</i> Lā mekāndır ‘ālemiñ Rezzāķı <i>Allāhu’ş-şamed</i> Ĥaķ-ı zātında buyurdu <i>lem yelid</i> Perverdigār Hem <i>ve lem yūled</i> Ĥudā Bāķi ezelden tā-ebed	Kāfirin <i>yā leytenī kūntu turābā</i> çağırşur Fevc-i mü’mīn rüz-ı mahşerde şafā-i pür-şūr? Eylemez bī-hüde zār-ı şāh-ı gülde ‘andelīb Şevķ [ü] Raħmānī gönülde dem çeküp āru?	Güfte/ 3 Bend	-	-.--/-.-- /-.--/-.-	

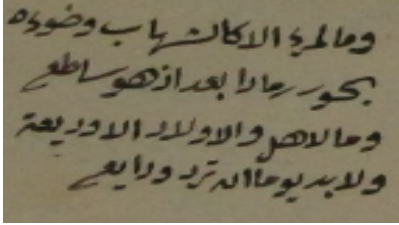
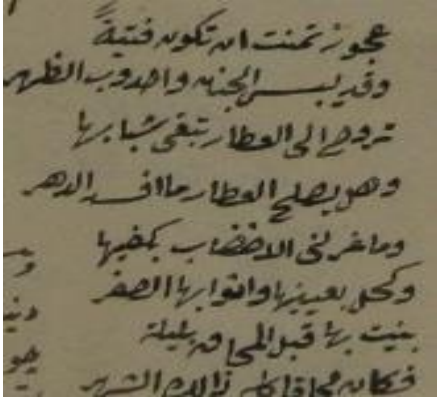
50b	Güherî	Gene gönlüm aldı bir kemân-ı ebr Kâmet-i nûr üzre fettâna beñzer Gamzeleri cādū gözleri âhū Bakışı âfet-i devrâna beñzer	‘Âşıklık bilürseñ Ferhād’dan beter Hicranıña yandım tütünüm tüter Gül-şen-i hüsnuñde şubh u şâm öter Gevherî bülbül-i nālâna benzer	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
51a		Yolda gördüm gider ol şâh-ı cihânım diyerek Ben de dūnbālına düşdüm beli hanım diyerek Kağı mey-hâneye ‘azmiñ yite cânım diyerek <i>Yâri açdım açıl ey gonca-dehânım diyerek</i> <i>Bezme geldi gel ey serv-i revânım diyerek</i>	Vehbiyâ âyine-dâr oldu ruh-ı pür-tâbı Şundı tūtî-i dile kand dü la‘l-i nâbı Şehd-kâm itmek için şî‘rim ile aḥbâbı <i>Yâr söyletdi baña bu gâzeli ey Nâbî</i> <i>Söyleye söyleye ey taze-zebânım diyerek</i>	Tahmis/ 5 Bend	-	..--/..-- /..--/..--	
51a	Nedîm	Taḥammül mülkünü yıkdıñ Hülâgü Han mısın kâfir Amân dünyâyı yakdıñ âteş-i sūzân mısın kâfir	Nedîm-i zârı bir kâfir esir itdi işitmişdim Sen ol cellād-ı dîn [ü] düşmen-i imân mısın kâfir	Gazel/ 8 Beyit	-	.---/.--- /..---/..---	
51a	Feḥîm	Her demde dilde mâlik-i mülk-i vişâl olur Ḥükm-i ‘adem o âdeme emr-i muḥâl olur	Olsam rüsüm-ı kâr-ı tılısım kelâm eger Kilkim Feḥîm mevrîd-i siḥr-i ḥelâl olur	Gazel/ 7 Beyit	-	--./--- ./..-/..-	
51b	-	Ey gül-i ra‘ nâ şaḥın olma hezâr-âşinâ Eyleme dāmânıñ pençe-i ḥâr-âşinâ	-	Müfred	-	..-/..-/.. ..-/..-	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Gerçi kerem maḳâlîni çokdan işitmişiz Ammâ o lafı-ı mübheme ma‘nâ virilmemiş	-	Müfred	-	--./- .../..--/.. .-	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Belki ma‘ mür ider vâlî-yi Bağdād bizi Dest-i iḥsânı ile ba‘de ḥarâbü’l-Başra	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Felek gūyâ kelekdir pîş-i çeşm-i girye- nâkimde Mişâl-i Şaṭ akup ‘aşkıyla gitdim sūy-ı Bağdād’a	-	Müfred	-	.---/.--- /..---/..---	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.

51b	-	Ey hilāl-ebrū görüp ruhsārīña taqlīdini Rūy-ı hūrşīde felekde mäh-ı nev hançer çeker	-	Müfred	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Kesdiñ elimiz bend-i miyânından o şūhuñ Ey hançer-i hūn-h ^v ār yine cāna toķunduñ	-	Müfred	-	--./.-- ./.--./.--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Aradıķça dil-i pūr-cūşda ma‘ nā bulunur Ḳa‘ r-ı deryāda niçe gevher-i yektā bulunur	-	Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	Vehbī	Böyledir şīve-i aḥkām-ı ḳazā ey Vehbī Eskilik ğālib olur rütbe-i isti‘ dāda	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	
51b	Vehbī	Eski ser-māyeden aṣlā zararın yok Vehbī Köhne kālā-yı hūner bunda ser-ā-ser sürilir	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	
51b	-	Aġyār kemendim dir imiş ṭurre-i yāre Ḳurtulmaya Allāh vire boynu resenden	-	Müfred	-	--./.-- ./.--./.--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Zaḥm-ı cefāsı cānına kār itdi ‘ aşıķuñ Ṭāķat gelür mi ol ṣeh-i ḥūsnūñ bu çağına	-	Müfred	-	--./- .../.--/- .-	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Lebi şevķi ile rū‘yāda daḥi ‘ uṣṣāķa La‘ l [ü] yāķut görünmezse de mercān görünür	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Bāde vü dil-ber ṣafāsın var mıdır inkār iden Zāhidüñ bī-hūdedir da‘ vā-yı nehy-i münkeri	-	Müfred	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	Vehbī	Devr-i gerdün yine meh-tābımız itdi hilāl Gerçi Vehbī idi biz eylemedik kesb-i kemāl	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	

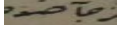
51b	-	Bir tıfl-ı sitem-kâr ile dil buldu belâsın Böyle çoca lâlâ gibi çekmekde cefâsın	-	Beyit	-	--./.-- ./.--./.--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	‘ Aceb mi sâ’ id-i sîmînine na’ l açsa kim ol şûh Gezer mi dest-i râğbetde gümüş gelmezse tamğaya	-	Müfred	-	.---/--- ./---/---	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Cevrûñ ham itdi kıddimi gerçi kemân gibi Zâlim nişâne olma şaķın tîr-i âhıma	-	Müfred	-	--./- .../---/- .-	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Vardır o şûha ‘ âşık-ı zârîñ ‘ alâķası Ağyâr-ı kâfirûñ nedir ammâ ‘ alâķası	-	Beyit	-	--./- .../---/- .-	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Zâhid hayâl-ı bâtıl ile sübha-gird olur Her fıkır-ı tarz-ı devr [ü] teselsül değil midir	-	Müfred	-	--./- .../---/- .-	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Telh ise de düşünâm-ı lebûñ mültemisimdir Ol zehr benim cây-ı kıarâr-ı megesimdir	-	Beyit	-	--./.-- ./.--./.--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	Vehbî	Vehbiyâ âyîne-i dilde şafâ mümkün mi ‘ Aks-i hatt-ı ruh-ı dil-berle kederlenmiştir	-	Müfred	-	..---/..-- /..--/..--	
51b	-	Kuş dili söyleyerek böyle kafeslerde şakır Kim didi bülbüle bu bâğda olsun şakıraq	-	Müfred	-	..---/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Renc-i humâra dir misin bilmem ki ehlen merhabâ Sâgar-be-kef sâķilere virdiñ ki [s]ehlen merhabâ	-	Beyit	-	--./---/- /---/----/-	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.

51b	-	Nefsiñi körlemege bir yetişür alma düzen Açmasunlar göziñi şöñra bulup başka düzen	-	Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Teşnesin şuya getürse yine şusuz götürür Acı muşlukda Kıriçeşmeli Şakkā-zāde	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Şu teng-nāy-ı ciḥān içre Ḥalveti Mūsā Ḳamīşa girmege rāzi Ḥaḥām-zāde ile	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Leh kesimli görüp öpdüm anı ikrāmen leh Geçdi biñ nāz ile bir muğ-beçe beçli meçli	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	İstedim baş urmağa bir duḡter-i nāzendeye Didi başıñ derde uğrar semtimiz Kııztaşı'dır	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Āñladım gül memesinden daḡi düşize imiş Didi a bu ne dimek çek eliñ isterseñ küs	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Sū-be-sū Baḡr-ı Sefid'i geşt iderdiñ bir zamān Zevraḡ-ı āmāli şokduñ şimdi Kıızlımanı'na	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	-	Bir zamān Aḡdeñiz'e yelken iderdiñ ammā Ḳapanup keşti-i dil şimdi Çatallarda yatar	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	Kaynaklarda Vehbi adına kayıtlıdır.
51b	Vehbi	Patlamış 'azl itdirince Vehbi-i dānā dili Gürledi Top-ḡane Meydānı'nda dāliñ dingili	-	Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	
52a	Vehbi	Büse-i la'li gelür meclis-i 'işretde leziz Nuḡl olur neş'e-i şaḡbā ile ḡāyetde leziz	Vehbiyā zā'ıḡa-i ḡāsidi telḡ itdi yine Mīve-i naḡmıñ iken böyle ḡaḡiḡatde leziz	Gazel/ 5 Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	

52a	Vehbî	Siyeh perçemli bir maḥbûb-ı müsteṣnâ bulur ‘âşık Arar elbette bir ser-rişte-i sevdâ bulur ‘âşık	Sen ey Vehbî ciḥānda öyle bir ma‘ şük bulmazsın Ne dem ister[se] yanında o bî-pervâ bulur ‘âşık	Gazel/ 5 Beyit	-	---/--- /---/---	
52a	Vehbî	Mest iken ol muğ-beçe açdıkdā gördük sînesin Görmemişdik öyle bir şâfi Fireng âyînesin	Vehbiyâ rif‘at bulanlar zîver-i ‘irfân ile Aṭlas-ı çarḥa deḡişmez ḥırḳa-i peşmînesin	Gazel/ 5 Beyit	-	---/--- /---/---	
52a	Vehbi	Ḥüsn ile kimdir müselleṃ şâh-ı ḥübânım gibi Devr-i Yûsuf‘dan berü kim geldi sulṭânım gibi	Târumâr itdi gönül mecmû‘asın bu rûzgâr Vehbiyâevrâḳ-ı âşâr-ı perişânım gibi	Gazel/ 5 Beyit	-	---/--- /---/---	
52a	Vehbî	Böyledir şîve-i aḥkâm-ı kaẓâ ey Vehbî Eskilik ḡâlib olur rûtbe-i isti‘dâda	-	Müfred	-	---/--- /---/---	
52a	Vehbî	Eski ser-mâyeden aṣlâ zararın yok Vehbî Köhne kalâ-yı hüner bunda ser-â-ser sürilir	-	Müfred	-	---/--- /---/---	
52b	Vehbi	Âh kim ağzım şulandı seyr iderken Sakız‘ı Büse va‘adiyle şeker çiynerdi bir tersâ kızı	Müslümâna pek yakındır cünbişinden aṇladım Vehbiyânuşl itmeseydi âh o ruhbân dînsizi	Gazel/ 5 Beyit	-	---/--- /---/---	
52b	Vehbî	Âḡâh olagör devrde aḥvâl-i hilâle ‘Âlemde dilâ olma heves-kâr kemâle	Lâl olmadır eslem hele her ḥâlde Vehbî Olduṇsa eger maṭla‘-ı idrâk-i me‘âle	Gazel/ 5 Beyit	-	---/--- /---/---	
52b	Vehbi	Bir taraf serv-i çemen ol ḳadd-i bâlâ bir taraf Bir taraf gül yâsemen ol rûy-ı zibâ bir taraf	Vehbiyâ her naẓrası dünyâ vü mâ-fihâ deḡer Geçmem ol şulḥ-ı ciḥāndan olsa dünyâ bir taraf	Gazel/ 5 Beyit	-	---/--- /---/---	
52b	Vehbi	Zevḳ-büs-ı la‘liṇi dūr olmayınca bilmedim Neş‘e-i şaḥbâyı maḡmûr olmayınca bilmedim	Vehbiyâ encâm-ı câḥiṇ ye’s [ü] ḥırmân olduğun Şadme-i ‘azl ile maḳḥûr olmayınca bilmedim	Gazel/ 5 Beyit	-	---/--- /---7- .-	

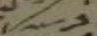
53a	Vehbî	Ümîdim zevrağın çekdim kenâra her-çi bād âbād Temelluğ eylemem şu rûzgâra her-çi bād âbād	Senindir şimdi meydân bād-pây-ı hâmeñi Vehbî Çıkar merdâne şahñ-ı iftihâra her-çi bād âbād	Gazel/ 7 Beyit	-	.---/.--- /.---/.---	
53a	Vehbî	Hâlî olur ey dil mezeden elde ayaklar Pür olmayıcağ nağl ile meclisde çanaklar	Vehbî idelim saht-ı eyyâma taḥammül Eksik mi olur baḥr-ı belâda şafâ şağlar	Gazel/ 6 Beyit	-	--./.-- ./.--./.--	Bu gazel Vehbi divanında bulunmamaktadır.
53a	-		-	-	-	-	Bu şiir Arapça yazılmıştır.
53a	-		-	-	-	-	Bu şiir Arapça yazılmıştır.

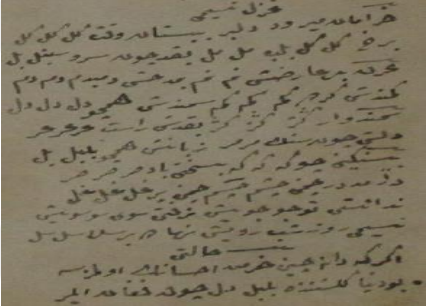
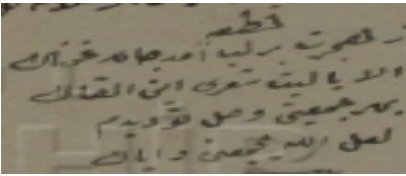
53a	Vehbî	Mir'âta kıl bir kez nazar Gör kendini cânânesiñ Yüz Yûsuf'ı hayrân iden Bir mişli yok cânânesiñ	Vehbî'yi bîzâr eylediñ Dünyâyı bîdâr eylediñ Çok sözümü izhâr eylediñ Yağdıñ felek kâşânesin		-	8'li Hece Ölçüsü	Bu Murabba Vehbî Divanında Kayıtlı bulunmamaktadır.
53b	-	Ey felek zülfün teli 'aqlım perişân itdiler Bu benim rûsvalığım 'âlemin seyrân itdiler	Her taraftan zulm idüp zerre kemâlim kılmadı Yıkıldılar bu tâcı tahtı hâke yeksân itdiler	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
54a		Ey gönül bâde-i ahmer elde dil-ber gezdirir Nûş idüp alşam elinden bir zamân 'aşk gezdirir	'Aşk ile olmuş perişân söyleyin İbrahîme Gözlerimdedir hayâli gice gündüz gezdirir	Gazel/ 8 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
54b	Şemsî	Vâsıl olmaz kimse Hakk'a cümleden dūr olmadan Kenz açılmaz her gönülden tâ ki pūr-nūr olmadan	Bir 'acâyib derde düşmüş tutuşur Şemsî müdâm Hakk'a mağbûl olmak ister halka menfûr olmadan	Gazel/ 6 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
55a	-	Ȧoldurmuş kadeh-i mağbûb bir civân Nûş itdim elinden bayıldım hemân Tenhâ bir mağalde gördüğüm zamân Şundı yanagın ayıtladı beni	Anda kalmadı gitti cümlesi Böyle mi olur 'âşıkların zümresi Bizleri anlayana yâriñ cilvesi Zülfünün teline bend itdiñ beni	Koşma/ 4 Dörtlük	-	11'li Hece Ölçüsü	
55a	Mağvî	Derd-mendim mücrimim dermâna geldim yâ Resûl Sâ'ilim muhtâcınım ihsâna geldim yâ Resûl	İtme Mağvî benedeñi red şefâ'at menba'ı Gün gibi ihsânı çok sultâna geldim yâ Resûl	Gazel/ 6 Beyit	Na't	-.--/-.-- /-.--/-.--	
55b	-	Gökde gezdi hezârân yel Yeñi dünyâdan el çekdi Temâşâ itmez gayrı Bu gün gavğâdan el çekdi	Kime ta'ciz itdi 'âlemler Benim hâlimi gördükçe Bu gün ben hep rücû' itdim Gayrı anlardan el çekdi	Murabba /3 Bend	-	8'li Hece Ölçüsü	

55b	-	Kimse etmez ‘akrabānuñ akrabāya etdigin Akrab etmez akrabānuñ akrabāya etdigin	-	Beyt	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
55b	-	Çok zamandır derde düşdüm aslā dermān bulmadım Yedi yıl gezdim ammā bir murāda ermedim	-	Beyt	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
55b	-	Bir kaşık ile yedim bu dağlı Ye pilavı iç çorbayı dökemez dağlı	-	-	-	-	
55b	-	Ne hikmetdir kişi endişimiz olmaz Ne kadar ibret itse gerüye kalmaz	-	-	-	-	
55b	-	‘Aceb hālet ‘aceb minnet nazar kıldım şu dünyāya Nafile i‘tibār olmaz iderler ‘azmete 	-	-	-	.---/.--- /---/.---	
56a	Sezāyī	Derūnum āteş-i ‘aşkuñla yandır yā Resūlallāh Dil-i teşnem mey-i vaşluñla kandır yā Resūlallāh	Sezāyī derd-mendūñ bāb-ı lūţfuñ ilticā eyler Bilür kim der-gehūñ dārū’l-emāndır yā Resūlallāh	Gazel/ 5 Beyit	Na’t	.---/.--- /---/.---	
56a	Sezāyī	Senūñle buldı mevcūdāt-ı bidāyet yā Resūlallāh Yine sende bulur cümle niḥāyet yā Resūlallāh	Zülāl-i āb-ı lūţfuñ ger sevindürmezse sultānım Sezāyī’yi yaqar nār-ı celālet yā Resūlallāh	Gazel/ 5 Beyit	Na’t	.---/.--- /---/.---	
56a	Sezāyī	Hakk-ı ihvāna ne dirsen cümle hālūñdür senūñ ‘Aks-i mir’āta nazar kıl gör me’ālūñdür senūñ	Nakş-ı ‘ālem cilve-ger mir’āt-ı dilde gūyiyā Şüret-i vehmūñ Sezāyiyā ḥayālūñdür senūñ	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	

56a	Sezāyī	Ġarq-ı baħr-ı zān-ı maṭlā kām sıfātım kalmadı Çün ħayāt-ı Ĥaqq’a irişdüm memātım kalmadı	Şāh-ı ‘aşka kıl olaldan ben Sezāyī olmuşam Men ‘aref sırrına vāḳıf müřkilātım kalmadı	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
56b	Sezāyī	Virüp ‘aşkuñ vüçüdüm kaçresin deryāya döndürdüñ Bu Mecnūnı viřāle irgürüp Leylā’ya döndürdüñ	Sezāyī’nüñ eline cām-ı ‘aşkı şunduñ ey Mevlā Alup nüş eyleyen ‘aşıklarıñ şeydāya döndürdüñ	Gazel/ 7 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
56b	Sezāyī	Süret-i mevhūma baķma ādem-i ma‘nāya gel Ĥarf-ı libās içre pinhān noķta-i zibāya gel	Ey Sezāyī <i>küntü kenzün</i> cevheri ādemdedür Der-be-der olma gözün aç <i>kenz-i lā-yefnāya</i> gel	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
56b	Sezāyī	Yaluñız Mecnūn degül ol Leyliñün āşüftesi Yıkılup şahrā-yı ‘aşkında yatur biñ ħastesi	Mültecā-yı ehl-i ‘aşq olmuş Sezāyī dil-berüm Var mı bir dil der-gehinde olmaya efkendesı	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
56b	Sezāyī	Kanā‘at gelmeyene rüz-i <i>naħnü ħasemnādan</i> Süleymān zamān ise muħaķķar mūr-ı ednādan	Elün çekme şaķın dāmān-i şebden tā dem-i vuşlat Sezāyīneş’e alduñsa eger maħbüb-ı İsrā’dan	Gazel/ 5 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
56b	-	Ne yārim kıldı ‘ālemde ne şol evvelki dem kıldı Ĥadīm-i āşinālarda hemān derd ile ġam kıldı	-	Müfred	-	.---/.--- /---/.---	
56b	-	Ecdādını bir kimse su‘āl itse raķıbiñ Eylese çıkar silsilesi ādeme çıkmaz	-	Ferd	-	--/.-- /---/.---	
57a	-	Serir-i çin-i cebīne geçüp şah ebrū Ĥaṭayla ‘aşıkınıñ kaçlıni mişāl yazar	-	-	-	-	
57a	Ref‘et	Biñ zebānī ṭuta dāmenimi ta‘zīm iderek Ehl-i maħşer diyeler düzaħa Ref‘et geliyor	-	Ferd	-	..--/..-- /..--/..--	

57a	-	Nüş eylediği meşk ile hûn-ı ciger olsun Bî-çâre gönül derd ile daği beter olsun Siz de buña şahid oluñuz ‘aql u dil [ü] cān Hercāyi ço dil sevmeyeyim tevbeler olsun	-	Rubai	-	--./.-- ./.--./.--	
57a	-	‘Aşkıñ yolunda her kime kim derdim ağlasam Müşkül budur ki ol daği benden beter çıkar	-	Müfired	-	--./- .../..--./- .-	
57a	-	Ey hâkime-i fermānında hatim-i kudret Vey hâşım-ı ma‘ mûre-i iklīm irādet Her kande isem‘avnıñı dūr eyleme bendeñ Yā Rab be- hakk-ı şerha mühr-i nübüvvet	-	Kıt’a	-	--./.-- ./.--./.--	
57a	-	Yapışdım dāmen-i pāk-ı rızāya her-çi bād- ābād Şarıldım hāñ-ı pāy-ı Muştafa’ya her-çi bād- ābād Zuhūrāt [u] cevābe tīb u taqatsiz kalup hayrān Şıgındım der-geh-i lutf-i Hudā’ya her-çi bād- ābād	-	Rubai	-	.---/..--- /..---/..---	
57a	-	Ġayre meyl eylesesün deyü dil-i zāde Hüccet-i ‘aşkıñı imzāladı kādī-ı zāde	Yine dīvān-ı muhabbetde görüp bed kılunu Defter-i ‘aşkına kayd eyledi kâtib-i zāde			..--/..-- /..--/..--	
57a	-	Ne etrafında ol şūhuñ ne güftārındadır lezzet Nezāket ile güşād-bend-i? şalvārındadır lezzet	-	Müfred	-	.---/..--- /..---/..---	
57a	Hüseyni	‘Āşıka rahm itmeye şimdi bir āfet yok mıdır Dil-rübālarda İlāhī yoğsa şefkat yok mıdır	‘Āşıka dil-ber muhabbet itmez oldu bilmez Ey Hüseyni yoğsa ‘aşkında şadākat yok mıdır	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	

57a	-	Saňa bir söz diyeyim ben diňler iseň devr olamaz Sözüňe cāndan pek ola nesne mi var andan pek Hāşıl it genc-i ferāğatde kanā'at genciň Ki evlā sultānıñ mülk-ü Süleymāndan pek	-	Kıt'a	-	..--/..-- /..--/..--	
57a	-	Rif'atin olsun füzün sā'at-be-sā'at dem be dem Der-gehiñde cümle 'ālem ola mürebi'ül merām 'İzzet ü iqbālın olsun haşr olanda pāyidār Bende-i efgandenün budur du'āsı ve's-selām	-	Kıt'a	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
57a	-	Ben degül meftūn-ı 'aşkıñ mübtelā 'ālem saňa Bir melek-rūsın taħammül idemez ādem saňa Muktezā-yı tālī' imdir devr iden senden beni Yoħsa ey serv-i revānım bī-vefā küsmem saňa	-	Kıt'a	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
57a	-	Ġarezi itmege bezm-i rinde ey zāhid Ġubār-ı hāk-i pāy-i ehl-i 'aşk ol bu riyādan geç	-	Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
57b	Rızā	Devr-i la'linde baş egmem bād-ı gül-fāma ben Sāye-i pīr-i muğānda minnet itmey cāma ben	Telh-kām itmez seni şirīn kelāmuñ ey Rızā Señ hemān eyle tekellüm rāzīyum düş-nāma men	Gazel/ 7 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	

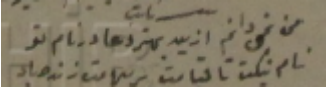
57b	-		-	-	-	-	
57b	-	Eger kim dāne-çin-i hırmen-i ihsānuñ olmazsa Bu dünyā gül-şeninde bülbul-i dil çok fiğān eyler	-	Beyt	-	---/--- /---/---	
57b	Niyāzī	Varlığıñ maḥv eyleyüp meydāna gel Lā vü illādan geçüp mer-dāne gel	Ey Niyāzī baş açık dīvānesin Nice bir dīvānesūñ uşlana gel	Gazel/ 7 Beyit	-	---/--- /---/---	
57b	-		-	Kıt'a	-	-	Bu Kıt'a Arapça yazılmıştır.
57b	-	Ḥabībün hem-demi hem-hānesi yār-ı vefa-dārı ‘Alem-dār-ı Resūlullāh Ebū Eyyüb Enşārī	-	Beyt	-	---/--- /---/---	
57b	-	Yetişmez mi bu şehruñ ḥalkına bu ni‘met-i Bārī ‘Alem-dār-ı Resūlullāh Ebū Eyyüb Enşārī	-	Beyt	-	---/--- /---/---	

57b	-	‘Ulūmuñdan senüñ şāh u gedālar behre-dār oldı İrişdi feyz-i luţfuñ gün gibi a‘ lā vü ednāya	-	Beyt	-	.---/.--- /---/.---	Bu beyit Haleti adına kayıtlıdır.
57b	-	Çatı ayakda qaldum dest-gır olmaz mı ihsānuñ Tarık içre benüm de pâyuma degmez mi bir pāye	-	Beyt	-	.---/.--- /---/.---	Bu beyit Haleti adına kayıtlıdır.
57b	Hāletī	Çağan destārına güller şokuna Hāletī yārüm Bağ da dūd-ı āhum gösterir başımda sünbüller Odur ey Hāletī sultān-ı iqlīm-i ferāğat kim Dem-ā-dem kūşe-i külhinde yatup ekmegin küller	-		-	.---/.--- /---/.---	
58a	-	Āfitāb-ı rüyüñ üzre sāye-bāndır perçemiñ Bār-gāh-ı pādīşāh-ı ħüsñ ü āndır perçemiñ	Yazsa řāvūs-ı mürekkeble sezā vaşfiñ qalem Mağlaş-ı bī-çāre ‘ömri cāvidāndır perçemin	Gazel/ 6 Beyit	-	-.-/-.-- /---/.-	
58a	-	Gūşe-i maħkeme-yi ‘adle geçüp ey kâzī Çismetinñdir olagör ħükm ü każāya rāzī Her ne ħāl ise hele çekme ġam-ı tevķiti Vefātı müstaķbel içün olmaya ‘ömrüñ māzī	-	Rubai	-	..-/..-- /..-/..-	Bu Rubai Vehbi adına kayıtlıdır.
58a	-	Hevā-yı ‘aşka uyup kūy-ı yāre dek giderüz Nesim-i şubħa refiküz bahāra dek giderüz İderse qand-ı lebüñ ħātır-ı mezāka ħuţur Diyār-ı Mışra degül Qande-hāra dek giderüz	-	Murabba	-	..-/..-- /..-/..-	Metinde Murabba başlığı ile yazılan bu şiir Naili’ye aittir.
58a	-	‘Āşık ola buse-i ruhsārına kāni‘ Dilber dağı ol veche rızā virse ne māni‘	-	Güfte	-	--/.-- ./---/.--	

58a	-	Bu bāğın bāğ-bān-ı lāneden çok murg uçurmuştur Bizim gibi niçe dīvāne kondurmuş geçürmüştür	-	Güfte	-	.---/.--- /---/.---	
58a	-	Dutan bir dāmeni maḳṣūda elbetde irer dirler Görenler Yūsuf'un dāmenini dest-i Züleyhā'da	-	Ferd	-	.---/.--- /---/.---	
58a	-	Ne vefādan mütesellī ne şafādan memnūn Maraż-ı 'aşka devā eyleyemez Eflātūn	-	Ferd	-	..--/..-- /..--/..-	
58a	-	Māh-ı nūrdan dil-ber-i zātında 'alev tolunur Tāb-ı hūsnı yoḥsa pākinde hemān teşhīr tolunur	Nefḥa-i Rūḥü'l-kādīmī tab'-ı pāk-ı enveri Feyz-i Süleymān su' r ile neş'etlenür	Nazire	-	-.--/-.-- /-.--/-.-	
58a	-	Cemāl-i yāri gördükçe eger hū dirse bir 'āşık Şaḳın ta'ñ itme ey zāhid zāmīr Allāh rāci'dir	-	Ferd	-	.---/.--- /---/.---	
58a	-	Mey ü maḥbūb iledir zevk-i behişt-i ābādın Ḥaber aldık o taraftan bir ādem geldi	-	Ferd	-	..--/..-- /..--/..-	
58a	-	Es'adā yār ile görmüş seni ipsüz agyār Ḥasedinden ḳo boḡulsun o münāfık fık fık	-	-	-	-.--/-.-- /-.--/-.-	
58a	-	Ḥuzūr-ı Ḥaḳḳa vardıkda şikāyet eylerim senden Niçün Tañrı selāmın şaḳınırsuñ ey şaḡ benden	-	Ferd	-	.---/.--- /---/.---	

58b	Rıf at	Çad-i mümtâzına nisbetle bâğa serv ser çekdi Ruḥnın rengine öykünmege gül-bergeter çekdi	Me'vil-i hicr-i vaşlın femh idince Rıf at ' aciz Rumûzât-ı ḥurûf-ı fark iden ḥayli ḥaṭar çekdi	Gazel/ 5 Beyit	-	./---/./--- /./---/./---	
58b	Fehmî	Herkesiñ başında bir sevdâ olur ' âlem bu ya Ehl-i dil heb vâlâ vü şeydâ olur ' âlem bu ya	Tekye-i ' aşkıñda devrân eyleyen Fehmî beni Maḫhar-ı imdâd-ı Mevlânâ olur ' âlem bu ya	Gazel/ 7 Beyit	-	.-./-./- /.-./-./-	
58b	Rızâ	Ḥarîm-i gülşeninde ḥâr ucundan dâda gelmişdir Açıl hey gonca-fem bülbül saña feryâda gelmişdir	Ayaqlandır Rızâ'yı dest-gîr ol cām-ı himmetle Meha ' aşkıñla gül ḳandîl olup üftâde gelmişdir	Gazel/ 6 Beyit	-	./---/./--- /./---/./---	
58b	-	Pîç [û] tâb olmuş yüzünde zülf-i ' anber- sâmıdır Yoksa genc-i ḥüsnün etrâfında ejderhâ mıdır	Gül-şen-i vaşfında nâmın işüdüp âhım disün Bu öten bülbül mü yoksa şâḳıb-ı şeydâ mıdır	Gazel/ 6 Beyit	-	.-./-./- /.-./-./-	
59a	-	Ezelden cām-ı Cemşid'i şafâlar saçmaya diseler Felek sâḳîsi destinde döner peymânedir şimdi	-	Ferd	-	./---/./--- /./---/./---	
59a	-	Pür-gü dimesünler saña hem-meclis olanlar İtnâb-ı maḳâl eyleme i' câz ile söyleş	-	Ferd	-	.-./-./- -/./-.-	
59a	-	Zîr yak oluben rûtbe-i vâlâyı gözed Berü şimdi berü sen meşreb-i ' anḳâyı gözed	Sen hemân ḥâlîñe şükr it o bulur aç toḳu Ḥasebinle âh tevekkül et ' Alî âh oku	Gazel/ 5 Beyit	-	..--/..-- /..--/..-	
59a	-	Râh tez vire gidüp nâs ile ḳurma oyunu Uyup umarına gel gezme melâmet güveni Herkesi etme temellük bilmez isen ḥüyün Şalma bî-hüde ayak-ı bî-meded yüz şuyunı	-	-	-	..--/..-- /..--/..-	

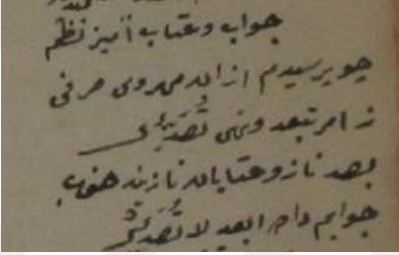
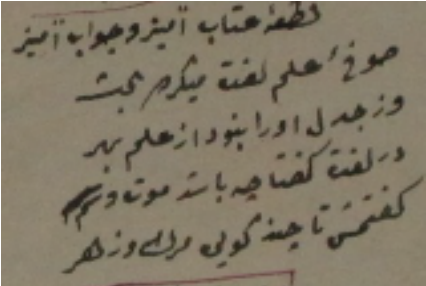
59a	-	Tūti bī-çāreleri hīle kemendine atup Eyleme dūzad nigāh h ^v āb-ı teğāfūlde yatup Yime minnet ile hārām u helāl ile қatup Gevher-i қadrini şarf etmeñi bir yola şatup	-	-	-	..--/..-- /..--/..-- /..-	
59a	Rıf at	Kimsenüñ nefsiñ içün urma kuşurun yüzine ‘Āqıl ü ‘ārif iseñ eyle temāşā özine Dide-bān ol süleḡānıñ hele izi tozına Rıf atā virme қulluқ deyü recmüñ sözine	-	-	-	..--/..-- /..--/..--	
59a	Naẓif	Şarf-ı efkār eyleme bād-ı hevāya serseri Gitme rāh-ı müstaқimden mā‘-adaya serseri	Hıfz idüp kendine Naẓif қılma saña bunlara Bu sebeble düşdiler herkes cefāya serseri	Gazel/ 7 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
59b	-	‘Aẓīm it cismimi yā Rab cehennem тоptolu olsun Қamu ‘uṣātı ‘afv eyle hemān ben yanayım tenhā	-	Ferd	-	.---/.--- /..---/.---	
59b	-	Ne bilsün lezzet-i faqr ü fenāyı māl ü cāh ehli Bu zevқı gel қanā‘at küşesinde ol çıқana şor	-	Ferd	-	.---/.--- /..---/.---	
59b	-	Zülfüñ niçe ‘āşıqları divāne қılır Şimdi bize tolaşdı tevekkeltü ‘al’ Allāh	-	Beyt	-	--./..-- ./..---./..--	Bu beyit Adnî adına kayıtlıdır.
59b	-	Dile cevır itmege zālīm esir-i firşat olmasun Yoқ ol ki naẓar-ı ‘uṣşāқа başқа hālet olmasun Virüp tāze ter ise nev-leṡāfet revnak-ı hūsne Yarınki gününü bilmem bugün pek āfet olmasun	-	-	-	.---/.--- /..---/.---	

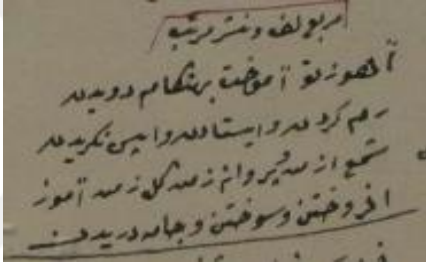
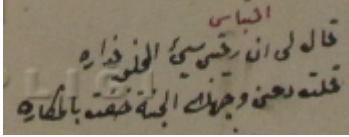
59b	-	Bir şeb maşrık eyleseñ ey mäh-i cānānımız Hürşid olurdı büseden āsitānemiz	-	Ferd	-	--./.- ./.-./.-	
59b	-	Düşdükçe yoluñ bād-ı şabā kūy-ı nigāre Luţf eyle irişdir haberin bu dil-i zāre Hicrān ile her şām u şehir kārımız efġān İrmez elimiz dāmenine ġayrı ne çāre	-	-	-	--./.- ./.-./.-	
59b	-	İtsün tırāş hatt-ı ruġuñ sāye şalmasun İtdiklerin bu ħūsn ile yanıña ħalmasun Budur niyāzı ‘āşık-ı ħaste-dilin mūdām Bir buse almadıkça Hūdā cānım almasun	-	-	-	--./.- ./.-./.-	
59b	-	Şeyḡ oġlı semā‘a girüp ‘ālem dedelendi Her kelle bedevī ṭopuna döndi zedelendi Her kūşede bir na‘ra-ı mest-āne-i yā hū ‘Ādetçe bugün zāvīyemiz mey-kedelendi	-	Kıt’a	-	--./.- ./.-./.-	Bı Kıt’a Sabit adına kayıtlıdır.
59b	-	Güftāra gelüp feyz-i mey-i nāb ile ħımlar Bir şenligi var mey-kedenüñ küp küpe söyler	-	Beyit		--./.- ./.-./.-	Bu Beyit Sabit adına kayıtlıdır.
59b	-	Bir yirde yatalum diyicek nāzı uzatdı Yatamam didi bir ħaylī ‘inād eyledi yatdı	-	Beyit	-	--./.- ./.-./.-	Bu Beyit Sabit adına kayıtlıdır.
59b	-	Şorma aḫvālīmi ki derūnuma ġāyet yok Ya nefes söze gelüp söylemeye ṭāḡat yok	-	Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	
59b	-		-	Beyit	-	-	Bu beyit Farsça olup mecmuada Beyt-i Sabit şeklinde geçmektedir.

59b		Qalem aldım elime nāme-i cānāna yazam Toldı bu dīdelerüm qan ile cānā ne yazam	-	Ferd	-	.././-- /./--/./-	
59b	-	Takrīr idemem derd-i derūnumu elem var Allāh'ı seversen beni söyletme ğamım var	-	Beyt	-	--././-- ././--/./--	
59b	-	Niçe niçe āb-ı rū dōkmek gerek 'ālemde kim Destine erbāb-ı 'irfānuñ gire bir pāre nān	-	Beyt	-	-.--/./-- /./--/./-	
60a	'Abdi	Cān virmekdir bizim cānāna āhir kārımız Oldı bu 'ālemde ancak nuḥbe-i efkārımız	Der-geh-i sultān-ı 'aşka ilticāmız qadīm Şanma ḥādīs 'Abdiyā bu yoldaki ikrārımız	Gazel/ 9 Beyit	-	-.--/./-- /./--/./-	
60a	-	'Ālem içre er olan olmaz zebūnı her zenūñ Nāqışātū'l 'aqla uymağdır büyüğü her zenūñ	-	Beyt	-	-.--/./-- /./--/./-	
60a	-	Buldılar zāviye-i şeyḫi başup oğlanı Ma'nevī kāfir imiş çıqdı büt-i pinhānı	-	Beyt	-	.././-- /./--/./-	Bu Beyit Sabit adına kayıtlıdır.
60a	'Abdi	Āh o demler ki baña va'd-ı vişāl eylerdi yār Lik ammā ma'nide? farz-ı muḥāl eylerdi yār	Ben şikāyet eyledikçe teşnelikte 'Abdiyā Leblerin ālūde-i āb-ı zülāl eylerdi yār	Gazel/ 7 Beyit	-	-.--/./-- /./--/./-	
60a	'Abdī	Hergizin kendini irşād idecek er bulamaz İşigine başını qoymağa bir dil bulamaz	Gerçi teslim olunur şive-i nuṭq-ı eslāf Lik rāğīb gibiye 'Abdī-i aḥqar bulamaz	Gazel/ 6 Beyit	-	.././-- /./--/./-	
60b	'Abdī	Eyā kilc zār-ı şikeste zebān Nedir bende böyle ḥarir ü fiğān	N'ola olsa çirk-āb-ı la'net hemān Revān-ı Yezīd'e müselsel revān	Gazel/ 36 Beyit	Mersiy e	.././--/./- -/./-	
60b		Bende-i ḥan-kāh-ı 'aşkıñ inkiyādım var aña	Bir kez olsun yāri tenhā bulmağa yok mı tarīk	Gazel/ 5	-	-.--/./--	

		Ser-firū itmēm cihāna istinādım var aña	‘Abdiyā teblīgebir murādım var aña	Beyit		/.-./.-	
61a	‘Abdī	Berāy-ı şayd-ı dil zülfün o āfet-i dāne uydurmuş Dü-çeşmim dil-firibini dāne-i bādāma uydurmuş	Niçe haṭṭ-ı güzārım uymadı aḥkām-ı taqdīre Kimi gördü kim ‘Abdī olan encāma uydurmuş	Gazel/ 5 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
61a	-	Türk’e fırsat virme yā Rab şekl-i biryān olmasun Ḥāṭırı her dem yıkılsun gönli şādān olmasun Ḥāşılı ensābolamaz Türk’e miḥmān olmasun Türk’e lāyık biñ topuz ver biri noḡşān olmasun	-	Kıt’a	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
61a	Fıtnat	Şā‘ir-i mu‘ciz-şi‘ār olsun ‘aceb mi Fıtnatā Nev-be-nev feyz-i İlāhī ṭab‘ıma ilhām iken	-	Beyt	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	Bu beyit Fıtnat adına kayıtlıdır.
61a	Rāğıb	Rāviyā Rāğıb daḥı bu şi‘re nā‘il olmadı Bilmezem Fıtnat nice nuṭḡ itdi şāḥibim iken	-	Beyt	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
61a		‘Alev isterseñ ḥ‘āre-i āb-ı āteşin ola Ḥüsnüñ nā-būd olur belaya şiddetle şu‘ūdundan	-	Ferd	-	-	
61a		āmāndır sevdi dehrin mātem pür-şūr ile Bir dükkānda yapılır tābūt-ı naḥl-i söz ile	-	Ferd	-	-	
61a	-	İbtidā-yı ‘amelin āhiri der-piş gerek Kār-ı evvelde kişi ‘āqıbet-endiş gerek	-	Ferd	-	..--/..-- /..--/..--	
61a	-	Yā gelme meclis-i sitem āmiz-i ‘āleme Yāḥud taḥammül eyle zuhūr eyleyen ğama	-	Ferd	-	--./--. ./--./--.	

61a	-	Kızını pîr-i muğânîñ ben alup oğlunı sen Şöyle bir dîn ulusı kâfire dâmâd olalım	-	Ferd	-	..--/..-- /..--/..--	
61a	-	Külâh eyler baña vuşlat deminde ol be-her- hafta O şûh-ı Mevlevî ‘uşşâkı neyle itdi efgende	-	Ferd	-	..--/..-- /..--/..--	
61b	-	Bir gice yüz sürsem olmaz mı didüm ol sîneye Nâz ile didi bakılmaz gicede âyineye	-	Beyit	-	..--/..-- /..--/..--	Bu Beyit Ruhi Bağdadi adına kayıtlıdır.
61b	-	Yâr sînesin âyineye beñzetdim Vah vah ğalať itdim ayı neye beñzetdim	-	Müfred	-		
61b	-	Müselmân şüretinde kim bilür kâfir midir zülfüñ Günâhı söyleyenler boynuna bizce qaranlıqdır	-	Beyt	-	..--/..-- /..--/..--	
61b	-	Çîn-i zülfüñ müşge beñzetdim ğaťasın bilmedim Key perişân söyledim yüzler qarasın bilmedim	-	Beyt	-	..--/..-- /..--/..--	Bu Beyit Ahmet Paşa adına kayıtlıdır.
61b	-	Muşhaf-ı hüsnuñ görüp bûstân içinde serviler Tırmayup başa şalar Qur’ân oğur oğlan gibi	-	Beyt	-	..--/..-- /..--/..--	
61b	-	Bir katre mürekkeb mi eyâ ħâl-i ruĥ-ı yâr virdi ħüsüne ħudret qaleminden	-	Beyt		..--/..-- /..--/..--	

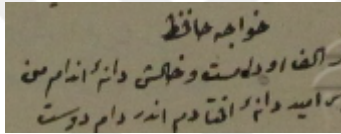
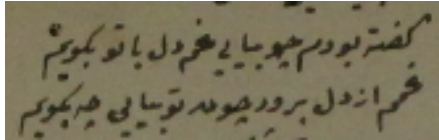
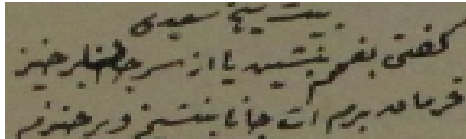
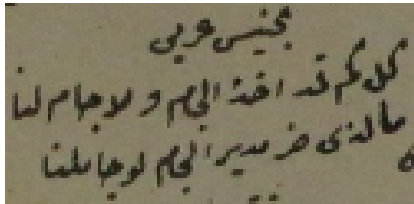
61b	-						
61b	Hatîfî	Dün yine bir yâr didi kim ey Hatîfî Gel me'ânî defterin harf it beyân-ı mûstaķîm Lafz'ullâh söylemege me'mûl olur mı sözün hîç Ben didim kim bu nedir E'stağfirullâh el- 'Azîm	-	-	-	---/--- /---/---	
61b	-	Dide-i âfet-nigâhîñ sözüme özüme hastedir Şimdi zîrâ 'âlemiñ meyli o çeşm-i mestedir Hâtırmıdan gam çözülse ey büt-i muṭrib n'ola Saña göñlüm rişte-i şevk ü tarabla bestedir	-	Rubai	-	---/--- /---/---	
61b	-		-	Kıt'a	-	-	Bu Kıt'a Arapçadır.

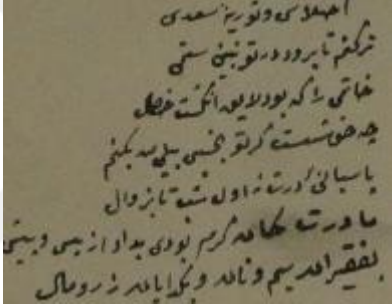
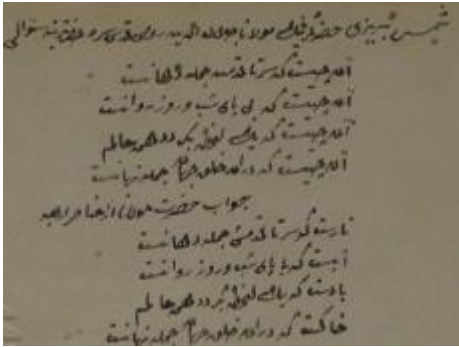
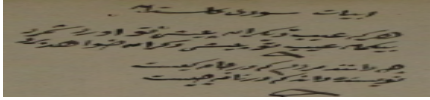
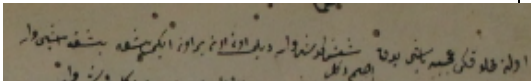
61b	-		-	Murabba	-	-	Bu Kıt'a Arapçadır.
61b	-		-	-	-	-	Bu Beyt Arapçadır.
61b	-	Açup sāķī raķībe sāid billūrī göstermiş O Firavuna yed-i beyzā gibi bir nūrī göstermiş	-	Müfred	-	.---/.--- /---/.---	
62a	Rızā	Āşikār āhvāl-i mezmūmum saña yā Rabbenā Kıl nazar 'afvīñla luṭf eyle baña yā Rabbenā	Bu Rızāyā Rabbenā dā'im rızāñ eyler taleb El-āmān olsun meded senden 'aṭā yā Rabbenā	Gazel/ 8 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
62a	Rızā	Terahḥum eyle inṣāf it kerem kıl dil-ber-i ra' nā Yeter 'āşıklara gayrı çok itdiñ nāz-ı istignā	Rızā' āşık cemālīñ bağına bir kere kıl minnet Yüzüñden derdlere du-çār olan dermān arar ḥālā	Gazel/ 6 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
62a	Rızā	Didim ey dil-ber-i ra' nā Didi çok bizde istignā Didim nāz itme sen n'olsun Didi ma' nā dimez ammā	Didim 'āşık Rızā ḥaste Didi dirlikde dem-beste Didi āheste āheste Didi şādık mısın güyā	Şarkı/ 4 Dörtlük		11'li Hece Ölçüsü	

62a	Rızā	Ādeme feryād u efgān itdiren derd ü belā Başına dünyāyı zindān itdiren derd ü belā	Bu denī dünyāda rāḥat bulmadı gitti Rızā Hep saña çāk-ı giribān itdiren derd ü belā	Gazel/ 6 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
62a	Rızā	Şöyle bir şāḥib-vefā ister gönül meşreb bu yā Kuluna şādık fetā ister gönül meşreb bu yā	Derd-mend ‘āşık Rızā şāyān-ı hicrān olmayup Her vaqt zevk-i şafā ister gönül meşreb bu yā	Gazel/ 6 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
62a	Rızā	Ümmetiñ ‘āsi şefā‘ at kıl Ḥabīb-i Kibriyā Luṭf-ı iḥsān-ı ‘ināye kıl Ḥabīb-i Kibriyā	Mücrime dirler şefā‘ at bu Rızā kem-ter gibi Cānib-i yāre delālet kıl Ḥabīb-i Kibriyā	Gazel/ 7 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
62b	Rızā	‘Ādet itdiñ kendiñe nāz-ı edāyı dil-berā Nāz-ı istiğnāna yaqdıñ bu gedāyı dil-berā	İştıyākın zātıña baḥş itmedin ‘āciz iken Āḥir-i insān kıyās itdiñ Rızā’yı dil-berā	Gazel/ 6 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
62b	Rızā	Var muḥabbet dil-berā benden saña senden baña Ülfet olsun dā’imā benden saña senden baña	‘Āşıkuñ ma‘şūk Rızā’sın gözlemek mu‘tādıdır Olmasun ḥışm-ı cezā benden saña senden baña	Gazel/ 6 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
62b	Rızā	Dil-ber kadeḥlerden bāde içersiñ Her gün güşād bezm-i mey-ḥāne gel git İltifā[t] itmeden gelür geçersiñ Gücendireñ beni dükkāna gel git	Görmesem ben seni dil qarār kılmaz Ḥaşre dek mest olur gider ayılmaz Rızā bî-çāreyi terk eylemek olmaz Kerem gözleri mest-āne gel git	Koşma/ 4 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
62b	Rızā	Qaldı gözlerimde yāriñ ḥayālī Vaṭanımdan itdi āvāre ğurbet Yaqdı kül eyledi ben bî-çāreyi Ḥasret itdi beni şol yāre ğurbet	Göndersem yārime bir nāme olsun Ben gibi gözleri yaş ile tolsun Arayanlar bizi ğurbetde bulsun Düşürdü Rızāefkāra ğurbet	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	

62b	Rızā	Luṭf idersiñ sevdigim ḥalka ziyān itdirme hıç Ḥālîmi sen bil de āgyāra beyān itdirme hıç	İbtidā-yı kurbān-ı zātında ri‘ āyet var ise Bu Rızā’ya raḥm idüp güldür fiğāndan hıç	Gazel/ 8 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
62b	Rızā	Ben seniñ ‘aşkıñla yandım kül oldum İnan hey kaşları kemān şorma hıç Ḥūblarıñ serveri ben seni buldum Menendiñ görmedim inan şorma hıç	Pür cisminden bir tel yādigār olsun Şadākat kimde āşikār olsun Rızā’ya her zamān iftiḥār olsun Bende ne var bilmem amān şorma hıç	Murabba / 4 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
63a	Rızā	Mübtelā-yı derd olan dermān bulamazsa ne güç Cān bedenden kırtulup cānānı bulmazsa ne güç	‘Ārif-i billāh olan buldu cihānda bulduğun Ey Rızā her kim gelüp ‘irfān bulmazsa ne güç	Gazel/ 7 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
63a	Rızā	Mübtelā-yı veche cānān olmuşum yā Rab meded Rāh-ı ‘aşkında fedā-yı cān olmuşum yā Rab meded	Bu Rızā’yı luṭf idüp şād ile nā-şād eyleme Her taraftan ḳalbi vīrān olmuşum yā Rab meded	Gazel/ 7 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
63a	-	İ‘timād itme gönül āgyār iderse iltifāt Çāre yok farz et arar virmez saña ḡamdan necāt	-	Müfred	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
63a	-	Sa‘y eyle gönül yaz oḳu taḥşil-i kemāl it Ḥaḳda ḥayr lona ise evsātıña māl it	-	Müfred	-	--./.-- ./.--./.--	
63a	-	Ey gönül aḥz-ı ‘atāñı ez-ber it Ne oḳursañ en muḥkem ez-ber it	-	Müfred	-	-	

63a	Rızā	Cihān tab‘ınca ey dil inqılāb olmak ne mümkündür Gelür bir ğam dem-ā-dem neş‘e-yāb olmak ne mümkündür	Bilirsün izn-i Haḡ‘la ey Rızā kılsa şefā‘at ol Ne deñlü bir kuşūr olsun ‘azāb olmak ne mümkündür	Gazel/ 9 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
63a	Rızā	Saňa ey dil-ber ihsān-ı Hūdādır gözler ebrūlar Kemāl-i kudret-i medḡe sezādır gözler ebrūlar	Rızā‘nuñ yek-naẓarda raḡm-ı şāyān olduĖun bildi Rumūz-ı <i>künt ü kenze</i> āşinādır gözler ebrūlar	Gazel/ 7 Beyit		.---/.--- /---/.---	
63a	Rızā	Mübtelā yoğ bir vefāsız yāre şimdi mübtelā Cān-ı dilden olmuşum dil-dāra şimdi mübtelā	Bundan ol taşrada cānān arardım var deyü Ḳaşr-ı dilde bu Rızā hūnkāra şimdi mübtelā	Gazel/ 6 Beyit	-	-.--/.-- /-.--/.--	
63b	Rızā	Ne deñlü var ise erbāb-ı ‘irfān Taḡsin ider seni dil-ber ser-ā-pā Meyl itmedün yoĖdur saňa bir insān Cümle ‘ālem seni ister ser-ā-pā	Hūbluḡ ihsān itmese saňa lem-yezel Hūsnuñ zekātını virmeli güzel Medḡinde söylese Rızā çok ġazel Vaşfıñ yine almaz defter ser-ā-pā	Koşma/ 4 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
63b	-	Şaḡın nā-ehl ile durma Celīs ü hem-demi olma Görünmez ülfet anuñla Kederdir ḡalbe keşretdir	Buña ‘uzlet dinlemez ‘Āşıḡa ‘ayn-ı ‘ināyetdir sa‘ādetdir	4 Dörtlük	-	8’li Hece Ölçüsü	
64a	-	Ḳoymazsa bizi cennete ger zāhid-i ḡod-bīn Tek görmeyelim rüyını vallāhi işābet	-	Beyt	-	--/.-- ./--/.--	Bu beyit Dertli adına kayıtlıdır.
64a	-	Miyānın aldım āġūş-ı ḡayāle Yine ser-rişte buldum ḡıl ü ḡāle	-	Beyt	-	.---/.--- /---/.---	
64a	-	Ġarażım ḡāl-i dil-zārımı ‘arz itmek idi Baḡş-ı zūlfine düşüp dil-süz uzandı gitti	-	Müfred			

64a	-		-	-	-	Hace Hafız
64a	-	Ney etmese nevādir-i ehl-i ‘aşka sâzdır hāmem Nevā-yı ehl-i derd her nefes-i dem-sâzdır hāmem	Lebin öpsem olur öpsem ona tokdur sükût itsem Benim gönlümce bir cānāne-i hem-rāzdır hāmem	Gazel/ 3 Beyit	-	-
64a	-		-	-	-	Beyt-i Şeyh Sadi başlığı ile yazılan bu beyit Farsçadır.
64a	-		-	-	-	Beyt-i Şeyh Sadi başlığı ile yazılan bu beyit Farsçadır.
64a	-		-	-	-	Bu Beyit Arapçadır

64a	-		-	-	-	İhtilas-ı vü Tevriye-i Sadi başlığı ile yazılan bu beyit Farsçadır.
64b	-		-	-	-	Şems-i Tebrizi Hazretlerinin Mevlana Celeleddin Rumi Kuddise Sırrıhu Hazretlerine Sualî başlığı ile yazılan bu şiir Farsçadır.
65a	-		-	-	-	Bu Beyit Farsçadır.
65b		 Söylemez dilsiz degül vechi vardır canı vardır جاف و زنده دلیله بی سوز و دلشور var				

65b	Nābī	Sezā-yı tîğ olur ḥaddi tecāvüz eyleyen mûlar Anın'çün tîğden āzādedir müjgān ile ebrûlar	-	Beyt	-	./---./--- /---./---	
66a	Dertli	Hâtrına gelür mi şorar mı bilmem Kırpikleri siyâh kalem kaşlı yâr ‘Aklı fikri gîtmez oldu serimden Anadan gülmedik qarîb başlı yâr	Sefil Dertli gezer ğurbet illerde Söylenür bî-hûde ismi dillerde Umudın kaç‘ itse bekler yollarda Kaç melûl maḥzûn gözi yaşlı yâr	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
66a	Dertli	Göñül ne yatarsıñ ğam-ı firqatde Aydınlık bir maḥalle var yürü İnanma münkirin bed-niyette Himmet ehli bir sulṭāna var yürü	Bir pîre didim ey pîr-i fânî Pîrim didi bana nedir ‘irfânı Ben pîrime didim Dertli’ye dermânı Pîrim didi ‘Âlişân’a var yürü	Nefes/ 4 Dörtlük	-		
66a	Dertli	‘Aşk derdine dermân şordum ‘âlemde Dirler Eflâṭun ne Loḡmân [ne] yazar Erbâb-ı ‘aşk olan ḳalurmış ğamda Anlaruñ ṭālî‘ in perîşân yazar	Dertli der-ġāhında olmuştır ġulām Meştûr-ı cebînüñ ḥarf-i elif-lām Ḥākimler ḥaḳḳımda yazamaz i‘lām Yazarsa fermânım ‘Âlişân yazar	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
66a	Dertli	İḳbāle zevāl irse [ne] var sende kemāl var Maġrûr-ı kemāl olma ki ardınca zevāl var	Dur olmağı ister mi kişi öz vaṭanından Ey Dertli-i bî-çāre bu esrârda ne ḥāl var	Gazel/ 5 Beyit	-	--./-- ./---./--	
66a	Dertli	Nûr-ı ḥüsnüñ var iken ḥurşîd-i tâbân olmasun Ḳadd-i mevzûnuñ yeter serv-i ḥırāman olmasun	Yeter ‘aşḳuñ derdine tedbîr-i dermân isteme Ölmeyince derd-i dil ey Dertli dermân olmasun	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
66a	Dertli	Minnet eyledikçe ‘aksine döner Eylemeyim çarḥ-ı devrāna minnet Rûz [u] şeb-i muḥabbet şem‘ası yanar Ḥācet degil mäh-ı tâbāna minnet	Erenler bezmine girmez nâ-maḥrem Bu yolda ser viren olurmuş maḥrem Dost derdinden buldum yarama merhem Dertli itmez şimdi dermāna minnet	Nefes/ 4 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	

66b	Dertli	Çekdigim cefâ senden degildir Benim kendi bahtım kara sevdiğim Saña meyl vermek benden degildir Göñül düşdü nedir çâre sevdiğim	Eger dost yoluna kurbân olursañ Terk-i vücûd terk-i cihân olursañ Bir gün düşmañdan nihân olursañ Nerde Dertli deyü ara sevdiğim	Koşma/ 3 Dörtlük	-		
66b	Dertli	Şarâb-ı la' linüñ lezzeti dil-ber Ne âb-ı Kevşer'de ne Zemzem'de var Mu' ciz-i evşâfiñ ruhları aħmer Ne Mesîhâ'da ne Meryem'de var	Bu cilve bu şeydâ bu nâziñ nâzlar Nedir Dertli sende bu şîrîn sözler Ol kemân ebrûlar ol âhû gözler Ne hûr [u] melekde ne Âdemde var	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11'li Hece Ölçüsü	
66b		‘ Aşkuñ âdâbını Ferhâd ile Mecnûn ne bilür Birisi tağ adamı birisi şahrâ adamı	-	Müfred	-	..-/-..- /..-/-..-	
66b	Dertli	Bakup rahm eylemez çeşmim yaşına Görenler eyledi nev-civân bize Virmesün bu ‘ aşkı kullar başına Ezelde virildi lâ-mekân bize	Nefsimde derd virüp dil-i nâşâdîma Anıñ için Dertli dindi adıma Ne yâre hayrım var ne evlâdîma Âhîr harâm oldu hânümân bize	Koşma/ 4 Dörtlük	-	11'li Hece Ölçüsü	
66b	Dertli	Hiţâb-ı Elestte bezm-i ezelde Şâdıkiyla ikrâr virenlerdeniz Göñül gezdirmeyiz ğayri güzelde Biz Cemâl’ullâh görenlerdeniz	Biñ dürlü rengle bezet Dertli Gâh kısalt gâh uzat Dertli Bâb-ı vilâyetde gözet Dertli Şat yabancı degül erenlerdeniz	Nefes/ 3 Dörtlük	-	11'li Hece Ölçüsü	
66b	Dertli	Çande görsem sevdiğim kec kec nigâh eyler bana Taht-ı zülfe gizleyüp vechin siyâh eyler baña	Mülk-i dilde hüküm ider sulţânıdır men Dertli’niñ Her ne cevri itse sezâdır pâdişâh eyler baña	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-..- /-.--/-..-	
66b	Dertli	Râz-ı ‘ aşkuñ dilde pinhân eyledim cânım gibi Sine-i gencînede maħfidir imânım gibi	Deste-i reyhân-ı zülfüñ teşbiye itmem Dertliyâ Sünbül-i bağ olmayan kâkül perişânım gibi	Gazel/ 6 Beyit	-	-.--/-..- /-.--/-..-	

66b	-	Firākından ciger yandı eyâ dilber kebâb âsâ İki gözden aķar yaşıım benim cânım şarâb	-	Müfred	-	.---/.--- /.---/.---	
67a	Dertli	On sekiz biñ ‘âlem icâd olmadan Lâ-mekân ilinde mihmân idim ben Dünyâyı ‘uķbâyı var eylemeden Kenârı yok baķr-ı ‘ummân idim ben	Bülbül idim haķ beklerim gül-zârı İhtiyâr idendim yanmaĝa nârı Dertli fâş eylesin bu esrârı Zulümâtta kalmış rüşen idim ben	3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67a	Dertli	Dil-ber senden kime idem şikâyet Cemâliñi görmek olmadı naşib Bana etdiklerüñ olsun hikâyet Yaradandan gelsün yarama tabib	Rüz [u] şeb ‘aşķla yanmaķda cânım Hasretüñden dâ’im dide giryânım Kuşürumu ‘afv it gel kerem kânım Sen teraķķum eyle bu Dertli ĝarib	3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67a	Dertli	Dalmışım ben gene ‘aşķuñ rāhına Derdime bir dermân eyle tabibim Tutmuşum yüzimi Haķ der-ĝāhına Yetiş imdādıma benim ĝabibim	İderse kulumu sevdiginden yād Olupdur o kıl olmadan ber-bād Bu Dertli’ye senden olmaz ise imdād Korkarım ki kurdā kuşa naşibim	4 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67a	Dertli	Hicrân köşesinde yatarım ĝasta Bu za‘îf cismim cân ne zamân gelür Gözlerim yoldadır kulaĝım sesde Māhımdan bir ĝaber ne zamân gelür	Rüz [u] şeb böyledir fikr-i ĝayālīm Bilmem ne sitemdir ol rü’yā elem Bulur mu Dertli lebleri balım Ĥüblarıñ ser-dārı ne zamân gelür	3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67a	Dertli	Şabaĝdan uğradım dostuñ bağına Açılmış ĝoncası gülleri sarĝoř Bu lebler şaķıyup bilmem ki ne dir Añlamam sesini illeri sarĝoř	Dertli’nüñ çekdiği bu āh [u] zārılar Seni baña ĝāyet güzeldir derler Hü çeker efsūnum gezdigiñ yirler Şalunup gitdiği yolları sarĝoř	4 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67a	-	Nāzlı dil-ber eylemez kibr ü vaķār o yüz güler Çeşm-i āfet ‘āşıkı çok çok vaķār o yüz güler	-	Müfred	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	

67b	Dertli	‘ Āleme şafâlar ile eylediñ ‘ aṭā Derd ile miñneti bana mı virdiñ <i>Naḥnū ḳasemnāda</i> taḳsimde Mevlām Bu noḳşān ḳısmeti baña mı virdiñ	Bu naşıl tecellî bu naşıl ḥikmet Cihān serpilmiş dāne-i ḳısmet Dertli ğurbet elde ḳoyduñ ‘ āḳıbet Fırāġı ḥasreti baña mı virdiñ	Nefes/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67b	Dertli	Ser-ā-pā dillerden gönül uşandı Dil-berler cefādan niçün uşanmaz Der ki üftādem odlara yandı Ḥaḳ’dan ḥayā itmez ḥaḳdan utanmaz	Dertli ḥasretle cān virdi dersem Bāri bir ölmeden vuşlata ersem Ayaḳlar altında bıraḳdı sersem Gelse mezārımı görse inanmaz	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67b	Dertli	Çekmiş keşidesin ḳurmuş oṭaġuñ Almışlar sineme nişān ḳaşlaruñ Ḥānümānım ḥarāb itdi ḳoḳlaruñ Gösterir gözime ziyān ḳaşlaruñ	Senüñ ‘ aşḳuñ dil-i nā-şād eyledi Vücüdüm şehrini ābād eyledi Derd-mend Dertli’[yi] ber-bād eyledi Ḳaba baḳışlarıñ kemān ḳaşlaruñ	Koşma/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67b	Dertli	Bāb-ı iḥsānında mürüvvat eyle Ḳarışdır her bir eşyāya beni Baḳma ‘ isyānıma merḥamet eyle Ulaşdır menzil-i a’ lāya beni	Dertli’ye dükenmez niçe derd virdiñ Ne çekmege şabır ne ġayret virdiñ Ne saltanat virdüñ ne devlet virdiñ Çoḳ şeker getirdüñ dünyāya beni	Nefes/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67b	Dertli	<i>Naḥnū ḳasemnāda</i> taḳsimde Mevlā Bu noḳşān ḳısmeti bana mı vermiş ‘ Āleme şafâlar eyledüñ ‘ aṭā Derd ile miñneti baña mı virdüñ	Bu naşıl tecellî bilmem ne ḥikmet Serpilmiş cihāna dāne-i ḳısmet Dertli’yi ğurbetde ḳoyduñ ‘ āḳıbet Fırāḳı ḥasreti baña mı virdüñ	Nefes/ 3 Dörtlük	-	11’li Hece Ölçüsü	
67b	-	Biñ gönül almaḳ nişāne her tiġ-i müjġānına Girmek ister merḥametsiz ehl-i ‘ aşḳuñ ḳanına	Nev-ġazel ġüftem bu ġün maḥbūblar sulṭānına	Gazel/ 5 Beyit	-	-.--/-.-- /-.--/-.-	

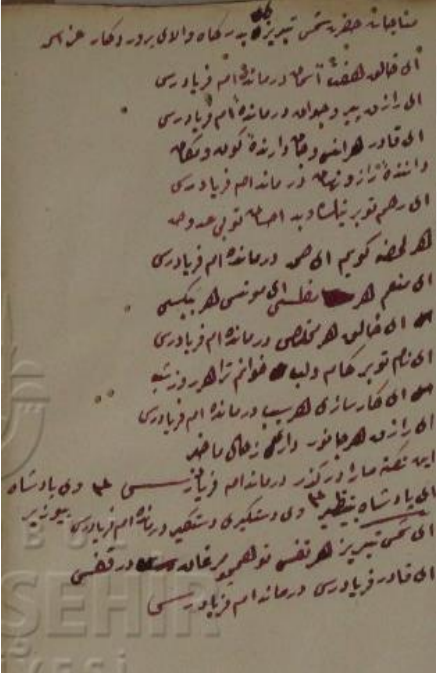
68a	-	Müellif bu varakta herhangi bir şiir yazmamıştır		-	-	-	
68b	Ḥamdī	Şordum yine gül-şende bugün güllere maḥşûş ‘Uşşâkıña renk eyleyen ol verd-i tere maḥşûş	Ḥamdī yeñiden bir cevher-i kâne qarışdı Buldı yine bir dürr-i yetim ifsere maḥşûş	Gazel/ 7 Beyit	-	--./.-- ./.--./.--	Bu gazelin ilk beyti Keçecizade İzzet Molla adına kayıtlıdır.
68b	-	Oldum ise bâde-i ğafletle mest Câm-ı ümîdim veleh olmaz şikest	-	Beyt	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
68b	-	Yanalım yaqılalım sürme gibi saḥḥ olalım Gireriz belki bu taqrîb ile yârîñ gözüne Girelim bâri bu taqrîb ile yârîñ gözüne	-	Müfred	-	..--/..-- /..--/..--	
68b		Ġabġabına el uzatdım yâr yanına oturunca Didi yârim el uzatma oturunca bu turunca	-	Beyt	-	-.--/-.-- /-.--/-.--	
68b		Ravza-i rāh-ı rızāya kıl devām El-mukadder la-yugayyer Ve’s-selām				-.--/-.-- /-.--/-.--	
69a	Dā‘î	Budur zârım kim ol maḥbûb-ı devrānumdan ayrıldum Ḳalup künc-i firāk içinde yârānumdan ayrıldum	Du‘âlar eyle ol ḥür-ı cinānun rūḥ-ı pākine Ḥaḳḳuñ emriyle ey Dā‘î o cānānumdan ayrıldum	Gazel/ 16 Beyit	Mersiy e	.---/--- /---/---	
69b	Dā‘î	O cemālî âfitābum olalı gözümden ırāk Zulmet-i hicrāna ḳaldı bu gönül pür-iftirāk Göz yumup dār-ı fenadan baş açuḳ yalın ayaḳ Cān atup dār-ı beḳāya eyledi ‘azm-i yaraḳ İtdi ol genç genc-veş zir-i zemîn içre turaḳ Söylerim kâr eyledikçe cāna nār-ı iştiyāk	Şarşar-ı bād-ı ecel kırdı o naḥlūñ şāḥını Daldırdı ḳara topraġa ol güzeller şūḥını Aġla ey Dā‘î felek yaḳdı derūnum gāḥını Dem-be-dem ḳān ile tōldurdu gözüm sürāḥını Seyl-i eşkim ġam degül yıkarsa dehrūñ çarḥını Diyelim ḥasretle her dem āḥ anıñ tārḥını	Terci-i Bend/ 8 Bend	Mersiy e	-.--/-.-- /-.--/-.--	

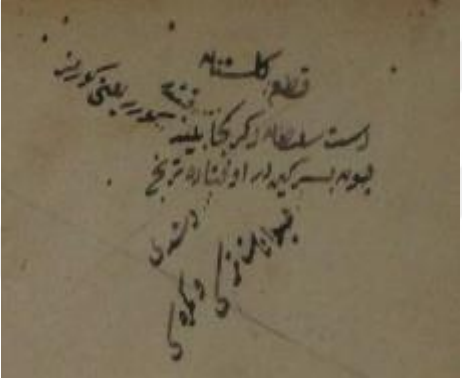
70a	-	Çanı ol ruğları gül-zâr-ı cinân Virdi mi Hâk yolına cümle cân	‘İzzetüñ Hâkķı içün ey Rağmân Eyle fażluñla anı zayf-ı cânân	Mesnevi/ 30 Beyit	Mersiy e	..-/-..- /..-	Bu Mersiy Dai adına kayıtlıdır.
70b	Dâ‘î	Şâh-bâzum bâl açup dâr-ı fenâya ittifâk Cân atup bâğ-ı cinâna eyledi ‘azm-i yarağ Hâne-i kâlbimi yağıdı hayfâ nâr-ı iştîyâk El-fîrâğ [u] el-fîrâğ [u] el-fîrâğ [u] el-fîrâğ	Ol dırağt-ı meyve-dârı urdı yire rûzgâr Döğünüp taşlarla her dem ağlar idim vechi-vâr OlmaduñDâ‘îmutetâ‘-ı vuşlatından behre-vâr El-fîrâğ [u] el-fîrâğ [u] el-fîrâğ [u] el-fîrâğ	Murabba / 5 Bend	Mersiy e	..-/-..- /..-/-..-	
71a	Dâ‘î	Ey dirîgâ gör n’itdi bu dehr-i bî-vefâ Bir budağ üzre iki gül bitmiş idi pür-şafâ Uğrayup bâd-ı hâzâna eylediler ihtifâ Çanı mağbûbüm Muğammed çanı dostum Muştafâ	Ey dirîgâ bu yuvadan uçdı ol iki hümâ Güş idenler didiler <i>Allâhü yerzî ‘anhümâ</i> Söyle ey Dâ‘î bu mîşrâ‘-ı verdüñ olsun dâ‘imâ Çanı mağbûbüm Muğammed çanı dostum Muştafâ	Murabba / 5 Bend	Mersiy e	..-/-..- /..-/-..-	
71b	Rızâ	Rabbenâ meydân-ı gâfletde zebûn itme beni Keştiler? nefis elinde ser-nigûn itme beni	‘İlm-i sırıñdan haberdâr it Rızâ bî-çâreyi Mübtelâyı mübağış-ı kân? bugün itme beni	Gazel/ 6 Beyit	-	..-/-..- /..-/-..-	
71b	Rızâ	Nihâl-i ser-bülendim serv-i bâlâ oldu gittikce ‘Ulûvv-i şân ile i‘lâdan i‘lâ oldu gittikce	Olur pervâne elbet şem‘-i dîdârın gören ‘âşık Rızâ rûşen-i çerâğ‘âlem-i ârâ oldu gittikce	Gazel/ 6 Beyit	-	..-/-..- /..-/-..-	
71b	Rızâ	Kerem kânı şefâ‘at ma‘denisin yâ Resûl‘allâh Fuyûzât-ı şefâ‘at mağzenisin yâ Resûl‘allâh	Emîn eyle Rızâ’yı tâbiş-i germiyyet-i gâmdan Cemî‘-i kâ’inātuñ me‘menisin yâ Resûl‘allâh	Gazel/ 6 Beyit	Na’t	..-/-..- /..-/-..-	
71b	Rızâ	Ža‘îf-i derd-mend bî-mecâlim yâ Resûl‘allâh Hayf-i müstemend pür-melâlim yâ Resûl‘allâh	Ümîd-i fetğ-i bâb-ı re‘fetiñle zâr u bîmârım Rızâ’yım bûlbûl-i bâğ-ı cemâlim yâ Resûl‘allâh	Gazel/ 6 Beyit	Na’t	..-/-..- /..-/-..-	
71b	Rızâ	Bir bûlbûl-i nâlendeyim gül-zârdır me’vâ baña Mecnûn gibi şûrîdeyim dildâdedir Leylâ baña	Ferzend-i neccârım şehâ‘abd-i fağîriñdir Rızâ Sensin şeh-i mülk-i vefâ rağm eyle gel aña baña	Gazel/ 6 beyit	-	..-/-..- /..-/-..-	

71b	Rızā	Cemāl-i bā-kemālîñ görmege bende liyâkat yok O şemsiñ nûrına çeşmimde kuvvet tende tâkat yok	Rızā'nuñ nûr vechinden olurdu mihr ü meh mâye Velî rûy-ı siyâhın sürmege der-gâh[da] kudret yok	Gazel/ 6 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
72a	Rızā	Recâ-yı 'afv ile geldim huzûra yâ Resûl'allâh Hacilim itdigim zenb-ü kuşûra yâ Resûl'allâh	Niyâzım kuhl çekmekdir şefâ'at-i sürme- dânından Rızā âmâdedir nûr-ı sürûra yâ Resûl'allâh	Gazel/ 8 Beyit	Na't	.---/.--- /---/.---	
72b	Mehmet Şükrî Efendi	Tâ ki oldum yârdan mehcûr u tāk Telhdir zehr-âbına ğamla mezāk Sine pür-süz u ciger pür-ihtirāk Yâr bî-rahm rakîb eyler nifāk Yek-digerle eylemişler ittifāk Selb-i ârâm u qarâr eyler merāk Mihnet-i firkat ne derd lâ-yuţāk Yok mı bir hâl-âşinâ-yı iftirāk Sine-ĥ ^v âhım şerĥa şerĥa ez-firāk Tâ be güyem şerĥ-i derd-i iştîyāk	Sine-i pür zaĥm merhem bulmadum Derdimi aňlar bir âdem bulmadum Çâre-sâz-ı rencime ğam bulmadum Râzdân miĥnet ü ğam bulmadum Ĝamdan özge baňa erĥam bulmadum 'Âşıkâ hem-ĥâl u tûvâm bulmadum Ben bu Şükrî-zâde mahrem bulmadum Baĥş-ı hicr-i yâre bir dem bulmadum Sine ĥ ^v âhım şerĥa şerĥa ez-firāk Tâ be güyem şerĥ-i derd-i iştîyāk	Terci-i Bend/ 7 Bend	-	-.-/-.-- /-.-	
73a		Neden gelür sizin 'aceb bu hüzn ile melâliñiz Fenâ toĥundı gôñlüme ĥazîn olan bu ĥâlîñiz	Ėış[ın]dı geldigim gice yaz oldu sizdeyim bugün Şebâneñizde müste'id güzâre mâh u sâlinız	Gazel/ 7 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
73a	-	Bir mâh-rûya 'âşık olduk cevânide âh şolduk	-	-	-	8'li Hece Ölçüsü	
73a	-	dileriz muĥabbetüñ ile Biz burc-ı vefâda mâh-ı 'aşķız	-	-			

73a	-	Şād olsa gönül eger yeri var Bir sen gibi çünkü dil-beri var	-				
73a	-	Ey mäh yeter yeter cefādan Kim ğayrı bu tavr-ı nā-becādan	Ya‘kūb gibi çeşmim ‘alil oldu Sen Yūsūf için hemān bakan	Gazel/ 5 Beyit	-	--./.-. /.-./.-	
73a	-	Hicrān beni zebūn kıldı Derd dilimi hüzün kıldı	-			8’li Hece Ölçüsü	
73a	-	Şun cām-ı vişaliñi ki yandım Zirā cigerimiz olup uşandım	-			--./.-. /.-./.-	
73a	-	Oñca Hallāk-ı cihāndan korkmalı Şoñra andan korkmayandan korkmalı	-			-.-/.-. /.-.	
73a	Fevzī	Sende olan bu bakış ey meh-liķā Kim dise āhūda var eyler haṭā	Fevzī-i dil-ḥasteyi itme melūl ‘Āşıkıñā görme cefāyı reva			-.-/.-. /.-.	
73b	Ḥilmī	Muḥabbet sāḥasında zāhidā aślā serāb olmaz Aķar yer yer zülāl-i feyz-i mestūr tūrāb olmaz	‘Aceb güftār-ı şevķi ██████████ nāzlandırđı Zamānuñ daḡli vardır yoḡsa Ḥilmī şeyḡ-i şeb olmaz	Gazel/ 10 Beyit	-	.---/.--- /---/.---	
73b	-	O gül-endām bir al şāle bürünsün yürüsün Ucu gönüm gibi ardında sürünsün yürüsün	-	Beyit	-	..--/.-- /..--/.-	Bu beyit Vasıf adına kayıtlıdır.
73b	Vehbī	Qadın yaptı qadem-gāh mażarrat koymaz ol tende Didi tāriḡini Vehbī s.ç.m ḡayrātıñā ben de	-	Tarih		.---/.--- /---/.---	

73b	-	Taḳdīr-i Ḥudā kuvvet-i bāzū ile dönmez Ol şem' iñe Mevlā yaḳa bir vecihle sönmez		Ferd		--./.-- ./.--./.--	
73b		Ḥaḳḳa tefvīz-i umūr it ne elem çek ne keder Gelür elbetde zuhūra ne ise ḥükm-i ḳader		Beyit	-	../--/..-- /..--/..-	Bu Beyit Vasıf adına kayıtlıdır.
74a		Ḡonca açıldı yine geldi bahār Kesb-i ḥumret ediyor sūnbüller Şevḳ ile ötmededir bülbüller Heme yeşillendi varakla eşcār Sāḳisiyle görünüyor şeb-būlar Baḡçeye virdi ne ā' lā būlar	Gidiyor işte o nāzlı cānān Bir nıgeh eyledi ızhāre Baḳmadı luṭf ile şu eşcāre Dīdelerinde ne çabuk oldu nihān Gitdi işte verem olmuş bir ḳız Āh meftūnı ḡam olmuş bir ḳız	Terci-i Bend/12 Bend		-.--/-.-- /-.-	
74b - 80b	-	Müelllif 74b- 80b varakları arasına herhangi bir şiir yazmamıştır		-	-	-	-
80b			-	-	-	-	Farsça yazılmıştır.

						
80b - 86b		Müellif 80b- 86b varakları arasına herhangi bir şiir yazmamıştır	-	-	-	-

86b	-		-	-	-	-	-
86b - 87a	-	Müellif 86b- 87a varakları arasına herhangi bir şiir yazmamıştır		-	-	-	-

İKİNCİ BÖLÜM

METNİN ÇEVİRİYAZISI

Tablo 7. Transkripsiyon İşaretleri

ا	A, a, Ā, ā, E, e	ش	Ş, ş
أ	’	ص	Ş, ş
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	T, t
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	S, s	ع	‘
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	فا	F, f
ح	H, h	ق	K, k
خ	H, h	كا	K, k, G, g, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, n
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	U, u, Ü, ü, V, v
ژ	J, j	ه	H, h
س	S, s	ی	İ, i, I, ı, Ĭ, i, Y, y

2.1. Metnin Çeviriyazısı Yapılırken İzlenen Yöntem

1. Mecmua metninin çeviriyazısı oluşturulurken yukarıdaki tabloda yer alan transkripsiyon alfabesi dikkate alınmıştır.
2. Eserin varak numaraları [] köşeli parantez içinde yazılmıştır. Ayrıca her şiire hem numara verildi hem de bu şiirlerin metinde yer alan başlıkları ve vezin kalıpları belirtilmiştir.
3. Metinde yer alan şiirlerin basılı divanlarla karşılaştırılması yapılırken;
 - a) Öncelikle şiirin hangi şaire ait olduğu ve varsa divanında yer alan şiir numarası ile sayfa numarası verilmiştir. (Örn: bk. KM, n. 16, s. 82, (Yazar, 2012).
 - b) Yine metin oluşturulurken basılı divanlar ile yapılan karşılaştırmalarda farklı olan kelimeler dipnot ile gösterilirken öncelikle farklı olan kelimenin mecmuadaki hâli, daha sonra da divandaki kullanımı verilmiştir. (Örn: virmem: almam, bk. KM.)
4. Farsça vâv-ı ma'dûleler -okunmayan “v” harfi- “v” şeklinde gösterildi. Örn: hûn-h^vârındır.
5. Metin oluşturulurken âyet, hadis veya özlü sözlerden yapılan iktibaslar *italik* gösterildi ve açıklamaları dipnotla şeklinde verilmiştir. Örn: “Kâfirin yâ leytenî küntü turâba” mısraında “*yâ leytenî küntü turâba*” ifadesi Nebe Suresi 40. ayette geçtiği için *italik* yazılmıştır ve meali de (keşke toprak olsaydım) dipnot olarak gösterilmiştir.
6. Vezin ve anlam gereği yapılan bilhassa mürekkep lekelerinden kaynaklı yapılan eklemeler ve metin tamirleri [] köşeli parantez içinde gösterilmiştir.
7. Metin içerisindeki özel isimler büyük harf ile yazıldı ve bu isimlere gelen ekler kesme işareti ile ayrılmıştır.
8. Metin içerisinde okunamayan kelimeler (...) şeklinde gösterilmiştir.
9. Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında İsmail Ünver’in “*Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*” (1993: 51-90) adlı makalesi esas alındı. Farsça ön ekler mezkur makalede gösterildiği şekilde kısa çizgi (-) ile ayrıldı: “dîl-ârâ”, “bî-çâre”, “nâ-çîz”... Son ekler ve kalıplaşmış kelimeler ise yine makalede gösterildiği gibi bitişik bir şekilde yazıldı: “pâdişâh”, “âfitâb”, “meyhâne” vb.

2.2.Bel-Yz-K0355 Nolu Şiir Mecmuası'nın (40b- 88bVarak) Çeviriyazısı

[40b]

-1-

Na' t-1 Şerif⁶

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Faķirim kapuña geldüm şefā' at yā Resūlallāh
Muķirim suçumı bildüm şefā' at yā Resulallāh
- 2 Oķundı şānuña *levlāk*⁷ çü sensin şāh-ı *erselnāk*⁸
Didi Hāķ sana *a' teynāk*⁹ eyzān¹⁰ [şefā' at yā Resūlallāh]
- 3 Güneh-kāram yüzüm kara atarlar korkarum nāra
Meger senden ola çāre eyzān [şefā' at yā Resūlallāh]
- 4 Cehennem kaynayup coşa bilmezem ne gelür başa
Baķup aķbāb ķardaşa eyzān [şefā' at yā Resūlallāh]

-2-

Na' t-1 Şerif-i Kānī¹¹

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ğubār-ı pāyuña virmem¹² cihānı yā Resūlallāh
Değişmem müyuña heft-āsmānı yā Resūl'allāh
- 2 Duyunca maķdem-i teşrīfūñ Ādem şulb-i pākinden
Değişdi habbeye bāğ-ı cinānı yā Resūlallāh
- 3 Şemīm-i çin-i zūlfūñ şemmesidir misk ile ' anber¹³
Anıñçün miske teşbīhi ḥaṭādur yā Resulallāh
- 4 O deñlü mücrimim zerre şevābım var ise defterde¹⁴
Yā seḥv-i kātībān yā iftirādır yā Resulallāh
- 5 Eger rüz-ı cezāda şāḥib olmazsuñ degil cennet¹⁵

⁶ Bu şiir kaynaklarda Ebu Said Muhammed Hādimī adına kayıtlıdır.

⁷ Levlāk: “Sen olmasaydım” anlamına gelen kudsi hadistir.

⁸ bk. (Ateş, 2017:195), “(Ey Muhammed) Biz seni ancak ālemlere rahmet için gönderdik”. Enbiyā: 21/107.

⁹ bk. (Ateş, 2017:149), “And olsun sana ikililerden yedi ve bu büyük Kur'an'ı verdik”. Hicr: 15/87.

¹⁰ Eyzān: Yine öyle, keza, bu dahi öteki gibi (Devellioğlu, 2013, 279). Anlamındaki bu kelime birinci beyitte geçen “şefā' at yā Resūl'allāh” sözünün aynı şekilde tekrar ettiğini belirtmektedir.

¹¹ bk. KND, n. 16, s. 296, (Yazar, 2012).

¹² virmem: almam, bk. KND.

¹³ bk. KND, n. 4, s. 281-282, (Yazar, 2012).

¹⁴ Bu beyit divanda 7. beyit olarak geçmektedir, bk. KND.

Ceħennemdeñ bana nefret?-nümâdur yâ Resulallâh

- 6 Şefâ‘ at şucluya dirler meşeldir söylenür dilde¹⁶
Kuluñ **Kānī** de bir mücrim gedâdur yâ Resulallâh

-3-

Haşmi¹⁷

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Dıraht-ı tab‘ ımuñ ter mîvesin gördüñ begendüñ mi
Nihâlinde biten gül goncasın gördün begendüñ mi
‘ Aceb ta‘ cîz mi olduñ ey gözüm nûrı kelâmımdan
Ki yoħsa hoşlanup âgâzesin gördüñ begendüñ mi
- 2 Müyesser olmadı tenhâ-enîs olmak o şâhumla
Biraz gavğâlar itdim levîm idüp baht-ı siyâhımla
Bu heft-âsumânı nâra yakdım dūd-ı âhumla
Derûnumda münevver şem‘ asın gördüñ begendüñ mi
- 3 Derûn-ı ‘ aşk ile sūzân olan şâhib-şu‘ ür olmaz
Ezelden münfehimdir ‘ ırk-ı tâhirde kuşur olmaz
Girüp meydân cevalân eylemeklikle gurûr olmaz
Muqâbil **Haşmi**’nüñ merdânesin gördüñ begendüñ mi

-4-¹⁸

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Ruħuñ şem‘ ine yanmaqlık degül mi ‘ âşıkun kârı
Didüm cânım fedâ olsun görünce perçem-i yârı
- 2 Göñül dîvâne oldu rişte-i perçemle bend itdi
Ferâmûş eylemek mümkün degil yâr-ı vefa-dârı
- 3 Cebhesinde o mâhuñ feyz-i Yezdânî hüveydâdır
Merâm üzre bakılmağ mümkün olsa rüyuna yarı
- 4 Hilâl-ebrû meh-i nev bezme gelse gözleri âhû
Şu‘ ür-ı ‘ aql-ı idrâkim gider elden cünûn-vârı
- 5 O şâhuñ kıdd-i bālâsın niçe vaşf eylesem bilmem
Görünce olmuşum med-hûş bütün etdim olan varı

¹⁵ Bu beyt divanda 12. Beyt olarak geçmektedir. bk. KND.

¹⁶ Bu beyt divanda 13. beyt olarak geçmektedir. bk. KND.

¹⁷ Divanında bu şiirin benzeri bulunmaktadır. bk. HD. g. 3, s. 191-192, (Engin, 2007).

¹⁸ Bu gazel Hasmi divanında bulunmamaktadır. bk. HD.

- 6 Efendim **Ḥaṣmiyā** bî-çāreyi ḥasret helāk itdi
İrişdür vuşlata meni amān def eyle ağıyarı

[41a]

-5-

El-Mes‘ūdū’l-Mar‘aşı¹⁹

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Tā ezelden şıdķ ile Subḥān’a bağılu başımız
Bizi yokdan var iden Raḥmān’a bağılu başımız
Gelmişiz Qālū belādan seyr ile seyrān ile
Devr iden bu ‘ālem-i devrāna bağılu başımız
- 2 Neslimiz Ādem Nebīnūñ neslidir zürriyeti
Milletimiz Ḥazret-i Aḥmed Muḥammed milleti
İ‘tikādımız Ebū Maşūr Ḥaḳḳuñ ni‘meti
Mezheb içre Ḥazret-i Nu‘māna bağılu başımız
- 3 İntisābımız ezelden āsitān-ı re’fete
Ḥāḳ-i dergāhı der-i ‘izzet-i medār rıf‘ata
Cānımız olsun fedā ol ‘izz ü cāh-ı devlete
‘Āleme sulṭān olan Burhān’a bağılu başımız
- 4 Yāraña evvel Ebūbekr oldı Şıddıķ-ı ‘atīķ
Fāzıl-ı efḍal ḳamuya ‘ālem bir baḥr-ı ‘amīķ
Yār-ı şānī olmağa ancak ‘Ömer’dir ḥaḳ ḥaḳīķ
Şālişā ‘Oşmān bin ‘Āffān’a bağılu başımız
- 5 Çār mı çār u çehār çār-ı yār bā-vefā
‘İffet-i şıdķ-ı şebātuñ pādişāhı bā şafā
Ḥaydar-ı Kerrār-ı ‘ālem şīr-i Yezdān-ı Ḥudā
Ḥāşılı ol Ḥazret-i Arslan’a bağılu başımız
- 6 Ḥazret-i ‘Abbās u Ḥamza ‘ümm-i pāk-i Ḥaḳ Resūl
Seyyid-i eşbeh-i ehlū’l-cennet kim ol pāk reşūl sardı
Ümm-i ‘ālem ‘Āişe yā Faṭimā Zehrā Betül
Yā Ḥadice seygidü’n-nisvāna bağılu başımız
- 7 Cümle ‘ālem māsivāyı yok iken mevcūd iden
Var idüp ‘ademden nāssı maḳşūd iden
Ṭāli‘-i baḥt-ı ezelde luṭf ile Mes‘ūd iden
Ḥāşılı ol Ḥazret-i Subḥān’a bağılu başımız

¹⁹ Şairin divanı mevcut değildir. bk. (Alıcı, 2004).

-6-

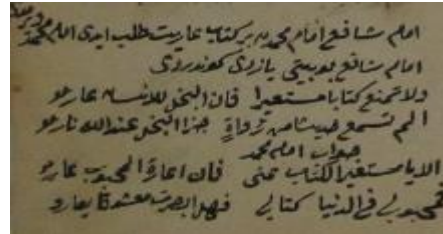
El-Mes‘ūdū’l-Mar‘aşı²⁰

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Yā İlāhî cümle ‘ âlem mäsivā yā Hū çeker
Ya Ğafūr ismüñ okur ârz-ı semā yā Hū çeker
‘ Aşkuñ²¹ ile cümleten haqqā tokuz kat āsmān
Devr ider şevküñle²² yā Rab da’ima yā Hū çeker
- 2 ‘ Arş-ı nüh eflāk tāk-ı Sidre-i Tübâyı gör
Kevşer-i ğilmān-ı hūrī cennetü’l-mevâyı gör
Cem‘ olup necm-i Şüreyyā meclis-i Kübrâyı gör
Kābe kavseyn-i ‘ alā sümmedinī²³ yā Hū çeker
- 3 Yeryüzünde ol mu‘ azzām²⁴ Ka‘ be-i ‘ ulyā-mekān
Yā Medīne şehir-i a‘ zam ravza-i bāğ-ı cinān
Mescid-i Akşā cebel-i ‘ Arafatla ‘ ahd ü amān
Eyleyüp her rüz [u] şeb Merve Şafā yā hū çeker
- 4 Ağla ey dīdem yürü ez-cān u dil feryād kıl
İñle ey sīnem derūnuñ zıkr ile mu‘ tād kıl
‘ Aşk ile gül-bang²⁵ urup Hū ismini evrād kıl
‘ Âdet oldur cümle ‘ uşşāk-ı Hudā yā Hū çeker
- 5 Her şehir āvāz ider Mes‘ūd ‘ abdūñ yā İlāh
Cürmümüzle yā İlāhî itme hālımız tebāh
İsm-i pākin zıkr iden bir ben değil ey pādīşāh
Belki ‘ âlem cümle eşyā mäsivā yā Hū çeker

-7-

İmām Şāfi’ İmām Muḥammed’den bir kitāb ‘āriyet taleb itdi İmām Muḥammed virmedi. İmām Şāfi’ bu beyti yazdı gönderdi.²⁶

²⁰ Şairin divanı mevcut değildir. bk. (Alıcı, 2004).

²¹ ‘aşkuñ: ‘ışkıñ bk. (Alıcı, 2004).

²² şevküñle: ş evk ile bk. (Alıcı, 2004).

²³ sümmedinī: sümmed’nā bk. (Alıcı, 2004)

²⁴ yeryüzünde ol mu‘ azzām: Beyt-i Mam’ur ile Kudsi bk. (Alıcı, 2004).

²⁵ gül-bang: gül-bang bk. (Alıcı, 2004).

²⁶ Bu beyitler Arapça yazılmıştır.

[41b]

-8-

Çelebi Yahyâ

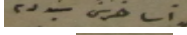
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kimsenüñ gördüğüne râzî degül cânım seni
Görmeseydim kâşki kavlinde sultânım seni
- 2 Senden ayruya gönül virmeye gönülüm yok benim
Var kıyâs eyle ne vecd ile sever cânım seni
- 3 Gözüme zerrece gelmez şehrimiz dil-berleri
Ben seni sevdim seni ey mihr-i rahşânım seni
- 4 Hey benim 'ömrüm bu darlıktan elem yegdir baña
Fırkatım derdi beni uyutmaz efgânım seni
- 5 Çünkü ey **Yahyâ** muhabbet sırrını fâş eylediñ
Dâsitân etsün bütün dünyâya divânım seni

-9-

Ğazel-i ' Alî Rızâ Paşa²⁷

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Devr-i la' linde baş egmem bâde-i gül-fâma ben
Her²⁸ pîr-i muğânda minnet itmey câma ben²⁹
- 2 'Anber-i³⁰ zülfün getürdi başıma sevdâları
Yohsa nerden düş olurdu bu hayâl-i hâma ben
- 3 Olmadım hâlî-i begim
Bir dem ol güzelin düşdüm nâme ben
- 4 Eylerim dâru's-selâmı kendime beytü'l-hazen
Hasret-i hâl-i siyâhınla gidersem Şâma ben
- 5 Ne firâka şabr ider ne vaşla olur
Neyleyim bilmem netsem bu nâfir câme ben
- 6 Hâlini gördüm esir oldum kemend-i zülfüne
Dâne için kendimi düşdüm düşürdüm dâma ben

²⁷ Şairin divanı bulunmamaktadır.

²⁸bk. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riza-ali-riza-pasa-trabzonlu> kaynağında bu mısra “Sâye-i pîr-i muğânda minnet itmey câma ben” şeklinde geçmektedir. [erişim tar: 18.05.2021].

²⁹ Vezin kusurludur.

³⁰bk. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riza-ali-riza-pasa-trabzonlu> “Anberîn zülfün getürdi başıma sevdâları” [erişim tar: 18.05.2021].

- 7 Kūy-ı ğurbetde ne bir bildik ne bir ğam-hār vār
Kim götürsün ger yazarsam yâre bilmem nâme ben
- 8 Halkla lâzımdır olduğça mûmâşât eylemek
Ger baña uymazsa eyyâm uyarım eyyama ben
- 9 Telh kām itmez seniñ şîrin kelâmıñ ey Rızâ
Sen hemân eyle tekellüm râzîyım düşnâma ben

[42a]

-10-

Na‘t-ı Vâşîf³¹

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtünFâ‘ ilün

- 1 Tütiyâ-yı hâk-i pâyiñçün döküp eşkin çü Nîl
Yâ Resûl‘allâh meded kan ağlıyor çeşm-i ‘alîl
- 2 Sen imâmü‘l-enbiyâsuñ Seyyidü‘l-kevneyn’sin
Maḥrem-i râz-ı Hudâ’sın hiç saña olmaz ‘adîl
- 3 Sen тұrurken kimden ümîd-i şefa‘ât eyleyem
Yâ kime bu yüzüm tóküp yalvaram ey nūr-ı Cemîl
- 4 Defter-i a‘mâlim oldı pür-sevâd-ı seyyi’ât
Yok şevâbım zerrece var ise de şey’-i qalîl
- 5 Vezn olunduğda zünûbum keffe-i mîzânda
Her günâh-ı bî-kerânım ola bir bâr-ı şaḳîl
- 6 Ben ne yüzle varayım böyle huzûr-ı ‘izzete
Yâ n’olur ḥâlim ğaḫab eylerse Mevlâ-yı Celîl
- 7 Vay eger rûz-ı cezâda şâḫib olmazsañ baña
Olmaya hiç ben gibi bir kimse rûsvâ-yı zelîl
- 8 Ümmetüñdenken senüñ ben ey şefi‘ü‘l-müznibîn
‘Arşa-yı maḥşerde lâyıḳ mı qalam ḥor-ı zelîl
- 9 Vâşîf naḳd-i şefa‘ât ile ḫalâş it el-amân
‘Âcizân-ı ümmete her vecḫ ile sensüñ kefîl

-11-³²

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Dilerler gerçi³³ ümmet şefa‘ât yâ Resûlallâh

³¹ Bu kaside Enderunlu Vâşîf’a aittir, bk. VD, K. 4, s. 203, (Gürel, 2019).

³² Bu kaside Enderulu Vâşîf’a aittir, bk.VD. K. 6, s. 204, (Gürel, 2019).

- Ben āmmā mücrimem gāyet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 2 Felekde devlet olmaz ümmetüñ olmak gibi ammā
Aşıl maşşūd olan devlet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 3 Hadīşiyle kılan va‘d-i şefa‘āt ehl-i ‘isyāna
İder elbette bī-minnet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 4 Güneh-kārāna ne kār şa‘b ise ger terk-i menhiyyāt
Degil sultānuma zaḥmet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 5 Ne rütbe olsa bir ‘āşī vü sünḥ-ālude-i ‘isyān
İder ğarḳ-ı yem-i rahmet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 6 Şefa‘āt suçluya dırlar ben ise müznibem gāyet
İdersin sen baña elbet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 7 Baña mu‘tād olan ḥālet günah[a] meyl [ü] ḥ‘āhişdir
Saña maşşūs olan ḥālet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 8 Niçe bu bende-i ‘āciz gibi şāyān-ı nīrānı
İder şāyeste-i cennet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 9 Yakar mı Ḥazret-i Allāh nāra hīç bu ‘āşīyi
İderken Ḥazretüñ himmet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 10 Şefiḳ ü müşfiḳim mādām sensin nāra ben yanmam
Bu da‘vāya benim ḥüccet şefa‘āt yā Resūlallāh
- 11 Cenābuñdan be-ḥaḳḳ-ı Çār-ı yār ümīd ider **Vāşıf**
‘İnāyet merḥamet şefḳat şefa‘āt yā Resūlallāh

[42b]

-12-

Murabba‘ Şarkı³⁴

Müstef‘ ilünMüstef‘ ilün

- 1 ‘Aşkıñla ey mihribān³⁵
Kārım benim āh ü fiğān
Üftādenem bunca zamān
Raḥm it efendim el-amān
- 2 Mehcūr-ı zevk-i ülfetem
Me’lūf-ı derd-i firḳatem
Ümmīd-kār-ı vuşlatem

³³ gerçi:gerçi hep, bk. VD.

³⁴ Bu murabba Enderunlu Vāşıf’a aittir. bk. VD. Mur. 102, s. 447-448, (Gürel, 2019).

³⁵ mihribān: nā-mihribān, bk. VD.

Raḥm it efendim el-amān

- 3 Ruḥsāra zülfin tağıdır
Gūyā ki sūnbül bāğıdır
Luṭf [u] ‘ināyet çağıdır
Raḥm it efendim el-amān
- 4 Ḥasretle sīne dağlarım³⁶
Mānend-i deryā çağlarım
Sensiz dem-ā-dem ağlarım
Raḥm it efendim el-amān
- 5 **Vāşıf** gibi ey bī-vefā
Yok çāre oldum mübtelā
Mecbūrdur gönlüm saña
Raḥm it efendim el-amān

-13-

Murabba‘ Şarkı³⁷

Müstef‘ ilātün Müstef‘ ilātün

- 1 Bir nev-civānā dil mübtelādır
Kār[ı] hemīşe luṭf [u]vefādır
Meftūnu olsa‘ ālem sezādır
Nāzik-ṭabī‘ at bir dil-rübādır
- 2 Sürsem‘ aceb mi zevk [ü] şafāsın
Ağlatmaz aşlā ben mübtelāsın
Ġāyet begendim ṭavr [u]edāsın
Nāzik-ṭabī‘ at bir dil-rübādır
- 3 Reftār-ı a‘ lā ḳadd-i dil-ārā
Ruḥsārı zībā gül gibi ra‘ nā
Bī-mişl [ü] hem-tā yokdur söz aşlā
Nāzik-ṭabī‘ at bir dil-rübādır
- 4 Bezme gelince ol nev-civānım
Meyl itdi gönlüm hażz itdi cānım
Vaşfında **Vāşıf**‘ āciz-zebānım
Nāzik-ṭabī‘ at bir dil-rübādır

³⁶ dağlarım: bāğlarım, bk. VD.

³⁷ Bu murabba Enderunlu Vāşıf’a aittir, bk. VD, Mur. 46, s. 408, (Gürel, 2019).

-14-

Murabba' Şarkı³⁸

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Neler çekdi dil-i nā-şād elüñden
Senüñ ey şūḡ muṭrib dād elüñden
Kim itmez ney gibi feryād elüñden
Senüñ ey şūḡ muṭrib dād elüñden
- 2 Olup³⁹ ağıyār ile dem-sāz-ı ülfet
Dil-i 'uşşākı itdüñ vaḡf-ı ḡasret
Olan dil-beste-i ḡüsnüñdür elbet
Senüñ ey şūḡ muṭrib dād elüñden
- 3 Çü ṭanbūr inleyüp sūz-ı neḡam ile
Telime degme ey muṭrib sitemle
Def-āsā sīne-germ itdüñ elemle
Senüñ ey şūḡ muṭrib dād elüñden
- 4 Alınca sīneye sīne-kemānı
Yaḡarsın nāra sīne sīne cānı
Usūl ile esīr etdüñ cihānı
Senüñ ey şūḡ muṭrib dād elüñden
- 5 Dil-i Vāşıf saña zannım kirişdir
Tel-i ḡīsūnā ber-taḡrīb ilişdir
Taḡammül ḡalmadı bu naşıl işdir
Senüñ ey şūḡ muṭrib dād elüñden

[43a]

-15-

Şarkı⁴⁰

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dil verelden ey gül-i bāḡ-ı murād
Olmada günden güne derdim ziyād
Vuşlatuñla ḡıl dil-i nā-şadı şād
Bir yaña ḡo cevri ey kāfir-nihād
- 2 Bezme gel alup ele sīne-kemān
Eyle ḡamzeñ okuna sīnem nişān
Naḡme-i dil-sūzuñ ile yandı cān
Bir yana ḡo cevri ey kāfir-nihād
- 3 Sensiz ey şūḡ aḡlarım şām [u] seḡer

³⁸ Bu murabba Enderunlu Vāşıf'a aittir, bk. VD, Mur. 109, s. 452-453, (Gürel, 2019).

³⁹ olup: olur, bk. VD

⁴⁰ Bu murabba Enderunlu Vāşıf'a aittir, bk. VD, Mur. 30, s. 396-397, (Gürel, 2019).

Nār-ı fırkat cānıma itdi eṣer
Ḥasretüñle yandıgım baña yeter
Bir yaña қо cevri ey kâfir-nihād

4 Bunca demdir eylerim ‘arz-ı merām
Olmaduñ bir şeb baña‘ âlemde rām
Vaḳtidür vuşlatla idüp şād-kām
Bir yana қо cevri ey kâfir-nihād

5 Meyl edelden saña ey nev-res nihāl
İtmedüñ bir kere ḥālümden su’āl
Ḳalmadı şabr itmege bende mecāl
Bir yana қо cevri ey kâfir-nihād

-16-

Şarkı ez-Sitāyış-i Şāh-ı Devrān⁴¹
Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1 Buyur dīhīm-i Dārā’ya
Hemān şāh-āne zevḳ eyle
Geçüp ḳaşr-ı dil-ārāya
Hemān şāh-āne zevḳ eyle

2 Dizilsünler nedīmānuñ
Cihāna neşr ola şānuñ
Şehisiñ mülk-i devrānuñ
Hemān şāh-āne zevḳ eyle

3 Nihāl-i bāğ-ı devletsin
Gül-i gül-zār-ı şevketsin
Meh-i evc-i meserretsın
Heman şāh-āne zevḳ eyle

4 Derün-ı düşmenüñ virān
Ola zevḳüñ görüp her ān
Senüñdür ba‘d-ezīn devrān
Hemān şāh-āne zevḳ eyle

5 Niçe şarkı-i nev-güftār
Yapar **Vāşıf** ḳuluñ tekrār
Benim ḳaşdım budur her bār
Hemān şāhāne zevḳ eyle

⁴¹ Bu şarkı Enderunlu Vâsıf’a aittir, bk. VD, Şrk.141, s. 475-476, (Gürel, 2019).

-17-

Murabba‘ Şarkı⁴²

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Bir vişāl için ey meḥ-rū ben 1k v1k istemem
Ben bozuşdum bakma şimden şöñra şıgmadı⁴³

-18-

Na‘ t⁴⁴

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Ben ol pervāne-i şem‘ -i firākım yā Resūlallāh
Yanup yakılmada her dem mezākım yā Resūlallāh
- 2 Olaldan silsile-bend-i muḥabbet gerd-i şevkam
Senüñ ‘ aşkuñ ile Mecnūn-siyākım yā Resūlallāh
- 3 Hevā-yı nefis ile düşdükçe gird-āb-ı mecāzibe
Ḥurūş itmekdedir mevc-i merākım yā Resūlallāh
- 4 Reh-i Mi‘ rāc-ı ‘ aşkuñda ümīd-i pāy-ı būsūnlā
Mişāl-i rīk-pā-māl-i Burāk’am yā Resūlallāh
- 5 Beni rüyāda bārī eyle didāruñla kām-āver
Kemāle irdi zīrā iştīyākım yā Resūlallāh
- 6 Kuluñ derviş Vāşıf gibi şeh-rah-ı tarīkde
Sevenlerle seni var ittifākım yā Resūlallāh

[43b]

-19-

Murabba‘ Şarkı⁴⁵

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bir vişāl için ey meh-rū⁴⁶ ben⁴⁷ 1k v1k istemem⁴⁸
Ben bozuşdum bakma şimden şöñra şık şık istemem
Ḥātırım ğayrı dilerseñ yab diler y1k istemem
İsteseñ de sen beni ben küsdüm artık istemem
- 2 Nāvek-i ‘ aşkuñ çekildi sīneme düşdüm dile

⁴² Bu beyit Enderunlu Vâsuf’a ait olup murabba’nın ilk beyitidir, bk. VD, Mur. 80, s. 432, (Gürel, 2019).

⁴³ şıgmadı: şık şık istemem, bk. VD.

⁴⁴ Bu kaside Enderunlu Vâsıf’a aittir, bk. VD, K. 3, s. 202, (Gürel, 2019).

⁴⁵ Bu murabba Enderunlu Vâsıf’a aittir, bk. VD, Mur. 80, s. 432, (Gürel, 2019).

⁴⁶ ey meh-rū: baña ey meh-rū, bk. VD.

⁴⁷ “Ben” kelimesi divanda geçmemektedir, bk. VD.

⁴⁸ Vezin kusurludur.

Fırkatüñle cānıma kār itdi çekdigim çile
Geldi ‘aqlım başıma yalvarma ğayrı nāfile
İsteseñ de sen beni ben küsdüm artık istemem

- 3 Derdimi deşme benim қо ҳālime söyletme şuş
 Kırdı⁴⁹ zīrā aqlımı bir қat daһı dūñkü huşuş
 Bī-hūde itme bañā şimden geru ‘arz-ı hulūş
 İsteseñ de sen beni ben küsdüm artık istemem
- 4 Şöyle tursun ülfet-i dīrīnemiz bir yana at
 N’olsun and içmek yoğ idi çünkü ‘ahdiñde⁵⁰ şebāt
 Ğayrı vazgeçdim ziyāde olsun ey şūh iltifāt
 İsteseñ de sen beni ben küsdüm artık istemem
- 5 Saña ey şūh-ı vefā düşmen olaldan mübtelā
 Kim kime itdi ciḥānda itdügüñ cevri baña
 Git barışmam sen degül mecmū‘-ı nās itse recā
 İsteseñ de sen beni ben küsdüm artık istemem

-20-⁵¹

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 O kudretten mūkahḥal çeşmüñe dil-beste āhūlar
 Nigāhuñdan oқurlar nüsha-i efsūnı cādūlar
- 2 Gice ser-mest iken gül-şende almış nūkhet-i zūlfūñ
 Meşām-ı ehl-i ‘aşkı eyliyor ta‘ṭir şebbūlar
- 3 Naşīb-i aġniyādır ihtiyāc erbābınıñ naқdi
 Olur deryāya cārī ol sebebden sū-be-sū cūlar
- 4 Ḥaқıkatde mecāzi itme isti‘ māl her yerde
 Ruḥuñ ister mi ġāze hiç diler mi vesme ebrūlar
- 5 Muşanna‘ bir ġazeldir Es‘ adı tanzīrdır **Vāşif**
 Sezādır itseler taḥsīn bu nazmıma suḥan-gūlar

[44a]

-21-

Muḥammes⁵²

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ey perī üftādene her gün bu düşnāmuñ nedir

⁴⁹ kırdı: kıldı, bk. VD.

⁵⁰ ahdiñde: ‘ahdine, bk. VD.

⁵¹ Bu gazel Enderunlu Vāsif’a aittir, bk. VD, g. 17, s. 287-288, (Gürel, 2019).

⁵² Bu muhammes Enderunlu Vāsif’a aittir, bk. VD, Muh. 215, s. 536, (Gürel, 2019).

Böyle pey-der-pey cefâ vü cevrden kâmuñ nedir
Çünkü itmezsiñ vefâ' uşşâka aḥkâmuñ nedir
Kaṅgı semtũñ şũḥusuñ şehir-i dil-ârâmuñ nedir
Saña kim dirler su'âl 'ayb olmasun⁵³ nâmuñ nedir

- 2 Gerçi da' vâ-yı ḥuḳûḳ itmekdesin sen dâ'imâ
Çeşm-i şũḥuñda velî görmem nigâh-ı âşinâ
Kız şan iş yaptı şay eyle tecâhül tut riyâ
Çok düşündüm ḥâtırına gelmiyor insân bu yâ
Saña kim dirler su'âl 'ayb olmasun nâmuñ nedir
- 3 Yâre dil virmiş deyü düşdüm 'abeş dilden dile
Bir vefânı görmedim geldim lisâna nâfile
İster öldür cevrlle ister uzakdan dış bile
Ben senüñle ba' d-ezîn ülfet degül bilmem bile
Saña kim dirler su'âl 'ayb olmasun nâmuñ nedir
- 4 Zevrak-ı 'aşkıñda çekmiş⁵⁴ iken derd ü emek⁵⁵
Keş-i hicrâna şaldı 'âkıbet yelken kürek
Bildirir eyyâm olur kim kıymetim saña felek
Uymaz ammâ aşluñ arayup⁵⁶ şormak da pek⁵⁷
Saña kim dirler su'âl 'ayb olmasun nâmuñ nedir
- 5 Câm-ı 'aşkıñla dili bî-hüde sarḥoş itmişem
Aldanup va' düñe deryâlar gibi cûş itmişem
Ne zehirler yutmuşam senden neler gûş itmişem
Ḥayli vakt olmuş zamân geçmiş ferâmûş itmişem
Saña kim dirler su'âl 'ayb olmasun nâmuñ nedir
- 6 Vazgeçüp senden gönül bir şũḥa oldu mübtelâ
Ülfeti ḡayrı yasaḡ itdi baña ol dil-rübâ
Git yanımdan infi'âl eyler görüp şâyed saña
Ben seni bilsem de ḡayrı bilmek el virmez baña
Saña kim dirler su'âl 'ayb olmasun nâmuñ nedir
- 7 **Vâşif**-âsâ yok efendimle benim hem-demligim
'Aklıma hiç gelmiyor esrâruña mahremliğim
Olmadı sultânıma ne iyiligim ne kemligim
Cürmüm 'afv it var bu günlerde biraz sersemliğim
Saña kim dirler su'âl 'ayb olmasun nâmuñ nedir

⁵³ olmasun: olmasa, bk. VD.

⁵⁴ çekmiş: ben çekmiş, bk. VD.

⁵⁵ Vezin kusurludur.

⁵⁶ arayup: arayup aslını, bk. VD.

⁵⁷ Vezin kusurludur.

[44b]

-22-

Murabba⁵⁸

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Çözülme zülfüne ey dil-rübā dil bağlayanlardan
Kaçınma âteş-i 'aşkuñla bağırını dağlayanlardan
Düşer mi ictināb itmek senüñçün ağlayanlardan
Sirişk-i çeşmimüñ baķ farkı var mı çağlayanlardan
- 2 Gelüp vaķt-i bahār 'ālem şafā-yı gül-şen itdikde
Nevā-yı bülbülü gūş [u] gül-i ra' nā işitdikde
Uyup aḥbāba sen de seyr-i Sa' d-ābāda gitdikde
Sirişk-i çeşmimüñ baķ farkı var mı çağlayanlardan
- 3 Senüñ bir reng-i zibāñ var ki gül-berg-i 'izāruñda
Bulunmaz gül-sitān-ı 'ālemün bāğ-ı bahārında
Otur iḥrāma ārām it biraz ḥavzuñ kenārında
Sirişk-i çeşmimüñ baķ farkı var mı çağlayanlardan
- 4 Hevā-yı perçemüñle başķa bir ḥālet olur serde
Yeñi başdan mişāl-i Vāsıf uğratduñ beni derde
Ġamuñla gerçi çokdan ağlarım ammā⁵⁹ bu günlerde
Sirişk-i çeşmimüñ baķ farkı var mı çağlayanlardan

-23-⁶⁰

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Benden ey ḥāme o şūḥa bir muḥabbet-nāme yaz
Saz ü söz ḥāzır buyursun meclis-i aḥşāma yaz
- 2 Bir recāmı çünki 'āşık 'add idüp kayd itmedüñ
Defter-i 'uşşāķdan boz nāmımı ḥuddāma yaz
- 3 Giçen aya eyledüñ maḥsūb dünki buseyi
Bir dahı vir de bugün māhiyye-yi bayrāma yaz
- 4 Lezzet-i kand-i lebüñ gibi nebāt olmaz senüñ
Var ise şübḥeñ sözümde gelsün ehl-i Şāma yaz
- 5 Göz belirdüp tiğ-i ġamzemle kıyaram cāna dir
Gel yigitseñ eyle iḥtār-ı 'āşık hāma⁶¹ yaz
- 6 Maķşaduñ çekmekse āġūşa o şūḥ-ı ser-keşi

⁵⁸ Bu murabba Enderulu Vāsıf'a aittir, bk. VD, Mur. 103, s. 448-449, (Gürel, 2019).

⁵⁹ ammā: men hep, bk. VD.

⁶⁰ Bu gazel Enderunlu Vāsıf'a aittir, bk. VD, g. 50, s. 310, (Gürel, 2019).

⁶¹ hāma: vehhāma, bk. VD. (Gürel, 2019).

Vefk-i bāzū-yı niyāzı sâ' id-i ibrāma yaz

- 7 Hecr-i yār ile geçen eyyāmımı idüp hesāb
Dökeyim şifr-ı nem-i eşkimi sen ey hāme yaz
- 8 Yār vaşlıyla be-kām itmek kūrār üftādesin
Durmasun gelsün bu sâ' at ' aşık-ı nā-kāma yaz
- 9 Beñzemez vakt-i şitāya geşt-i deşt [ü] bāğ ile
Olur oldukça sebep def' -i ğam ü ālāma yaz
- 10 Söyleyüp vaşf-ı mey-i la' linde **Vāşıf** bir ğazel
Yādigār-ı bezm-i rindān it kenār-ı cāma yaz

[45a]

-24-

Murabba'⁶²

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Benden ol meh yüz çevirse şabr u sāmānım gibi
Çarha çıksa zārım āh-ı āteş-efşānım gibi
Ben yine itmem ' ayān dāğ-ı nümāyānım gibi
Şaklarıım esrār-ı ' aşkı sīnede cānım gibi
- 2 Yalnız ağıyāra şanma keşf-i esrār eylemem
Yāri de ben vākıf-ı hāl-i dil-i zār eylemem
Bir niḥān itdim ki dilde ölsem izhār eylemem
Şaklarıım esrār-ı ' aşkı sīnede cānım gibi
- 3 Keşf-i esrār itmede⁶³ bir neş'e buldum mül gibi
Kimseye keyfiyyetin açup açılmam gül gibi
Öldürüp kendimi feryād eylemem bülbül gibi
Şaklarıım esrār-ı ' aşkı sīnede cānım gibi
- 4 Cem' olup ibrām-ı nām⁶⁴ itmek degül bālā vü pest
Meclise gelse hezārān dil-ber-i sāgar be-dest
Söylemem şahbā-yı la' l-i yār ile olsam da mest
Şaklarıım esrār-ı ' aşkı sīnede cānım gibi
- 5 Sevdigim şūḥ ile olsam da bezimde yan-be-yan
Āteş-i ' aşkıyla yandığım yine itmem ' ayān
Vāşıfā rāz-ı muḥabbet kimseye olmaz beyān
Şaklarıım esrār-ı ' aşkı sīnede cānım gibi

⁶² Bu murabba Enderunlu Vāsıf'a aittir, bk. VD, Mur. 173, s. 499, (Gürel, 2019).

⁶³ itmede: etmege, bk. VD.

⁶⁴ nām: nāz, bk. VD.

-25-

Ġazel-i Murabba⁶⁵

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dil-ḥarāb-ı ' aşkıñam sensin sebeb ber-bādıma
Bir tesellī vir gelüp bārī dil-i nā-şādıma
Taş mıdır bağıruñ ki gelmezsın benim imdādıma
Dīni ayrı kāfir olsa raḥm ider feryādıma
- 2 Hālīmī hıç şormaz olduñ ey meh-i ḥātır-şiken
Nār-ı hicrānuñla sūzān oldu iklim-i beden
' Aşk derler bir söyünmez āteşe düşdüm ki ben
Dīni ayrı kāfir olsa raḥm ider feryādıma
- 3 Eyledüñ derd ile āteş-zār-ı ḥasret meskenim
Taşa kār itdi sañā kār etmedi āhım benim
Güş idüp efgānımı n'ola acırsa düşmenim
Dīni ayrı kāfir olsa raḥm ider feryādıma
- 4 Bu naşıl esrār ki bir kere beni şād eylemez
Dest-i cevır ile ḥarāb olsam da ābād eylemez
Böyle nālān olduğum kim görse imdād eylemez
Dīni ayrı kāfir olsa raḥm ider feryādıma
- 5 Şardı Vāşıf şarmağa ol şūhu sevdā-yı merāk
Olmada günden güne göñlümde müzdād iştiyāk
Şol kadar yakdı ciger-gāhım ki nār-ı iftirāk⁶⁶
Dīni ayrı kāfir olsa raḥm ider feryādıma

[45b]

-26-

Murabba⁶⁷

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Hırāmıñ seyr idüp şahn-ı çemende
Niḥāl-i kaddüñe oldum figende
Ne ḥācet perçemüñle kayd ü bende
Saña göñlüm de bende ben de bende
- 2 Görüp çeşm-i siyāh-ı cān-şikāruñ
Naşıl cān virmesün ' uşşāk-ı zāruñ
Göreliden ḥāl-i müşgīn-i ' izāruñ
Saña göñlüm de bende ben de bende
- 3 Toğ evc-i ' işveden çün mihr-i raḥşān

⁶⁵ Bu murabba Enderunlu Vāsıf'a aittir, bk. VD. Mur. 128, s. 466-467, (Gürel, 2019).

⁶⁶ iftirāk: firāk, bk. VD. (Gürel, 2019).

⁶⁷ Bu murabba Enderunlu Vāsıf'a aittir, bk. VD. Mur. 149, s. 481-482, (Gürel, 2019).

Senüñdür âfitâbım şimdi devrân
Yedi yıldan beri ey şâh-ı hubân
Saña gönlüm de bende ben de bende

- 4 Kime eyleyem hâlim hikâyet
Yine senden sañadır hep şikâyet
Sözümde dönmem ölsem de nihâyet
Saña gönlüm de bende ben de bende
- 5 Tecessüs itmesün bî-hüde ağıyâr
Senüñ meftûnuñam ben itmem inkâr
Mişâl-i **Vâşîf** ey şüh-ı sitem-kâr
Saña gönlüm de bende ben de bende

-27-

Dertli

11'li Hece Ölçüsü⁶⁸

- 1 Kirâmen kâtibin hâme-i kudret
Yazmış anımıza⁶⁹ kara yazılar
Bir yanımız⁷⁰ kurbet⁷¹ bir yanı hasret⁷²
Âh eyledikçe⁷³ kara bağrım⁷⁴ sızılar
- 2 Kurtulamam bu dertden hâlim pek yaman⁷⁵
Bulmadım derdime bir tabîb-i Loğmân⁷⁶
Biz kurbetde böyle sefil ser-gerdân⁷⁷
‘ Aceb nirde kaldı körpe kuzular⁷⁸
- 3 **Dertli** ben buldum şer‘ân didiler⁷⁹
Ne gelirse Hâk‘dan ihsân didiler⁸⁰
Hubbû‘l-vaţan mine‘l-îmân didiler⁸¹
Ol sebebdan gönül vaţan ‘arzûlar⁸²

⁶⁸ Bu koşma Dertli'ye aittir, bk. ADD, Nu. 126, s. 214, (Birgören, 2011).

⁶⁹ anımıza: alnımıza, bk. ADD.

⁷⁰ yanımız: taraftan, bk. ADD.

⁷¹ kurbet: gurbet, bk. ADD.

⁷² bir yanı hasret: dert ile mihnet, bk. ADD.

⁷³ eyledikçe: eylesem, bk. ADD.

⁷⁴ kara bağrım: yaralarım, bk. ADD.

⁷⁵ Kurtulamam bu dertden hâlim pek yaman: Aksine dönmekte bu çarh-ı devran, bk. ADD.

⁷⁶ Bulmadım derdime bir tabîb-i Loğmân: Bilmem bu sözümde var mıdır noksan, bk. ADD.

⁷⁷ Biz kurbetde böyle sefil ser-gerdân: Biz gurbet ilinde sefil ser-gerdan, bk. ADD.

⁷⁸ ‘ Aceb nirde kaldı körpe kuzular: Bilmem ne haldedir körpe kuzular, bk. ADD.

⁷⁹ **Dertli** ben buldum şer‘ân didiler: Dertli ölüm hakdır âsân demişler, bk. ADD.

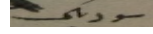
⁸⁰ Ne gelirse Hâk‘dan ihsân didiler: Ölümünden bedterdir hicrân demişler, bk. ADD.

⁸¹ Didiler: demişler, bk. ADD.

⁸² Ol sebebdan gönül vaţan ‘arzûlar: Gönül ol sebepten vatan arzular, bk. ADD.

-28-⁸³

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Çeşm-i mestim beste gördüm haste mi cāna didim

-29-⁸⁴

Cevāb-ı Mucīb

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Didi çok 'āşıklar helāk eyler anuñ içün bağladım

-30-

Müfred⁸⁵

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Keder[i] zevke bulaşdırmadır 'ālemde hüner
Gam-ı nā-şād-ı felek böyle gelür böyle gider

[46a]

-31-

Ġazel

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Vire mi derdime dermān vire mi⁸⁶
Vaqtidir dem-be-dem artar yüregimüñ ele mi
- 2 Görebilsem yüzüni med-i ' abālardan şanemā
Ey kı zıl gül sana kim çekdi dalından hār mı
- 3 Hayli demdir ben anuñ gözlerinüñ hastasıyım
Cefā gelse yılduzumuñ üstüne yaḥsa kıddimi⁸⁷
- 4 Yazayım dirse kalem kirpiginüñ şerḥini med
Yarayım bıçağıyla başdan ayağa kalem i
- 5 Yüzümü yerlere sürüp giceler yalvarayım
Kāfire vire murāduñ yā baña virmeye mi
- 6 **Fazlī** sen māhı diler sen yüzini der-gāha tut
Hāşā maḥrūmı kıya çokdur İlāhuñ keremi

⁸³ 28 ve 29 numarada bulunan şiirler beyit olarak verilmiştir, bk. (Esen, 2019: 104).

⁸⁴ Bk. (Esen, 2019: 104).

⁸⁵ Bu müfred Vâsıf'a aittir, bk. VD. müs. 221, s. 549-550, (Gürel, 2019).

⁸⁶ Vezin kusurludur.

⁸⁷ Vezin kusurludur.

-32-⁸⁸

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey dilā biz pīrden aldık himmeti Bekdāşīyiz⁸⁹
Pīr ocağından kuşandık⁹⁰ kisbeti⁹¹ Bekdaşīyiz
- 2 Hācı Bekdaş Velī'niñ çākeriyiz çākeri
Elden⁹² giydik bu tāk-ı devleti Bekdaşīyiz
- 3 Ehl-i hāl añlar bizi varsun şūfī daħl eylesün
Terk-i maħbūb itmeyiz hem ' işreti Bekdaşīyiz
- 4 Biz ħarābāt ehliyüz ' ālem⁹³ ħarābāt olmasun
Sevmeziz⁹⁴ biz öyle çok çok ziyneti Bekdaşīyiz
- 5 **Ĥāliyā**⁹⁵ her bir tārīķe el uzatup⁹⁶ yokladım
Anda⁹⁷ buldum dürlü dürlü ni' meti⁹⁸ Bekdaşīyiz

[46b]

-33-

Müseddes⁹⁹

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Kim olur zor ile maķşūdına reh-yāb-ı zafer
Gelür elbetde zūhūra ne ise ħūkm-i kader
Ĥaķķa tefvīz-i umūr id ne elem çek ne keder
Kıl sözüm ' ārif isen gūş-ı kabūle gevher
Miħneti kendine¹⁰⁰ zevķ itmedir ' ālemde hüner
Ġam [u] şādī-i felek böyle gelür böyle gider
- 2 Reh-ı ' irfān-ı ĥaķīķatde budur de'b [ü] uşūl
Maţlab-ı terk iledir menzil-i maķşūda vuşūl
Ne iliş kāma ne ol kaţ' -ı ümīd ile melūl
Yār ise başuña ' aķluñ sözümü eyle kabūl
Miħneti kendine zevķ itmedir ' ālemde hüner
Ġam [u] şādī-i felek böyle gelür böyle gider

⁸⁸ Bu gazel Dertli'ye aittir, bk. ADD, g. 42, s. 92, (Birgören, 2011).

⁸⁹ ey dilā biz pirden: ey dil-ārā pirden, bk. ADD. (Birgören, 2011).

⁹⁰ kuşandık: giyindik, bk. ADD. (Birgören, 2011).

⁹¹ kisbeti: kisveti, bk. ADD. (Birgören, 2011).

⁹² elden: Ali'den, bk. ADD.

⁹³ ālem: kimse, bk. ADD.

⁹⁴ sevmeziz: sevmeyiz, bk. ADD.

⁹⁵ ĥāliyā: Dertliyā, bk. ADD.

⁹⁶ uzatup: uzattım, bk. ADD.

⁹⁷ anda: bunda, bk. ADD.

⁹⁸ ni' meti: hāleti, bk. ADD.

⁹⁹ Bu müseddes Enderulu Vāsıf'a aittir, bk. VD. müs. 221, s. 549-550, (Gürel, 2019).

¹⁰⁰ kendine: kendüye, bk. VD. (Gürel, 2019).

- 3 Bir zamān nağme-i ney nāleme nisbet ne idi
Tābiş-i mihr ü muḥabbet ile yağım eridi
Kime ğamdan buñalup derdimi yandumsa didi
Zevk fark eylememek ğamdan o demlerde idi
Miḥneti kendine zevk itmedir ‘ālemde hüner
Ġam [u] şādī-i felek böyle gelür böyle gider
- 4 Seni vāşıl idemez şehir-i murāda bu gidiş
Meclis-i ehl-i muḥabbetde edeb öğren alış
Ḳo¹⁰¹ bī-gāneligi mürşid-i rāh ile biliş¹⁰²
Yār olup ḥatır-ı ehl-i dile şekve degül iş
Miḥneti kendine zevk itmedir ‘ālemde hüner
Ġam [u] şādī-i felek böyle gelür böyle gider
- 5 Merd olan şöḥbet-i ālāmı diline dolamaz
Dil-i ehl-i dile ğam anuñ için yol bulamaz
Dolsa dünyā ğam ile ḥatır-ı ‘ārif dolamaz
Elemi zevke bulaştırma kadar zevk olamaz
Miḥneti kendine zevk itmedir ‘ālemde hüner
Ġam [u] şādī-i felek böyle gelür böyle gider
- 6 Zāhir-i ḥāle bakup itme dāḥil bir ferdi
Çekülür çile degül çille-i germ ü serdi
Kendi ḥālince olur her kişinüñ bir derdi
Tükenür mi feleküñ miḥnet-i germ ü serdi
Miḥneti kendine zevk itmedir ‘ālemde hüner
Ġam [u] şādī-i felek böyle gelür böyle gider
- 7 Diñleme her birini nāsuñ ‘abeşdir faşlı
Ḳalmasun jeng-i mezemmetle derūnuñ paşlı
Elemüñ ‘an-aşıl ‘ālemde elemdir aşlı
Vāşıfā zevkiñe bak yok ğamuñ aşlı faşlı
Miḥneti kendine zevk itmedir ‘ālemde hüner
Ġam [u] şādī-i felek böyle gelür böyle gider

[47a]

-34-

Ġazeliyyāt¹⁰³

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Kime mecbūram o sīmīn-bere şor şorma baña
Derdim ol şūḥ-ı perī-peykere şor şorma baña
- 2 ‘Āşıkuñ kāmetini cevır ile kim dāl itdi
Şu ṭuran dil-ber-i dāl-ḥançere şor şorma baña

¹⁰¹ Divanda ḳo kelimesinden önce “sen” kelimesi gelmektedir, bk. VD, (Gürel, 2019).

¹⁰² Vezin kusurludur.

¹⁰³ Bu gazel Enderunlu Vāsıf’a aittir, bk. VD, g. 3, s. 277-278, (Gürel, 2019).

- 3 Toğrısı ‘āşıkı sevmez mi sever mi bilemem
Anı sen var o kıadd-i ‘ar‘ ara şor şorma baña
- 4 Seni şayd eyleme mümkün mi dedim dil-dāra¹⁰⁴
Didi biñ nāz ile sīm [ü] zere şor şorma baña
- 5 Dehenüñ dün gice kim öpdü uyurken bilemem¹⁰⁵
‘Āşıkun ağzın ara aḡara şor şorma baña
- 6 Beñ kesen-kes virememe saña cevāb ol şūḡuñ¹⁰⁶
Geldi mi ḡaṭṭ-ı ruḡı berbere şor şorma baña
- 7 Geldi mi ‘āleme Vāşıf gibi erbāb-ı suḡan
Okı dīvānını şā‘ irlere şor şorma baña

-35-¹⁰⁷

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Cām-ı la‘ lūñ mey-i şevḡ-āvere şor şorma baña
Neş‘e-i būs-ı lebūñ sāḡara şor şorma baña
- 2 Lebūñ emmek emeli ‘ālemün ey şūḡ ammā
Baña el virmez o söz aḡara şor şorma baña
- 3 Feslegen zülfüme gül-rüyuma beñzer mi deyü
Sünbül-i tāzeyeye verd-i tere şor şorma baña
- 4 Seyre çık gül-şene var ‘ārızuñ‘ arz it bāḡa
Var mı rüyun gibi gül güllere şor şorma baña
- 5 Saña ben şive-i refṭaruñı ta‘rif idemem
Servden eyle su‘āl ‘ar‘ ara şor şorma baña
- 6 Müşg-i ter ḡāl-i ‘izāruñla degüldür hem bū
İ‘timād itmez iseñ ‘anbere şor şorma baña
- 7 Sine¹⁰⁸-i şāf-ı bilūruñı dün āyīnede¹⁰⁹
Gördüğün dil-ber-i sīmīn-bere şor şorma baña
- 8 Var mıdır yok mu zāmīrimde senün būs-ı femün

¹⁰⁴ Bu beyit divanda 5. beyit olarak geçmektedir, bk. VD, (Gürel, 2019).

¹⁰⁵ Bu beyit divanda 6. beyit olarak geçmektedir, bk. VD, (Gürel, 2019).

¹⁰⁶ Bu beyit divanda 4. beyit olarak geçmektedir, bk. VD, (Gürel, 2019).

¹⁰⁷ Bu gazel Enderunlu Vâsıf’a aittir, bk. VD, g. 4, s. 278, (Gürel, 2019).

¹⁰⁸ Divanda “Sine” kelimesinden önce sen kelimesi geçmektedir, bk. VD, (Gürel, 2019).

¹⁰⁹ Vezin kusurludur.

Cây-gĩr-i dil olan muẓmere ʃor ʃorma baña

- 9 Saña **Vāşıf** mı gönül virdi muẓaddem ben mi
Eski kimdir yeñi kim deftere ʃor ʃorma baña

[47b]

-36-

Murabba ¹¹⁰

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Yine bir gonca-i rengin-edāya
Düşürdüm gönümü baĸ ʃu ẓazāya
Beni 'aşkıyla uğratdı belāya
Baĸ ol nev-res nihāl-i cān-fezāya
- 2 N'ola giryān ise bu çeşm-i pür-ḥün
Dil oldu bir gül-i zibāya meftün
Eger seyr etmedünse serv-i mevzün
Baĸ ol nev-res nihāl-i cān-fezāya
- 3 Ne pek ser-mest-i naḥvetdir ne açık
Nigāhı serḥoş āmmā kendi ayık
Ne rütbe medḥ [ü] tavşif olsa lāyık
Baĸ ol nev-res nihāl-i cān-fezāya
- 4 Güteryüz gösterüp ol verd-i behcet
Gül-istān-ı cihāna verdi zinet
Temaşā vaḫtidir ey çeşm-i ḥasret
Baĸ ol nev-res nihāl-i cān-fezāya
- 5 Bu sīne var mıdır bir gül-bedende
Olur mu böyle şafvet yāsemende
Begendim **Vāşıfā** bir kere sen de
Baĸ ol nev-res nihāl-i cān-fezāya

-37-

Murabba ' **Şarkı** ¹¹¹

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Gül-sitān-ı ruḥuñ seyr itmege 'uşşāk özenmişler
İşidüp gül-şene teşrifüñi zevĸa döşenmişler
Baña ḥattā ḥaber göndereceklermiş üşenmişler
Görenler ey gül-i ra' nā seni ġāyet begenmişler
- 2 İşitdim bu sözi sen gibi bir şūḥ-ı sitem-gerden

¹¹⁰ Bu murabba Enderunlu Vâsıf'a aittir, bk. VD. Mur. 138, s. 473-474, (Gürel, 2019).

¹¹¹ Bu murabba Enderunlu Vâsıf'a aittir, bk. VD. Mur. 40, s. 404, (Gürel, 2019).

Dimiş seyr eyleyenler farkı yokdur gonca-i terden
Dün aḥṣām gūşuma böyle çalındı bir sıkā yirden
Görenler ey gül-i ra‘ nā seni ġāyet beğenmişler

- 3 Alup ‘uṣṣākuñu eṭrāf-ı gül-zārı gezerken sen
Biribirine girmiş ‘andelībān gül [ü] gülşen
O gün bāğda ber-ā-ber bulunanlardan işitdim ben
Görenler ey gül-i ra‘ nā seni ġāyet beğenmişler
- 4 Yalan bu şöḥbeti naḳl idenüñ zevki degüldür pek
Dimem hiç söylemez ammā eger söylerse de seyrek
Ṭotalım kim ḥilāfı irtikāb itsün bu söz gerçek
Görenler ey gül-i ra‘ nā seni ġāyet beğenmişler
- 5 Hıram etdikçe güller gibi ḥübānuñ miyānında
Görüp Vāṣıf bu nev-şarkıyı yazmış vaṣf-ı şānıñda
Senüñ evṣāf-ı ḥüsnüñ herkesüñ şimdi zebānında
Görenler ey gül-i ra‘ nā seni ġāyet beğenmişler

[48a]

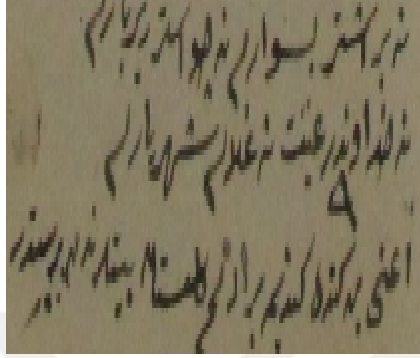
-38-

Çorimī El-Hācı Yūsuf Baḥrī’niñdür Ravza-i Muṭahharadan Medīne-i
Münevvereden
Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün
Mef‘ülü Fe‘ülün

- 1 İtdirmedi ālām-ı ġamıñ dīdemi ‘āzi
Surḥ oldu beyāzı
Büryāne olup ḥün-ı sirişkim mütefāzi
Pür itdi hıyāzı
- 2 Ben anda idim maḥkeme-i ‘aşḳ kurulurken
Ḥalḳ anda ṭururken
İmtā-yı ‘aşḳuñ bize ḥükm eyledi ḳazı
Olduḳ aña rāzi
- 3 Bir ḥalḳ itmedi Mevlā hiçbir daḥı itmez
Bir kimse işitmez
Sābit ola mı seb‘ -i semavāt-ı erāzi
Müstakbel māzi
- 4 Revnaḳ vire mi dīde-i dūr-bīn-i vişālūñ
Mir’āt-ı cemālūñ
Gösterdi bana ravza-i Rıdvān-ı riyāzı
Ol nūr-ı maḥāzı
- 5 Yūsūf-ı Baḥrī ile sen hem-dem olup şikār-ı ḥāsīd
İblīs o fāsīd

Raḥm eyleme tutsun yüregiñ bint-i maḥāzi
Olsun o rafāzı?

-39-
Nazm¹¹²

-40-
Müfred
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Dost 'ayıbım setr ider düşmen beni āgāh ider
Hübdur yanımda aḥbābımdan a' dālar benim

[48b] -41-¹¹³
Nābī Efendi¹¹⁴
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Teşne-gānın çāk çāk olmuş leb-i ḥ^vāhiş-geri
Çeşme-sār-ı merḥametde bir içim şu qalmamış

-42-
Rāğīb¹¹⁵
Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Şanma Raḥmāndan şunar destime dil-i mecruhūm?
Sīnem içre şive-kārım tīr-i müjgānım arar

¹¹² Bu nazım Arapçadır.

¹¹³ Bu beyit divanda yer alan gazelin 3. beyiti olarak geçmektedir, bk. NB.

¹¹⁴ Bu beyit Nābī'ye aittir. bk. NBD, g. 353, s. 720, (Bilkan, 2011).

¹¹⁵ Bu beyit Rāğīb Divanında bulunmamaktadır.

-43-

Behcet Efendi

Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fe'ûlûn

- 1 Hürşid-i münevver-i cihân-ārâ çün olduñ
Kevn içre bugün velvele pîrâ niçün olduñ
- 2 Kaşduñ ğarezüñ yakma degildir dil-i cānı
Bu sūziş ile mesken-i sevda niçün olduñ
- 3 Çünkü yok merhametüñ hāl-i cünûn¹¹⁶
Allāhı seversen baña Leylā niçün olduñ
- 4 Yūsuf gibi niçe düşmez idim çāh-ı firākā¹¹⁷
Ne Mısr-ı melāhatde Züleyhā niçün olduñ

[49a]

-44-

Ġazeliyāt-ı Fıtnat¹¹⁸

Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn

- 1 Ne tedbîr ile āyā def' ider ālām-i devrānı¹¹⁹
O kim cām-ı şafāyı destine şubḥ [u] mesā almaz
- 2 Olur nāziyla gāhî leb-güşā düşnāma ammā kim¹²⁰
Vefā ḥarfın lisāna hîç o yār-ı pür-cefā almaz
- 3 O şāh-ı mülk-i ḥüsnuñ şekve va' z-ı nā-be-cāsından¹²¹
Ricā-yı yādı güş eyler selām-ı āşinā almaz
- 4 Leb-ā-lebdir ḥayāl-i yār ile dil ğayra hîç yer yok¹²²
Meşeldir söylenür memlû olınca kûze mā almaz
- 5 Getürme yādıña Fıtnat¹²³ firākı vaqt-i vuşlatda
Düşen bîm-i ḥumāra destine cām-ı şafā almaz

¹¹⁶ Vezin kusurludur.

¹¹⁷ Vezin kusurludur.

¹¹⁸ Bu gazel Fıtnat'a aittir, bk. FD, g. 23, s. 333, (Çeçen, 1996).

¹¹⁹ Divanda bu beyit 3. beyit olarak geçmektedir, bk. FTD. (Çeçen, 1996).

¹²⁰ Divanda bu beyit 4. beyit olarak geçmektedir, bk. FTD. (Çeçen, 1996).

¹²¹ Divanda bu beyit 5. beyit olarak geçmektedir, bk. FTD. (Çeçen, 1996).

¹²² Divanda bu beyit 6. beyit olarak geçmektedir, bk. FTD. (Çeçen, 1996).

¹²³ Divanda bu beyit 7. beyit olarak geçmektedir, bk. FTD. (Çeçen, 1996).

-45-¹²⁴

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āh [u] nālem ol şeh-i bī-dāda teşīr eylemez
Bir nighle bu dil-i vīrānı ta' mīr eylemez
- 2 Kāddüne meyl eyleyenler 'āşık-ı āzādedür
Zülfün-āsā dilleri der-bend-i zincīr eylemez
- 3 Bir nighle kārını 'uşşākın eylesin tamām
Gamze-i 'āşık-keşün muhtāc-ı şemşīr eylemez
- 4 Vāşıl-ı cānān olur hāmūş olan pervāne-veş
Āteş-i 'aşkuñ o kim nādāna taqrīr eylemez
- 5 Hāne-i qalbim harāb itdi tegāfūl **Fıtnata**
Bir nighle bu dil-i vīrānı ta' mīr eylemez

-46-¹²⁵

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Kenār-ı haţdan ol āfet ruh-ı pūr-tāb göstermiş
Şehir-gāh-ı hüsünde mihr-i 'ālem-tāb göstermiş
- 2 Göñül dil-dāra esrār-ı dehānından haber sormuş
Tebessüm eyleyüp bir gevher-i nā-yāb göstermiş
- 3 Görüp meylin bahāra sīne-çāk-ı şevk olup 'āşık
Kül itmiş dāğ-ı āhın sūnbül-i sīr-āb göstermiş
- 4 Çemende sūnbülün hālın perīşān eylemiş zülfün
Felekde mihr-i reşk-i 'ārīzuñ bī-tāb göstermiş
- 5 Haţtuñla 'ārız-ı gül-gūnuñı vaşf eyleyüp **Fıtnat**
Bahār-istān-ı ma' nīde gül-i şād-āb göstermiş

-47-

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Beni derdiñle yeter zār itdiñ
Yok mu inşāfuñ a zālīm söyle
Çeşm-i mestiñ gibi bīmār itdiñ
Yok mu inşāfuñ a zālīm söyle

¹²⁴ Bu gazel Fıtnat'a aittir, bk. FD, g. 21, s. 331, (Çeçen,1996).

¹²⁵ Bu gazel Fıtnat'a aittir, bk. FD, g. 25, s. 335, (Çeçen,1996).

- 2 Ruĥlaruñ t ze g l-i ĥand ndır
Lebler ñ derd-i dile derm ndır
S ĥanuñ mürde-i   a  a c ndır
Yok mu in  af ñ a z lim söyle
- 3   A  ık-ı z ra cefa k ru ndur
 ld ren g mze-i ĥ n-ĥ  ru ndır
 den yine i y  kel mu ndur
Yok mı in  af ñ a z lim söyle
- 4 Ey se i-k met [ ]     n-g    r
Bülbül-i verd-i ru uñ gerçi hez r
Var mıdır bencileyin   a  ık-ı z r
Yok mu in  af ñ a z lim söyle

[49b]

-48-

F   il   n F   il   n F   il   n F   ilün

Ser-f r  eyler görünce serv-i re   ru  senüñ
L l olur b lb l i it e z r-ı g    ru  senüñ
Leb kı ıl ru lar kı ıl destinde c m-ı mey kı ıl
Kim kı ıl d v ne olmaz g r se re   ru  senüñ

-49-

11'li Hece     s ¹²⁶

- 1 Elest peym nesin n   iden   a  ık
Eylemez ĥ  re dek mest- nelikden
Sevd -y    a   ile c   iden   a  ık
Derc idemez   a  l n d v nelikden
- 2   am-n k-ı   a   olan s r r n'eyler
Mest olupdur  b-ı eng r n'eyler
Bekler ĥar b t  ma' m r n'eyler
Ol lezzet almış d v nelikden
- 3   A   n r na yanan n r işitmez
Der nunda   a  u   te i gitmez
Yaşar per [ ] b lin fer gat etmez
Ma y -y   em' ine perv nelikden
- 4    n itdi ba r m    a  u  g z b ¹²⁷

¹²⁶ Kaynaklarda bu  iir Derv  i mahlaslı bir halk şairine aittir. Derv  i hakkında bk. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervisi> (Aksoyak, 2013). [erişim tar: 18.05.2021].

¹²⁷    n itdi ba r m    a  u  g z b : Derv  iyem oldum   a  u  kebabı bk. (Poyraz-Yılmaz, 2018).

Beni mest eyledi la' lûñ şarābı¹²⁸
Yetiştir sākīye şarāb-ı ābı¹²⁹
Yakın helāk olmam¹³⁰ 'atşānelikden

-50-¹³¹

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Bu 'aşkuñ kandili yā hū 'arş-ı a' lāda kalmışdır
Hayāsından ferīštaḥlar zevk-i şafāda kalmışdır
- 2 Belī ervāh-ı ūlāde olupdur 'ālem evc-i farka
Kimi inkār idüp lāda kimi illāda kalmışdır
- 3 Bütün 'aşk ehlinin nakli dinür dilde muḥabbetle
Ezelden Mecnūn'uhn āhı saçı Leylā'da kalmışdır
- 4 Uyar nefse olan cāhil ider İblīs gibi benlik
Ayağ altında ḥāk olmağ dil-i ednāda kalmışdır
- 5 Bu 'uryān-ı derd-mende kerem kılan kerem **Ḳānī**
Cemāl-i pākīñe 'āşık ser-i sevdāda kalmışdır

-51-¹³²

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Düş idüp sevdāya bend it kāküle dīvāneyi
Pend-i Nāsuḥdan ne söz gūş eyleme efsāneyi
- 2 'Aşq odı evvel düşer 'āşıkā andan ma' şūka
Şem' i gördüm yanmadan yandırmadı pervāneyi
- 3 Bilmem ol ruḥsār-ı verdiñ meyl[i] yokdur gül-şene
'Andelīb-i bī-nevā terk eylemişdir lāneyi
- 4 Şimdilik mecnūnı oldum ben daḥı bir āfetiñ
Meskenim şahrālar oldı n'eylerim kāşāneyi
- 5 Olmasaydı meclis-i bezm-i şafāda ḥüb-rū
Nūş ider mi 'āşık-ı rindāneler peymāneyi
- 6 Ḥūn-ı dil oldu şarāb yakdı ciğer oldu kebāb

¹²⁸ beni mest eyledi la' lûñ şarabı: Teşne gönlüm diler la'-ı şarabı bk. (Poyraz-Yılmaz, 2018).

¹²⁹ ābı: nābı bk. (Poyraz-Yılmaz, 2018).

¹³⁰ yakın helāk olmam: Helāk olmam yakın bk. (Poyraz-Yılmaz, 2018).

¹³¹ Bu gazel Kânî divanında bulunmamaktadır. Bk. KD.

¹³² Bu gazel Bakî divanında bulunmamaktadır. Bk. BD.

Bâkiyâ benzerse bu dem gözleri mest-âneyi

[50a]

-52-¹³³

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Ne kuşūr işledimse ey şūḡ-ı ciḥān
Misk-i ʿ anber kākülüne mūy didim
Bir oḡ atduñ ḡālim deldiñ sīnemi
Ne aḡladım ne acıdım oy didim
- 2 Lāhur şal sırma şaçak belinde
Mānendiñ bulunmaz degme bir ilde
Ne servide ne yāsemīn ne dalda
Hiç görmedim böyle uşul boy didim
- 3 Giyinmiş kuşanmış taḡınır dārı
Gül-āb gibi ḡoḡar dökülen teri
Ne ḡūrī ne ḡilmān ne melek perī
Ḥaylī pesend etdim ne bu şoy didim
- 4 Der ki beñ aḡlıyorum kendiñi devşīr
Perī bir don giymiş eylemiş beşīr
Ne şarı ne māvī ne al ne yeşil
Ne düḡün ne bayram ne bu toy didim

-53-¹³⁴

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Ḳırḡlar kāsesinde bāde nūş itdim¹³⁵
Gōñül mesken¹³⁶ ṭutdı meyhānelerde¹³⁷
Ciḥānıñ varını ferāmūş itdim¹³⁸
Şūretā ṭururuz¹³⁹ ḡam-ḡānelerde
- 2 Erenler yoluna¹⁴⁰ kim eyler¹⁴¹ heves
Cān bülbulü bulur bir altun ḡafes¹⁴²
Bir pīr-i ʿ azīzden alurlar¹⁴³ nefes¹⁴⁴

¹³³ Bu şiir kaynaklarda Zârif mahlaslı bir şaire aittir. bk. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zarif> (Dede, 2015).

¹³⁴ Bu koşma Seyrani'ye aittir, bk. SD, s. 231, (Atmaca, 2013).

¹³⁵ itdim: etti, bk. SD.

¹³⁶ mesken: mekân, bk. SD.

¹³⁷ meyhanelerde: meyhaneleri, bk. SD.

¹³⁸ ciḥānıñ varını ferāmūş itdim: Hûb yanında malını feramūş etti, bk. SD.

¹³⁹ ṭururuz: gezeriz, bk. SD.

¹⁴⁰ yoluna: rāhına, bk. SD.

¹⁴¹ kim eyler: can eder, bk. SD.

¹⁴² cān bülbulü bulur bir altun ḡafes: Hubân bülbüller kaçır bir kafes, bk. SD.

‘İlm-i kimyā olur¹⁴⁵ ‘irfānelerde

Nazmımızdan ecre ‘aşka düşenler¹⁴⁶

Çarhî gerdün ücûra ‘aşka düşenler bulur vuslatını canānelerde¹⁴⁷

- 3 **Seyrānî** ādemlik¹⁴⁸ ‘ilmini¹⁴⁹ taķın¹⁵⁰
Ādem ‘ilmiyin hem ‘ayne’l-yākīn¹⁵¹
Ehl-i ħarābāta ħor bakma şaķın¹⁵²
Define bulunur vīrānelerde

-54-

11’li Hece Ölçüsü¹⁵³

- 1 Gel gönül gidelüm dost illerine
Murādın yār ise bir dāne yeter
‘İlme’l-esmāda ismi Subĥān¹⁵⁴
Vāķıf iseñ bu bir şükr ana yeter¹⁵⁵
- 2 Dünyāya meyl itme olursuñ bed-nām¹⁵⁶
Bu ‘aşķın yolunda kılagör hengām¹⁵⁷
Ölüm var mı yok mu ħāşılı¹⁵⁸ encām
Vāķit geçirme vīrāne yeter
- 3 Dem-ĥāne-i ‘aşka gir de ‘işret al¹⁵⁹
Pāy-i erenlere düş de himmet al¹⁶⁰
Turābî dünyāya bak da ibret al¹⁶¹
Gidenler o günde nişāna yeter¹⁶²

¹⁴³ alurlar: alındı, bk. SD.

¹⁴⁴ Bu dōrtlük divanda 2. dōrtlüğün 2. dōrtlüğü olarak geçmektedir, bk. SD.

¹⁴⁵ olur: vardır, bk. SD.

¹⁴⁶ Seyrani divanında bu dōrtlük mevcut değildir, bk. SD.

¹⁴⁷ Seyrani divanında bu dōrtlük mevcut değildir, bk. SD.

¹⁴⁸ ādemlik: ādemden, bk. SD.

¹⁴⁹ ‘ilmini: halini, bk. SD.

¹⁵⁰ taķın: tafiye, bk. SD.

¹⁵¹ ādem ‘ilmiyin hem ‘ayne’l-yākīn: adem ilmi bakıyye hem aynul bakıyye, bk. SD.

¹⁵² şaķın: sâfiye, bk. SD.

¹⁵³ Bu şarkı Turabî’ye aittir, bk. TD. Şrk. 1, s. 727, (Azar, 2005).

¹⁵⁴ ‘ilme’l-esmāda ismi Subĥān: fikir kıl itdiğin ‘amelerine bk. TD.

¹⁵⁵ vāķıf iseñ bu bir şükr ana yeter: hevā-yı cehlile efsane yeter, bk TD.

¹⁵⁶ dünyāya meyl itme olursuñ bed-nām: meyl-i dünya idüp gel olma bed-nām. Bu dōrtlük divanda 3. dōrtlük olarak geçmektedir, bk TD.

¹⁵⁷ bu ‘aşķın yolunda kılagör hengām: kim aldı felekten muradınca kām bk. TD.

¹⁵⁸ ħāşılı:āfiri bk TD.

¹⁵⁹ dem-ĥāne-i ‘aşka gir de ‘işret al: turābî sen özün pāymāl eyle, bk. TD.

¹⁶⁰ pāy-i erenlere düş de himmet al: rāh-ı erenlerde kesb-i ĥal eyle, bk. TD

¹⁶¹ turābî dünyāya bak da ibret al: bu fani dünyayı bir hayal eyle, bk TD.

¹⁶² gidenler o günde nişāna yeter: gelen geçüp gider nişane yeter, bk TD.

[50b]

-55-

Semā¹⁶³

Mefā¹⁶³ ilün Mefā¹⁶³ ilün Mefā¹⁶³ ilün Mefā¹⁶³ ilün

- 1 Açılısam gönca-veşler halk içinde bî-edeb derler
Mecâlisde sükûn itsem şakildür pür-ğazab derler
- 2 Tevağgûl eylesem kendi umûrum tedbîr eylerken
Tekâ¹⁶³ üde bulurlarsa tekebbûr itdi hep derler
- 3 Zârîf-âne konuşmağa bir iki aşı-ı pāk bulsam
Şuları tefrîk itmege ne lâzımdır ¹⁶³aceb derler
- 4 ¹⁶³ Aceb birkaç yobaz bulsam konuşsam dâ'im anlarla
Cezâsıdır anuñ çeksin ki bulmuş kelb kelb derler
- 5 Atañlar der-miyân idüp gezerken sell-i seyf itsem
Görenler hâlîme lâyıq şuña beş yüz haşab derler
- 6 Eger bu yanım egüp dursam koşdursam gezerken ben
Dirim bunuñ dâ'imâ murâd-ı nefî¹⁶³ celb derler
- 7 Uzağdan merhabâ itse baña mahrem olan maḥbûb
Ne yaklaşdırdı oğlanı bu fâsık ¹⁶³ayâb derler
- 8 İlâhî Mar¹⁶³ aşî emrin saña tefvîz ider her ân
Bu hâli bilmeyen câhil iş güç ta¹⁶³ b derler

-56-

Güfte-i Şevkî¹⁶⁴

Fâ¹⁶⁴ ilâtün Fâ¹⁶⁴ ilâtün Fâ¹⁶⁴ ilâtün Fâ¹⁶⁴ ilün

- 1 Vaḥdet-i Ḥaḳḳa dileyelim *kul huvallāhu eḥad*¹⁶⁵
Lâ mekândır ¹⁶⁵âlemiñ Rezzâkı *Allāhu 'ş-şamed*¹⁶⁶
Ḥaḳ-ı zâtında buyurdu *lem yelid*¹⁶⁷ Perverdigâr
Hem *ve lem yûled*¹⁶⁸ Hudâ Bâkî ezelden tâ-ebed
- 2 Hem *velem yekûn lehû küfüven eḥad*¹⁶⁹ fermânını
Şıdk ile emânet bulan Deyyân Sultân bûd
Nâ-ümîd olmaz tıyan fermude lâ taḳnetu

¹⁶³ Şairin divanı bulunmamaktadır.

¹⁶⁴ Hangi Şevkî olduğu bilinmemektedir.

¹⁶⁵ bk. (Ateş, 2017:396), “De ki O Allah birdir” İhlas:112/1.

¹⁶⁶ bk. (Ateş, 2017:396), “Allah Sameddir”.İhlas:112/2.

¹⁶⁷ bk. (Ateş, 2017:396), “ Kendisi doğurmamıştır” İhlas:112/3.

¹⁶⁸ bk. (Ateş, 2017:396), “ve doğurulmamıştır” İhlas:112/3.

¹⁶⁹ bk. (Ateş, 2017:396), “Hiçbir şey O’nun dengi olmamıştır” İhlas:112/4.

Ƙıl kerem ‘ izzũ celālũ ħaċċũn yā Rab meded

- 3 Kāfirin *yā leytenī kũntu turābā*¹⁷⁰ ċaġrışur
Fevc-i mü’min rūz-ı mahşerde şafā-i pür-şūr?
Eylemez bī-hũde zār-ı şāh-ı gülde ‘ andelīb
Şevċ [ũ] Raĥmānī gōñũlde dem ċekũp ārzu?

-57-

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Gene gōñlũm aldı bir kemān-ı ebr¹⁷¹
Ķāmet-i nũr ũzre¹⁷² fettāna¹⁷³ beñzer
Ķamzeleri cādũ¹⁷⁴ gözleri āhũ
Baċışı āfet-i devrāna beñzer
- 2 Ķaşı gözũ belā¹⁷⁵ kibrigi¹⁷⁶ oċdur
Arasañ cihānda nażirī yoċdur
Semtine¹⁷⁷ varılmaz raċibi ċoċdur
Raċibi yanında şeytāna beñzer¹⁷⁸
- 3 ‘ Āşıklık bilürseñ Ferhād’dan beter¹⁷⁹
Hicranıña¹⁸⁰ yandım tũtũm tũter
Gũl-şen-i ĥũsnũñde şubĥ u şām¹⁸¹ öter
Gevheri¹⁸² bũlbũl-i nālāna benzer

[51a]

-58-

Ķazel-i Nābī Taĥmis-i Vehbī

Fe‘ ilātũn Fe‘ ilātũn Fe‘ ilātũn Fe‘ ilũn

- 1 Yolda gōrdũm gider ol şāh-ı cihānım diyerek
Ben de dũnbālına dũşdũm belī ĥanım diyerek
Ķağı mey-ĥāneye ‘ azmiñ yite cānım diyerek
*Yāri açdım açıl ey ġonca-dehānım diyerek*¹⁸³

¹⁷⁰ bk, (Ateş, 2017:372), “Keşke ben toprak olsaydım.” Nebe:78/40.

¹⁷¹ ebr: ebrũ bk. GD. k. 458, s. 332, (Elçin, 1984)

¹⁷² nũr ũzre: nevreste, bk. GD.

¹⁷³ fettāna: fidana, bk. GD.

¹⁷⁴ cādũ: fettan, bk. GD.

¹⁷⁵ ċaşı gözũ belā: ċaşları karadır, bk. GD.

¹⁷⁶ kibrigi: kirpiġi, bk. GD.

¹⁷⁷ semtine: yanına, bk. GD.

¹⁷⁸ raċibi yanında şeytāna benzer: gayet bekçisi ċok sultana benzer, bk. GD.

¹⁷⁹ ‘ Āşıklık bilürseñ Ferhād’dan beter: ‘ Āşıkın ömrũ de firkatden beter, bu dōrtlũk divanda 5. Dōrtlũk olarak geċmektedir, bk. GD.

¹⁸⁰ hicranına: hicran oduna, bk. GD.

¹⁸¹ şubĥ u şām: her seher, bk. GD.

¹⁸² Bu koşma Gevheri’ye aittir, bk. GD. k. 458, s. 332, (Elçin, 1984).

Bezme geldi gel ey serv-i revânım diyerek

- 2 Gelse bir dem o perî meclis-i ‘ayş-ı nûşa
Mevc-veş şevke kenâr ile bakduñ cûşa?
Kul kemer oldı alup yâr belâsın düşe
Âh bir kere miyânını alup âgûşa
Sîneye çeksem o sîm[in]-teni cânım diyerek
- 3 Lağziş-i ‘illet idüp pây-ı girân reftâruñ
Bu bahâneyle tutup dâmenini dil-dâruñ
‘Özr idüp öpsem elin görse gözi agyâruñ
Pâyine bâri bu takrîb ile düşsem yârüñ
Qalmadı âh meded tâb [u] tüvânım diyerek
- 4 Nüşa gördünse eger medrese-i hasretde
Hüsnüni sâdeye haşr itme dem-i kısmetde
Niçe inkâr olunur haşde olan hâletde
Haş-ber-âverde olan tâze dem-i vuşlatda
Başka bir zevk virir geçdi zamânım diyerek
- 5 **Vehbiyâ** âyîne-dâr oldu ruh-ı pür-tâbı
Şundi tütî-i dile kând dü la‘ l-i nâbı
Şehd-kâm itmek içün şî‘ rim ile aḥbâbı
Yâr söyletdi baña bu gâzeli ey Nâbî
Söyleye söyleye ey tâze-zebânım diyerek

-59-

Nedîm¹⁸⁴

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Taḥammül mülkünü yıkdıñ Hülâgü Ḥan mısın kâfir
Amân dünyâyı yakdıñ âteş-i süzân mısın kâfir
- 2 Kız oğlan nâzı nâzuñ şeh-levend âvâzı âvâzuñ
Belâsın ben de bilmem kız mısın oğlan mısın kâfir
- 3 Ne ma‘ nî gösterir anındaki ol âteşin-âtlas
Ki ya‘ nî şu‘ le-i cân-süz-ı hüsn ü ân mısın kâfir
- 4 Niçün sık sık bakarsın böyle mir’ât-ı mücellâya
‘ Aceb sen daḥı kendü hüsnüñe ḥayrân mısın kâfir
- 5 Saña kimisi cânım kimi cânânım deyü söyler
Nesin sen doğru söyle cân mısın cânân mısın kâfir

¹⁸³ Sümbülzade Vehbî Divanı’nda mevcut olmayan bu şiir, Nâbî’nin Divanı’nda yer alan 445. gazele yazılmış bir tahmistir, bk. NBD. g. 445, s. 798-799, (Bilkan, 2011).

¹⁸⁴ Bu gazel Nedim’e aittir.

- 6 Şarāb-ı āteşiniñ keyfi rūyun şu‘lelendirmiş
Bu hāletle çerāğ-ı meclis-i mestān mısın kāfir
- 7 Nedir bu gizlü gizlü āhla çāk-ı girībānlar
Meger bir şūh-ı hūsne ‘āşık-ı nālān mısın kāfir
- 8 **Nedīm**-i zārı bir kāfir esir itdi işitmişdim
Sen ol cellād-ı dīn [ü] düşmen-i imān mısın kāfir

-60-

Fehīm-i Bî-Noқта¹⁸⁵

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Her demde¹⁸⁶ dil ki mālīk-i mülk-i vişāl olur
Hüküm-i ‘adem o¹⁸⁷ ādeme emr-i muhāl olur
- 2 Ahvāl-i derd-i dil āña ilhām ola meger
Ol mäh-ı sāde-rū ki melek görse lāl olur
- 3 Derd ü elem ki mādde-i aşl-ı vişāldır
Mā-dām ki¹⁸⁸ mihre vāşıl ola meh hilāl olur
- 4 Ger şalsa la‘l¹⁸⁹-i mül dilüme la‘l var ‘aks
Gör tālī‘ümle¹⁹⁰ lāle-i kūh-ı melāl olur
- 5 Hem-rāh-ı mihr olursa meh-āsā gönül revā
‘Ālemde merd-i sālīk-i rāh-ı kemāl olur
- 6 Hāl ānladuñsa olma gel ālūde-i kelām
Esrāra ol ki maḥrem ola ehl-i hāl olur
- 7 Olsam rüsüm-ı kār-ı tılısım kelām eger¹⁹¹
Kilkim¹⁹² **Fehīm** mevrīd-i siḥr-i ḥelāl olur

¹⁸⁵ Bu gazel Fehīm-i Kadīm’e aittir, bk. FD, g. LXXXI, s. 414, (Üzgör, 1991).

¹⁸⁶ demde: mürde, bk. FD.

¹⁸⁷ Beyitte “o” bulunmamaktadır, bk. FD.

¹⁸⁸ Beyitte “ki” bulunmamaktadır. Bk. FD.

¹⁸⁹ la‘l: āl, bk. FD.

¹⁹⁰ tālī ‘ümle: tālī ‘üm ki, bk. FD.

¹⁹¹ eger: dil, bk. FD.

¹⁹² kilkim: kil, bk. FD.

[51b]

-61-

Der-İrād-ı Ba‘ z-ı Müfredāt-ı Neşīta-i Vehbī¹⁹³
Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

Ey gül-i ra‘ nā şaķın olma hezār-āşinā
Eyleme dāmānıñı pençe-i ħār-āşinā

-62-

Dīger¹⁹⁴

Mef‘ ūlū Fā‘ ilatū Mefā‘ ilū Fā‘ ilün

Gerçi kerem maķālını çokdan işitmişiz
Ammā o lafz-ı mübheme ma‘ nā virilmemiş

-63-

Be-Vālī-i Bağdād ‘ Ömer Paşa Nüvişte¹⁹⁵
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

Belki ma‘ mūr ider vālī-i Bağdād bizi
Dest-i iĥsānı ile ba‘ de ħarābü’l-Başra

-64-

Dīger¹⁹⁶

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

Felek gūyā kelekdir pīş-i çeşm-i girye-nākimde
Mişāl-i Şaţ akup ‘ aşķıyla gitdim sūy-ı Bağdād’a

-65-¹⁹⁷

Dīger

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Ey hilāl-ebrū görüp ruĥsārıña taķlīdini
Rūy-ı ħūrşīde felekde māh-ı nev ħançer çeker

¹⁹³ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD, (Yenikale, 2017).

¹⁹⁴ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

¹⁹⁵ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

¹⁹⁶ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

¹⁹⁷ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

-66-

Diger¹⁹⁸

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Kesdiñ elimiz bend-i miyānından o şūhuñ
Ey hañçer-i hūn-h'ār yine cāna toķunduñ

-67-

Diger¹⁹⁹

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Aradıkça dil-i pür-cūşda ma' nā bulunur
Ka' r-ı deryāda niçe gevher-i yektā bulunur

-68-²⁰⁰

Der-Divān-ı Kādi-' Askere Nüvişte
Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Böyledir şive-i aḥkām-ı kazā ey Vehbī
Eskilik gālib olur rütbe-i isti' dāda

-69-

Diger Der-Ḳalem-i Mektübī Nüvişte²⁰¹

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Eski ser-māyeden aṣlā zararın yok Vehbī
Köḥne kālā-yı hūner bunda ser-ā-ser sürilir

-70-

Diger²⁰²

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Ağyār kemendim dir imiş turre-i yāre
Ḳurtulmaya Allāh vire boynu resenden

¹⁹⁸ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī'ye aittir, bk. SVD.

¹⁹⁹ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī'ye aittir, bk. SVD.

²⁰⁰ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī'ye aittir, bk. SVD.

²⁰¹ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī'ye aittir, bk. SVD.

²⁰² Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī'ye aittir, bk. SVD.

-71-

Diger²⁰³

Mef'ülü Fā' ilatü Mefā' ilü Fā' ilün

Zahm-ı cefāsı cānına kār itdi ' aşıkun
Tākat gelür mi ol şeh-i hüsnün bu çağına

-72-

Diger²⁰⁴

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Lebi şevki ile rü'yāda daḥi ' uşşāka
La' l [ü] yākut görünmezse de mercān görünür

-73-

Diger²⁰⁵

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Bāde vü dil-ber şafāsın var mıdır inkār iden
Zāhidün bī-hüdedir da' vā-yı nehy-i münkeri

-74-

Diger²⁰⁶

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Devr-i gerdün yine meḥ-tābımızı itdi hilāl
Gerçi Vehbī idi biz eylemedik kesb-i kemāl

-75-

Diger²⁰⁷

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Bir tıfl-ı sitem-kār ile dil buldu belāsın
Böyle kıca lālā gibi çekmekte cefāsın

²⁰³ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²⁰⁴ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²⁰⁵ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²⁰⁶ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²⁰⁷ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

-76-

Diger²⁰⁸

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

‘ Aceb mi sā' id-i sīmīnine na' l açsa kim ol şūḥ
Gezer mi dest-i rağbetde gümüş gelmezse tamğaya

-77-

Diger²⁰⁹

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Cevrūñ ḥam itdi ḳaddimi gerçi kemān gibi
Zālīm nişāne olma şaḳın tīr-i āhıma

-78-

Diger²¹⁰

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Vardır o şūḥa ' aşık-ı zārīñ ' alāḳası
Ağyār-ı kāfirūñ nedir ammā ' alāḳası

-79-

Diger²¹¹

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Zāhid ḥayāl-ı bāṭıl ile sübhā-gird olur
Her fikr-i ṭarz-ı devr [ü] teselsül degil midir

-80-

Diger²¹²

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Telḥ ise de düşnām-ı lebūñ mültemisimdir
Ol zehr benim cāy-ı ḳarār-ı megesimdir

²⁰⁸ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²⁰⁹ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²¹⁰ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²¹¹ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²¹² Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

-81-

Diger²¹³

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Vehbiyā āyīne-i dilde şafā mümkün mi
‘ Aks-i haṭṭ-ı ruḥ-ı dil-berle kederlenmişdir

-82-

Diger²¹⁴

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Keş dili söyleyerek böyle kafeslerde şakır
Kim didi bülbüle bu bağda olsun şakrak

-83-

Be-Ma' nî-i Beyt-i Vāşşaf²¹⁵

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

Renc-i humāra dir misin bilmem ki ehlen merḥabā
Sāgar-be-kef sāḳilere virdiñ ki [s]ehlen merḥabā

-84-

Diger²¹⁶

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Nefsiñi körlemege bir yetişür alma düzen
Açmasunlar göziñi şoñra bulup başka düzen

-85-

Diger²¹⁷

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Teşnesin şuya getürse yine şusuz götürür
Acı muşluḳda Keçiçeşmeli Saḳkā-zāde

²¹³ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²¹⁴ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²¹⁵ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²¹⁶ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²¹⁷ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

-86-

Diger²¹⁸

Mefā' ilünFe' ilātün Mefā' ilünFe' ilün

Şu teng-nāy-ı ciḥān içre Ḥalveti Mūsā
Ḳamīşa girmege rāzi Ḥaḥām-zāde ile

-87-

Diger²¹⁹

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Leh kesimli görüp öpdüm anı ikrāmen leh
Geçdi biñ nāz ile bir muğ-beçe beçli meçli

-88-

Diger²²⁰

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

İstedim baş urmağa bir duḡter-i nāzendeye
Didi başıñ derde uğrar semtimiz Ḳıztaş'ı'dır

-89-

Diger²²¹

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Añladım gül memesinden daḡi düşize imiş
Didi a bu ne dimek çek eliñ isterseñ küs

-90-

Be-Piş-gāh-ı İstanköy Der-Ḳız Limanı Nüvişte²²²

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Sū-be-sū Baḡr-ı Sefid'i geşt iderdiñ bir zamān
Zevraḡ-ı āmāli şoḡduñ şimdi Ḳızlimanı'na

²¹⁸ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir. bk, SVD.

²¹⁹ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir. bk, SVD.

²²⁰ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²²¹ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²²² Bu müfred Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

-91-

An-cā Der-Liman-ı Çatallar Nüvişte²²³

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

Bir zamān Aķdeñiz’e yelken iderdiñ ammā
Çapanup keşti-i dil şimdi Çatallarda yatar

-92-

Der-‘ Azleş Ez- Hükümet-i Top-ğāne Nüvişte²²⁴

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Patlamış ‘azl itdirince Vehbī-ī dānā dili
Gürledi Top-ğāne Meydānı’nda dāliñ dingili

[52a]

-93-

Ġazel-i Vehbī²²⁵

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Būse-i la‘li gelür meclis-i ‘işretde lezīz
Nuķl olur neş’e-i şahbā ile gāyetde lezīz
- 2 Lüknet-āmiz edāsında olan hāletler
Nuķ-ı tūti-i şeker-gū gibi şöhetde lezīz
- 3 Vuşlatından dehen-i dilde hālāvet kalmış
Baña ol zevķ gelür gūşe-i hasretde lezīz
- 4 Hoş-güvār itmededir cām-ı ġam-ı ‘azlini kim
Nüş iden zehri şanur şevķle şerbetde lezīz
- 5 Vehbiyā zā’ika-i hāsidi telh itdi yine
Meyve-yi nazmıñ iken böyle haķikatde lezīz

-94-²²⁶

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Siyeh perçemli bir maħbūb-ı müsteşnā bulur ‘āşık
Arar elbette bir ser-rişte-i sevdā bulur ‘āşık
- 2 Diriğ itme hemān sen nuķl-i būs-ı la‘l-i gül-fāmuñ
Yasağ-ı pādişāh olsa yine şahbā bulur ‘āşık

²²³ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

²²⁴ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

²²⁵ Bu gazel Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

²²⁶ Bu gazel Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

- 3 H̱ayāl-i ‘ārızıñla ẖ‘ābdan açsa gözin nā-geh
Ser-i bālını üzre bir gül-i zībā bulur ‘āşık
- 4 Ne çāre kendüsin bulmaz o demde farṭ-ı hayretten
Egerçi gāhice ol āfeti tenhāda bulur ‘āşık
- 5 Sen ey **Vehbī** ciḥānda öyle bir ma‘ şūḵ bulmazsın
Ne dem ister[se] yanında o bī-pervā bulur ‘āşık

-95-²²⁷

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Mest iken ol muğ-beçe açdıḳda gördük sīnesin
Görmemişdik öyle bir şāfī Fireng āyīnesin
- 2 Dāne dāne ḥāl-i ruḥsāruñ ğıdā-yı rūḥ iken
Çīn-i zülfüñde nihān itme o murġuñ çīnesin
- 3 Şīşe çekdirmiş işitdim zāhid mīnā-şiken
Ḳanını içmiş de almış āb-gīne kīnesin
- 4 ‘Āḳıle lāyık mı ferdāyı ferāmūş eylemek
Fikr-i şenbih tıflıñ eylerken tebāḥ āzīnesin
- 5 **Vehbiyā** rif at bulanlar zīver-i ‘irfān ile
Aṭlas-ı çarḥa deġişmez ḥırḳa-i peşmīnesin

-96-²²⁸

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ḥüsn ile kimdir müselleḡ şāḥ-ı ḥübānım gibi
Devr-i Yūsuf dan berü kim geldi sultānım gibi
- 2 Şevḳ-i la‘liñ sīnede ḥıfz eyledim cānım gibi
Rūyuñ ellerden şaḳındım nūr-ı imānım gibi
- 3 Fırşat el virse bırakmazdım o şūḥ-ı ser-keşi
Dāmenüñ çāk itmeyince tā girībānım gibi
- 4 Ḳaḥbe-zenlikdir yakışmaz merd-i vālā-himmete
Zīb [ü] zīverle müzaġref şīvelü ḥanım gibi
- 5 Tārumār itdi gönül mecmū‘ asın bu rūzgār

²²⁷ Bu gazel Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

²²⁸ Bu gazel Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

Vehbiyā evrāk-ı āşār-ı perīşānım gibi

-97-

Der-Divān-ı Kādī-‘ Askere Nüvişte²²⁹
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

Böyledir şive-i aḥkām-ı kazā ey Vehbī
Eskilik gālib olur rütbe-i isti‘ dāda

-98-

Diğer Der-Ḳalem-i Mektübī Nüvişte²³⁰
Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

Eski ser-māyeden aṣlā zararın yok Vehbī
Köhne kālā-yı hüner bunda ser-ā-ser sürilir

[52b]

-99-²³¹

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Āh kim ağzım şulandı seyr iderken Sakız’ı
Būse va‘ adiyle şeker çiynerdi bir tersā kıızı
- 2 Reng-i şaḥbā ile olmuş gül yanaqlar al al
Beyza-i sürḥ idi hem kāfir giyinmiş kırmızı
- 3 Kākül-i zer-tāra bir cevher-sitāre bend idüp
Şanki indirmiş kemend ile felekden yıldızı
- 4 Ḳorḳarım girmez ele tā Portakal’a gönderir
Ḥasret-i nārenc-i pistānı bu şevḳ ile bizi
- 5 Müslümāna pek yakındır cünbişinden aṇladım
Vehbiyā nuşḥ itmeseydi āh o ruhbān dīnsizi

-100-

Ġazel-i Bī-Nokṭa²³²
Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

- 1 Āgāh olagör devrde aḥvāl-i hilāle

²²⁹ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye ait olup 51b varağında yazılan bu müfred tekrar yazılmıştır.

²³⁰ Bu müfred Sünbül-zāde Vehbī’ye ait olup 51b varağında yazılan bu müfred tekrar yazılmıştır.

²³¹ Bu gazel Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

²³² Bu gazel Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

‘ Ālemde dilā olma heves-kār kemāle

- 2 Āvāre-i ālāmdır āsūde degildir
Ehl-i dil olur mā-ḥaṣal ālūde kelāle
- 3 Ma‘ kūs-ı elemdir emel-i dehr ser-ā-ser
Olma heves-i māl ile ālūde melāle
- 4 Mesrūr olamam āh dilimde kederim var
Dil-dār müsā‘ id olur ammā kim viṣāle
- 5 Lāl olmadır eslem hele her ḥālde **Vehbī**
Olduñsa eger maṭla‘ -ı idrāk-i me’āle

-101-²³³

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Bir taraf serv-i çemen ol ḳadd-i bālā bir taraf
Bir taraf gül yāsemen ol rüy-ı zībā bir taraf
- 2 Tāze tāze bāğ-ı ḥüsnünde leṭāfet gösterir
Ḥaṭṭ-ı şeb-bū bir taraf zülfi semen-sā bir taraf
- 3 Nev-ḥırāmānı uzaḳdan seyr ider üftādelər
Ṭurmuş a‘ lā bir taraf gül-şende ednā bir taraf
- 4 Ber-taraf olsun ki zāhid bezmimizde yok yeri
Bir taraf rindān dizilmiş cām-ı mīnā bir taraf
- 5 **Vehbiyā** her nazrası dünyā vü mā-fihā deger
Geçmem ol şūḥ-ı ciḥāndan olsa dünyā bir taraf

-102-²³⁴

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Zevḳ-būs-ı la‘ liñi dūr olmayınca bilmedim
Neş’e-i şaḥbāyı maḥmūr olmayınca bilmedim
- 2 Şarılurken yāre bilmezdim şafā-yı sīnesin
Merhem-i kāfūrı nāsūr olmayınca bilmedim
- 3 Ḳaşr-ı vālā-ṭāḳ-ı rif‘ at bī-esās olduğunu
Geh ḥarāb [u] gāh ma‘ mūr olmayınca bilmedim

²³³ Bu gazel Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

²³⁴ Bu gazel Sünbül-zāde Vehbī’ye aittir, bk. SVD.

- 4 Zahm-ı engüşt-i işâret âdemi nâl itdigin
Ğurre-veş âfâka meşhûr olmayınca bilmedim
- 5 **Vehbiyâ** encâm-ı cāhıñ ye's [ü] hırmân oldugun
Şadme-i 'azl ile maḥhûr olmayınca bilmedim

[53a] -103-²³⁵
Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Ümidim zevraḳın çekdim kenâra her-çi bād-âbād
Temelluḳ eylemem şu rûzgâra her-çi bād-âbād
- 2 Hebâ itdim ten-i ḥâki-nihâdı gird-bād-âsâ
Hevâ-yı 'aşḳ ile döndüm ğubâra her-çi bād-âbād
- 3 Yine ümmîd-i âbâdî ile düşdüm ḥarâbâta
Eger berbād olursam da ne çâre her-çi bād-âbād
- 4 Mişâl-i genc-i bād-âver getirsün müjde-yi vaşlı
Nesîm-i âhı gönder kūy-ı yâra her-çi bād-âbād
- 5 Ḥumâr-âlude-yi ye's olduĝın bir hoşça işrâb it
Mübârek-bâda geldikçe kibara her-çi bād-âbād
- 6 Bize ey bād bādî-i perîşânî olursañ da
Toḳun gâhî o zûlf-i târumâra her-çi bād-âbād
- 7 Senindir şimdi meydân bād-pây-ı ḥâmeñi **Vehbî**
Çıkar merdâne şahñ-ı iftiḥâra her-çi bād-âbād

-104-²³⁶
Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Ḥâlî olur ey dil mezeden elde ayaklar
Pür olmayıcaḳ naḳl ile meclisde çanaklar
- 2 Tâtâr ğamuñ ile pür olup dilde bucaḳlar
Miḥmân-kede-i câna hücûm itdi konuḳlar
- 3 Geçmez ğam-ı hicrañ ile göñül olmadan ammâ
Cân naḳdini pâyine nişâr itmege şaḳlar
- 4 Zu' mınca ki zâhid geçinür murĝ-ı beḥiştî

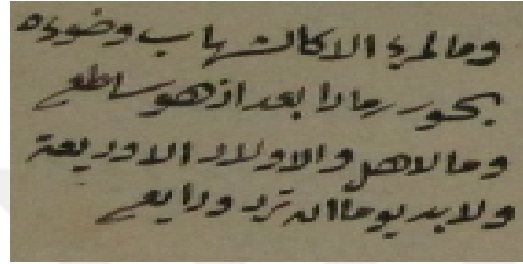
²³⁵ Bu gazel Sünbül-zâde Vehbî'ye aittir, bk. SVD.

²³⁶ Bu gazel Sünbül-zâde Vehbî divanında bulunmamaktadır.

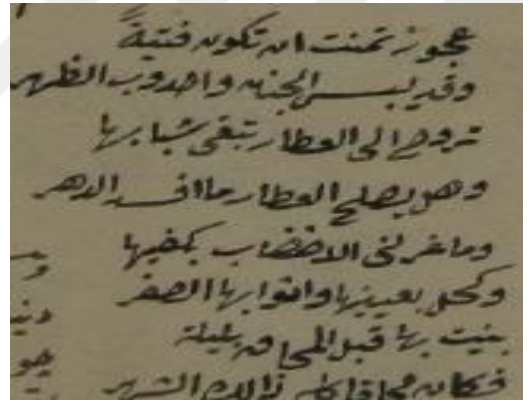
Ṭāvūs-ı şaffet giyse n'ola kara tomaklar

- 5 Keyvân gibi felek felegiñ şadrını gözler
Da'vâ-yı riyâsetde gören pây-ı Qazaqlar
- 6 **Vehbî** idelim saht-ı eyyâma taḥammül
Eksik mi olur baḥr-ı belâda şafâ şıḡanaqlar

-105-²³⁷

-106-²³⁸

-107-

Vehbî²³⁹

8'li Hece Ölçüsü

- 1 Mir'âta kıl bir kez nazar
Gör kendiñi cānānesiñ
Yüz Yūsuf'ı ḡayrān iden
Bir mişli yok cānānesiñ
- 2 İtdüñ meh-i Ken'ân'ı

²³⁷ Bu şiir Arapçadır.

²³⁸ Bu şiir Arapçadır.

²³⁹ Bu şiir Sünbül-zâde Vehbî Divanında bulunmamaktadır.

Üftāde-i cāhı zekān
Kimler nazīrūñ var dir
Sen hüsle bir dānesin

3 İnşāfa gel ey bī-vefā
Cürmüm nedir n'itdim saña
Ağyāra olduñ āşinā
Niden niçün bī-gānesiñ

4 Ey āfet haylī necād
‘Uşşāk-ı zāruñ eyle şād
Mecnūn kıssası itme yād
Sen ғаға çık dīvānesin

5 Vehbī'yi bīzār eylediñ
Dünyāyı bīdār eylediñ
Çok sözümü izhār eylediñ
Yağdıñ felek kāşānesin

[53b]

-108-

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Ey felek zülfüñ teli ‘aqlım perīşān itdiler
Bu benim rüsvālīgim ‘ālemin seyrān itdiler

2 Bir ғарағдан yār cefāsı bir ғарағдан hālk deli
 yerde başıma dünyāya zindān itdiler

3 Gāh o Urumdur İrmenidir hem Kızılbaşdır deyü
Bī-ḥesāb-ı nā-dānlar ḥaqqımda bühtān itdiler

4 Yāre verdiğiñ var feryād varını hīç görmedin?
Yağmalayup soydular encāmı ‘uryān itdiler

5 Her ғарағдан zulm idüp zerre kemālim kılmadı
Yıkdılar bu tācı taḥtı ḥāke yeksān itdiler

[54a]

-109-

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Ey gönül bāde-i aḥmer elde dil-ber gezdirir
Nüş idüp alşam elinden bir zamān ‘aşk gezdirir

2 Eylesem andan ferāğat olmasam ben mübtelā
Ma'nī böyle olmuş olmaşa beni derdim gezdirir

- 3 Bir zaman mekteb-i ‘aşkda niçe ‘irfān eyledim
Şimdi düşdüm başka derde beni Leylā gezdire
- 4 Girmişim meyḥāneye nūş itmişem üç beş kadeḥ
Yüzlerinden göz kamaşır teniñ maḥbūb gezdire
- 5 Sordular bana niçün dert eylediñ mihmānını
Ġam keder başmış vücūdum ġayrı her dem gezdire
- 6 Tāleb-i ‘ilme didiler evvelinden nas
Şimdi bir şey geldi ḳalb dermānın elde gezdire
- 7 Böyle bir sevdāya şatdı başımız bilmem nedir
Görmedim bir ‘aḳl-ı kāmīl doġrı yerde gezdire
- 8 ‘Aşk ile olmuş perīşān söyleyin İbrahīme
Gözlerimdedir ḥayālī gice gündüz gezdire

[54b]

-110-
Şemsī²⁴⁰

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

- 1 Vāşıl olmaz kimse Ḥaḳḳ’a cümleden dūr olmadan
Kenz açılmaz her²⁴¹ gönülden tā ki pūr-nūr olmadan
- 2 Sūr çıkar ġayrı gönülden tā tecellī ide²⁴² Ḥaḳḳ
Pādişāḥ ḳonmaz sarāya ḥāne ma‘ mūr olmadan
- 3 Mest olur mest-āne geldim²⁴³ tā ezelden tā ebed
İçmişim²⁴⁴ ‘aşḳuñ şarābı²⁴⁵ āb-ı engūr olmadan
- 4 Mest olanların kelāmı ġayrıdan²⁴⁶ gelmez belī²⁴⁷
Pes Ene’l-Ḥaḳ nice disūñ²⁴⁸ kişi Mañşūr olmadan
- 5 Dost cemālīñ Ka‘ besiñi kıldı ‘aşıḳlar tavāf
Gökde²⁴⁹ Ka‘ be yeryüzünde²⁵⁰ Beyt-i Ma‘ mūr olmadan
- 6 Bir ‘acāyib²⁵¹ derde düşmüñ²⁵² tuṭuşur²⁵³ Şemsī müdām²⁵⁴

²⁴⁰ bk. ŞSD, g. 62. s. .226-227, (Sür, 2017).

²⁴¹ her: şol, bk. ŞSD.

²⁴² ide: kıla, bk. ŞSD.

²⁴³ geldim: geldi, bk. ŞSD.

²⁴⁴ içmişim: içdiler, bk. ŞSD.

²⁴⁵ şarabı: şarabın, bk. ŞSD.

²⁴⁶ ġayrıdan: kendüden, bk. ŞSD.

²⁴⁷ belī: velī, bk. ŞSD.

²⁴⁸ disūñ: söyler, bk. ŞSD.

²⁴⁹ gökde: yirde, bk. ŞSD

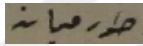
²⁵⁰ yeryüzünde: gökyüzünde, bk. ŞSD.

Haḳḳa maḳbūl olmak ister ḥalka menfūr olmadan

[55a]

-111-

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Toldurmuş ḳadeḥ-i maḥbūb bir civān
Nūṣ itdim elinden bayıldım hemān
Tenḥā bir maḥalde gördüğüm zamān
Şundi yanağın ayıtladı beni
- 2 Bir elif çekilmiş gözinin ağına
Henüz girmiş on üç on beş çağına
Āh etdikçe ḳara bağrım döğine
Ḳınamañ aḥbāblar öldir[ir] beni
- 3 Bu sırdan anlamaz başuna gelmeyen?
Ne söyleyim gül ḥālimden bir meyli
Yarıña meclise varup
Oturmuş taḳdīr eyledi beni
- 4 Anda ḳalmadı gitti cümlesi
Böyle mi olur ‘aşıklarūñ zümresi
Bizleri anlayana yāriñ cilvesi
Zülfünūñ teline bend itdiñ beni

-112-

Na‘t-ı Resūl

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

- 1 Derd-mendim mücrimim dermāna geldim yā Resūl
Sā‘ ilim muḥtācınım iḥsāna geldim yā Resūl
- 2 Ka‘be-i vaşlīñ yolunda sa‘y idüp düşdüm ḡarīb
Ḡayrı nem var cānımı ḳurbāna geldim yā Resūl
- 3 Nār-ı ḥasret cāna geçdi cān alup cānım saña
‘Aşḳ ile didārıñı seyrāna geldim yā Resūl
- 4 İntişāb-ı zāt-ı pāke ‘afv-ı cürme çün sebab
Āsitān-ı Ḥızırın? Raḥmāna geldim yā Resūl
- 5 ‘Aḳlı gönölüm elden aldı rāh-ı Ḥaḳ düşmenleri

²⁵¹ ‘acāyib: devasız, bk. ŞSD.

²⁵² düşmüş: düşdi, bk. ŞSD.

²⁵³ tutuşur: bu dil, bk. ŞSD.

²⁵⁴ Bu gazel divanda 7. Beyit olarak geçmektedir, bk. ŞSD g. 62, s. 226-227, (Süer, 2017).

Baş açık yalın ayak dīvāna geldim yā Resūl

- 6 İtme **Mahvī** bendeñi red şefā‘ at menba‘ ı
Gün gibi ihsānı çok sultāna geldim yā Resūl

[55b] -113-
8’li Hece Ölçüsü

- 1 Gökde gezdi hezārān yel
Yeñi dünyādan el çekdi
Temāşā itmez ğayrı
Bu gün ğavgādan el çekdi
- 2 Tā fikr itdim hayālını
Bugün geldi ‘aql başa
Uşandım istemem ğayrı
Bugün eşyādan el çekdi
- 3 Kime ta‘ ciz itdi ‘ālemler
Benim hālimi gördükçe
Bu gün ben hep rücū‘ itdim
Ġayrı anlardan el çekdi

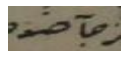
-114-
Beyt
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Kimse etmez ‘aḳrabānuñ aḳrabāya etdigin
Aḳreb etmez aḳrabānuñ aḳrabāya etdigin

-115-
Beyt
Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Çok zamāndır derde düşdüm aslā dermān bulmadım
Yedi yıl gezdim ammā bir murāda ermedim

-116-²⁵⁵

Bir kaşık ile yedim bu daḳlı
Ye pilavı iç çorbayı dökemez daḳlı

²⁵⁵ Vezni bulunamamıştır.

-117-²⁵⁶

Ne hikmetdir kişi endişimiz olmaz

Ne kadar ibret itse gerüye kalmaz

-118-

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

‘ Aceb hâlet ‘ aceb minnet nazar kıldım şu dünyâya

Nafîle i‘ tibâr olmaz iderler ‘ azmete

[56a]

-119-

Na‘ t-1 Şerif²⁵⁷

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Derūnum âteş-i ‘ aşkuñla yandır yâ Resûlallâh
Dil-i teşnem mey-i vaşluñla kandır yâ Resûlallâh
- 2 Firâkuñ âteşi bağrum yakup eşküm revân itdi
Dü-çeşm-i intizârum tolu kandır yâ Resûlallâh
- 3 İçenler cām-ı ‘ aşkuñ âb-ı Hızra iltifât itmez
Senüñ ‘ aşkuñ hayât-ı cāvidāndır yâ Resûlallâh
- 4 Sen ol şems-i haķikatsın ki ‘ âlem cümle zerrātıñ
Vücūduñ bā‘ iş-i kevn [ü] mekândur yâ Resûlallâh
- 5 **Sezâyî** derd-mendüñ bāb-ı lütfuñ ilticâ eyler
Bilür kim der-gehüñ dārü’l-emāndır yâ Resûlallâh

-120-²⁵⁸

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Senüñle buldı mevcūdât bidāyet yâ Resûlallâh
Yine sende bulur cümle niḥāyet yâ Resûlallâh
- 2 Sen ol baḥr-ı ‘ ulūm ümmî-laķab remz-i hüviyyetsin
Ḳamuya müctemi‘ zātuñ bir āyet yâ Resûlallâh

²⁵⁶ Vezni bulunamamıştır.

²⁵⁷ Bu gazel Hasan Sezâyî-i Gülşenî’ye aittir, bk. HSD, g. 298, s. 312, (Özuygun, 2019).

²⁵⁸ Bu gazel Hasan Sezâyî-i Gülşenî’ye aittir, bk. HSD, g. 299, s. 313, (Özuygun, 2019).

- 3 Şeh-i iklim-i levlāk olmış idün yoğiken ezmān
Zuhūrāta yine sensin dalālet yā Resūlallāh
- 4 Kimūn kim hırz-ı cānı oldı ‘ aşkuñ şüphemüz yokdur
Bulur havf-ı haşarlardan selāmet yā Resūlallāh
- 5 Zülāl-i āb-ı luṭfuñ ger sevindürmezse sultānım
Sezāyî’yi yakar nār-ı celālet yā Resūlallāh

-121-²⁵⁹

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Hakk-ı ihvāna ne dirsen cümle hālūndür senūñ
‘ Aks-i mir’āta nazar kııl gör me’ālūndür senūñ
- 2 Her neye nokşān bakarsañ ‘ ayn-ı nokşāndur saña
Ger kemāl ile bakarsañ ol kemālūndür senūñ
- 3 Hüb [u] zıst ü nık[ü] bed dil nüshasında gördüğün
Her ne vechile okursañ hasb-i hālūndür senūñ
- 4 Zevk [u] hāle rāğıb iseñ eyle kāl ü kıli terk
Hālden mahrūm iden hep kııl [u] kālūndür senūñ
- 5 Nakş-ı ‘ ālem cılve-ger mir’āt-ı dilde güyiyā
Şüret-i vehmūñ **Sezāyiyā** hayālūndür senūñ

-122-²⁶⁰

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ğark-ı baħr-ı zān-ı maṭlā kām şıfātım kalmadı
Çün hayāt-ı Hakk’a irişdüm memātım kalmadı
- 2 Feth-i nefis eyle kuyūd-ı feth-i dilden hem nukūş
Çünki feth-i rūh-ı maḥz oldum şebātım kalmadı
- 3 Dīn [ü] dünyā zühed [ü] takvā şabr-ı ‘ aklum gitdi hep
Varlıgum mahv oldı külli şeş-cihātım kalmadı
- 4 Farķ olınmaz sāhili bir baħre irdi fülk-i ten
Düşmişem gird-āb-ı cem‘ e hiç necātım kalmadı
- 5 Şāh-ı ‘ aşka kul olaldan ben **Sezāyî** olmuşam

²⁵⁹ Bu gazel Hasan Sezâyî-i Gülşenî’ye aittir, bk. HSD, g. 206, s. 269, (Özuygun, 2019).

²⁶⁰ Bu gazel Hasan Sezâyî-i Gülşenî’ye aittir, bk. HSD, g. 356, s. 338, (Özuygun, 2019).

*Men ‘aref*²⁶¹ sırrına vâkıf müşkilâtım kalmadı

[56b]

-123-²⁶²

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Virüp ‘aşkuñ vücūdum kaçresin deryāya döndürdüñ
Bu Mecnūnı vişāle irgürüp Leylā’ya döndürdüñ
- 2 Beni şahrā-yı hicrūñden vişālin bezmine koyduñ
Baña şunduklarıñ cām-ı mey-i hamrāya döndürdüñ
- 3 Bu vīrān göñlümi yapduñ tecellī-i cemālūñle
Caḥīm iken yirüm luṭf eyledüñ mevāya döndürdüñ
- 4 Gül-i ruḥsārına karşı dil-i nālānı sultānum
Dem-ā-dem zār ider bir bülbül-i şeydāya döndürdüñ
- 5 Senūñ şevküñ tesellisi benüm göñlümde pinhāndur
Baña bu mülk-i dünyāyı hemān zindāna döndürdüñ
- 6 Cemālūñ şem‘ ine cānum yanar pervāneden artuḵ
Muḥabbet bezmine koyduñ dil-i şeydāya döndürdüñ
- 7 **Sezāyī**’nūñ eline cām-ı ‘aşkı şunduñ ey Mevlā
Alup nūş eyleyen ‘aşıklarıñ şeydāya döndürdüñ

-124-²⁶³

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Şūret-i mevhūma bakma ādem-i ma‘ nāya gel
Ḥarf-ı libās içre pinhān noḵṭa-i zibāya gel
- 2 Tālīb-i sırr-ı Muḥammed olduñ ise ey göñül
Sidre vü Tūbāda kalma ‘ālem-i ednāya gel
- 3 Sırr-ı Ḥaḳḳı ger dilerseñ gitme yabana şaḳın
Āyet-i insānı oḳı maḫḫar-ı kübrāya gel
- 4 Mekteb-i ‘irfān içinde *men ‘aref*²⁶⁴ dersin oḳı
Serserī gezme özüñ bil ‘ārif ol Mevlā’ya gel
- 5 Ey **Sezāyī** *küntü kenzūñ*²⁶⁵ cevheri ādemdedür

²⁶¹ “Kendini bilen Rabbini bilir” Kudsî hadis.

²⁶² Bu gazel Hasan Sezâyî-i Gülşenî’ye aittir, bk. HSD, g. 200-201, s. 266, (Özuygun, 2019).

²⁶³ Bu gazel Hasan Sezâyî-i Gülşenî’ye aittir, bk. HSD, g. 215, s. 273, (Özuygun, 2019).

²⁶⁴ “Kendini bilen Rabbini bilir” Kudsî hadis.

Der-be-der olma gözüñ aç *kenz-i lâ-yefnāya*²⁶⁶ gel

-125-²⁶⁷

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yaluñız Mecnün degül ol Leyliñün āşüftesi
Yıkılup şahrā-yı ' aşkıñda yatur biñ hastesi
- 2 Bir nigāhiyle ser-ā-ser dilleri kılmış şikār
Şāh-bāz çeşminüñ ' ālemde yok bir restesi
- 3 ' Ālemi itmiş harāb-ender-harāb ol çeşm-i mest
Zülfinüñ her bir telinde var hezārān bestesi
- 4 Rīze-çin-i sükkerin-güftār olur ehl-i mezāk
Luṭf ile kılsa tebessüm ol dehān-ı pistesi
- 5 Mültecā-yı ehl-i ' aşk olmuş **Sezāyī** dil-berüm
Var mı bir dil der-gehinde olmaya efkendes

-126-²⁶⁸

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Kānā' at gelmeyene rüz-i *naḥnü kasemnā*²⁶⁹ dan
Süleymān zamān ise muḥaqqār mūr-ı ednādan
- 2 Be hey Mecnün yeter ser-geşte olduñ deşt-i ğafletden
Özüñden²⁷⁰ iste Leylā'yı ne ḥāsıl geşt-i şahrādan
- 3 Nefes tut kaṭreñi maḥv it vücūduñdan idüp ğaybet
Hüviyyet baḥrına ğarq ol ḥaber al dürr-i yektādan
- 4 Girüben bezm-i tevḥide ayak kaldır bu devr içre
İçüben cām-ı esmāyı ola ser-hoş müsemmādan
- 5 Elüñ çekme şaḳın dāmān-i şebden tā dem-i vuşlat
Sezāyī neş'e alduñsa eger maḥbüb-ı İsrā'dan

²⁶⁵ “ Ben gizli hazineydim bilinmek istedim” Kudsi hadis.

²⁶⁶ Kenz-i lâ-yefnā: “Tükenmez Hazine” manasına gelen Arapça bir kelimedir.

²⁶⁷ Bu gazel Hasan Sezâyî-i Gülşenî'ye aittir, bk. HSD, g. 350, s. 335, (Özuygun, 2019).

²⁶⁸ Bu gazel Hasan Sezâyî-i Gülşenî'ye aittir, bk. HSD, g. 257, s. 294, (Özuygun, 2019).

²⁶⁹ (Ateş, 2017:302), Rabb'inin rahmetini onlar mı bölüşüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliliklerini aralarında Biz Taksim ettik ve onlardan kimini ötekine derecelerle üstün kıldık ki biri, diğerine iş gördürebilsin. Rabb'inin rahmeti, onları toplayıp yığıldıklarından daha hayırlıdır. Zuhruf:43/32.

²⁷⁰ özüñden: özüñde, bk. HSD.

-127-

Müfred

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ne yārim kaldı 'ālemde ne şol evvelki dem kaldı
Kādīm-i āşinālarda hemān derd ile ğam kaldı

-128-

Ferd

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Ecdādını bir kimse su'āl itse raķibiñ
Eylese çıkar silsilesi ādeme çıkmaz

[57a]

-129-²⁷¹

Rāmiz Paşa

Serīr-i çin-i cebīne geçüp şāh ebrū
Haṭayla 'āşıkınıñ katlini mişāl yazar

-130-

Re'fet

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Biñ zebānī tuta dāmenimi ta' zīm iderek
Ehl-i maḥşer diyeler düzaḥa Ref'et geliyor

-131-

Semā' i

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Nüş eylediği meşk ile hūn-ı ciger olsun
Bī-çāre gönül derd ile daḥi beter olsun
Siz de buña şāhid oluñuz 'aql u dil [ü] cān
Hercāyi ḳo dil sevmeyeyim tevbeler olsun

-132-

Müfred

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

'Aşkın yolunda her kime kim derdim ağlasam

²⁷¹ Vezin bulunamamıştır.

Müşkül budur ki ol daği benden beter çıkar

-133-

Ḳıṭ‘a

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Ey ḥāḳime-i fermānında ḥatim-i ḳudret²⁷²
Vey ḥāşım-ı ma‘ müre-i iḳlīm irādet
Her ḳande isem‘ avnıñı dūr eyleme bendeñ
Yā Rab be- hakk-ı şerha mühr-i nübüvvet²⁷³

-134-

Merḥūm Sultān Selīm Ḥān-ı Şālis²⁷⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Yapışdım dāmen-i pāk-ı rızāya her-çi bād-ābād
Şarıldım ḥāk-i pāy-i Muştafā’ya her-çi bād-ābād
Zuhūrāt [u] cevābe²⁷⁵ tāb u taḳatsiz kalup ḥayrān²⁷⁶
Şıgındım der-geh-i luṭf²⁷⁷-i Ḥudā’ya her-çi bād-ābād

-135-

Ferd

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ḡayre meyl eylesün deyü dil-i zāde
Ḥüccet-i ‘aşḳımı imzāladı ḳāḍī-ī zāde
- 2 Sine tapılını döger ‘āşık olan dil-dāde
Çaldırır dünbelegin ellere mehter-i zāde
- 3 Yine dīvān-ı muḥabbetde görüp bed ḳulunu
Defter-i ‘aşḳına ḳayd eyledi kātib-i zāde

-136-

Müfred

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Ne etṛāfında ol şūḥuñ ne güftārındadır lezzet

²⁷² Vezin kusurludur.

²⁷³ Vezin kusurludur.

²⁷⁴ Bu şiir III. Selim/ İlhamî’ye aittir, bk. İD, s. 118, (Elgin, 1959).

²⁷⁵ cevābe: şuuna, bk. İD.

²⁷⁶ ḥayrān:bi-ād, bk. İD.

²⁷⁷ luṭf:zat, bk. İD.

Nezāket ile güşād-bend-i? şalvārındadır lezzet

-137-

Ġazel-i Hüseynī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Āşıka rahm itmeye şimdi bir āfet yok mıdır
Dil-rübālarda İlāhī yoḥsa şefkat yok mıdır
- 2 Hālīme eyle teraḥḥum niçe pür cevr ü cefā
Pādişāhım kavliñe en' ām u iḥsān yok mıdır
- 3 Gice gündüz āteş-i ' aşkuñla yanarsam n'ola
Dil-berā pervāne deñlü bende ğayrın yok mıdır
- 4 Toldırırsın hāy u huyıla cihānı şubḥ u şām
Ehl-i ' aşk içre be-hey şūfī nezāket yok mıdır
- 5 ' Āşıka dil-ber muḥabbet itmez oldı bilmezin
Ey Hüseynī yoḥsa ' aşkında şadākat yok mıdır

-138-

İbn-i Kemāl

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Saḥa bir söz diyeyim ben diñler iseñ devr olamaz
Sözüne cāndan pek ola nesne mi var andan pek
Hāşıl it genc-i ferāġatde kanā'at genciñ
Ki evlā sultānıñ mülk-i Süleymāndan pek

-139-

Kıṭ'a

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Rif'atin olsun füzün sā' at be sā' at dem be dem
Der-gehiñde cümle ' ālem ola mürebi'ül merām
' İzzet ü iḳbālīñ olsun ḥaşr olanda pāyidār
Bende-i efgendenüñ budur du' āsı ve's-selām

-140-

Şeyḥ Zekāyī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

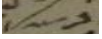
Ben degül meftün-ı ' aşkıñ mübtelā ' ālem saḥa
Bir melek-rūsın taḥammül idemez ādem saḥa

Muktezâ-yı tâlî' imdir devr iden senden beni
Yohsa ey serv-i revânım bî-vefâ küsmem saña

-141-

Haşir Kezâ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Ġarezi itmege bezm-i rinde ey zâhid
Ġubâr-ı hâk-i pây-i ehl-i 'aşq ol bu riyâdan geç

[57b]

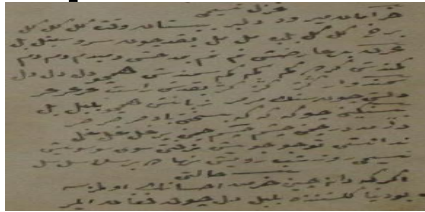
-142-

Ġazel-i Bağdâd Vâlisi Esbak ' Alî Rızâ Paşa Merhûm²⁷⁸
Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Devr-i la' linde baş egmem bād-ı gül-fâma ben
Sâye-i pîr-i muğānda minnet itmey cāma ben
- 2 ' Anberîn zülfüñ getürdi başıma sevdâları
Yohsa nerden düş olurdu bu hayâl-i hāma ben
- 3 Gāh esîr-i ğurbet eyler gāh enîs-i ğam beni
Şaşmışım bilmem ne yaptım baht-ı nâ- fercāma ben²⁷⁹
- 4 Hâliñi gördüm esîr oldum kemend-i zülfüñe
Dāne içün kendimi şaldım düşürdüm dāma ben
- 5 Eylerim dārü's-selāmı kendime beytû'l-ħazen
Ġasret-i hâl-i siyāh ile gidersem Şām'a ben
- 6 Ne firāka şabr ider ne vaşla tākāt-mend olur
Nişlesem bilmem ne yapsam bu dil-i nâ-kāma ben
- 7 Telh-kām itmez seni şîrîn kelāmuñ ey Rızâ
Señ hemān eyle tekellüm rāzîyum düş-nāma men

-143-

Ġazel-i Nesimî²⁸⁰

²⁷⁸ 41b varağında yazılan bu şiir tekrar yazılmıştır.

²⁷⁹ Vezin kusurludur.

²⁸⁰ Bu şiir Farsça yazılmıştır.

-144-

Beyt-i Hāletī²⁸¹

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Eger kim dāne-çin-i hırmen-i ihsānuñ olmazsa
Bu dünyā gül-şeninde bülbul-i dil çok figān eyler

-145-

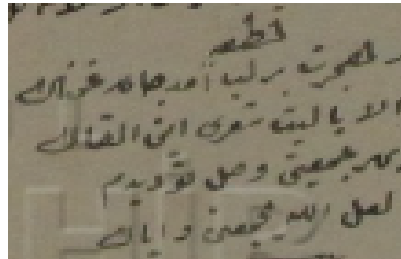
Niyāzī-i Mısrī²⁸²

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Varlıguñ maḥv eyleyüp meydāna gel
Lā vü illādan geçüp merd-āne gel
- 2 Gel ḥaḳīkat 'ilmini sen de oḳı
Bir ḳadem baş mekteb-i 'irfāna gel
- 3 Żulmete Hızr ile [gir] gevher çıkar
Āb-ı ḥayvāndan içüp hem ḳana gel
- 4 Şer' i başa tāt idüp İsen-der ol
Geç otur taht-ı dile şāh-āne gel
- 5 *Küntü kenzen* sırrını tıyduñsa ger
Şaḳla sırrı dime her nādāna gel
- 6 Vaḥdetüñ meydānı sırrı var iken
Keşret içre girme sen zindāna gel
- 7 Ey Niyāzī baş açık dīvānesin
Nice bir dīvānesüñ uşlana gel

-146-

Ḳıṭ' a²⁸³

²⁸¹ Bu beyit Haletī'ye ait olan gazelin 7. beytidir, bk. AHD, g. 184, s. 301, (Kaya, 2017).

²⁸² Bu gazel Niyazi Mısrī'ye aittir, bk. NMD, g. 107, s. 253, (Erdoğan, 2019).

²⁸³ Bu şiir Arapçadır.

-147-

Beyt

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ḥabībün hem-demi hem-hānesi yār-ı vefa-dārı

‘ Alem-dār-ı Resūlullāh Ebū Eyyūb Enṣārī

-148-

Beyt

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Yetişmez mi bu şehrūñ ḥalkına bu ni' met-i Bārī

‘ Alemdār-ı Resūlullāh Ebu Eyyūb Enṣārī

-149-

Haletī²⁸⁴

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

‘ Ulūmuñdan senüñ şāh u gedālar behre-dār oldı

İrişdi feyz-i luṭfuñ gün gibi a' lā vü ednāya

-150-

Kezā

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ḳatı ayakda ḳaldum dest-gİR olmaz mı iḥsānuñ

Ṭarīḳ içre benüm de pāyuma degmez mi bir pāye

-151-

Kezā

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ḳaçan destārına güller şoḳuna Ḥāletī yārüm²⁸⁵

Baḡ da dūd-ı āhum gösterir başımda sünbüller

Odur ey Ḥāletī sultān-ı iḳlīm-i ferāḡat kim²⁸⁶

Dem-ā-dem kūşe-i külhende yatup ekmegin küller

²⁸⁴ Bu beyit Haletī'ye aittir, bk. AHD, k. 123, s. 214, (Kaya, 2017).

²⁸⁵ Bu beyit Haletī'ye ait değildir, bk. AHD.

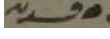
²⁸⁶ Bu beyit Haletī'ye ait olan gazelin 5. beyitidir, bk. AHD, g. 179, s. 299, (Kaya, 2017).

[58a]

-152-

Ğazel-i Es'ad Paşa

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āfitāb-ı rüyuñ üzre sāye-bāndır perçemiñ
Bār-gāh-ı pādişāh-ı hüsñ ü āndır perçemiñ
- 2 Eyledi mihr-i cemāliñ mağrib-i tulū'
Var ise cānā kıyāmetden nişāndır perçemiñ
- 3 Muşhaf-ı hüsñünde haṭıñ mū-be-mū tefsīr ider
Ruḥlarıñda sūre-i Nūr-ı duḡāndır perçemiñ
- 4 Her ser-i müyuñda biñ Manşūr ber dār eylese
Sevdiğim Mī' rāc-ı cān-ı 'āşıkāndır perçemin
- 5 Degme bir murğ-ı şikeste-bāla olmaz lāne-gāh
Niçe 'Ankā-yı Hümāya āşiyāndır perçemiñ
- 6 Yazsa tāvūs-ı mürekkeble sezā vaşfiñ kalem
Maḥlaş-ı bī-çāre 'ömri cāvidāndır perçemin

-153-

Güfte-i Vehbī²⁸⁷

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Gūşe-i maḥkeme-yi 'adle geçüp ey kāzī
Qısmetiñdir olagör hükm ü każāya rāzī
Her ne hāl ise hele çekme ğam-ı tevkiti
Vefātı²⁸⁸ müstaḡbel için olmaya 'ömrüñ māzī

-154-

Murabba'²⁸⁹

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Hevā-yı 'aşka uyup kūy-ı yāra dek giderüz
Nesim-i şubḡa refiküz bahāra dek giderüz
İderse kand-ı lebüñ ḡaṭır-ı mezāka ḡuṭur²⁹⁰
Diyār-ı Mışra degül Kānde-hāra dek giderüz

²⁸⁷ Bu şiir Sünbül-zāde Vehbî'ye aittir, bk SVD.

²⁸⁸ vefātı: nef' bk. SVD.

²⁸⁹ Bu şiir Naili'ye ait olan gazelin beyitleridir, bk. NKD, g. 166. s. 227, (İpekten, 1990).

²⁹⁰ Bu beyit gazelin 4. beyitidir, Bk. NKD.

-155-

Güfte-i Nābī²⁹¹

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

‘Āşık²⁹² ola²⁹³ buse-i ruhsārına kâni²⁹⁴
Dil-ber dağı ol veche rızā virse ne māni²⁹⁴

-156-

Güfte-i Rāgīb²⁹⁵

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Bu bāğıñ bāğ-bān-ı lāneden çok murğ uçurmuşdur
Bizim gibi niçe dīvāne kondurmuş geçürmüşdür

-157-

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Dutan bir dāmeni maqşūda elbetde irer dirler
Görenler Yūsuf'un dāmenini dest-i Züleyhā'da

-158-

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Ne vefādan mütesellī ne şafādan memnūn
Maraż-ı ‘aşka devā eyleyemez Eflātün

-159-

Gazel-i Naẓīre-i Rāgīb²⁹⁶

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Māh-ı nūrdan dil-ber-i zātında ‘alev tolunur
Tāb-ı hüsni yoğsa pākinde hemān teşhīr tolunur
- 2 Şu' le-i nār-ı kavādim şanma kim rastlanur
Gāh hasret gāh firkat gāh dil gurbetlenür

²⁹¹ Bu beyit Nabī'ye aittir, bk. NB, g. 371 s. 736, (Bilkan, 2011).

²⁹² Divanda “‘Āşık” kelimesinden sonra “ki” gelmektedir, bk. NB.

²⁹³ Ola: olur, bk. NB.

²⁹⁴ Vezin kusurludur.

²⁹⁵ Bu beyit Rāgīb Divanında bulunmamaktadır.

²⁹⁶ Bu gazel Rāgīb Divanında bulunmamaktadır.

- 3 Hîç naazarımı eyler mi ‘ irfân bâ- mezellet âdeme
Şanki hârdan niçe elmâs ayrulur kıymetlenür
- 4 Hoḳḳa-i yâḳut leb-â-leb bezme gelse sâ‘ atâ
‘ Âlemi eyler münevver şems ü mâh zûlmetlenür
- 5 Nefḥa-i Rûḥü’l-ḳadîmi tab‘ -ı pāk-ı enver²⁹⁷
Feyz-i Süleymân su‘ r ile neş’etlenür

-160-

Ferd

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

Cemāl-i yâri gördükçe eger hû dirse bir ‘ âşık
Şaḳın ta‘ ñ itme ey zâhid zâmîr Allâh râci‘ dir

-161-

Ferd

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

Mey ü maḥbûb iledir zevḳ-i behişt-i âbâdîñ
Ḥaber aldık o taraḑdan bir âdem geldi

-162-

Müfred

Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilün

Es‘ ada yâr ile görmüş seni ipsüz aḡyâr²⁹⁸
Ḥasedinden ḳo boḡulsun o münâḑıḳ fık fık²⁹⁹

-163-

Ferd

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

Ḥuzûr-ı Ḥaḳḳa vardıkda şikâyet eylerim senden
Niçün Tañrı selâmın şaḳınırsuñ ey şaḡ benden

²⁹⁷ Vezin kusurludur.

²⁹⁸ Vezin kusurludur.

²⁹⁹ Vezin kusurludur.

[58b]

-164-

Rıf at

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Kād-i mümtāzına nisbetle bāğa serv ser çekdi
Ruḥıñın rengine öykünmege gül-berg-eter çekdi
- 2 İrince bu kemāle ḥüsnüñ eyyām-ı şebābından
Yolunda 'aşık-ı bî-çāreler eyā neler çekdi
- 3 Şafā kıl ḥātıran üftādeniñ luṭfiyla ḳadrin bil
Şehā devr-i ḡamiñda niçe āh [u] nāleler çekdi
- 4 Ḥayāl et cemāliñ gösterilince cezbe-i 'aşkıñ
Gözine 'ālemiñ çok perde-i naḳş-ı hüner çekdi
- 5 Me'vil-i hier-i vaşlıñ femh idince Rıf at 'aciz
Rumūzāt-ı ḥurūfı fark iden ḥaylî ḥaṭar çekdi

-165-

Arnabod Fehmī Bey³⁰⁰

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Herkesüñ başında bir sevdā olur 'ālem bu ya
Ehl-i dil hep vālih ü şeydā olur 'ālem bu ya
- 2 Sīneden 'aşk olmasun zā'il mecāzī olsa da
Āb-ı engūr giderek şahbā olur 'ālem bu ya
- 3 Dayf 'ayşından giderek elem çekmez tevekkül ehli kim³⁰¹
Cālis-i ser-süfre-i na' mā olur 'ālem bu ya
- 4 Sen hemān dur olma ḳurbāndan o şūḥuñ rüz [u] şeb³⁰²
Bezm-i keşret vuşlat-ı tenhā olur 'ālem bu ya
- 5 Bakma³⁰³ her murğ-ı za' ifiñ bî-per-ü bāl olsa da
Dem gelür kim hem peri 'anḳā olur 'ālem bu ya
- 6 Her hilāl-ebrū-yı endük-sāl iken sevmek gerek
Gün olur bir būd-ı³⁰⁴ dehr-ārā³⁰⁵ olur 'ālem bu ya

³⁰⁰ Bu gazel İskodralı İbrahim Fehmî'ye aittir, bk. İFD. g. 6. s. 148, (İçli, 2019).

³⁰¹ Bu beyit 4. beyit olarak geçmektedir. bk. İFD.

³⁰² Bu beyit 3. beyit olarak geçmektedir, bk. İFD.

³⁰³ bakma: yakma, bk. İFD.

³⁰⁴ būd:bedr, bk. İFD.

³⁰⁵ dehr-ārā:vehrārā, bk. İFD.

- 7 Tekye-i ‘aşkında devrân eyleyen Fehmî gibi
Mazhar-ı imdâd-ı Mevlânâ olur ‘âlem bu ya

-166-

Esbak Bağdâd Vâlisi ‘Alî Rızâ Paşa Merhûm
Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Hârîm-i gül-şeninde hâr ucundan dâda gelmiştir
Açıl hey gonca-fem bülbül saña feryâda gelmiştir
- 2 Zifâfını tıyup pîr-i muğânîñ duhter-i rezle
Hemân sâkî ayağıyla mübârek bâde gelmiştir
- 3 Meded mey-hâneye şûfî koma kim bir nifâk eyler
Elinde şahbâ câmı meclisi ta‘ dâda gelmiştir
- 4 Perîşân eyleyen kâküllerin bād-ı şabâ şanma
Nesim âhir-i serdeñ zülfünü bir bâde gelmiştir
- 5 Hâzer kıl çıkmasun yüzden hatıñ bir vech ile zîrâ
Nizâm-ı Mülk-i hüsnüñ elini ifsâda gelmiştir
- 6 Ayaklandır **Rızâ**’yı dest-gîr ol câm-ı himmetle
Meha ‘aşkıñla gül kandil olup üftâde gelmiştir

-167-

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Pîç [ü] tâb olmuş yüzünde zülf-i ‘anber-sâmıdır
Yoksa genc-i hüsnüñ etrâfında ejderhâ mıdır
- 2 Nokta nokta sîm-i gerdânında şaf-bend olmuş hep
Dâne-i hâliñ mi yoksa habbetü’s-sevdâ mıdır
- 3 Hâlet-i çeşm-i humârıñdır beni mest eyleyen
La‘ l-i nâbiñ yoksa hem-rengi mey-i şahbâ mıdır
- 4 Servler hâk oldu gül-şende görünce kâmetiñ
Ey nihâl-i nev-resim kaddiñ ‘aceb Tûbâ mıdır
- 5 Nâ-münâsibdir lebiñ yâkûta teşbîh eylemek
Seng-i zî-kıymet lebiñ la‘ liñ gibi gûyâ mıdır
- 6 Gül-şen-i vaşfında nâmin işüdüp âhım disün
Bu öten bülbül mü yoksa şakıb-ı şeydâ mıdır

[59a]

-168-

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ezelden cām-ı Cemşid'i şafâlar saçmaya diseler
Felek sâķisi destinde döner peymānedir şimdi

-169-

Ferd

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Pür-gü dimesünler saña hem-meclis olanlar
İtnāb-ı maķāl eyleme i' cāz ile söyleş

-170-

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Zîr yak oluben rütbe-i vālâyı gözed
Berü şimdi berü sen meşreb-i ' anķâyı gözed
- 2 Niçe bir tab' dilini pāye-yi ' ālâyı gözed
Alışık itme dahı seyr ile dünyâyı gözed
- 3 Rızķ için çekme ğam-ı saĥn-ı ķasemnāyı gözed
Ķula i' lāma ne hācet der-i Mevlā'yı gözed
- 4 Ķoydı tertîb ile Ķallāķ-ı ezel var yokı
Ķaldı tefvîz-i ĥükm-i Ķudret ile az çoķı
- 5 Sen hemān ĥālîne şükr it o bulur aç toķı
Ķasebinle āh tevekkül et ' Alî āh oķı

-171-

Eyzān Rızķ İçün

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Rāh tez vire gidüp nās ile ķurma oyunu
Uyup umarına gel gezme melāmet ğüveni
Herkes e etme temellük bilmez isen ĥüyünü
Şalma bî-hüde ayak-ı bî-meded yüz şuyunu

-172-

Eyzān Rızķ İün

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

Ṭüti bî-çāreleri hîle kemendine atup
Eyleme düzad nigāh ḥ^vāb-ı teğāfülde yatup
Yime minnet ile ḥarām u ḥelāl ile қatup
Gevher-i қadrini şarf etmeñi bir yola şatup

-173-

Eyzān Rızķ İün

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

Kimsenüñ nefsiñ iün urma қuşurun yüzine
‘ Āķil ü ‘ ārif iseñ eyle temāşā özine
Dide-bān ol sülefāññ hele izi tozına
Rıf^f atā virme қulluқ deүü recmüñ sözine

-174-³⁰⁶

Eyzān Rızķ İün

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Şarf-ı efķār eyleme bād-ı hevāya serserī
Ğitme rāh-ı müstaķimden mā‘ -adaya serserī
- 2 Dem-be-dem uzaқ dünyāya hemişe ‘ ömrünü
Şarf idüp olma zebün her māsivāya serserī
- 3 Her ki nefs-i rām olup қılsa dem-ā-dem ķār-ı bed
‘ Āķıbet nādım olup başlar ricāya serserī
- 4 Nefs-i pā-māl üzeredir ‘ ālī-nişān-ı mefḥaret
İtmeyince başlama her ilticāya serserī
- 5 Dest-gір olmuş iken saña Şefi‘ ü’l-müznibin
İlticā itmek revā mı aғniyāya serserī
- 6 Görmüşüz māl-ı firāvān saçın eyler rezil
İğtirār ile düşer her bir belāya serserī
- 7 Hıfz idüp kendine **Nazıf** қılma saña bunlara
Bu sebeble düşdiler herkes cefāya serseri

³⁰⁶ Bu şiir Nazif Divanında bulunmamaktadır.

[59b]

-175-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

‘Aẓīm it cismimi yā Rab cehennem toptolu olsun
Kāmu ‘uṣāṭı ‘afv eyle hemān ben yanayım tenhā

-176-

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ne bilsün lezzet-i faqr ü fenāyı māl ü cāh ehli
Bu zevkī gel kanā' at kūşesinde ol çıkana şor

-177-

Beyt³⁰⁷

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

Zülfün niçe ‘āşıkları³⁰⁸ dīvāne kıılır³⁰⁹
Şimdi bize³¹⁰ tolaşdı tevekkeltü ‘al'allāh

-178-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Dile cevır itmege zālim esīr-i fırşat olmasun³¹¹
Yok ol ki naẓar-ı ‘uṣṣāka başka hālet olmasun
Virüp taze ter ise nev-leṭāfet revnak-ı hūsne
Yarınki gününü bilmem bugün pek āfet olmasun

-180-

Ferd

Mef' ūlū Fā' ilatū Mefā' ilū Fā' ilūn

Bir şeb maşrıķ eyleseñ ey māh-ı cānānımız
Hūrşīd olurdı būseden āsitānemiz³¹²

³⁰⁷ Bu beyt Adnî'ye aittir, bk. AD, g. 27, s. 50, (Yücel, 2002).

³⁰⁸ ‘āşıkları: ‘ākileri, bk. AD.

³⁰⁹ kıılır: kıılup ah, bk. AD.

³¹⁰ bize: baña, bk. AD.

³¹¹ Vezin kusurludur.

³¹² Vezin kusurludur.

-181-

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Düşdükçe yoluñ bād-ı şabā kūy-ı nigāre
Luṭf eyle iriştir haberin bu dil-i zāre
Hicrān ile her şām u seher kārımız efġān
İrmez elimiz dāmenine ġayrı ne çāre

-182-

Mef' ulü Fā' ilatü Mefā' ilü Fā' ilün

İtsün tırāş ḡaṭṭ-ı ruḡuñ sāye şalmasun
İtdiklerin bu ḡüsn ile yanıña ḡalmasun
Budur niyāzı 'āşık-ı ḡaste-dilin müdām
Bir büse almadıkça Ḥudā cānım almasun

-183-

Şābit³¹³

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Şeyḡ oġlı semā' a girüp 'ālem dedelendi
Her kelle³¹⁴ bedevī ṭopuna döndi zedelendi
Her kūşede bir na' ra-ı mest-āne-i yā hū
'Ādetçe bugün zāvīyemiz mey-kedelendi

-184-

Şābit³¹⁵

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

ġüftāra gelüp feyz-i mey-i nāb ile ḡumlar
Bir şenligi var mey-kedenüñ küp küpe söyler

-185-

Şābit³¹⁶

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Bir yirde yatalum diyicek nāzı uzatdı
Yatamam didi bir ḡaylī 'inād eyledi yatdı

³¹³ Bu kıt'a Sabit'e aittir, bk. SD. kt.1, (Karabey, 1991).

³¹⁴ her kelle: başlar, bk SD.

³¹⁵ Bu beyit Sabit'e aittir, bk. SD. b. 72, (Karabey, 1991).

³¹⁶ Bu beyit Sabit'e aittir, bk. SD. b. 99, (Karabey, 1991).

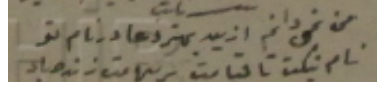
-186-

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Şorma ahvālîmi ki derūnuma ġāyet yok
Ya nefes söze gelüp söylemeye tākāt yok

-187-

Beyt-i Şābit³¹⁷

-188-

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Qalem aldım elime nāme-i cānāna yazam
Toldı bu dīdelerüm qan ile cānā ne yazam

-189-

Beyt

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlün

Taqrīr idemem derd-i derūnumu elem var
Allāh'ı seversen beni söyletme ġamım var

-190-

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Niçe niçe āb-ı rū dōkmek gerek 'ālemde kim
Destine erbāb-ı 'irfānuñ gire bir pāre nān

[60a]

-191-

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cān virmekdir bizim cānāna āḡir kārımız
Oldı bu 'ālemde ancaq nuḡbe-i efkārımız
- 2 Bir dıraḡt-ı ser-bülend-i būsītān-ı himmetiz
Seng-i ta'ñ-ı daḡl ile düşmez yere eṣmārımız

³¹⁷ Bu şiir Arapçadır.

- 3 Olmuşuz biz āşiyān-sāz-ı nihāl-istān-ı ‘ aşk
Bir gül-i ra‘ nā içündür her dem āh u zārımız
- 4 Gönlümüz virdik o naḥl-i nāz-ı bāğ-ı ‘ işveye
Bundan özge yok bu gülşen içre berg-i
- 5 Dilden eyledik maḥv-ı vücūd-ı mā-si-vā?
Yâreden ğayre ta‘ alluk eylemez enzārımız
- 6 Kesdik aldık merzubum vaḥdeti kıldık maḥar
Kalmadı ‘ âlemde artık yārımız aġyārımız
- 7 Dehr içinde ḥānümānsuz ‘ alāyık olmuşuz³¹⁸
Ḥāzret-i sultān-ı ‘ aşka hep fedâdır vārımız
- 8 Mülk-i tecrīdi bize teveccüh kıldı Babürat?
Ḥaḳkımızda böyle fermān eyledi ḥünkārımız³¹⁹
- 9 Der-geh-i sultān-ı ‘ aşka ilticāmız ḳadīm³²⁰
Şanma ḥādīs ‘ **Abdiyā** bu yoldaki ikrārımız

-192-

Beyt

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

‘ Âlem içre er olan olmaz zebūnı her zenūñ
Nāḳışātü’l ‘ aḳla uymaḳdır büyüğü? her zenūñ

-193-

Beyt-i Şābit³²¹

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

Buldılar zāviye-i şeyḫi başup oġlanı
Ma‘ nevī kāfir imiş çıḳdı büt-i pinhanı

-194-

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Āh o demler ki baña va‘ d-ı vişāl eylerdi yār
Līk ammā ma‘ nīde? farz-ı muḥāl eylerdi yār

³¹⁸ Vezin kusurludur.

³¹⁹ Vezin kusurludur.

³²⁰ Vezin kusurludur.

³²¹ Bu beyit Sabit’e aittir, bk. SD. b. 152, (Karabey, 1991).

- 2 Göz ucıyla olsun itmezdi hâkîre iltifât
Rû-be-rû ağıyâr ile ğunc [u] delâl eylerdi yâr
- 3 Mâceramız harbi intâc itdi ağıyâr ile çün
Şulha meyl itdikçe tervîc-i kıbâl eylerdi yâr
- 4 Şimdi âğüş-ı vişâle geldi ammâ bir zamân
Ben niyâz itdikçe vaşlın infi‘âl eylerdi yâr
- 5 Mekteb-i ‘aşkında okurken kitâb-ı hüsni
Bir cevâba karşıluğ biñbir su‘âl eylerdi yâr
- 6 Vaşla dâ’ir va‘dini ben eyledikçe der-miyân
Turmayup kólunda te’vîl-i maķâl eylerdi yâr
- 7 Ben şikâyet eyledikçe teşnelikte ‘**Abdiyâ**
Leblerin âlûde-i âb-ı zülâl eylerdi yâr

-195-

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

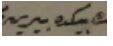
- 1 Hergizin kendini irşâd idecek er bulamaz
İşigine başını koymağā bir dil bulamaz
- 2 İtmesün kâsid-i dil-geşt-i beyâbâna tama‘
Dâmen-i kūh gibi bir yer bulamaz
- 3 Hıttbe-i mebhâş-ı hattıñ okuyunca ‘âşık
Çıkmağā sellem-i vaşlūñ gibi minber bulamaz
- 4 Hâzret-i Hâķķa tevessülde olan pes pervâz
Tutalım olsa melek uçmağā şeh-per bulamaz
- 5 Bu bürüdetle ‘aceb niçe olur hâl-i rakîb
Mevķi‘i nâr-ı caķīm olsa da aķker bulamaz
- 6 Gerçi teslim olunur şive-i nuţķ-ı eslâf
Lîk rāğıb gibiye? ‘**Abdî**-i aķķar bulamaz

[60b]

-196-

Feülün Feülün Feülün Feül

- 1 Eyâ kilc zâr-ı şikeste zebân
Nedir bende böyle harîr ü figân
- 2 Niçün başdan ayağā giydin siyâh

- Nedendir gözünden akar kara kan
- 3 ‘ Aceb mäh-ı mâtem mi girdi bugün
Ki âşâr-ı mâtem yüzünde ‘ ayân
- 4 Cenâb-ı hüsnine ne itdi Yezîd
Taḥammül iderseñ kılayım beyân
- 5 Değişdi bir içim şuya dînini
O ḥinzîra disün mi yâ Müselmân
- 6 Anuñ irtikâb itdüğü töhmeti
Ne itdi şeyâṭın ve ne ins ü cân
- 7 N’ola olsa çirk-âb-ı la‘ net hemân
Revân-ı Yezîd’e müselsel revân
- 8 Şehîd itdi evlâd-ı Peyğamberi
Akıtdı zemîne dem şebperi?
- 9 Ne korkdı Hudâ’dan ne itdi ḥayâ
Bu ḥâle kodı zâde-i Ḥaydar’ı
- 10 İhânetde âl-i Resûle ḥabîş
Bırakdı ebb ü ceddini çok giri
- 11 Bu cür’etiñe andan şudûr eyledi
Cehennem olursa degil çok yeri
- 12 Olur kendi gibi sezâ la‘ netine
Teşâḥub idenler o bed-aḥteri
- 13 Beyân it efendi be-ḥükm-i şer‘ î
Degil mi teşâḥub küfr [ü] kâfiri
- 14 N’ola olsa çirk-âb-ı la‘ net hemân
Revân-ı Yezîd’e müselsel revan
- 15 Bunuñ şerhini itme benden su’âl
Beyân eylemek mahal
- 16 Murâd eylesem zerresin yazmağı
Çeker dîdem perde farṭ ı melal
- 17 Tamil edilse geçen mâ-cerâ
Yanarsuz gayretle levḥ-i ḥayâl
- 18 Olub giryândan gözlerim hemçü gül

Serm oldu gūyā sūfale mesel

- 19 Sığışmaz hele maḥşerin cürmüne
O mel‘ ūnuñ itdügi cürm ü vebāl
- 20 Kalem kankı birin beyān eylesün
Yetişmez bu baḥşe tınāb ü maḳal
- 21 N’ola olsa çirk-āb-ı la‘ net hemān
Revān-ı Yezīd’e müselsel revān
- 22 Hūdā’dan ḥayā itmedi ol la‘ net
Olup ḥānedān-ı Resūle mehin
- 23 Bu vaż‘ -ı ğarībe şaşup kaldılar
Yehūd u Nişār itsün ehl-i dīn
- 24 Ne sū-i ‘amel işledi ol sefir
Revā görmez anı daḥı müşrīkin
- 25 Dem ehl-i beyt-i Muḥammed ile
Yarın kırsa meydāna bint-i Emīn
- 26 Dem ehl-i beyt-i Muḥammed ile
Olup kıbkızıl Kerbelā’da zemīn
- 27 O ḥūn ile ālūde gömlekleri
Yarın kırsa meydāna bint-i Emīn
- 28 Hūzūr-ı Hūdāda bu dehşet ile
Ne söyler ‘aceb ol cehennem cebīn
- 29 N’ola olsa çirk-āb-ı la‘ net hemān
Revān-ı Yezīd’e müselsel revān
- 30 Terāfu‘larında bulunsam n’ola
Kuşardım meserretle sağ u şola
- 31 ‘İyāb u zihāb eyledikçe hemān
Tükürsem yüzine anuñ bol bola
- 32 Hītām-ı terāfu‘da bend eyleyüp
Yezīdī cünīdī ile kol kıola
- 33 Sürüp dūzaḥuñ kıa‘ rına cümlesin
Bu tarz ile mel‘ ūn cezāsın bula
- 34 Hūlūd üzre olsun mu‘ azzeb-i ḥabīs

Kemāl-i arāretle beñzi şola

- 35 Du‘ ā eyle ‘ **Abdī** hele şimdilik
Yılan ve çıyanla kabri ola
- 36 N’ola olsa irk-āb-ı la‘ net hemān
Revān-ı Yezīd’e mūselsel revān

-197-

Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilātūn Fā‘ ilūn

- 1 Bende-i an-kāh-ı ‘ aşkım inkıyādım var aña
Ser-firū itmem cihāna istinādım var aña
- 2 İtmişem ūlfet umār u neş’esine tā ezel
Terk-i cām-ı ‘ aşk itmem i‘ tiyādım var aña
- 3 Bir gūn eyler menzil-i maķşūda vāşıl gōnlūmi
Reh-berim pīr-i muğāndır i‘ timādım var aña
- 4 Kayd-ı īmān kŭfrden gerdenim āzādedir hep
İntişāb-ı ‘ aşk itdim i‘ tıķādım var aña
- 5 Bir kez olsun yāri tenhā bulmağa yok mı arīķ
‘ **Abdiyā** tebliĝe bir murādım var aña³²²

[61a]

-198-

Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn

- 1 Berāy-ı şayd-ı dil zŭlfūn o āfet-i dāne uydurmuş
Dŭ-eşmim dil-firībini dāne-i bādāma uydurmuş
- 2 Aıkdan vaşla dā’ir arf-i vāḥid söylemez ammā
Dŭ musarra’ leb-i dil-cŭsını ihāma uydurmuş
- 3 Yalan yazmak iŭn aĝzımdan ol şŭḥ
Raķīb olmasa ḥabersiz mŭhrŭmŭ bir nāme uydurmuş
- 4 ‘ Azīz-i Mısıır olsa ok mu şol zāt-ı muallā kim
Reşānetde binā-yı himmetin iḥrāma uydurmuş
- 5 Nie ḥaṭṭ-ı gŭzārım uymadı aḥkām-ı taķdīre
Kimi gōrdŭ kim ‘ **Abdī** olan encāma uydurmuş

³²² Vezin kusurludur.

-199-

Қыт'а

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Türk'e fırsat virme yā Rab şekl-i biryān olmasun
Hātırı her dem yıkılsun göñli şādān olmasun
Hāşılı ensāb olamaz Türk'e mihmān olmasun
Türk'e lāyık biñ topuz ver biri noqşān olmasun

-200-

Fıtnat³²³

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Şā'ir-i mu'ciz-şi'ār olsun 'aceb mi Fıtnatā
Nev-be-nev feyz-i İlāhī ṭab'ıma ilhām iken

-201-

Rāğıb Paşa Merhūm³²⁴

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Rāviyā Rāğıb dağı bu şi're nā'il olmadı
Bilmezem Fıtnat nice nuṭq itdi şāhibim iken

-202-³²⁵

Ferd

'Alev isterseñ ḥ^vāre-i āb-ı āteşin ola
Hüsnuñ nā-būd olur belāya şiddetle şu'ūdundan

-203-³²⁶

Ferd

āmā nedür sevdi dehrin mātem pür-şūr ile
Bir dükkānda yapılr tabut-ı naḥl-i söz ile

³²³ Bu beyit divanda gazelin 5. beyti olarak geçmektedir, bk FTD g. 42, s. 352, (Çeçen, 1996).

³²⁴ Bu beyit Rāğıb Divanında bulunmamaktadır.

³²⁵ Vezni bulunamamıştır.

³²⁶ Vezni bulunamamıştır.

-204-

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

İbtidā-yı ' ameliñ āhiri der-piş gerek
Kār-ı evvelde kişi ' ākıbet-endiş gerek

-205-

Ferd

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Yā gelme meclis-i sitem āmiz-i ' āleme
Yāhüd taħammül eyle zuhūr eyleyen gama

-206-

Ferd

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Kızını pīr-i muğāniñ ben alup oğlunu sen
Şöyle bir dīn ulusu kāfire dāmād olalım

-207-

Ferd

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Külāh eyler baña vuşlat deminde ol be-her-hafta
O şüh-ı Mevlevi ' uřřākı neyle itdi efgende

[61b]

-208-³²⁷

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Bir gice yüz sürsem olmaz mı didüm ol sineye
Nāz ile didi bakılmaz gicede āyineye

-209-³²⁸

Müfred

Yār sinesin āyineye beñzetdim
Vah vah ğalaş itdim ayı neye beñzetdim

³²⁷ Bu beyit Bağdatlı Ruhî'ye aittir, bk. RD, g. 1010, s. 972, (Ak, 2001).

³²⁸ Vezni bulunamamıştır.

-210-

Beyt

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Müselmān şüretinde kim bilür kâfir midir zülfüñ
Günāhı söyleyenler boynuna bizce karanlıktır

-211-

Beyt³²⁹

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Çin-i zülfüñ miske beñzetdim haţāsın bilmedim
Key perişān söyledim yüzler³³⁰ karasın bilmedim

-212-

Beyt

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Muşhaf-ı hüsnüñ görüp büstān içinde serviler
Tırmayup başa şalar Kır'ān okur oğlan gibi

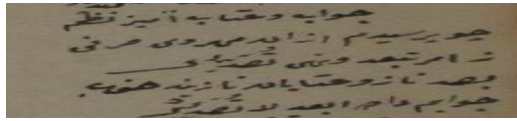
-213-

Beyt

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Bir katre mürekkeb mi eyā hāl-i ruḥ-ı yār
 virdi hüsnüne kudret kaleminden

-214-

-215-

Kezā Ḥaţime

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Dün yine bir yār didi kim ey **Hatifi**³³¹

³²⁹ Bu beyit Ahmet Paşa'ya ait olan gazelin ilk beyti olarak geçmektedir, bk. APD. g.191, s. 245. (Tarlan, 1966).

³³⁰ yüzler: bu yüz, bk. APD.

³³¹ Hangi Hatifi olduğu bilinmemektedir.

Gel me' ānī defterin harf it beyān-ı mūstaķīm
Lafz'ullāh söylemege me'mūl olur mı sözün hīç
Ben didim kim bu nedir E 'stağfirullāh el- ' Azīm

-216-

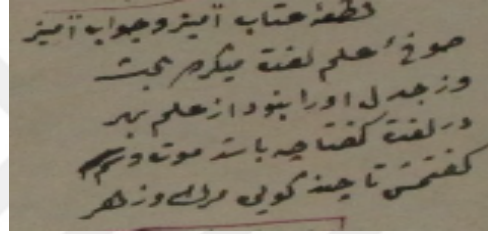
Rubā' i

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Dīde-i āfet nigāhıñ sözüme özüme ħastedir³³²
Şimdi zīrā ' ālemiñ meylı o çeşm-i mestedir
Ĥaṭırmıdan ġam çözülse ey büt-i muṭrib n'ola
Saña göñlüm rīşte-i şevķ ü ṭarabla bestedir

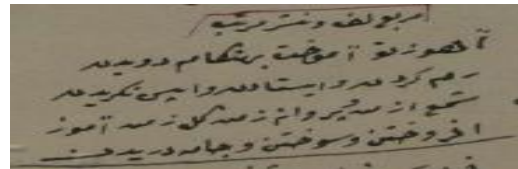
-217-

Ḳıṭ' a-i ' İtāb-āmiz ü Cevāb-āmiz³³³

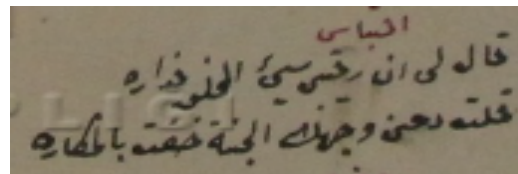
-218-

Murabba' -ı Lef ü Neşr-i Müretteb³³⁴

-219-

İktibās³³⁵

³³² Vezin kusurludur.

³³³ Bu şiir Arapçadır.

³³⁴ Bu şiir Arapçadır.

³³⁵ Bu şiir Arapçadır.

-220-

Müfred

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Açup sākī rakībe sâid-i billûrî göstermiş
O Fir' avuna yed-i beyzâ gibi bir nûrî göstermiş³³⁶

[62a]

-221-

Sahn-ı Rızâ Konyalı³³⁷

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Āşikār āhvāl-i mezmūmum saña yā Rabbenā
Kıl nazar 'afvîñla lutf eyle baña yā Rabbenā
- 2 Gerçi bî-hadd işlerim envā' i dürlü maşiye
Cürmümü bildim muḳarrem dā'imā yā Rabbenā
- 3 Hiç tarīk-i istikāmetle revāyiş kılmadım
Tarz-ı eṭvārım kamu hep nā-revā yā Rabbenā
- 4 Nefs-i emmāre ile uğraşdıķça bir dad almadım
'Āsiyim destim tehī 'ömrüm hebā yā Rabbenā
- 5 Raḥmetiñden kulların kaç' -ı ümīd eyler mi hiç
Zāt-ı pākiñle gönüldür āşinā yā Rabbenā
- 6 Şol Hābibiñ Aḥmed'e ümmetligim kıldıñ naşīb
Ḥamd aña Peyğamberimdir Muştafa yā Rabbenā
- 7 Rûz-ı maḥşerde bizi rüsvā-yı 'ālem eyleme
Şoñra kan ağlar şehīd-i Kerbelā yā Rabbenā
- 8 Bu Rızāyā Rabbenā dā'im rızāñ eyler taleb
El-āmān olsun meded senden 'atā yā Rabben

-222-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Terahḥum eyle inşāf it kerem kıl dil-ber-i ra' nā
Yeter 'āşıqlara ğayrı çok itdiñ nāz-ı istiğnā
- 2 Ne ḥikmet derd-i hicrañla taḥammül ḳalmadı şabrah
Kan ağlar gözlerim ḥasret-keş oldum ḳāmet-i bālā

³³⁶ Vezin kusurludur.

³³⁷ Hangi Rızâ olduğu bilinmemektedir.

- 3 Cüdā düşdüm efendimden dem-ā-dem eylerim zārī
Niçün ağyār şanup yāri varup yār itdiñ āgyāra
- 4 Cihānda görmedim ašlā seniñ gibi cefā-kārı
Beni sen Kays iken Mecnūn idersiñ saçları leylā
- 5 Muḥabbet bezmine teşrīf iderseñ kıl bizi da‘ vet
Dem-i vuşlatda lāyıkdır ‘alāka girdeye ülfet
- 6 **Rızā** ‘aşık cemālīñ bāğına bir kere kıl minnet
Yüzünden derdlere dū-çār olan dermān arar ḫālā

-223-

8’li Hece Ölçüsü

- 1 Didim ey dil-ber-i ra‘ nā
Didi çok bizde istiğnā
Didim nāz itme sen n’olsun
Didi ma‘ nā dimez ammā
- 2 Didim raḥm eyle inşāf it
Didi bī-çāre var sen git
Didim gülşānımız minnet
Didi bülbul misin şeydā
- 3 Didim şun şāğara bāde
Didi nūş itsün üftāde
Didim ‘aşk bezmi āmāde
Didi lākin degül tenhā
- 4 Didim ‘aşık **Rızā** ḫaste
Didi dirlikde dem-beste
Didi āheste āheste
Didi şādık mısın güyā

-224-

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ādeme feryād u efgān itdiren derd ü belā
Başına dünyāyı zindān itdiren derd ü belā
- 2 Müşkil işdir derdiyle bī-çāre kalmak müşkil iş
Şübhe yok muhtāc-ı dermān itdiren derd ü belā
- 3 Tatlı cānından uşanmak gelse ister olma ki
Ḥālbūki nādim peşimān itdiren derd ü belā

- 4 H ber alup eylemek her kimsenin k rı degül
G zleri n  anıyla giry n itdiren derd   bel 
- 5 P r-keder  am-n k ider  ay u mer  ı artırır
G z göre   a lı n per   n itdiren derd   bel 
- 6 Bu den  d ny da r  at bulmadı gitti **R   **
Hep sağa   k-ı gir b n itdiren derd   bel 

-225-

F   il t n F   il t n F   il t n F   ilün

- 1   yle bir    ib-vef  ister g   l meşreb bu y 
 uluna   dik fet  ister g   l meşreb bu y 
- 2 Derdime em y rama merhem gibi hem-dem olup
  lden ağlar   in  ister g   l meşreb bu y 
- 3   adr-i  ıymetden bil p her dem en  olsun dirim
Meh-cebini p r ziy  ister g   l meşreb bu y 
- 4 R   [u]  eb fikr-i  ay linden fer m   itmeyüp
 ltif t  d  im  ister g   l meşreb bu y 
- 5 Günde ona    ıram    beş g   n itsün su  l
  dik- ne dil-g   a ister g   l meşreb bu y 
- 6 Derd-mend      ık **R   **   y n-ı hicr n olmayup
Her va t z v  -i  af  ister g   l meşreb bu y 

-226-

F   il t n F   il t n F   il t n F   ilün

- 1   mmeti n    si  ef   at  ıl H   b-i Kibriy 
Lu f-ı i   n-ı   in ye  ıl H   b-i Kibriy 
- 2 Sen   u  t-ı ümmete rahm   ef   at k n s  n
  Ar a-i ma  erde   cet  ıl H   b-i Kibriy 
- 3 Dest-g r-i ümmeti   ft deni n sensi n hem n
Gel deyü bir kez i  ret  ıl H   b-i Kibriy 
- 4 Z r-i sanc   n bizi z llinde H      r eyleye
Da  vet-i b   -ı bel  at  ıl H   b-i Kibriy 

- 5 Reste it ümmetleriñ virme zebānı destine
Nā'il-i veche sa'ādet kıl Ḥabīb-i Kibriyā
- 6 İki 'ālem şāhı sensiñ enbiyālar serveri
Vāşıl-ı beyti leṭāfet kıl Ḥabīb-i Kibriyā
- 7 Mücrime dirler şefā' at bu **Rızā** kem-ter gibi
Cānib-i yāre delālet kıl Ḥabīb-i Kibriyā

[62b]

-227-

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Ādet itdiñ kendiñe nāz-ı edāyı dil-berā
Nāz-ı istiğnāña yaqdıñ bu gedāyı dil-berā
- 2 Şanıña düşmez faķır iḥsānıña mālİK degil
İtmediñ taṭbīb-i ḥāṭır mübtelāyı dil-berā
- 3 'Ādet olmuş gerçi nāz itmek kamu ḥübānlara
Lākin istiğnā deyü eyleyen cefāyı dil-berā
- 4 Her ne deñlü var ise ğam-nāk olan erbāb-ı dil
Rūyuña baksa bilür zevķ-i şafāyı dil-berā
- 5 Zümre-i aġyār ile yār olduñ inşāf itmediñ
Yād gibi yabana atdıñ āşināyı dil-berā
- 6 İştİYāķın zātıña baḥş itmedin 'āciz iken
Āḥır-i insān kıyās itdiñ **Rızā**'yı dil-berā

-228-

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Var muḥabbet dil-berā benden saña senden baña
Ülfet olsun dā'imā benden saña senden baña
- 2 Bende senden sende benden hiç ferāġat gelmeyüp
Olmalı 'ahd [ü] vefā benden saña senden baña
- 3 Yek-vücūd-ı evlā-yı benlik? nedir senlik nedir
Luṭf [u] iḥsān 'aṭā senden baña benden saña
- 4 Ayır ğayrı olmasun cevır [ü] cefā endişemiz
Yā gerek zevķ [ü] şafa benden saña senden baña
- 5 Tek seniñle olalım 'ālemde gel derd ortaġı

Hem ʃabīblik hem devā senden baña benden saña

- 6 ‘Āşıkun ma‘ şūḵ **Rızā**’sın gözlemek mu‘ tādıdır
Olmasun hışm-ı cezā benden saña senden baña

-229-

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Dil-ber ʃadehlerden bāde içersiñ
Her gün güşād bezm-i mey-ḥāne gel git
İltifā[t] itmeden gelür geçersiñ
Gücendireñ beni dükkāna gel git
- 2 Behre-dār olursañ himmet alursañ
‘Ahd [u] ikrārında şādık olursañ
Ehl-i ‘aşıkun sen kıymetini bilürseñ
Terk eyleme bezm-i ‘irfāna gel git
- 3 Nā-dānıla şaḳın yār olma dilber
ʃorḳarım olursuñ soñra mükedder
Mübārek yüzleri bedr-i münevver
Yād [u] yabana at yārāna gel git
- 4 Görmesem ben seni dil ʃarār kılmaz
Ḥaşre dek mest olur gider ayılmaz
Rızā bī-çāreyi terk eylemek olmaz
Kerem gözleri mest-āne gel git

-230-

11’li Hece Ölçüsü

- 1 ʃaldı gözlerimde yāriñ ḥayālī
Vaṭanımdan itdi āvāre ğurbet
Yaḳdı kül eyledi ben bī-çāreyi
Ḥasret itdi beni şol yāre ğurbet
- 2 İftirāk āteşi yaḳdı vücūdum
Yanmaḳda pür ‘alev çıkar mı dūdum
Āh ile vāh ile ‘ömrü nuḳūdum
Geçmekdedir böyle ne çāre ğurbet
- 3 Göndersem yārime bir nāme olsun
Ben gibi gözleri yaş ile ʃolsun
Aryanlar bizi ğurbetde bulsun
Düşürdü **Rızā** efkāra ğurbet

-231-

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Luṭf idersiñ sevdigim ḥalka ziyān itdirme hīç
Ḥālîmi sen bil de aḡyāra beyān itdirme hīç
- 2 Zümre-i nā-dāna yüz gösterme fırşatın bulmasun
Bed raḡīblerle bize arada ḡan itdirme hīç
- 3 Ben de iḡfā eyleyem dilber seniñle ülfeti
Ḡulḡule virme cihana rāyegan itdirme hīç
- 4 Gözleriñ aḡkāmını ebrūlarıñ icrā ider
Uḡrın uḡrın oḡ atup ḡadem-i keman³³⁸
- 5 Ḳaṭ'ı pāy itdirme luṭf it āsitānıñdan baña
Ḳā'il olma nefsime terk-i vaṭan itdirme hīç
- 6 'Id-i vaşlıñda fedā kıldım buse cānānıma
Ben seniñ ḡurbānıñım cemāl-i cān itdirme hīç
- 7 İftihārım ser fedā itmek seniñ rāhıñda ben
Göz göre ki küşeme çeşmim nihān itdirme hīç
- 8 İbtidā-yı ḡurbān-ı zātıñda ri' āyet var ise
Bu Rızā'ya raḡm idüp güldür fiḡāndan hīç

-232-

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Ben seniñ 'aşkıñla yandım kül oldum
İnan hey ḡaşları kemān şorma hīç
Ḥūblarıñ serveri ben seni buldum
Menendiñ görmedim inan şorma hīç
- 2 Kerem kıl ülfeti ḡaṭ' itme benden
Ferāḡat eylemem sen sīm-tenden
Cihānı virseler geçmezim senden
Benim ḡālîm saña 'ayān şorma hīç
- 3 Gerçi sen dil-bere yār mı bulunmaz
'Āşkıñ ḡalbinde nār mı bulunmaz
Ṭarîḡ-i 'aşkıñda kār mı bulunmaz
Gelince ey ḡaḡḡā daha şorma hīç

³³⁸ Vezin kusurludur.

- 4 Pür cisminden bir tel yâdigâr olsun
Şadâkat kimde âşikâr olsun
Rızâ'ya her zamân iftiḥâr olsun
Bende ne var bilmem amân şorma hiç

[63a]

-233-

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Mübtelâ-yı derd olan dermân bulamazsa ne güç
Cân bedenden kurtulup cânânı bulmazsa ne güç
- 2 Kıl nazar men lem yezuk lem ya' rifün temşiline
Gözleri a' mâ ḡalup elvânı bulmazsa ne güç
- 3 Âdemiñ mestür olur 'ummânı dil beytinde hep
Teşnelikden geçüp 'ummânı bulmazsa ne güç
- 4 Kâni' niñ destinde miftâḥ-ı ḡazîne bâbınıñ
Kenz-i lâ-yefnâya kim imkânı bulmazsa ne güç
- 5 Kim ki mazḡar düşmeyüp el-faḡr [u] faḡr-i seyrine
İftiḡâr-ı tâmiyla sultân bulmazsa ne güç
- 6 Şol kişi da' vâ-yı İslâmiyet eyler mi dil-ber
ḡalb anda ḡayret-i imânı bulmazsa ne güç
- 7 'Ârif-i billâh olan buldu cihânda bulduḡun
Ey **Rızâ** her kim gelüp 'irfân bulmazsa ne güç

-234-

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Mübtelâ-yı veche cânân olmuşum yâ Rab meded
Râh-ı 'aşḡında fedâ-yı cân olmuşum yâ Rab meded
- 2 Her kaçan itse teşādüf rû-be-rû eyler 'itâb
İltifât-ı yâre şâyân olmuşum yâ Rab meded
- 3 Ḥ^vâb -ı rāḡatdan cüdâ oldum düşüp efkâra ben
Ben giriftâr-ı giryân olmuşum yâ Rab meded
- 4 Nûş idüp dest-i muḡabbetle bu 'aşḡıñ yâresin
Bir ayılmaz mest-i hicrân olmuşum yâ Rab meded
- 5 Zümre-i âḡyâr ile gördükçe yârı âh n'idem

Şehr-i ğam kırbetde mihmān olmuşum yā Rab meded

- 6 Bir alay ğam leşkeri gelmiş baña eyler hücum
Tığ-i ħarbe cism-i kılkān olmuşum yā Rab meded
- 7 Bu Rızā'yı lutf idüp şād ile nā-şād eyleme
Her tarafından kılbı vırān olmuşum yā Rab meded

-235-

Müfred

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

İ' timād itme gönül ağıyār iderse iltifāt
Çāre yok farz et arar virmez saña ğamdan necāt

-236-

Müfred

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Sa' y eyle gönül yaz oku taḥşıl-i kemāl it
Ḥaḳda ḫayr olan ise evsātına māl it

-237-

Müfred

Ey gönül aḫz-ı 'aṭānı ez-ber it
Ne okursañ en muḫkem ez-ber it

-238-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Cihān tab'ınca ey dil inkılab olmak ne mümkündür
Gelür bir ğam dem-ā-dem neş'e-yāb olmak ne mümkündür
- 2 Felātün-ı zamān olsun yine 'ālem-pesend olmak
Ḳamu ḫalk ittifaḳıyla şebāb olmak ne mümkündür
- 3 Saña nā-ḫoş da dirler ḫoş da dir ḫalk-ı cihān ey dil
Murād gicesiniñ her gün cevāb olmak ne mümkündür
- 4 Ne dürlü reñge girmiş olsa kıand olmaz nāmıñ zīrā
Hezār eczā ile mah āfitāb olmak ne mümkündür
- 5 Ḥudā maḫbūbunuñ vaşşāfı ancak cümlemiz 'āciz

Ğuluñ ‘ indinde evşāfı ħisāb olmak ne mümkündür

- 6 Dū ‘ ālem faħridir ser-i tācıdır Pey-ğamber anıñ hep
Ĥaber-dār olmayanlar feyz-yāb olmak ne mümkündür
- 7 Ana eflākı tezyīn eyledi teşrīfin içün Ĥağ
Ĥağğun ma‘ mūrudur kaçır-ı ĥarāb olmak ne mümkündür
- 8 Feleklerde melekler ins [ü] cin hep bağş-ı cān itse
Ğubār-ı pāyine lāyık rikāb olmak ne mümkündür
- 9 Bilirsūñ ızın-i Ĥağ’la ey **Rızā** kılsa şefā‘ at ol
Ne deñlü bir kuşūr olsun ‘ azāb olmak ne mümkündür

-239-

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Saña ey dil-ber iħsān-ı Ĥudādır gözler ebrūlar
Kemāl-i kudret-i medħe sezādır gözler ebrūlar
- 2 Görüp ağmāz-ı ‘ aynıñ ĥūn ider erbāb-ı diller hep
Ne seyf-i tiz imiş mübrem belādır gözler ebrūlar
- 3 O şık kirpikleriñ reng-i siyāhı n’eylesün kemān
Cihāna bir bedel-i ‘ ālem-i bahādır gözler ebrūlar
- 4 Anıñcün iftirākın kimse maṭlūb eylemez ser-mū
Ne dökülüp cev‘ olsağ ġaddār gözler ebrūlar
- 5 Egerçi cevre mā’il ‘ āşıka vefğ müessesdür?
Cefā ħanūnı müştāk-ı şafādır gözler ebrūlar
- 6 Gerek diğğatde gerek bezm-i muħabbetde
Zihī şayyād-ı murğ-ı ĥümādır gözler ebrūlar
- 7 **Rızā**’nuñ yek-naẓarda raħm-ı şāyān olduğın bildi
Rumūz-ı *künt ü kenze*³³⁹ āşinādır gözler ebrūlar

-240-

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Mübtelā yoğ bir vefāsız yāre şimdi mübtelā
Cān-ı dilden olmuşum dil-dāra şimdi mübtelā

³³⁹ “Ben gizli hazineydim bilinmek istedim” Kudsî hadis.

- 2 Mübtelâlık müşkil iş bilmez ne bilsün çekmiş
Bi'z-zarûr oldum düşüp efkâra şimdi mübtelâ
- 3 Yanmadık hiçbir perim var mı ser-â-pâ yanmışım
Nâzlı yâre 'âşık-ı âvâre şimdi mübtelâ
- 4 Ta' n idersen hûbsun 'âşıkları aķdemleri
Ben de oldum sen gibi bu kâre şimdi mübtelâ
- 5 Böyle feryâd [u] fiġân itmekdeyim vaķt-i seher
Bendeñiz bûlbûl gibi gül-zâre şimdi mübtelâ
- 6 Bundan ol taşrada cânân arardım var deyü
Kaşr-ı dilde bu **Rızâ** hûnkâra şimdi mübtelâ

[63b]

-241-

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Ne deñlü var ise erbâb-ı 'irfân
Taḥsîn ider seni dil-ber ser-â-pâ
Meyl itmedüñ yokdur saña bir insân
Cümle 'âlem seni ister ser-â-pâ
- 2 Kesilmez mübtelâ şaġında şoluñda
Bend-i bâzû gibi tırır koluñda
Ehl-i diller cem' olmuşlar yoluñda
Vaşfuñ ile ġazel söyler ser-â-pâ
- 3 Āh alma sevdiğim şâdık olandan
Merḥamet zâtına lâyıķ olandan
Sitem itme cismiñe 'âşık olandan
Ehl-i iştiyâķa göster ser-â-pâ
- 4 Hûbluķ iḥsân itmese saña lem-yezel
Ḥüsnüñ zekâtını vormeli ġuzel
Medḥiñde söylese **Rızâ** çok ġazel
Vaşfiñ yine almaz defter ser-â-pâ

-242-

8'li Hece Ölçüsü

- 1 Şaķın nâ-ehl ile durma
Celîs ü hem-demi olma
Görünmez ülfet anuñla
Kederdir ķalbe keşretdir

- 2 Tarîk-i ‘ aşka gizler
Sevdâyı ref’ ider dilden
Kederdir ‘ aşıkuñ kârı
Hemân ‘ uzletle halvetdir
- 3 Hâkikat halvet oldur ki
İderler dillerine hâli
Sevdâdan ayrılup gel ki
Aşıl ‘ uzlet bu ‘ uzletdir
- 4 Buña ‘ uzlet dinlemez³⁴⁰
‘ Āşıka ‘ ayn-ı ‘ ināyetdir sa‘ ādetdir

[64a]

-243-

Beyt³⁴¹

Mef’ ulü Mefā’ ilü Mefā’ ilü Fe’ ulün

Koymazsa bizi cennete ger zāhid-i ḥod-bîn
Tek görmeyelim rûyını vallāhi işābet

-244-

Beyt

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

Miyānın aldım āgūş-ı ḥayāle
Yine ser-rişte buldum kıl ü kâle

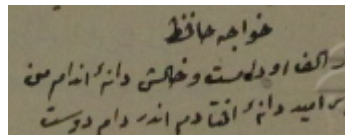
-245-³⁴²

Müfred

Ġarażım ḥāl-i dil-zārımı ‘ arz itmek idi
Baḥş-ı zülfine düşüp dil-süz uzandı gitti

-246-

Ḥ’āce Ḥāfız

³⁴⁰ Bu dörtlük eksik verilmiştir.

³⁴¹ Bu beyt Dertli’ye ait olan şiirin 4.beytidir, bk. ADD Nu.62. s.122, (Birgören, 2011).

³⁴² Vezni bulunamamıştır.

-247-

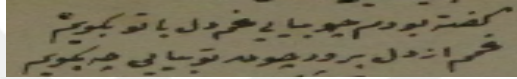
Ġāzel-i Nā-tāmām

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ney etmese nevādir-i ehl-i 'aşka sâzdır hāmem
Nevā-yı ehl-i derd her nefes-i dem-sâzdır hāmem
- 2 Ney-istān-ı tecelliden kesilse bir 'aşadır kim
Yed-i beyzā şāh-ı külbe? icâzdır hāmem
- 3 Lebin öpsem olur öpsem ona toğdur sükūt itsem
Benim gönlümce bir cānāne-i hem-râzdır hāmem

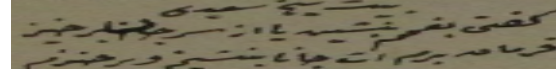
-248-

Beyt-i Şeyh Sa' dī³⁴³

-249-

Beyt-i Şeyh Sa' dī³⁴⁴

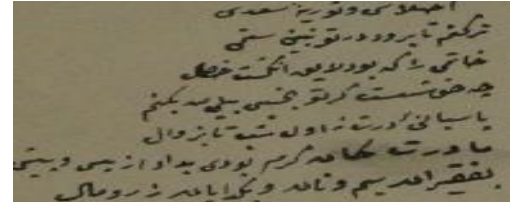
-250-

Tecnīs-i 'Arabi³⁴⁵

-251-

İhtilāsı vü Tevrīye-i Sa' dī³⁴⁶

³⁴³ Bu beyit Farsçadır.

³⁴⁴ Bu beyit Farsçadır.

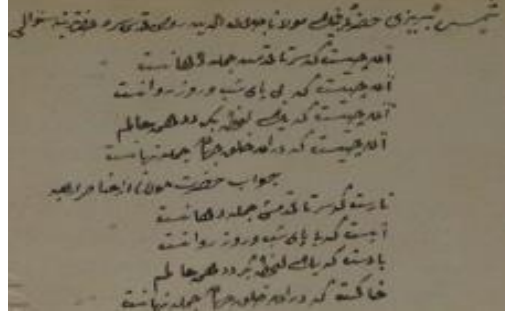
³⁴⁵ Bu şiir Arapçadır.

³⁴⁶ Bu şiir Farsçadır.

[64b]

-252-

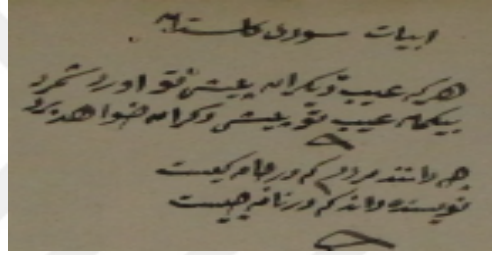
Şemsî-i Tebrîzî Hâzretlerinüñ Mevlânâ Celâle'ddîn Rûmî Kuddise
Sırruhû Hâzretlerine Su'âlî³⁴⁷

[65a]

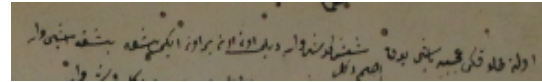
-253-

Ebyât-ı Sûdî-i Gül-istân³⁴⁸

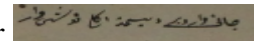

[65b]

-254-³⁴⁹

Söylemez dilsiz degül vechi vardır canı vardır

var

-255-

Nâbî³⁵⁰

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Sezâ-yı tîğ olur haddi tecâvüz eyleyen mûlar
Anın çün tîğden âzâdedir müjgân ile ebrular

³⁴⁷ Bu şiir Farsçadır.

³⁴⁸ Bu şiir Farsçadır.

³⁴⁹ Vezni bulunamamıştır.

³⁵⁰ Bu beyit Nabi Divanında bulunmamaktadır, bk. ND. (Bilkan, 2011).

[66a]

-256-

Dertli³⁵¹

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Hâtrına gelür mi şorar mı bilmem³⁵²
Kirpikleri siyâh³⁵³ kalem kaşlı yâr
‘Aklı³⁵⁴ fikri gitmez oldu³⁵⁵ serimden³⁵⁶
Anadan gülmedik karîb³⁵⁷ başlı yâr
- 2 Göñül süvâr olup menzil irişmez³⁵⁸
Hûn-ı giryân³⁵⁹ deryâlara karışmaz
Çoğdan berü küskün³⁶⁰ oldu³⁶¹ barışmaz
Benim ile mercimegi taşlı yâr
- 3 Sefil Dertli gezer gurbet illerde³⁶²
Söylenür bî-hûde ismi dillerde³⁶³
Umutun kaç³⁶⁴ itse bekler yollarda³⁶⁴
Kaç melûl maḥzûn gözi yaşlı yâr³⁶⁵

-257-³⁶⁶

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Göñül ne yatarsıñ ğam-ı firkatde³⁶⁷
Aydınlık bir maḥalle var yürü³⁶⁸
İnanma münkiriñ bed-niyette³⁶⁹
Himmet ehli bir sulṭāna var yürü
- 2 Dost haber aldım³⁷⁰ seḥer yelinden
Bir haber gelmedi³⁷¹ cānān ilinden

³⁵¹ Bu şiir Dertli'ye aittir, bk. ADD, Nu. 130, s. 218, (Birgören, 2011).

³⁵² hâtrına gelür mi şorar mı bilmem: hatırlayıp sorar m'ola hâlimden bk. ADD.

³⁵³ siyâh:kara, bk. ADD.

³⁵⁴ ‘aklı: zikri, bk. ADD.

³⁵⁵ oldu: benim, bk. ADD.

³⁵⁶ serimden: dilimden, bk. ADD.

³⁵⁷ karîb: garib bk. ADD.

³⁵⁸ göñül süvâr olup menzil irişmez: esb-i aşka süvâr olsan yarışmaz bk. ADD.

³⁵⁹ giryâ: didem bk. ADD.

³⁶⁰ küskün: kūsülüdür, bk. ADD.

³⁶¹ “oldı” kelimesi divanda geçmemektedir, bk. ADD.

³⁶² sefil Dertli gezer gurbet illerde: Dertli seril sefil gurbet illerde, bk. ADD.

³⁶³ söylenür bî-hûde ismi dillerde: beyhûde şöhreti gezer dilllerde, bk. ADD.

³⁶⁴ umudın kaç³⁶⁴ itse bekler yollarda: yârim gelür deyü gözü yollarda, bk. ADD.

³⁶⁵ kaç melûl maḥzûn gözi yaşlı yâr: elleri kınalı gözü yaşlı yâr, bk. ADD.

³⁶⁶ Bu şiir Dertli'ye aittir, bk. ADD, Nu. 86, s. 158, (Birgören, 2011).

³⁶⁷ firkatde: zulmetinde, bk. ADD.

³⁶⁸ aydınlık bir maḥalle var yürü: kalk aydınlık bir mekâna var yürü, bk. ADD.

³⁶⁹ inanma münkiriñ bed-niyette: bağlanma münkirin bed mihnetinde, bk. ADD.

³⁷⁰ dost haber aldım: bir haber alalım, bk. ADD.

³⁷¹ bir haber gelmedi: dinle ki ne söyler, bk. ADD.

Âl-i Muḥammedi koyma diliñden
Bu ‘aşkla yana yana var yürü

- 3 Muḥammed-i şefî‘ ulu cezâda³⁷²
‘ Alî-el-Murtaẓâ şāhib-‘ âṭâda³⁷³
Ḥasan Ḥüseyn bedr-i feẓâda³⁷⁴
Ağlayarak ol dīvāna var yürü
- 4 Bir pîre didim ey pîr-i fânî³⁷⁵
Pîrim didi bana nedir ‘ irfânî³⁷⁶
Ben pîrime didim **Dertli**’ye dermânî³⁷⁷
Pîrim didi ‘ Âlişân’a var yürü

-258-³⁷⁸

11’li Hece Ölçüsü

- 1 ‘ Aşk derdine dermân şordum ‘ âlemde
Dirler Eflâṭun³⁷⁹ ne Loḳmân [ne] yazar
Erbâb-ı ‘ aşk olan ḳalurmuş ğamda³⁸⁰
Anlaruñ ṭālî‘ in³⁸¹ perîşân yazar
- 2 Bir şacı leylâya oldum mübtelâ³⁸²
Bu ‘ aşkuñ sevdâsı³⁸³ başlara belâ
Münkiri öldürmek şevâbdır ammâ
Menḥûş³⁸⁴ ḳâḏî üzerime³⁸⁵ ḳan yazar
- 3 **Dertli** der-gâhında³⁸⁶ olmuştır ğulâm³⁸⁷
Meştûr-ı cebînüñ³⁸⁸ ḥarf-i elif-lâm
Ḥâkimler ḥaḳḳımda yazamaz i‘ lâm
Yazarsa fermânım ‘ Âlişân yazar

³⁷²Muḥammed-i şefî‘ ulu cezâda: Muhammed’in şavkı rûz-ı cezâdır, bk. ADD.

³⁷³‘ Alî-el-Murtaẓâ şāhib-‘ âṭâda: Âl ü bendesine sâhib-atâdır. bk. ADD.

³⁷⁴bedr-i feẓâda: bedrî’ d-dücâdır bk. ADD.

³⁷⁵bir pîre didim ey pîr-i fânî: dedim ki bir pîre: ey pîr-i fânî bk. ADD.

³⁷⁶pîrim didi bana nedir ‘ irfânî: Pîr dedi: derdin ne eyle beyânı, bk. ADD.

³⁷⁷ben pîrime didim Dertli’ye dermânî: dedim pîre: nerde Dertli dermânı, bk. ADD.

³⁷⁸Bu şiir Dertli’ye aittir. bk. ADD, Nu. 132, s. 220, (Birgören, 2011).

³⁷⁹dirler Eflâṭun: ne Eflatun bilir, bk. ADD.

³⁸⁰ḳalurmuş ğamda: kalır mâtemde, bk. ADD.

³⁸¹ṭālî‘ in: ahvâlin, bk. ADD.

³⁸²bir şacı leylâya oldum mübtelâ: cihâna gelmemiş böyle dil-rubâ, bk. ADD.

³⁸³bu ‘ aşkuñ sevdâsı: aşk u muhabbeti, bk. ADD.

³⁸⁴menhus: zâlim, bk. ADD.

³⁸⁵üzerime: üstümüze, bk. ADD.

³⁸⁶der-gâhında: aşk yolunda, bk. ADD.

³⁸⁷ğulam: nâkâm, bk. ADD.

³⁸⁸cebînüñ: cebininde, bk. ADD.

-259-³⁸⁹

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

- 1 İkbāle zevāl irse [ne] var sende kemāl var
Mağrūr-ı kemāl olma ki ardınca zevāl var
- 2 Her bir kişiniñ t̄ali' i³⁹⁰ devletde bir olmaz
Bir loğmasını yidirecek bunda bir hāl var
- 3 Bir nefesle³⁹¹ kalsam şehe sultāna kul olmam³⁹²
Virān kalası³⁹³ hānede evlād ü 'ıyāl var
- 4 Āhvāl-i perişānımı şormazsıñ efendim³⁹⁴
Va'llāhi begim boynuña bu işde vebāl var
- 5 Dur olmağı ister mi kişi öz vatanından
Ey Dertli-i bī-çāre bu esrārda ne hāl var

-260-³⁹⁵

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nūr-ı hüsnüñ³⁹⁶ var iken hırşid-i t̄abān olmasun
Qadd-i mevzūnuñ yeter serv-i hırāman olmasun
- 2 Perde çek zülf-i siyāh hākdan bulut-veş 'āleme³⁹⁷
Māh hicālet görmesün³⁹⁸ hırşid perişān olmasun
- 3 Ehl-i 'aşk sırlar³⁹⁹ içer imānı artar 'aşk ile⁴⁰⁰
Şüfiye bal şerbeti olsun da imān olmasun
- 4 İns ü cīn dīv ü perī cümle⁴⁰¹ musahhar kıлмаğa⁴⁰²
Hātem-i la' lüñ yeter mühr-i Süleymān olmasun
- 5 Yeter⁴⁰³ 'aşkuñ derdine tedbīr-i dermān isteme⁴⁰⁴

³⁸⁹ Bu şiir Dertli'ye aittir, bk. ADD, g. 58, s. 118, (Birgören, 2011).

³⁹⁰ t̄ali' i: tālihi, bk. ADD.

³⁹¹ nefesle: başıma, bk. ADD.

³⁹² Bu beyit divanda 4. beyit olarak geçmektedir, bk. ADD.

³⁹³ kalası: olası, bk. ADD.

³⁹⁴ Bu beyit divanda 3. beyit olarak geçmektedir, bk. ADD.

³⁹⁵ bk. ADD, n. 30, s. 78, (Birgören, 2011).

³⁹⁶ hüsnün: veçhin, bk. ADD.

³⁹⁷ Bu beyit divanda 3. beyit olarak geçmektedir.

³⁹⁸ görmesin: çekmesin, bk. ADD

³⁹⁹ sırlar: camlar, bk. ADD.

⁴⁰⁰ Bu beyit divanda 5. beyit olarak geçmektedir.

⁴⁰¹ cümle: halkı, bk. ADD.

⁴⁰² Bu beyit divanda 2. beyit olarak geçmektedir.

⁴⁰³ yeter: derd, bk. ADD.

Ölmeyince derd-i dil⁴⁰⁵ ey **Dertli** dermān olmasun

-261-⁴⁰⁶

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Minnet eyledikçe ' aksine döner
Eylemeyim⁴⁰⁷ çarḥ-ı devrāna minnet
Rūz [u] şeb-i⁴⁰⁸ muḥabbet şem' ası yanar
Ḥācet degil māh-ı tābāna minnet
- 2 Ez-berden okuduk ' aşk kitābını
Añladık şūfīnūñ her şevābını
Sākī bize şundı⁴⁰⁹ ḥayāt ābını
Qalmamışdır āb-ı ḥayvāna minnet
- 3 Mü'minūñ⁴¹⁰ işine münāfık şaşa
Münkir⁴¹¹ başını қо ursun⁴¹² taşa
Qanā' at tācını giydikde⁴¹³ başa
Ne sulṭāna minnet ne ḥāna minnet
- 4 Erenler bezmine girmez nā-maḥrem
Bu yolda ser⁴¹⁴ viren olurmuş maḥrem
Dost derdinden buldum yarama⁴¹⁵ merhem
Dertli itmez şimdi⁴¹⁶ dermāna minnet

-262-⁴¹⁷

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Çekdigim⁴¹⁸ cefā senden degildir
Benim kendi baḥtım kara sevdiğim
Saña meyl virmek benden degildir
Göñül düşdü nedir çāre sevdiğim

⁴⁰⁴ Bu beyit divanda 6. beyit olarak geçmektedir.

⁴⁰⁵ derd-i dil: derdine, bk. ADD.

⁴⁰⁶ bk. ADD, Nu. 85, s. 156, (Birgören, 2011).

⁴⁰⁷ eylemeyim: etmeyelim, bk. ADD.

⁴⁰⁸ rūz [u] şeb-i: geceler, bk. ADD.

⁴⁰⁹ bize şundı: sundu bize, bk. ADD.

⁴¹⁰ mü'minūñ: müminler, bk. ADD.

⁴¹¹ münkir: münkirler, bk. ADD.

⁴¹² ursun: vursun, bk. ADD.

⁴¹³ giydikde: giyince, bk. ADD.

⁴¹⁴ ser: baş, bk. ADD.

⁴¹⁵ yarama: derdine bk. ADD.

⁴¹⁶ şimdi: gayrı, bk. ADD.

⁴¹⁷ bk. ADD, Nu. 113, s. 200, (Birgören, 2011).

⁴¹⁸ çekdigim: bana olan, bk. ADD.

- 2 Bir gonca açılmış⁴¹⁹ cemāl bağından
Bülbül-veş besler⁴²⁰ cān⁴²¹ budağından
Müjgān oklarından hüsran⁴²² tağından
Bağrım başı⁴²³ pāre pāre sevdiğim
- 3 Eger dost yoluna⁴²⁴ kurbān olursañ
Terk-i vücūd terk-i cihān olursañ⁴²⁵
Bir gün düşmañdan⁴²⁶ nihān olursañ
Nerde⁴²⁷ **Dertli** deyü ara sevdiğim

-263-⁴²⁸

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Şarāb-ı la' linüñ lezzeti dil-ber
Ne āb-ı Kevşer'de ne Zemzem'de var
Mu' ciz-i evşāfiñ⁴²⁹ ruğları⁴³⁰ aḥmer
Ne Mesihā'da ne Meryem'de var
- 2 Bu edā bu eṭvār bu serv ü kāmēt
Nedir bu sendeki yosma kıyāfet
Bu 'aṭā mürüvvet böyle seḥāvet
Ne Bermekiḥā'da⁴³¹ ne Ḥātem'de var
- 3 Bu cilve⁴³² bu şeydā⁴³³ bu nāziñ nāzlar⁴³⁴
Nedir **Dertli**⁴³⁵ sende bu şir'in sözler⁴³⁶
Ol⁴³⁷ kemān ebrūlar ol āhū⁴³⁸ gözler
Ne ḥūr [u] melekde⁴³⁹ ne Ādemde var

⁴¹⁹ Açılmış: almışım, bk. ADD.

⁴²⁰ besler: yad oldum, bk. ADD.

⁴²¹ cān: gül, bk. ADD.

⁴²² hüsran: hasret, bk. ADD.

⁴²³ bağrım başı: ciğerciğim, bk. ADD.

⁴²⁴ eger dost yoluna: sen gibi canana, bk. ADD.

⁴²⁵ olursan: olursam, bk. ADD.

⁴²⁶ düşmañdan: dü çeşminden, bk. ADD.

⁴²⁷ nerde: garip, bk. ADD.

⁴²⁸ bk. ADD, Nu 127, s. 214, (Birgören, 2011).

⁴²⁹ evşāfiñ: enfasın, bk. ADD.

⁴³⁰ ruğları: ey verd, bk. ADD.

⁴³¹ bermekiḥā'da: bermekî'de, bk. ADD.

⁴³² cilve: şive, BK. ADD.

⁴³³ şeydā: cilve, bk. ADD.

⁴³⁴ nāziñ nazlar: naz niyazlar, bk. ADD.

⁴³⁵ nedir Dertli: Dertli nedir, bk. ADD.

⁴³⁶ Bu dörtlük divanda 3. dörtlüğün 1. dörtlüğü olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁴³⁷ ol: bu, bk. ADD.

⁴³⁸ āhū: kara, bk. ADD.

⁴³⁹ melekde: peride, bk. ADD.

-264-

Müfred

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

‘ Aşkuñ ādābını Ferhād ile Mecnūn ne bilür
Birisi tağ adamı birisi şahrā adamı

-265-⁴⁴⁰

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Baḳup raḥm eylemez çeşmim yaşına
Gör neler eyledi⁴⁴¹ nev-civān bize
Virmesün bu ‘ aşkı⁴⁴² kullar başına
Ezelde virildi⁴⁴³ lā-mekān bize
- 2 Cāme-i şabrımı odlara yaḳdım⁴⁴⁴
Muḥabbet kemendin boynuma taḳdım
Yalın ayak keçe külāh bıraḳdım
Gör neler eyledi⁴⁴⁵ Ālišān bize
- 3 Siyāh⁴⁴⁶ ḳaşlarıña cāndan⁴⁴⁷ mā’ ilim⁴⁴⁸
Bir laḫḫa görmesem ‘ aḳl-ı zā’ ilim
Bir gün degül beş on güne ḳā’ ilim
Eyler bu cefāyı⁴⁴⁹ her zamān bize
- 4 Taksimde derd virüp⁴⁵⁰ dil-i nā-şādıma
Anıñ⁴⁵¹ içün Dertli dindi⁴⁵² adıma
Ne yāre ḫayrım var ne evlādıma
Āḫir ḫarām oldu ḫānümān bize

-266-⁴⁵³

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Ḥiṭāb-ı Elestte bezm-i ezelde

⁴⁴⁰ bk. ADD, Nu. 96, s. 176, (Birgören, 2011.)

⁴⁴¹ gör neler eyledi: durmaz cefa eder, bk. ADD.

⁴⁴² virmesün bu ‘ aşkı: böyle dert vermesin, bk. ADD.

⁴⁴³ ezelde virildi: çün ezeli vermiş, bk. ADD.

⁴⁴⁴ Bu dörtlük divanda 3. dörtlük olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁴⁴⁵ neler eyledi: ne etti adil, bk. ADD.

⁴⁴⁶ siyāh:keman, bk. ADD.

⁴⁴⁷ cāndan: ezel, bk. ADD.

⁴⁴⁸ Bu dörtlük divanda 2. dörtlük olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁴⁴⁹ eyler bu cefayı: etmese bu cevri, bk. ADD.

⁴⁵⁰ virüp: düştü, bk. ADD.

⁴⁵¹ anıñ: onun, bk. ADD.

⁴⁵² dindi: denmiş, bk. ADD.

⁴⁵³ bk. ADD, Nu. 90, s. 162, (Birgören, 2011).

Şadıkıyla⁴⁵⁴ ikrâr virenlerdeniz
Gönül gezdirmeyiz ğayri güzelde
Biz Cemâl'ullâh görenlerdeniz

2 Bir *kün*⁴⁵⁵ emri ile halk oldu cihân⁴⁵⁶
‘Arş-ı kürsi levh-i kalem bu eşyâ⁴⁵⁷
*Nefhatü min ruḥi*⁴⁵⁸ didikde Mevlâ
Vücüd-ı Âdem’e girenlerdeniz

3 Biñ dürlü renge⁴⁵⁹ bezet **Dertli**
Gâh⁴⁶⁰ kısalt gâh uzat **Dertli**
Bâb-ı vilâyetde gözet **Dertli**
Şat yabancı degül erenlerdeniz⁴⁶¹

-267-⁴⁶²

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Kande görsem sevdiğim⁴⁶³ kec kec nigâh eyler baña
Taht-ı zülfe gizleyüp vechin siyâh eyler baña

2 Bûseler va‘ ad eyleyüp⁴⁶⁴ vir sözünden⁴⁶⁵ tîz döner
Mevlevîdir sevdiğim her gün külâh eyler baña

3 Halk-ı ‘âlem ‘aşkla rüsvâyılığım seyr etseler⁴⁶⁶
Kâfir olsa hâlimi gördükçe⁴⁶⁷ âh eyler baña

4 Leyl-i zülfümdür⁴⁶⁸ cemâl-i yâre tañ mı⁴⁶⁹ gündüzüm⁴⁷⁰
Bir yüzün şems eyleyüp birin de mâh eyler baña

5 Mülk-i dilde hüküm ider sultânıdır men⁴⁷¹ **Dertli**’niñ

⁴⁵⁴ şadıkıyla: sadâkatle, bk. ADD.

⁴⁵⁵ (Ateş, 2017: 11), (O), göklerin ve yeri yaratıcısıdır. Bir şeyi yaratmak istedi mi ona sadece “ol” der o da hemen olur.

⁴⁵⁶ cihan: dünya, bk. ADD.

⁴⁵⁷ ‘Arş-ı kürsi levh-i kalem bu eşya: bu kadar mevcûdât bu kadar eşyâ, bk. ADD.

⁴⁵⁸ Hicr Suresi 29. Ayet: Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman siz hemen onun için secdeye kapanın”.

⁴⁵⁹ renge: dertle, bk. ADD.

⁴⁶⁰ gâh: gerek, bk. ADD.

⁴⁶¹ şat yabancı degül erenlerdeniz: yabancı değiliz erenlerdeniz, bk. ADD.

⁴⁶² bk. ADD, g .7 , s. 50, (Birgören, 2011).

⁴⁶³ sevdiğim: nâzenin, bk. ADD.

⁴⁶⁴ va‘ ad eyleyüp: ikrâr eder, bk. ADD.

⁴⁶⁵ vir sözünden: durmaz sözünde, bk. ADD.

⁴⁶⁶ Bu beyit divanda 4. beyit olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁴⁶⁷ gördükçe: gördükte, bk. ADD.

⁴⁶⁸ leyl-i zülfümdür: zülfü leylimdir, bk. ADD.

⁴⁶⁹ yâre tañ mı: pâki yârin, bk. ADD.

⁴⁷⁰ Bu beyit divanda 3. beyit olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁴⁷¹ men: ben, bk. ADD.

Her ne cevri itse sezâdır pâdişâh eyler baña

-268-⁴⁷²

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Râz-ı 'aşkuñ dilde pinhân eyledim cânım gibi
Sine-i gencînede maḥfîdir⁴⁷³ imânım gibi
- 2 Nâle [vü] feryâdına bâ' iş nedir bülbül seniñ
Yoḥsa bir goncañ mı var gül-berg-i⁴⁷⁴ ḥandânım gibi
- 3 Geşt-i seyrân eyledim⁴⁷⁵ gezdim cihânı bulmadım⁴⁷⁶
Lâciverd ḳubbeniñ altında sulṭânım gibi
- 4 Ḥâk-i dehriñ niçe⁴⁷⁷ biñ şorsa⁴⁷⁸ şulasa bâğ-bân⁴⁷⁹
Yetmese⁴⁸⁰ bitmez felek devrinde bostânım gibi
- 5 Söyle mağrûr olmasun kim Âdem oğlu hâbla⁴⁸¹
Tekye-yi 'aşk içre maḳbûl var mı ḳurbânım gibi
- 6 Deste-i reyḥân-ı zülfüñ teşbihe itmem Dertliya⁴⁸²
Sünbül-i bâğ olmayan kâkül perîşânım gibi

-269-

Müfred

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Firâkıñdan ciger yandı eyâ dil-ber kebâb âsâ
İki gözden aḳar yaşıım benim cânım şarâb

[67a]

-270-

11'li Hece Ölçüsü

- 1 On sekiz biñ 'âlem icâd olmadan⁴⁸³

⁴⁷² bk. ADD, g. 13, s. 58, (Birgören, 2011).

⁴⁷³ maḥfîdir: mahfuzdur, bk. ADD.

⁴⁷⁴ gül-berg: verd, bk. ADD.

⁴⁷⁵ geşt-i seyrân eyledim: geşt-i âlem eyleyip, bk. ADD.

⁴⁷⁶ Bu beyit divanda 4. beyit olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁴⁷⁷ niçe: günde, bk. ADD.

⁴⁷⁸ şorsa: kerre, bk. ADD.

⁴⁷⁹ Bu beyit divanda 5. beyit olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁴⁸⁰ yetmese: bitmemiş, bk. ADD.

⁴⁸¹ Bu şiir divanda mevcut değildir, bk. ADD.

⁴⁸² Bu beyit divanda 7. beyit olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁴⁸³ Bu şiir Dertli divanında bulunmamaktadır, bk. ADD. (Birgören, 2011).

Lā-mekān ilinde miḥmān idim ben
Dünyāyı ‘uḡbāyı var eylemeden
Kenārı yoḡ baḥr-ı ‘ummān idim ben

2 ‘Anāşırdan ḡalk eyledi zātımı
Seb‘ ü1- meşānide hem şıfātımı
Ādem gelüp gördü şeş-cihetimi
Aşlımdan ayrıldım pergār idim ben

3 Bülbül idim ḡak beklerim gül-zārı
İhtiyār idendim yanmaḡa nārı
Dertli fāş eylesesin bu esrārı
Zulümātda ḡalmış rüşen idim ben

-271-
11’li Hece Ölçüsü

1 Dil-ber senden kime idem şikāyet⁴⁸⁴
Cemāliñi görmek olmadı naşīb
Bana etdiklerüñ olsun ḡikāyet
Yaradandan gelsün yarama ṭabīb

2 Ḳalemdir barmaḡın nāzıñdır elüñ
İncüdür dişlerüñ bulunur dilüñ
İrdir murādını bu ḡarīb ḡuluñ
Yetiş imdādıma ol ḡānī ḡabīb

3 Rüz [u] şeb ‘aşḡla yanmaḡda cānım
Ḥasretüñden dā’im dīde giryānım
Ḳuşūrumu ‘afv it gel kerem kānım
Sen teraḡḡum eyle bu **Dertli** ḡarīb

-272-
11’li Hece Ölçüsü

1 Dalmışım ben gene ‘aşḡuñ rāhına⁴⁸⁵
Derdime bir dermān eyle ṭabībim
Ṭutmuşum yüzimi Ḥaḡ der-ḡāhına
Yetiş imdādıma benim ḡabībim

2 Ḳoymuşum belāya bu ḡarīb başı
Dem-be-dem artmaḡda dīdemin yaşı
Ḡurbet ilin ḡahrı ‘aşḡıñ āteşi
Ḳoymadı mecālim ḡāyet za‘ ifim

⁴⁸⁴ Bu şiir Dertli divanında bulunmamaktadır, bk. ADD. (Birgören, 2011).

⁴⁸⁵ Bu şiir Dertli divanında bulunmamaktadır, bk. ADD. (Birgören, 2011).

- 3 Bilürüm kimseye kılmaz bu ‘arz
Felek esrâr ile sînem yararsa
Zâlim düşmân ol diyeceğim duyarsa
Ġâyet mesrûr olur kelb-i râķîbim
- 4 İderse kûlunu sevdiginden yâd
Olupdur o kûl olmadan ber-bâd
Bu **Dertli**’ye senden olmaz ise imdâd
Korķarım ki kûrda kûşa naķîbim

-273-

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Hicrân köşesinde yatarım ĥasta⁴⁸⁶
Bu za‘îf cismim cân ne zamân gelür
Gözlerim yoldadır kûlağım sesde
Mâhımdan bir ĥaber ne zamân gelür
- 2 ‘Aklımı zâr itdi kaşları hilâl
Anıñ içün gitmez gönlümden melâl
Sözi şîrîn şeker lebleri zülâl
Dişleri dür-dânem ne zamân gelür
- 3 Rûz [u] şeb böyledir fikr-i ĥayâlim
Bilmem ne sitemdir ol rû’yâ elem
Bulur mu **Dertli** lebleri balım
Ĥüblarıñ ser-dârı ne zamân gelür

-274-

11’li Hece Ölçüsü

- 1 Şabahdan uğradım dostuñ bâğına⁴⁸⁷
Açılmış goncası gülleri sarĥoş
Bu lebler şaķıyup bilmem ki ne dir
Añlamam sesini dilleri sarĥoş
- 2 ‘Āşık olur seni görünce her cân
Dişleri incidir lebleri mercân
Doldurup bâdesin virdi bir fîncân
Bâde viren beyâz elleri sarĥoş
- 3 İki elim birden şoķsam koynuna
Senden ġayrı güzel gelmez ‘aynıme
Siyâh perçemin düşmüş boynuna

⁴⁸⁶ Bu şiir Dertli divanında bulunmamaktadır, bk. ADD. (Birgören, 2011).

⁴⁸⁷ Bu şiir Dertli divanında bulunmamaktadır, bk. ADD. (Birgören, 2011).

Gerdāna dökülen telleri sarhoş

- 4 **Dertli**’nün çekdiği bu āh [u] zārılar
Seni baña gāyet güzeldir derler
Hū çeker efsūnum gezdiğiñ yirler
Şalunup gitdiği yolları sarhoş

-275-

Müfred

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Nāzlı dil-ber eylemez kibr ü vaḳār o yüz güler
Çeşm-i āfet ‘āşıkı çok çok yaḳar o yüz güler

[67b]

-276-⁴⁸⁸

11’li Hece Ölçüsü

- 1 ‘Āleme şafālar ile eylediñ ‘atā⁴⁸⁹
Derd ile miḥneti bana mı virdiñ⁴⁹⁰
*Naḥnū kasemnāda*⁴⁹¹ taḳsimde Mevlām⁴⁹²
Bu noḳşān ḳısmeti baña mı virdiñ⁴⁹³
- 2 Gelipler⁴⁹⁴ dünyāya raḥm-ı māderden⁴⁹⁵
Başım ḥalāş degül ḡamdan kederden⁴⁹⁶
Dürlü ser-encāmı geçirdim serden⁴⁹⁷
Diyār-ı ḡurbeti baña mı virdiñ⁴⁹⁸
- 3 Bu naşıl tecellī bu naşıl ḥikmet⁴⁹⁹
Cihān serpilmiş dāne-i ḳısmet
Dertli ḡurbet elde⁵⁰⁰ ḳoyduñ ‘āḳıbet
Firāḡı ḥasreti baña mı virdiñ

⁴⁸⁸ Bk, ADD, Nu. 75, s. 146, (Birgören, 2011).

⁴⁸⁹ ‘āleme şafālar ile eylediñ ‘atā: Nahnū kasemnāda taksimde Mevlā, bk ADD.

⁴⁹⁰ derd ile miḥneti bana mı virdin: bu noksan kısmeti bana mı verdin? Bk. ADD.

⁴⁹¹ (Ateş, 2017:302), Rabb’inin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliliklerini aralarında Biz Taksim ettik ve onlardan kimini ötekine derecelerle üstün kıldık ki biri, diğerine iş gördürebilsin. Rabb’inin rahmeti, onları toplayıp yığdıklarından daha hayırlıdır. Zuhruf:43/32.

⁴⁹² *Naḥnū kasemnāda* taksimde Mevlām: āleme sâfalar eyledin atâ

⁴⁹³ bu noḳşān ḳısmeti baña mı virdin: dert ile mihneti bana mı verdin?

⁴⁹⁴ gelipler: geleli, bk. ADD.

⁴⁹⁶ başım ḥalāş degül ḡamdan kederden: gönül şâd olmadı gamdan, kederden, bk. ADD

⁴⁹⁷ dürlü ser-encāmı geçirdim serden: türlü serencâmlar geçirdin serden, bk ADD.

⁴⁹⁸ diyār-ı ḡurbeti baña mı virdin: hep kamu kesreti bana mı verdin? bk. ADD.

⁴⁹⁹ Bu dörtlük 4. kıtanın 4. dörtlüğüdür.

⁵⁰⁰ ḡurbet elde: gurbette, bk. ADD.

-277-⁵⁰¹

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Ser-ā-pā dillerden⁵⁰² gönül uşandı
Dil-berler⁵⁰³ cefādan niçün uşanmaz
Der ki⁵⁰⁴ üftādem odlara yandı
Hak'dan hayā itmez⁵⁰⁵ halkdan utanmaz
- 2 Tır-i müjgānlar cāna tayandı
Vücūdum ser-ā-pā kana boyandı
Feryādıma halk-ı cihān uyandı
Dide-i ikbālīm niçün uyanmaz
- 3 **Dertli** hasretle cān virdi dersem⁵⁰⁶
Bāri bir ölmeden vuslata⁵⁰⁷ ersem
Ayaqlar altında bıraktı sersem⁵⁰⁸
Gelse mezārımı görse inanmaz

-278-⁵⁰⁹

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Çekmiş keşidesin kurmuş⁵¹⁰ otağın
Almışlar sīneme nişān kaşlarıñ
Hānümānım harāb itdi çoklarıñ
Gösterir gözime⁵¹¹ ziyān kaşlarıñ
- 2 Başbaşa virmiş⁵¹² çifte mār gibi⁵¹³
Cān helāk⁵¹⁴ itmege kaşdı var gibi
Yed-i Haydar'daki Zü'l-fikār gibi
Virmiyor Rüstem'e⁵¹⁵ amān kaşlarıñ
- 3 Senün 'aşkuñ dil-i nā-şād eyledi⁵¹⁶

⁵⁰¹ bk, ADD, Nu. 141 s. 232, (Birgören, 2011).

⁵⁰² Dil-berden: mahbuptan, bk. ADD.

⁵⁰³ dil-berler: güzeller, bk. ADD.

⁵⁰⁴ der ki: demez ki, bk. ADD.

⁵⁰⁵ itmez: kılmaz, bk. ADD.

⁵⁰⁶ 3. Kıtanın 3. dörtlüğü olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁵⁰⁷ vuslata: vaslına, bk. ADD.

⁵⁰⁸ 3. kıtanın 1. dörtlüğü olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁵⁰⁹ bk. ADD, Nu. 118, s. 204, (Birgören, 2011).

⁵¹⁰ kurmuş: urmuş, bk. ADD.

⁵¹¹ gösterir gözime: verdi her gönüle, bk. ADD.

⁵¹² virmiş: virmişler, bk. ADD.

⁵¹³ 2. kıtanın 2. dörtlüğü olarak geçmektedir, bk. ADD.

⁵¹⁴ helāk: telef, bk. ADD.

⁵¹⁵ virmiyor Rüstem'e: vermez Rüstem'lere, bk. ADD.

⁵¹⁶ Bu 4. kıtaya ait olup 3. kıta mecmuada verilmemiştir. 4 kıta şu şekilde geçmektedir:
Cevrindir hâtırım nâ-şād eyleyen

Vücūdum şehrini ābād eyledi
Derd-mend **Dertli'**[yi] ber-bād eyledi
Ḳaba bakışlarıñ kemān kaşlarıñ

-279-⁵¹⁷

11'li Hece Ölçüsü

- 1 Bāb-ı ihsānında mürüvvet⁵¹⁸ eyle
Ḳarışdır⁵¹⁹ her bir eşyāya beni
Baḳma ' isyānıma merḥamet eyle
Ulaşdır menzil-i a' lāya beni
- 2 *Kün*⁵²⁰ buyurduñ her eşyāyı yetürdüñ
Mevcūdātı kemāline getürdüñ
Yapduñ ' Arş-ı Kürsi kendüñ bitürdüñ
Düşürdüñ tükenmez ğavġāya beni
- 3 **Dertli'**ye dükenmez niçe derd virdiñ
Ne çekmege şabır ne ğayret virdiñ
Ne salṭanat virdüñ ne devlet virdiñ
Çok şeker⁵²¹ getirdüñ dünyāya beni

-280-

11'li Hece Ölçüsü⁵²²

- 1 *Naḥnū ḳasemneda*⁵²³ taḳsīmde Mevlā
Bu noḳşān ḳısmeti bana mı vermiş⁵²⁴
' Āleme şafālar eyledüñ ' atā
Derd ile miḥneti baña mı virdüñ
- 2 İçürdüñ felegüñ cām-ı zehrini⁵²⁵
Aldı ğam leşkeri göñül şehrini

Lütfundur harâbım âbâd eyleyen
Derdimend Dert'liyi berbâd eyleyen
Şûhâne bakışın kemân kaşların

⁵¹⁷ bk. ADD, Nu. 68, s. 136, (Birgören, 2011).

⁵¹⁸ mürüvvet: inâyet, bk. ADD.

⁵¹⁹ ḳarışdır: ḳarıştırma, bk. ADD.

⁵²⁰ (Ateş, 2017: 11), (O), göklerin ve yeri yaratıcısıdır. Bir şeyi yaratmak istedi mi ona sadece “ol” der o da hemen oluverir”. Bakara: 2/117.

⁵²¹ çok şeker: yâ niçin, bk. ADD.

⁵²² Bu şiir müellif tarafından tekrar yazılmış. [67b] varağında yer alan ilk şiirdir.

⁵²³ (Ateş, 2017: 302), Rabb'inin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliliklerini aralarında Biz Taksim ettik ve onlardan kimini ötekine derecelerle üstün kıldık ki biri, diğerine iş gördürebilsin. Rabb'inin rahmeti, onları toplayıp yığıdıklarından daha hayırlıdır. Zuhruf: 43/32.

⁵²⁴ vermiş: verdin, bk. ADD.

⁵²⁵ Bu kıta 3. kıta olarak olarak geçmektedir.

Yeter bunca demdir çekdim kahrını
Diyâr-ı gurbeti baña mı virdüñ

- 3 Bu nasıl tecellî bilmem ne hikmet⁵²⁶
Serpilmiş cihâna dâne-i kısmet
Dertli'yi gurbetde koyduñ 'âkıbet
Fırâkı hasreti baña mı virdüñ

-281-
Gazel⁵²⁷

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Biñ gönül almak nişâne her⁵²⁸ tığ-i müjgânına
Girmek ister merhametsiz ehl-i 'aşkuñ kanına
- 2 'Ayn-ı 'ibretle nazar kılsam⁵²⁹ cemâl-i pâkine
Kâfirüñ küfrüne beñzer mü'minüñ imânına
- 3 İtmez degdikde⁵³⁰ her dânenüñ bir lü'lüyân
Berg-i terdür rengini ta' bîr idersüñ goncamıñ⁵³¹
- 4 Esme ey bād-ı şabâ girme gönül bostânına⁵³²
Vaş söyledin ferâgat geldi **Dertli** çâresiz
- 6 Nev-ğazel güfem bu gün maḥbûblar sulṭânına
...

[68b]⁵³³

-282-

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Şordum yine gül-şende bugün güllere maḥşûş⁵³⁴
'Uşşâkıña reng eyleyen ol verd-i tere maḥşûş
- 2 Ağlatdı ne Ḍaḥḥāk'ları nermî-i mazlûm
Ol kâr degül Gâve-i âhen-gere maḥşûş
- 3 Taḥt-ı dilime âteş-i 'aşk oldu şehen-şeh

⁵²⁶ Bu kıta 4. kıta olarak geçmektedir.

⁵²⁷ bk. ADD, g. 9, s. 54, (Birgören, 2011).

⁵²⁸ her: yine, bk. ADD.

⁵²⁹ kılsam: kıldım, bk. ADD.

⁵³⁰ degdikde: değdikçe, bk. ADD.

⁵³¹ Var tama etme sakın asılmaya gerdanına. Bu beyit 3. beyitin 2. beyitidir. Mecmuada verilmemiştir.

⁵³² Berg-i terdir, rengini tağyir edersin goncamın

Esme ey bād-ı sabâ, girme gönül bostânına

⁵³³ 68a varağına müellif tarafından herhangi bir şiir yazılmamıştır.

⁵³⁴ Bu gazelin 1. beyti Keçecizâde İzzet Molla'ya aittir. bk. KİD, g. CCXXXIX, s. 427, (Şahin, 2004).

İklim-i tenim hānesidir ‘ askere maḥşūş

- 4 Beni öldürmege bir cānile mi kōrkudur ol şūḥ
Bir baña bakar bir de baqar ḥaṇçere maḥşūş
- 5 Ḥallāk cihāna eyleyecek luṭfinı izhār
Şakḳ’ul-ḳamerin Ḥazret-i Peygambere maḥşūş
- 6 Uyma ebedī nefse bize gel şakī unutma
Her Cum‘a ḥaṭīb çıkmadadır minbere maḥşūş
- 7 Ḥamdi⁵³⁵ yeñiden bir cevher-i kāne ḳarışdı
Buldı yine bir dürr-i yetīm efsere maḥşūş

-283-⁵³⁶

Beyt-i Āhdī

Oldum ise bāde-i ḡafletle mest
Cām-ı ümīdim veleḥ olmaz şikest

-284-

Müfred⁵³⁷

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

Yanalım yaḳılalım sürme gibi saḥḳ olalım
Gireriz belki bu taḳrīb ile yāriñ gözüne
Girelim bāri bu taḳrīb ile yāriñ gözüne

-285-

Beyt

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Ḡabḡabına el uzatdım yār yanıma oturunca
Didi yārim el uzatma oturunca bu turunca

-286-

Beyt

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

Ravza-i rāḥ-ı rızāya ḳıl devām
El-mukadder la-yugayyer Ve’s-selām

⁵³⁵ Hangi Ḥamdi’ye ait olduḡu bilinmemektedir.

⁵³⁶ Vezni bulunamamıştır.

⁵³⁷ Bu müfred 3 beyitten oluşmuştur.

[69a]

-287-

Nazm u Şi'r Yektâ Olan Nevhatü'l-‘uşşâk Şâhibi Dâ'î Mehmed Bin
Receb Efendi'nün Ta'lim-i Qur'an İtdirdigi Çocukların Birisine 'Âşık
Olup Mezbûr Çocuğun Vefâtında Söyleyüp Nevhatü'l-‘uşşâk'm'da Yazdığı
Mersiye-i Ra' nâlardan⁵³⁸

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Budur zârım kim ol maḥbûb-ı devrânımdan ayrıldım
Ḳalup künc-i firâḳ içinde yârânımdan ayrıldım
- 2 Niçe ḥâk ile yeksân olmasun bu cism-i fersûdum
Baña ağlañ baña kim dünyâda cânımdan ayrıldım
- 3 Beyâbân-ı felâketde ḳalup dîvâne-dil bî-kes
Yitürdüm rāhımı ol necm-i raḥşânımdan ayrıldım
- 4 Vücûdum şehrini evbâş-ı firḳat virdi yağmaya
Meded dil taḥtî ḥâlî ḳaldı sulṭânımdan ayrıldım
- 5 Taşup ḥadden ziyâde Mısr-ı tende Nîl-i ḡam nâ-gâh
Meded ḥayfâ dirîḡâ şekker-istânımdan ayrıldım
- 6 Ğayboldı⁵³⁹ gözlerimden çün cümle 'âlem-ârâsı
Ḳalup zûlmetde ol mihr-i dirâḥşânımdan ayrıldım
- 7 Düşürdi ḳaraya ten fülkini bād-ı muḥâlif âh
Helâk oldum meded ol baḥr-ı 'ummânımdan ayrıldım
- 8 Ben ol gevher-fürüşem kim yitürdüm gevherümdür cân
Diş lü'lü lebi la' l-i Bedâḥşânımdan ayrıldım
- 9 Şaçı sünbül beñi fülful dili bülbül 'izârı gül
Boyı serv-i sehî vü bûy-ı reyḥânımdan ayrıldım
- 10 Ḥazân itdi esüp bād-ı ecel 'ömrüm nihâlin âh
Olup pejmürde ḥayfâ bâḡ u bostânımdan ayrıldım
- 11 Yanarsam ḡam degül nâr-ı firâḳ-ı yâr ile her dem
Ben ol pervāneyem şem' -i şebistânımdan ayrıldım
- 12 Benim bu ṭālî' -i şûmum dirîḡâ görmedi Sa' dî
Niçe dil olmasun nālân Gül-istânımdan ayrıldım
- 13 Naşib olmadı hergiz şerbet-i la' lini nûş itmek
Marîẓ-i derd-i hicrānem ki dermânımdan ayrıldım

⁵³⁸ Bk. NU, g. s. 343, (Uz, 2015).

⁵³⁹ göyboldu: toplandı, bk. NU.

- 14 ‘ Aceb mi bülbul-āsā gice gündüz āh u zār itsem
Lebi gonce yañağı verd-i ħandānumdan ayrıldum
- 15 Uçurdum gitdi elden šāh-bāzum çāresiz kaldum
Gözüm k̄an ağlar⁵⁴⁰ her-dem çeşm-i mestānumdan ayrıldum
- 16 Du‘ ālar eyle ol ħūr-ı cinānun rūḥ-ı pākine⁵⁴¹
Ḥaḫḫuñ emriyle ey Dā‘ i o cānānumdan ayrıldum

[69b]

-288-

Bu Daḫı Dā‘ i Efendi⁵⁴²

Güş-ı Cānile İşt Mersīye-i Cānānumı

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 O cemālī āfitābum olalı gözümden ırak
Zulmet-i hicrāna kaldı bu göñül pür-iftirāk
Göz yumup dār-ı fenadan baş açuk yalın ayak
Cān atup dār-ı bekāya eyledi ‘azm-i yarak
İtdi ol genç genc-veş zīr-i zemīn içre turaḫ
Söylerim kār eyledikçe cāna nār-ı iştīyāk
- Ḥasretā derdā dirīgā sevdiğim āh el-firāk
Naḫl-i tāzem el-vedā‘ āh el-vedā‘ āh el-vedā‘
- 2 Uğrayup bād-ı ħazān şoldı hayfā ol güzel
Bāğ-ı ħüsnine ħavādīşden irişdi şovuk el
Oldı çün ħākile yek-sān ol nihāl-i bī-bedel
Ḳapdı nā-geh ol ħazāl-i nev-resi gürg-i ecel
Deşt-i ħamda vālih ü ħayrān kaldım pür-kesel
Dār-ı ‘uḫbāda yine ħaşr ide Ḥaḫḫ ‘izz ü cel
- Ḥasretā derdā dirīgā sevdiğim āh el-firāk
Naḫl-i tāzem el-vedā‘ āh el-vedā‘ āh el-vedā‘
- 3 Şeh-süvārım mahmil-i tābūta oldı çün süvār
Menzil-i aşlına ‘azm itdi o rūḥ-ı tāb-dār
Ḳaldı⁵⁴³ rāh-ı felāket içre bī-kes ḫ^vār ü zār⁵⁴⁴
Āteş-i ḫasret yaḫup itdi vücūdum ħāk-sār
Netdigim ne söyledigim bilmezem Mecnūn-vār⁵⁴⁵
Gözlerim yaşı aḫar seyl-āb olu bī-iḫtiyār

⁵⁴⁰ ağlar: ağla, bk. NU.

⁵⁴¹ Bu beyit 24. Beyit olarak geçmektedir, bk. NU.

⁵⁴² Bk. NU, g. s. 346, (Uz, 2015).

⁵⁴³ Ḳaldı ile rāh arasında “dil” kelimesi geçmektedir. bk. NU.

⁵⁴⁴ Vezin kusurludur.

⁵⁴⁵ Bu beyit divanda mevcut değildir, bk. NU.

Hasretā derdā dirīgā sevdigim āh el-firāk
Naḥl-i tāzem el-vedā‘ āh el-vedā‘ āh el-vedā‘

- 4 Ğurra-i Zī’l-ḥiccede giydi kefen-i iḥrāmını
Didi *Lebbeyk*⁵⁴⁶ işidüp nā-geh ecel peygāmını
Bağmadı dünyā-yı dūnā fehm idüp encāmını
Sa‘ y idüp kurb-ı Hudā’da eyledi bayrāmını
Dilerim bula şafā üzre Haḫkuñ in‘ āmını
Cānını kurbān idüp nūş itdi mevtūñ cāmını

Hasretā derdā dirīgā sevdigim āh el-firāk
Naḥl-i tāzem el-vedā‘ āh el-vedā‘ āh el-vedā‘

- 5 Gül yüzüñsüz pür-sitem⁵⁴⁷ dünyā baña zindān ola
Ḳabrūñ içre mūnisiñ imān ola Ḳur‘ān ola
Ḥāfız-ı firāk ideñ şāfi‘ in ‘ Oşmān ola
Gül-‘ izārım sañā her dem ḥūr ola ğılmān ola
Dā’imā Haḫ’dan ‘ atāya rahmet ü ğufrān ola
Bāğ-ı cennetde maḫāmuñ ravza-i Rıdvān ola
Hasretā derdā dirīgā sevdigim āh el-firāk
Naḥl-i tāzem elvedā‘ āh elvedā‘ āh elvedā‘

- 6 Ḳabr-i pākin her seḫer varup ziyāret idelim
Meşhedi taşına yüz sürüp kanā‘ at idelim
Ḥazret-i Ḳarānī rūḫı çün tilāvet idelim
Rūz [u] şeb ḫayrile yād itmegi ‘ ādet idelim
‘ İş ü nūşundan fenā dehrūñ ferāğat idelim
Çünki taḫdīrūñdür iş Haḫḫa itā‘ at idelim
Hasretā derdā dirīgā sevdigim āh el-firāk
Naḥl-i tāzem el-vedā‘ āh el-vedā‘ āh el-vedā‘

- 7 Şarşar-ı bād-ı ecel kırdı o naḥlūñ şāḫını
Daldırdı⁵⁴⁸ kara toprağa⁵⁴⁹ ol güzeller şūḫını
Ağla ey Dā‘ī felek yaḫdı derūnum gāḫını
Dem-be-dem kān ile toldırdı gözüm sürāḫını
Seyl-i eşkim ğam degül yıkarsa dehrūñ çarḫını
Diyelim ḫasretle her-dem āh anıñ tārīḫını

Hasretā derdā dirīgā sevdigim āh el-firāk
Naḥl-i tāzem el-vedā‘ āh el-vedā‘ āh el-vedā‘ (1057)

⁵⁴⁶ Lebbeyk: “Emredersiniz”.

⁵⁴⁷ pür-sitem: dostum, bk NU.

⁵⁴⁸ daldırdı: koydu, bk. NU.

⁵⁴⁹ toprağa ile ol arasında “çün” kelimesi vardır. Bk. NU.

[70a]

-289-

Dā‘ī Efendi⁵⁵⁰

Bu Daḥi Cānānuma Merşiyedir

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Kānı ol ruḥları gül-zār-ı cinān
Virdi mi Ḥaḳ yolına cümle cān
- 2 Oldı mı cānib-i Mevlāya revān
İtdi mi kendüyi cān gibi nihān
- 3 ‘Ālem-i berzaḥı gördi mi ‘ayān
Eyledi mi ḳarañu ḳabri mekān
- 4 Dedi midi ben ölem ḳala cihān
Şoldura gül yüzümi bād-ı ḥazān
- 5 Bülbülüm eyleye āh ile fiḡān
İştıyāḳımla olam⁵⁵¹ ḥālim⁵⁵² yamān
- 6 İltifātımla olurken ḥandān
Fırḳatımla ola her dem giryān
- 7 Ey dirigā ḳanı ol ḥüsn ü cemāl
Ḳanı ol nev-resi de tāze-nihāl
- 8 Geçdi çün yirlere ol āb-ı zülāl
Urdı dil-teşnesine dāğ-ı melāl
- 9 Ḳaldı çün maḥşere ümmid-i vişāl
Gözümün yaşı aḳar cūy-mişāl
- 10 ‘İş u ‘işret gözüme oldı ḥayāl
Ḡam-ı cānānla bilmem n’ola ḥāl
- 11 Ḳalmadı zerre ḳadar şabra mecāl
Āḥiret ḥaḳḳın ideñ baña helāl
- 12 Şerbet-i mevti içüp pīr ü civān
Bu fenādan ider imiş güzerān
- 13 Gitdi ḥayfā ki elimden güzelim
Ayrılık āteşine yandı dilim
- 14 Cānib-i kūyuna düşmedi yolum

⁵⁵⁰ Bu şiir Dai Efendiye aittir, bk. NU, s. 349-332, (Uz, 2015).

⁵⁵¹ olam: ola bk .NU.

⁵⁵² ḥālim: ḥāli bk. NU.

- Meyve-i vaşlına irmedi elim
- 15 Yār-ı ḥasret iki ḳat bükdi belim
Ġam-ı fırḳatle ağardı şaḳalım
- 16 Düşeli toprağa ol bî-bedelim
Ağlamaḳdır gice gündüz ‘amelim
- 17 Rāzıyım bāri irişse ecelim
Emr-i Ḥaḳ böyle imiş pes n’idelim
- 18 Degül imiş bu cihān dār-ı amān
‘Āḳıbet-i ‘ömre irer misin pāyān
- 19 Ḳanı ol nāzenin meh-pāre
Ṭa‘ma mı oldu mūr ile māra
- 20 Ṭoymadum ol cemāl-i gül-zāre
Derd-i hicrāna bulamadım çāre
- 21 Baḳmadı bu cihan-ı ḡaddāre
İtdi ben bendesini āvāre
- 22 Sūr yüzüñ yollarıña⁵⁵³ Ġaffāre
Maḡfıretler ide ol dil-dāre
- 23 Maḯhar ide cinānda dīdāre⁵⁵⁴
İde şabrı ‘aṭā bu bīmāre
- 24 Virmez imiş eccl irince amān
Dimez imiş ne bu pīr ü bu cevān
- 25 Ḳanı ol kirpügi tīr ü ḳaşı yā
Eylemişdi dil ü cānı yaḡma
- 26 Ol siyeh benlerini müşg-āsā
Eyledi penbeler içre ihfā
- 27 Ten-i kāfūrını bu bād-ı fenā
Maḥv idüp eyledi çün nā-peydā
- 28 Rūz [u] şeb eyleyelim ḥayr-du‘ā
Ravza-i cennet ola yatdığı cā
- 29 Ola ḳabrinde refīḳi ḥavrā

⁵⁵³ yollarına: bār-geh, bk. NU.

⁵⁵⁴ Vezin kusurludur.

Bile ھاھر eyleye ʿ uķbāda Һudā

- 30 ʿ İzzetüñ Һaķķı içün ey Raħmān
Eyle fażluñla anı żayf-ı cānān

[70b]

-290-

Dāʿi Efzā⁵⁵⁵

Bu Rubāʿi Daħi Ol Cānānuma Merşiyedir

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Şāh-bāzum bāl açup dār-ı fenāya ittifāk
Cān atup bāğ-ı cināna eyledi ʿ azm-i yaraķ
Ĥāne-i ķalbimi yaķdı ĥayfā nār-ı iştiyāk
El-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk
- 2 Ol perī-ruĥsār künc-i ġamda koyup bī-āmān
Ķıldı ben üftādesinden cān gibi özin nihān
Ĥaşre dek āh u fīgan ile dirim zārı künān
El-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk
- 3 Olmadı ālūde-dil iş bu fenā dünyā ile
Eyleye Mevlā müzeyyen ĥulle-i zibā ile
ʿ id-ġāhı ola cennet şalına ĥavrā ile
El-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk
- 4 Hem-çü bülbul nālelerle aġlarım her-ġāh āh
Ġonca-leb meh-pārem aldırdım meded Allāh āh
Vādī-i hicrāna vardı rāh-ı ʿ aşķ eyvāh āh
El-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk
- 5 Ol dıraĥt-ı meyve-zārı urdı yire rüzġār
Döġünüp taşlarla her dem aġlar idim vechi-vār
Olmaduñ **Dāʿi** mutetāʿ -ı vuşlatından behre-dār
El-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk [u] el-firāk

[71a]

-291-

Dāʿi Efendinüñ Merĥūm Maʿ şūķunuñ Birāderinüñ Vefātına Söylediġi
Merşiye

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1 Ey dirīġā gör nʿitdi⁵⁵⁶ bu dehr-i bī-vefā⁵⁵⁷
Bir budaġ üzre iki gül bitmiş idi pūr-şafā
Uġrayup bād-ı ĥazāna eylediler iĥtifā
Ķanı maĥbūbım Muĥammed ķanı dostum Muşţafā

⁵⁵⁵ Bu şiir Dai Efendiye ait olup şiirin tamamı verilmemiştir, bk NU, s. 353-354 , (Uz, 2015).

⁵⁵⁶ Gör nʿitdi: nʿitdi gör bk. NU.

⁵⁵⁷ Vezin kusurludur.

- 2 Ol iki çeşm-i ğazālî şayd idüp şîr-i ecel
 Qalb-i aḥbâbı firâkı itdi pür-ḥûn u kesel
 Rûz u şeb âh u enîn ile bunı dirsem maḥal
 Qanı maḥbûbum Muḥammed qanı dostum Muştafâ
- 3 Birisi on beş yaşında ruḥları gül-zâr idi
 Biri yigirmi beşinde rûyı sünbül-zâr idi
 Biri dil eglencesi biri musâhib yâr idi
 Qanı maḥbûbum Muḥammed qanı dostum Muştafâ
- 4 Biri ḥurşîdim birisi mâh-ı tâbânım idi
 Biri şâkirdim hem oğlum biri yârânım idi
 Birisi cânım idi hem biri cânânım idi
 Qanı maḥbûbum Muḥammed qanı dostum Muştafâ
- 5 Ey dirîğâ bu yuvadan uçdı ol iki hümâ
 Gûş idenler didiler *Allâhü yerzi ‘anhümâ*⁵⁵⁸
 Söyle ey Dâ‘î bu mışrâ‘-ı verdüñ olsun dâ‘imâ
 Qanı maḥbûbum Muḥammed qanı dostum Muştafâ

[71b]

-292-

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Rabbenâ meydân-ı ğafletde zebûn itme beni
 Keştiler? nefis elinde ser-nigûn itme beni
- 2 Râh-ı istiğnâda zâd-ı ref‘etüñ eyle kerem
 Bâr-ı berd-i imtinân-ı merd-i dün itme beni
- 3 Kûşe-i ‘uzletde tevfiķüñ refiķ eyle baña
 Çâr-sû-yı ğamda bî-şabr u sükûn itme beni
- 4 Kıl müdâvâ-yı şifâ-baḥşâ-yı iḥsânıñ ‘aṭâ
 ‘İllet-i ‘işyânla ḥaste-i derûn itme beni
- 5 ‘Uķde-i Ḥaķķe’l-yakîni eyleyüp ḥall-i beyân
 Kayd u bend-i rişte-yi şekve zûnûn itme beni
- 6 ‘İlm-i sırruñdan ḥabe-rdâr it **Rıẓâ** bî-çâreyi
 Mübtelâyı mübaḥiş-i kân? bugûn itme beni

⁵⁵⁸ Allâhü yerzi ‘anhümâ: “Allah razı olsun”.

-293-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Nihāl-i ser-bülendim serv-i bālā oldu gittikçe
‘Ulüvv-i şān ile i‘lādan i‘lā oldu gittikçe
- 2 Nesīm-i āh ile zülf-i siyāhı şānelendikçe
Meni Mecnūn iden hüsni içre Leylā oldu gittikçe
- 3 Fezā-yı āşiyān-ı gül-şen-i kāf-ı haḳāyıkda
‘Acebdir murğ-ı dil Sīmurg-ı ‘anḳā oldu gittikçe
- 4 Ser-ā-pā kūh-sār-ı sīne envār-ı temāşadır
Tecellī-hāne-i dil Tūr-ı Sīnā oldu gittikçe
- 5 Sevād-ı ḥaṭṭ-ı ḥāl-i yārdır ser-māye-i sūdum
Baña sūnbül benefşe ‘ayn-ı sevdā oldu gittikçe
- 6 Olur pervāne elbet şem‘-i didārın gören ‘āşık
Rızā rüşen-i çerāğ-ı ‘ālem-ārā oldu gittikçe

-294-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Kerem kānı şefā‘ at ma‘denisin yā Resūlallāh
Fuyūzāt-ı şefā‘ at maḥzenisin yā Resūlallāh
- 2 Cihānuñ cānısın sultān-ı maḥbūbān-ı ‘ālemsin
Serīr-i mülk-i ḥüsnuñ iḥsānısın yā Resūlallāh
- 3 Niyāzım ḥāk-i pāk-i Ḥazrete rū-māldır zirā
Ḳamu ehl-i niyāzuñ meskenisin yā Resūlallāh
- 4 Meded senden efendim tābıñı tārīkī-i hicrān
Şeb-i hicrūñ çerāğ-ı rüşenisin yā Resūlallāh
- 5 ‘Aceb mi şevḳle kūyuñda nālān olması dil murğı
Beḳā bülbüllerinüñ gül-şenisin yā Resūlallāh
- 6 Emīn eyle **Rızā**’yı tābiş-i germiyyet-i ḡamdan
Cemī‘-i kā’inātuñ me’menisin yā Resūlallāh

-295-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Zā‘if-i derd-mend bī-mecālim yā Resūlallāh

Hayf-i müstemend pür-melâlim yâ Resûlallâh

- 2 Gözümde tâb-ı tākāt kalmadı cism-i za‘îfimde
Meded muhtel-i mizâc haste-ḥâlim yâ Resûlallâh
- 3 Harîm-i der-gehûn dârü’s-şifâ-yı derd-mendândır
‘Ulyâ dergehiñde? pâymâlim yâ Resûlllâh
- 4 ‘Îlâc-ı ‘illet-i ‘asiye ancak saña kalmışdır
‘Înâyet eyle ma‘lûl-i vebalim yâ Resûlallâh
- 5 Mecâlim kalmadı derd-i firākıñ çekmege âḥir
Devâ-cüyâ-yı dârü-yı vişâlim yâ Resûlallâh
- 6 Ümîd-i feth-i bâb-ı re’fetiñle zâr u bîmârım
Rızâ’yım bülbül-i bâğ-ı cemâlim yâ Resûlallâh

-296-

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

- 1 Bir bülbül-i nâlendeyim gül-zârdır me’vâ baña
Mecnûn gibi şûrîdeyim dil-dâdedir Leylâ baña
- 2 Envâr-ı zât görmüşem zât-ı şifâta ermişem⁵⁵⁹
Ġayb‘ âleminde gelmişem oldı nihân peydâ baña
- 3 Gencîne-i sırr-ı kâdem âdemdir âdem ey dedem⁵⁶⁰
Âdem-perest olsam ne ğam âyinedir sîmâ baña
- 4 Ey şâhid-i çerḥ-i ‘atâ vey âfitâb-ı pür-ziyâ
Ağyâra olma rû-nümâ eyle vefâ cânâ baña
- 5 Ey gonce-i bâğ-ı likâ dil bülbülü eyler ricâ
Zîb-âver olsun câ-be-câ zîbâ saña ra‘nâ baña
- 6 Ferzend-i neccârım şehâ‘ abd-i fakîriñdir **Rızâ**
Sensin şeh-i mülk-i vefâ rahm eyle gel aña baña

-297-

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Cemâl-i bâ-kemâliñ görmege bende liyâkât yok
O şemsiñ nûrına çeşmimde kuvvet tende tākāt yok

⁵⁵⁹ Vezin kusurludur.

⁵⁶⁰ Vezin kusurludur.

- 2 Meded dil-ḥasteñi dūr eyleme şahbā-yı vaşlıñdan
Ḥumār-ı derd-i ḥasretle vücūdumda ifākat yok
- 3 Pür oldı intizār-ı maḳdemiñle zāhir [ü] bāṭın
Temāşadır ki şeh-rāh-ı muḥabbetde ʿ alāmet yok
- 4 Degüldür ḥāl [ü] kālīm mütteḥid daʿ vā-yı ʿ aşkıñda
Ziyān mihrinle pür-āteş derūnumda ḥarāret yok
- 5 Baña senden olur iḥsān olursa ey kerem kânı
İki ʿ ālemde sensiz bir nefes ārām[da] rāḥat yok
- 6 **Rızā**’nuñ nūr vechinden olurdu mihr ü meh māye
Velī rūy-ı siyāhın sürmege der-gāh[da] ḳudret yok

[72a]

-298-

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1 Recā-yı ʿ afv ile geldim ḥuzūra yā Resūlallāh
Ḥacīlim itdigim zenb ü ḳuşūra yā Resūlallāh
- 2 Ziyāret eyler iken Ravza-i Rıdvānıñı ʿ uşşāḳ
Ne ḥācet cennet-i ḥūr u ḳuşūra yā Resūlallāh
- 3 Zuhūr itmiş iken mihr-i cemāliñ çarḥ-ı sīnemde
Niğāh itmeme semāvāt-ı zuhūra yā Resūlallāh
- 4 Niçe fark eylesün şükr [ü] şikāyet neydügin münkir
Kerem yā züʿl-kerem ʿ abd-i şeküre yā Resūlallāh
- 5 Tevāzuʿ delülin pür eyle selsāl-i muḥabbetle
Düşürme çāh-ı pür şūr u şürūra yā Resūlallāh
- 6 Miyān-ı ebruvānuñ kıble-i erbāb-ı ḥācetdir
Teveccüh eyledim ḥayrūʿl-umūra yā Resūlallāh
- 7 İrer bāb-ı risāletden cenāb-ı beyt-i maʿ müre
Riʿ āyet eylesün ḥaḳḳ-ı mürura yā Resūlallāh
- 8 Niyāzım kuḥl çekmekdir şefāʿat-i sürme-dānından
Rızā āmādedir nūr-ı sürūra yā Resūlallāh

[72b]

-299-

Қувве-и Мухāфазадан Hiç kimsede Bulunmaz Derecede Olan
Mehmed Şükrî Efendi H^vâcenîñ Tercî'-i Bendidir Ki Fakîr Lisânından
Yazdım

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tâ ki oldum yârdan mehcûr u tâķ
Telhdir zehr-âbına ğamla mezāk
Sîne pür-sûz u ciger pür-ihtirāk
Yâr bî-rahm rakîb eyler nifāk
Yek diġerle eylemişler ittifāk
Selb-i ârâm u qarâr eyler merāk
Miġnet-i firķat ne derd lâ-yutāk
Yok mı bir hâl-âşinâ-yı iftirāk
Sîne-h^vâhım şerġa şerġa ez-firāk
Tâ be gûyem şerġ-i derd-i iştîyāk
- 2 Derd-i hicr-i yâr ile oldum ħarâb
Âteş-i ğamla cîger oldı kebâb
Şeb ħarâm oldı baña ârâm u h^vâb
Bu dilim pür-sûz-ı nâr-ı ıztırâb
‘Aşķdan ol rûtbe kim gördüm ‘azâb
Görse eyler ehl-i duzaġ içtinâb
Arz-ı hâl itsem ider ‘âlem ‘itâb
Bulmadım bir kâbil feġm ü ħitâb
Sîne-h^vâhım şerġa şerġa ez-firāk
Tâ be gûyem şerġ-i derdi iştîyāk
- 3 Âh o bî-rahm ü mürüvvet âh âh
Eylemez hâl-i dil-i zâre nigâh
Güşuna görmez fiġân şubġ-gâh
Celb-i rikķat itmez âh dâd h^vâh
Zulmi itmiş pîşe vü ‘âdet o mâh
Dil-nüvâzlık itse zann eyler günâh
Kulzüm-i ħayretde dil eyler şînâh
Yok mıdır bir merd-i şâġib-intibâh
Sîne-h^vâhım şerġa şerġa ez-firāk
Tâ be gûyem şerġ-i derdi iştîyāk
- 4 Âteş-i ħasretle süzândır gönül
Dâġ-dâr-ı nâr-ı hicrândır gönül
Vâye-mend-i cevri-i cânândır gönül
Rûz u şeb ney gibi nâlândır gönül
Ĥüsnine bî-tâb-ı dermândır gönül
‘Acz u bî-şabr-ı sāmândır gönül
Ĥaşılı ġâyet perişândır gönül
Tâleb-i erbâb-ı ız‘ândır gönül

Sîne-h^vâhım şerha şerha ez-firāk
Tâ be güyem şerh-i derd-i iştîyāk

- 5 Âh kim ol nûr-ı çeşmim ‘âşıkân
Dîde-ğam-ı dîdeden? oldı nihân
Dûd u âh u berķ-i hicrân el-amân
Oldı hırs? söz kılıcı nâ-tüvân
Sîne-i bî-kînedir âteş-feşân
Dâ’imâ olmağdadır âteş-feşân
Yok mı bir hem miñnet ü hem-dâsitân
Eyleyem tâ kışsa-yı hicri beyân
Sîne-h^vâhım şerha şerha ez-firāk
Tâ be güyem şerh-i derdi iştîyāk

- 6 Hicr ile cân u ciger pür-yâredir
Sîne tîğ-i ğamla pâre pâredir
Dil cünûn-ı ‘aşķ ile âvâredir
Dâ’imâ meyli ruħ-ı dil-dâredir
Her müje bir çeşmine hûn-bâredir
Dîde cûş-ı eşķ ile fervâredir
Anlayan yokdur sözüm ğam-h^vâredir
Hem-dem-i bî-çâre kân bî-çâredir
Sîne-h^vâhım şerha şerha ez-firāk
Tâ be güyem şerh-i derdi iştîyāk

- 7 Sîne-i pür zaħm merhem bulmadum
Derdimi añlar bir âdem bulmadum
Çâre-sâz-ı rencime ğam bulmadum
Râzdân miñnet ü ğam bulmadum
Ġamdan özge baña erham bulmadum
‘Âşıkâ hem-hâl u tüvâm bulmadum
Ben bu **Şükri-zâde** maħrem bulmadum
Baħş-ı hicr-i yâre bir dem bulmadum
Sîne-h^vâhım şerha şerha ez-firāk
Tâ be güyem şerh-i derd-i iştîyāk

[73a]

-300-

‘Abdü’lhaķ Hâmid Beg Efendi’niñ İslâmbol’da İnşâd İdüp Tercümân-ı
Hakikat Nâm Gazete ile Neşr Olunan Gazelidir.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Neden gelür sizin ‘aceb bu hüzñ ile melâliñiz
Fenâ toķundı göñlüme hâzîn olan bu hâliñiz
- 2 Su’âlimiñ cevabı hiç o hiç olaydım âh ben
Benim yüzümden olmasun şaķın bu infi‘ âliñiz

- 3 Ta‘āma raġbet itdiñiz benimle siz ne söyleyim
Müyesser oldu baġteten bu ġasrete vişāliñiz
- 4 Şu anda çok mı eylesem sedir-i ġ‘āb-ı ārzū
Uyutmamışdı ‘ācizi şu ana dek ġayāliñiz
- 5 Şaġın toġunmasın size bu bī-irāde sözlerim
O dürlü ‘āşıkım ki yok taşavvur ihtimāliñiz
- 6 Bahāra şükr içün veyā şabāġa iltifāt içün
Tebessüm itmeli sizin cemāl-i gül-mişāliñiz
- 7 Kış[ın]dı geldigim gice yaz oldu sizdeyim bugün
Şebāneñizde müste‘id güzāre māh u sālınız

-301-⁵⁶¹

Nedīm Beg Efendi’niñ

Bir māh-rūya ‘āşık olduk
cevānide āh şolduk

-302-⁵⁶²

Bu Daġı

dileriz muġabbetün ile
Biz burc-ı vefāda māh-ı ‘aşkıız

-303-⁵⁶³

Bu Daġı Nedīm Beg

Şād olsa gönül eger yeri var
Bir sen gibi çünki dil-beri var

-304-⁵⁶⁴

**Nedīm Beg Efendi’niñ Tercümān-ı Ĥaġīkat Nām Ġazete İle Neşr İtdirdigi
Ġazel ve Ebyātı**

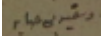
- 1 Ey māh yeter yeter cefādan
Kim ġayrı bu tavır-ı nā-becādan

⁵⁶¹ Vezin bulunamamıştır.

⁵⁶² Vezin bulunamamıştır.

⁵⁶³ Vezin bulunamamıştır.

⁵⁶⁴ Vezin bulunamamıştır.

- 2 Ağyār u
Şarf-ı nazar eyle iftirādan
- 3 Sevdik seni ne daħlimiz var
Kurtulmağa çāre yok ħazān
- 4 Ey māh acı acı bize kim
Artık ne çıkar bu ihtifān
- 5 Ya' kûb gibi çeşmim 'alil oldu
Sen Yusûf için hemān bakan?

-305-⁵⁶⁵

Bu Daħı Müfred

Hicrān beni zebûn kıldı
Derd dilimi ħüzûn kıldı

-306-⁵⁶⁶

Efzā

Şun cām-ı vişaliñi ki yandım
Zirā cigerimiz olup uşandım

-307-

Ekrem Bey

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Önce Ĥallāk-ı cihāndan korkmalı
Soñra andan korkmayandan korkmalı

-308-

Muħyiddin Fevzī Efendi Ġazel

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sende olan bu bakış ey meh-liķā
Kim dise āhūda var eyler ħaṭā
- 2 Bu nigeħ-i şūħ ile ħışmın seniñ
Şir şikār itse nigārim sezā

⁵⁶⁵ Vezin bulunamamıştır.

⁵⁶⁶ Vezin bulunamamıştır.

- 3 Serv ü çemeni görse nihāl-ḳaddiñ
Ḳāmetini reşkden eyler dü-tā
- 4 Yoḳ o gül-endāmda hergiz ḳuşūr
‘Ayıb bu ki ‘uşşāḳa eyler cefā
- 5 Bulsam eger devlet-i vaşluñ seniñ
Ḥākim olur ister isem kimyā
- 6 Būs-ı lebiñden baña va‘d eylediñ
Ehl-i kerem va‘dine eyler vefā
- 7 Tāze bahār oldı gül açdı çemen
Gel içelim mey sürelim biz şafā
- 8 **Fevzī**-i dil-ḥasteyi itme melūl
‘Aşıḳıña görme cefāyı revā

[73b]

-309-

**Ḥilmi Beg Efendi’niñ İslāmbol’da İnşād İdüp Gazete İle Neşr İtdirdigi
Gazeldir**

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Muḥabbet sāḥasında zāhidā aşlā serāb olmaz
Aḳar yer yer zülāl-i feyz-i mestūr tūrāb olmaz
- 2 Seni itmez ḳabūl erbāb-ı muḥabbet varma bī-hūde
Muḥabbet gül-şeninde cāhile hergiz ḡazāb olmaz
- 3 Baña ta‘rīf müşkil oldı serīr-i şīve-i ‘aşḳuñ
Efendi ehl-i derdūñ mebhāş-ı ḥayā kitāb olmaz
- 4 Esāsı burc u bārūsı raşindir ḳal‘a-i ‘aşḳuñ
‘Adū ta‘nı it ta‘n-ı düşmenle ḥarāb olmaz
- 5 Fedā-yı cān iderler maḳşada vuşlatda ‘āşıḳlar
O yüzdendir ki şeh-rāh-ı muḥabbetde iyāb olmaz
- 6 Mi‘ber-i ḥüsn ta‘bir eyliyor rü’yāları ammā
Cemāl-i yāre müştāḳ dīde-i giryānda ḥ^vāb olmaz
- 7 Beni meftūn iden ol dil-ber-i şūḥ çeşm ü fettānuñ
Füsūn-ı ḡamzesi ser-geşteḡanı hīç ḥesāb olmaz
- 8 Ḳışaltmışdır bahār ḥüsn-i leyl-i zülfi yārūñ
Bu resmin nūktesidir kimde artıḳ piç ü tāb olmaz

- 9 Mu‘arız olsa ger nādān bu baḡşūñ müdde‘asında
Delil bilmez anı teslīm gibi fażlū’l-ḡiṭāb olmaz
- 10 ‘ Aceb ḡüftār-ı şevḡi nāzlandırdı
Zamānuñ dahli vardır yoḡsa Ḥilmī şeyḡ-i şāb olmaz

-310-

Zenān-nāme Şāḡibi Fāzıl Beg Merḡūmuñ⁵⁶⁷
Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn

O gül-endām bir al şāla bürünsün yürüsün
Ucu ḡönlüm gibi ardında sürünsün yürüsün

-311-

Sünbül-zāde Vehbī Efendi’nüñ Bir Ḥanımuñ İnşā İtdirdigi Ḳadem-ḡāneye
Bedāheten Söyledigi Tārīḡdir⁵⁶⁸

Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn Mefā‘ ilūn

Ḳadın yapıdı ḡadem-ḡāḡ mażarrat ḡoymaz ol tende
Didi tārīḡini Vehbī s.ḡ.m ḡayrātıña ben de

-312-

Ferd

Mef‘ ulū Mefā‘ ilū Mefā‘ ilū Fe‘ ulūn

Taḡdīr-i Ḥudā ḡuvvet-i bāzū ile dönmez
Ol şem‘ iñe Mevlā yaḡa bir vecihle sönmez

-313-⁵⁶⁹

Kezā

Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn

Ḥaḡḡa tefvīz-i umūr it ne elem ḡek ne keder
Gelür elbetde zūḡūra ne ise ḡükm-i ḡader

⁵⁶⁷ Bu beyit Enderunlu Vâsıf’a ait olan kıt’anın ilk beyti olarak geçmektedir, bk. VD, kt. 72, s. 690, (Gürel, 2019).

⁵⁶⁸ Sünbül-zāde Vehbī divanında mevcut değildir, bk SVD.

⁵⁶⁹ Bu beyit Enderunlu Vâsıf’a ait olan murabbanın beyitleridir. bk. VD, Mur. 221, , s. 549, (Gürel, 2019).

[74a]⁵⁷⁰

-314-

Bir Zāt-ı Maārif-simāt Tarafından Der-sa‘ādet’de İnşād Olunup
Tercümān-ı Hākīkat Nām Gazetede Görülen Bahār-ı Nām Bahāriyyedir

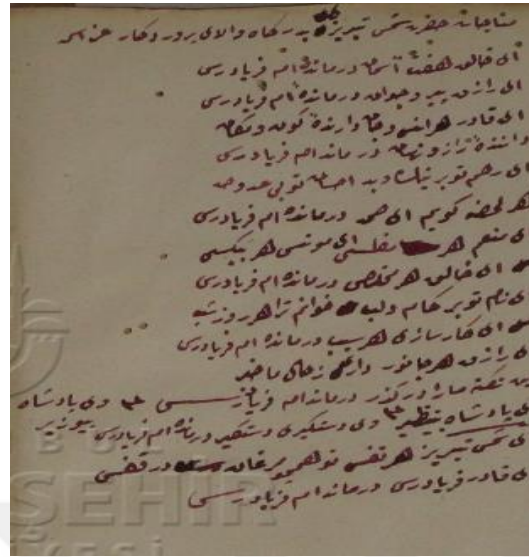
- 1 Ğonca açıldı yine geldi bahār
Kesb-i ħumret ediyor sūnbüller
Şevķ ile ötmededir bülbüller
Hem yeşillendi varakla eşcār
Sākisiyle görünüyor şeb-būlar
Bağçeye virdi ne a‘lā būlar
- 2 Kōndı bülbül çemen üzre nā-gāh
Nağamātı beni med hūş itdi
Bād-ı şevķ ile serhoş itdi
Kōndı berk-i semen üstüne āh
Böyle geldikçe şadāsı gūşe
Viriyor başka şafā
- 3 Uçuyor işte şimdi
Yeşil ataslara şahrā bürünüyor
Şahsılardan da ne ā‘lā görünüyor
Laḫza laḫza gönüller? şimdi
Kāplamada ‘izzet-i gül-sitānı sürūr
Gel gönül çünki server itdi zūhur
- 4 Āsumāndan düşüyor şeb-nemler
Ğonceniñ üstüne gāyetle laṭif
Esiyor bād-ı şafā pek de ḫafif
Gitdi bi’llāh gönülden āhlar
Şimdi yok oldu keder gönülde
Kalmadı ğamdan eşer gönülde
- 5 Cuy-bārīñ o güzel çağlayışı
Niçe taḫrīk idiyor cismini āh
Beni ağladıyor diyor şadā-yı āh
Çağlayaniñ şu ḫazīn ağlayışı
Bileydim ben ne leṭāfetdir bu
Şuya ‘aks eyledi işte şeb-bū
- 6 Bir ḫışırdı oluyor ey nedir o
Şu çemenler mi temevvūc itdi
Yoḫsa bülbül mi uçup da gitdi
Ne şadādır bilemem toğrusı bu
Bir qaraltı oluyor baķ peydā
Geliyor bir gözi āhū bu yaña

⁵⁷⁰ 74b, 75a, 75b, 76a, 76b, 77a, 77b, 78a, 78b, 79a, 79b, 80a varaklarına müellif tarafından herhangi bir şiir yazılmamıştır.

- 7 Tırdu karşımda baķıñ nāz ile āh
O şafaķ çehreli ay yüzlü güzel
Baña baķdı o güzel gözlü güzel
Aldı hep şabrımı elimden nā-gāh
Bir melek itdi cismim el-haķ
Beni aġlatmaġa geldi muṭlaķ
- 8 Gelmedi böyle ‘āleme böyle bir kız
Ṭoġmadı böyle güzel mihr-i münir
Kim bulunmaz bilirim aña naẓir
Nereden ṭoġdı bu parlaķ yıldız
Şanırım nūr-ı Hudādır o güzel
Çünki yek- pāre ziyādır o güzel
- 9 Oldı bir zerre göñlüm meftūn
O ġarībāna o tatlı naẓara
Uġradım derd ile ammā kedere
Bā-ķader rüyuna oldum maḥzūn
Beni bi’llāh esir itdi bu māh
Baña ṭāķat vire artık Allāh
- 10 Āh kim zūlf-i perişānım olmuş
Dökölüp gül yüzüne ‘āşıkınıñ
Eşķ ṭolmuş gözine ‘āşıkınıñ
Baķıñız derd ile giryān olmuş
‘Acabā kimdir anıñ cānānı
Ķalbe te’sir ediyor efgānı
- 11 Beñzi şolmuş o gül-i ḥandānıñ
Bir verem hey’eti almış āh
Āh baḥr-i eleme ṭolmuş āh
Acıyor ḳalbi aña düşmānıñ
Çatsa ebrūlarını ḥiddet ile
Belki ḥiddetle deġil miḥnet ile
- 12 Gidiyor işte o nāzlı cānān
Bir nigeḥ eyledi izḥāre
Baķmadı luṭf ile şu eşcāre
Dīdelerinde ne çabuķ oldı nihān
Ġitdi işte verem olmuş bir kız
Āh meftūnı ġam olmuş bir kız

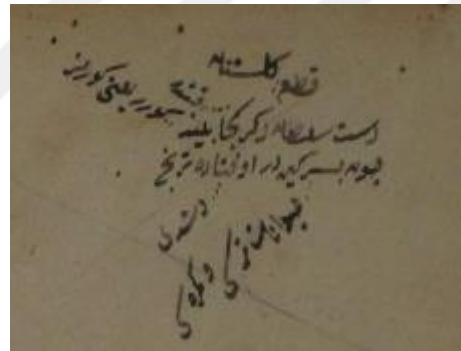
[80b]⁵⁷¹

-315-⁵⁷²

[86b]

-316-⁵⁷³

⁵⁷¹ 81a, 81b, 82a, 82b, 83a, 83b, 84a, 84b, 85a, 85b, 86a varaklarına müellif tarafından herhangi bir şiir yazılmamıştır.

⁵⁷² Bu şiir Farsçadır.

⁵⁷³ Bu şiir Farsçadır.

SONUÇ

Mecmualar döneminin günlüğünü tutan edebî defter niteliğindedir. Döneminin edebî zevk ve anlayışını yansıtan mecmualar bazı belgelere yer vermesi bakımından önem arz etmektedir. Mecmualar edebiyat biliminin yanı sıra sosyoloji, tarih, tıp, halkbilimi alanında çalışmalar yapan araştırmacılara da içerisinde barındırdığı bilgilerle kaynaklık etmektedir.

Bu doğrultuda hazırlanan ve İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel-Yz-K0355 numarada kayıtlı Şiir Mecmuası'nın çeviriyazısı yapılan çalışmada şu veriler tespit edilmiştir:

1. Hazırlanan bu çalışmada öncelikle mecmuanın çeviriyazısı yapılarak mecmuada yer alan şairler ve şiirler tespit edilmiştir.
2. Çalışmanın “Giriş” kısmında mecmuanın tanımı, tasnifi, çeşitleri, edebiyat tarihi açısından önemine değinilerek MESTAP hakkında bilgi verilmiştir.
3. Çalışmanın “Birinci Bölümü”nde mecmuanın künyesi, dış ve içyapı unsurları, tertibi, müellifi ve tertip tarihi hakkında ayrıntılı bilgiler verildi. Mecmuanın, 1a varağında da yer alan bilgiler dâhilinde İsmail Hakkı Bey tarafından yazıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca yine 1a varağında eserin 1274 tarihinde yazılmış olduğuna dair bilgilerin mevcut olduğu görülmüştür.
4. Mecmuada en fazla 18. ve 19. yüzyıl dönemine ait şairlerin şiirlerine yer verildiği görülmüştür. Bilhassa aynı mahlası kullanan ve divanı olmayan şairler ile kime ait olduğu tespit edilemeyen beyit ve müfredlerin şairlerinin yaşadıkları yüzyılı belirlenememiştir. Şairlerin yüzyıllarını gösterir grafikte yaşadığı yüzyıl belli olmayan şairler de yüzde olarak verilmiştir. Mecmuada hem klasik Türk şairlerinin hem de halk şairlerinin şiirlerine yer verilmiş olup hemen hemen her nazım şeklinden şiir örneğini görmek mümkündür. Bu da mecmua müellifinin edebiyat zevkinin ne kadar çeşitli ve zengin olduğunu göstermektedir.
5. Şiirlerde en fazla gazel nazım şekli kullanılmıştır. Mecmuada toplam 88 gazel mevcuttur. Bunun yanı sıra beyit ve müfred sayısı bir hayli fazla olduğu görülmüştür.

6. Mecmuada en çok şiiri yer alan şair 48 şiir ile Sünbülzâde Vehbî'dir. Bu da mecmua müellifinin bir şair olarak Vehbî'yi beğendiğinin ve takdir ettiğinin göstergesidir. Mecmuada en çok şiiri bulunan diğer şairler ise Dertli, Vâsıf ve Konyalı Rızâ'dır.
7. Eserde hem aruz vezni hem de hece vezni ile yazılmış şiirler mevcuttur. Mecmuada yer alan şiirlerden 219'u aruz vezni ile 32 şiir ise hece vezni ile yazılmıştır. Aruz vezninde en fazla kullanılan kalıp Remel Bahrine ait olan Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün kalıbıdır. Hece vezninde de 11'li hece ölçüsü ile yazılan şiir sayısı daha çoktur.
8. Kaynaklarda ismine rastlanılamayan şair Behçet Efendi olmuştur. Aynı mahlası kullanan şairler ise Rızâ mahlası ile Konyalı Rızâ ile Ali Rızâ Paşa olmuştur. Divanı tespit edilemeyen şairler ise: Behçet Efendi, Dervişî, Hatifî, İbrahim, Muhammed Hadimî, Maraşî, Mes'ud El Maraşî, Rıza (Ali) Paşa, Rıza (Konyalı), Şükrü Efendi, Zarif'tir. Divanlarda yer almayan şiirler ve şairleri şöyledir: Bakî'nin 1 gazeli, Dertli'nin 5 koşması, Haletî'nin 1 beyti, Hasmi'nin 1 gazeli, Kanî'nin 1 gazeli, Nâbî'nin 1 beyti Nazif'in 1 gazeli, Ragıp'ın 1 naziresi ile 3 beyti, Vehbî'nin 1 tahmîsi, 1 gazeli, 1 şiiri, 1 tarihi olmak üzere 18 şiir söz konusu şairlere ait yayımlanan divanlarda yer almaktadır.

Mecmualar adına aşına olunan şairleri ve yeni öğrendiğimiz şairleri barındırması, şairlerin divanlarında kayıtlı olmayan şiirlerini içermesi, farklı bilimlere ve disiplinlere kaynaklık etmesi gibi birçok bakımdan önem arz etmektedir. Bu tür mecmua çalışmalarıyla birçok Edebiyat ve Kültür eserinin gün yüzüne çıkması sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

- Ali Canib (1927), *Edebiyat Tedkiklerinde Mecmûaların Rolü, Hayat*, S 45: 363–364.
- AK, Coşkun (2001), *Bağdatlı Ruhi Divanı Karşılaştırmalı Metin*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- AKSOYAK, İsmail Hakkı (2013) “ Dervişî” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü [erişim tarihi: 17. 05. 2021]
- ALICI, Lütfi (2004), “Tezkirelere Göre Kahraman Maraşlı Divan Şairleri” *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, C. I, S. 2, s. 56-63.
- ALMAS, Hasan (2005), *İran Edebiyatı Tarihi II. Cilt* Ankara: Nüsha Yayınları.
- ARSLAN, Mehmet (2014), “Rızâ, Ali Rızâ Paşa, Trabzonlu” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü [erişim tarihi: 17. 05. 2021]
- ATİK GÜRBÜZ, İncinur (2012), “Şiir Mecmualarının Biyografik Değerine Dair Araştırmalara Ek”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, S. 32, s. 147-157.
- ATMACA, Ömer (2013), *Seyrânî Dîvânı*, Kayseri: Develi Belediyesi Yayınları.
- AYAN, Hüseyin, (2014), Nesîmî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni, Ankara: TDK yayınları.
- AYDEMİR, Yaşar (2007). “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”. *Turkish Studies*, Volume 2/3: 123-137.
- AYVERDİ, İlhan (2011), *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- AZAR, Birol (2005), *Turabî Dîvânı*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BANARLI, Nihad Sami, (1997), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi* c. I-II, İstanbul: MEB Yayınları.
- BİLKAN Ali Fuat, (2011), *Nabi Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- BİRGÖREN, Hamdi (2011), *Âşık Dertli Dîvânı*, Bolu: İl Kültür Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- BİRGÖREN, (2014), “Îsâ Mahvî Sukûkî-zâde, Şeyhi Îsâ Mahvî Efendi” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü [erişim tarihi: 17. 05. 2021]

- CEBECİOĞLU, Ethem(2009), *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, İstanbul: Ağaç Kitabevi Yayınları.
- ÇEÇEN, Halil (1996), *Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Dîvânı İnceleme Metin*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi.
- DARICIK, Murat (2006), *Nazîf Dîvânı Transkripsiyonlu Çeviri ve Metin İnceleme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEDE, Mehmet Emin (2015), “Zarîf” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü [erişim tarihi: 17.05. 2021]
- DEMİRBAĞ, Ömer (1999), *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Ragıb*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2013), *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- DİLÇİN, Cem (2013), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DİLÇİN, Cem (2010), *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ECE, Selami (2007), *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri*, Erzurum: Fenomen Yayınları.
- ELÇİN, Şükrü (1984), *Gevherî Dîvânı*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- ELGİN, Necati (1959) III. *Selim/İlhamî Divanı*, Konya: Yıldız Basımevi.
- ERDOĞAN, Kenan (2019), *Niyâzî-ı Mısırî Dîvânı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ESEN, Abdullah (2019), *On Sekizinci Yüzyılda Derlenmiş Karışık Bir Mecmua (İnceleme, Transkripsiyon ve Karşılaştırmalı Metin)*, Boğaziçi Üniversitesi.
- GIYNAŞ, Kamil Ali (2011). “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliografyası”.*Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. S. 25: 245-260.
- GÜRBÜZ, Mehmet (2012), “Şiir Mecmûaları Üzerine Tasnif Denemesi”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkanbarı*. Haz. Hatice Aynur ve vd, İstanbul: Turkuaz Yayınları. s. 97-113.
- GÜRBÜZ, Mehmet (2013). “Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine”. *Turkish Studies*, Volume 8/1: 315-322.
- GÜREL, Rahşan (2019), *Enderunlu Vasıf Dîvânı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

- İÇLİ, Ahmet (2019), *İşkodralı İbrahim Fehmî Dîvanı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk vd. (1998), *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı Sözlüğü*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk vd. (2002), *Şair Tezkireleri*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk (2017), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk (1990), *Nâ'îlî Dîvânı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- İSEN, Mustafa vd. (2006), *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- KABAKLI, Ahmet (2008), *Divan Edebiyatı*, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- KANAR, Mehmet, (2013), *Farsça- Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yayınları
- KARABEY, Turgut (1991), *Bosnalı Alaeddin Sabit Dîvânı*, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- KAYA, Bayram Ali (2017), *Azmizâde Hâleti Dîvânı*, Ankara: TDK Yayınları (e-kitap).
- KILIÇ Atabey (2012), “Mecmûa Tasnifine Dâir”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkanbarı*. Haz. Hatice Aynur ve vd. İstanbul: Turkuaz Yayınları. s.75-96.
- KOMİSYON, Büyük Türk Klasikleri, Tarih- Antoloji- Ansiklopedi (1986), İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- KOMİSYON, *Türkçe Sözlük* (2011), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KÖKSAL, Fatih (2012), “Şiir Mecmûalarının Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP). *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkanbarı*. Haz. Hatice Aynur ve vd. İstanbul: Turkuaz Yayınları. s. 409-431.
- KÖKSAL, Fatih (2016), *Yâ Kebîkeç*, İstanbul: Kesit Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat, (2006), *Divan Edebiyatı Antolojisi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KURNAZ, Cemal ve ÇELTİK, Halil (2012), *Şekiller Arasında Nazım Şekli Araştırmaları*, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.
- KURNAZ, Cemal ve AYDEMİR, Yaşar (2013), “ Mecmualara Sorulması Gereken Sorular”, *Turkish Studies*, Volume 8/1, Ankara, s. 51-64.

- KUT, Günay (1986), Mecmu‘a, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*(Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), C 6. İstanbul: Dergâh.
- LEVEND, Ağâh Sırrı (1984), *Divan Edebiyatı*, İstanbul: Enderun Kitabevi.
- LEVEND, Ağâh Sırrı (1984), *Türk Edebiyatı Tarihi I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- KÜÇÜK, Sabahattin (2015), *Bâki Dîvânı*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- MACİT, Muhsin (2017), *Nedîm Dîvânı*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları (e-kitap)
- MENGİ, Mine (1977), “Bir Şiir Mecmuası Hakkında”, *Türkoloji Dergisi*, S. 7, s. 73- 78
- MENGİ, Mine, (2010), *Eski Türk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- MERMER, Ahmet vd. (2014), *Eski Türk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Muallim Naci, (1995), *Osmanlı Şairleri*, İstanbul: MEB Yayınları.
- Muallim Naci, (1987), *Lugat-ı Naci*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- OKUYUCU, Cihan (2010), *Divan Edebiyatı Estetiği*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- ONAY, Ahmet Talât (2013), *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar Ve İzahı*, (Haz. Cemal Kurnaz), Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.
- ÖZUYGUN, Ali Rıza (2019), *Hasan Sezâyî-i Gülşenî Dîvânı*, İstanbul: Buhara Yayınları.
- PALA, İskender (2012), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- PALA, İskender (2008), *Divan Edebiyatı*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- PARLATIR, İsmail (2006), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- POYRAZ, Yakup- YILMAZ, (2018), “Mehmet Milli Kütüphanede Kayıtlı 06 MİL YZ A 9110 Numaralı Şiir Mecmuası”, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, C.1 S.1 s. 386.
- REDHOUSE, Sir James W. (1992), *Turkish and English Lexicon*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- SARAÇ, M. A. Yekta (2007), *Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat*, İstanbul: 3F Yayınları
- SARAÇ, M. A.Yekta (2007), *Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye*, İstanbul: 3F Yayınları.

- SELÇUK, Engin (2007), *Hasmi Divanı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SELÇUK, Bahir (2016), “Mecmualar ve Cönklerin Edebiyat Tarihi Açısından Önemi Nedir?”, *Sorularla Klâsik Türk Edebiyatı*, Haz. Özer Şenödeyici vd. İstanbul: Kesit Yayınları. s. 189-194.
- SÜER, Fatih Ramazan (2017), *Şemseddîn-i Sivâsî Dîvânı*, H Yayınları.
- ŞAHİN, Ebubekir Sıddık (2004) *Keçeci-zâde İzzet Molla'nın Divanları: Bahâr-ı Efkâr ve Hazân-ı Asâr*, Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞEMSETTİN SAMİ, (1995), *Kamûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- ŞENÖDEYİCİ, Özer- AKDAĞ, Ahmet (2015), “Mecmualar ve Cönkler”, *Osmanlı Edebî Metinleri Anlama Kılavuzu*, Haz. Özer Şenödeyici ve vd. İstanbul: Kesit Yayınları s. 368-374.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, KARTAL, Ahmet (2015), *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, (2014), *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- TARLAN, Ali Nihad, (1946), “Eski Mecmualar Arasında”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt I, s. 122
- TUĞLUK, İbrahim Halil (2014) Fazlî Şeyh Seyyid Fazlullah Fazlî Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü [erişim tarihi: 17. 05. 2021]
- TARLAN, Ali Nihat (1992), *Ahmed Paşa Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları
- ULUDAĞ, Süleyman (1991). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Marifet Yayınları.
- UZUN, Mustafa (2003). Mecmua, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 28: 265-268.
- UZ, Özkan (2015), *Nevhatü'l Uşşâk İnceleme Metin*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- ÜNVER, İsmail (2008), “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/6, Fall.
- ÜZGÖR, Tahir (1991), *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

YAZAR, İlyas (2010), *Kânî Dîvânı*, Libra Kitapçılık ve Yayıncılık.

e- KAYNAKÇA

<https://www.kamusulalam.net/>

<http://lugatim.com/>

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

<http://teis.yesevi.edu.tr/>

ÖZ GEÇMİŞ

1. KİŞİSEL BİLGİLER			
Adı Soyadı : AYŞE DERTLİGARİP			
Unvanı : -			
ORCID : https://orcid.org/0000-0002-7433-0606			
Doğum tarihi : -			
Doğum yeri : -			
E mail : -			
2. ÖĞRENİM BİLGİLERİ			
Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	2014-2018
Yüksek lisans	(doktora tezi ise)		
3. YABANCI DİL BİLGİSİ			
İngilizce			
4. MESLEKİ DENEYİM VE ÜYELİKLER			
1- Uluslararası Mavi Hilal Vakfı Toplum Merkezi Kilis Şubesi, Yabancılarla Türkçe Öğretmenliği (2018-2019)			
2- Kızılay Toplum Merkezi Kilis Şubesi, Yabancılarla Türkçe Öğretmenliği			
5. YAYINLAR VE ÖDÜLLER			
1-)			
2-)			
3-)			